

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/265/2017
Rady Miejskiej w Pyskowicach
z dnia 18 maja 2017 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA MIASTA PYSKOWICE DO ROKU 2023

Data opracowania: styczeń 2017

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA PYSKOWICE DO ROKU 2023

Zamawiający:

Miasto Pyskowice

Urząd Miejski w Pyskowicach

ul. Strzelców Bytomskich 3, 44-120 Pyskowice

Data opracowania: styczeń 2017

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632

NIP: 9372667946

REGON: 243401618

tel.: + 48 33 300 34 80

fax.: +48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

website: www.kreatus.eu

SPIS TREŚCI

1 SŁOWNICZEK SKRÓTÓW.....	7
2 WPROWADZENIE	7
3 CHARAKTERYSTYKA MIASTA PYSKOWICE	10
3.1 DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	10
3.1.1 STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	10
3.1.2 GOSPODARSTWA DOMOWE I POMOC SPOŁECZNA.....	14
3.1.3 RYNEK PRACY	19
3.1.4 POZIOM PRZESTĘPCZOŚCI.....	22
3.1.5 WYPADKI DROGOWE	24
3.1.6 FINANSE PUBLICZNE.....	27
3.1.7 EDUKACJA I STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA	29
3.1.8 KULTURA, SPORT, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	31
3.2 DIAGNOZA PROBLEMÓW GOSPODARCZYCH.....	34
3.3 DIAGNOZA PROBLEMÓW FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH.....	38
3.3.1 BUDOWNICTWO I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	39
3.3.2 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA.....	41
3.4 DIAGNOZA PROBLEMÓW TECHNICZNYCH.....	42
3.5 DIAGNOZA PROBLEMÓW ŚRODOWISKOWYCH	43
4 METODYKA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI, A TAKŻE OPRACOWANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	48
5 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE MIASTA PYSKOWICE	53
5.1 PROBLEMY SPOŁECZNE	53
5.2 PROBLEMY GOSPODARCZE	63
5.3 PROBLEMY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE	67
5.4 PROBLEMY TECHNICZNE	72
5.5 PROBLEMY ŚRODOWISKOWE.....	76
6 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA TERENIE MIASTA PYSKOWICE	84
6.1 ANALIZA DANYCH PROWADZĄCA DO WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZOWANEGO.....	84

6.1.1	PROBLEMY SPOŁECZNE	84
6.1.2	PROBLEMY GOSPODARCZE	101
6.1.3	PROBLEMY FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNE	106
6.1.4	PROBLEMY TECHNICZNE.....	111
6.1.5	PROBLEMY ŚRODOWISKOWE	117
6.2	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI	128

7 POGŁĘBIONA ANALIZA PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM 136

7.1	CHARAKTERYSTYKA PODOBSZARÓW REWITALIZOWANYCH	136
7.2	ANALIZA SWOT PODOBSZARÓW REWITALIZACJI.....	151
7.3	POGŁĘBIONA DIAGNOZA PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW	152

8 ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI..... 158

8.1	DOKUMENTY NA SZCZEBLU PONADKRAJOWYM.....	158
8.1.1	STRATEGIA „EUROPA 2020”	158
8.2	DOKUMENTY NA SZCZEBLU KRAJOWYM	158
8.2.1	POLSKA 2030 TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA KRAJU.....	158
8.2.2	STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020	159
8.2.3	KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2010 – 2020, REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE.....	159
8.2.4	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030	160
8.3	DOKUMENTY NA SZCZEBLU PONADREGIONALNYM	160
8.3.1	STRATEGIA DLA ROZWOJU POLSKI POŁUDNIOWEJ W OBSZARZE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO I ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2020	160
8.4	DOKUMENTY NA SZCZEBLU REGIONALNYM.....	161
8.4.1	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2020+	161
8.5	DOKUMENTY NA SZCZEBLU PONADLOKALNYM.....	162
8.5.1	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GLIWICKIEGO NA LATA 2005 – 2020	162
8.5.2	AKTUALIZACJA „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU GLIWICKIEGO NA LATA 2014 – 2017 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2021”	163
8.6	DOKUMENTY NA SZCZEBLU LOKALNYM	164
8.6.1	STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA PYSKOWICE.....	164
8.6.2	GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY PYSKOWICE NA LATA 2014 – 2020	164

9 ZAŁOŻENIA REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA PYSKOWICE DO ROKU 2023 166

9.1 WIZJA, MISJA	166
9.2 CEL STRATEGICZNY I CELE OPERACYJNE	166
9.3 WYBÓR PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH	169
9.3.1 TYPOWANIE PROJEKTÓW.....	169
9.3.2 WYBÓR PROJEKTÓW	169
9.4 PROJEKTY REWITALIZACYJNE	171
9.4.1 PROJEKTY PODSTAWOWE.....	171
9.4.2 POZOSTAŁE RODZAJE PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	179
9.5 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I HARMONOGRAM PROJEKTÓW	188
9.5.1 HARMONOGRAM I PLAN FINANSOWY PROJEKTÓW PODSTAWOWYCH	189
9.5.2 HARMONOGRAM I PLAN FINANSOWY PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH	191
9.5.3 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTÓW	192
10 ZAPEWNIENIE KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ	194
10.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA	194
10.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA	194
10.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA	195
10.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA	195
10.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	196
11 SYSTEM ZARZĄDZANIA PROGRAMEM	196
12 MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	198
13 ZASADY WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI	201
14 SYSTEM MONITOROWANIA, EWALUACJI I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	204
15 ZAŁĄCZNIKI	209
15.1 ZAŁĄCZNIK NR 1 SZCZEGÓŁOWY OPIS PROJEKTÓW	209
16 SPIS TABEL	223
17 SPIS MAP	225
18 SPIS RYSUNKÓW	227

19 SPIS WYKRESÓW 228

1 SŁOWNICZEK SKRÓTÓW

- 1) OR 1 – Podobszar rewitalizowany 1 Pyskowice Północ tzw. Stare miasto
- 2) OR 2 – Podobszar rewitalizowany 2 Pyskowice Południe (rejon ul. Wolności)
- 3) OZ 1 – Obszar zdegradowany 1 Pyskowice Północ
- 4) OZ 2 – Obszar zdegradowany 2 Pyskowice Południe

2 WPROWADZENIE

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. (Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. z 2015 r. poz. 1777).

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

1) wszyscy mieszkańcy gminy, w tym obszaru rewitalizacji, oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;

3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

6) organy władzy publicznej;

7) inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rewitalizacja staje się kluczowym procesem rozwojowym miast, przeciwdziałając negatywnym zjawiskom oraz stymulując pozytywne zmiany społeczne i gospodarcze. Służy m.in. zwalczaniu różnych niekorzystnych procesów, np. pogłębiania się ubóstwa, bezrobocia, migracji i innych problemów społecznych, dotyczących wytypowanych części gminy, w powiązaniu z poprawą warunków do rozwoju gospodarczego (np. nowe miejsca pracy), rozwoju infrastruktury publicznej (np. sieci komunikacji publicznej, dróg i parkingów itp.) oraz poprawy stanu środowiska (np. zwalczanie tzw. niskiej emisji, likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci itp.). Aktualnie rewitalizacja traktuje priorytetowo obszary z dominującą funkcją mieszkaniową, dla których powinny zostać zaplanowane zarówno działania prowadzące do zmian w infrastrukturze, jak też działania wpływające na zmiany społeczne. Dynamizacja przeobrażeń infrastrukturalnych w miastach oraz odejście od projektów typowo

inwestycyjnych na rzecz wspólnych działań z mieszkańcami i dla mieszkańców – to tylko niektóre aspekty nowego spojrzenia na rewitalizację.

Zgodnie z przepisami prawa, rewitalizacją można objąć obszar do 20% powierzchni gminy, zamieszkiwany przez co najwyżej 30% ludności gminy. Działania rewitalizacyjne mogą być wdrażane na podstawie lokalnego planu rewitalizacji. W procesie rewitalizacji istotny jest dialog z lokalną społecznością i wszystkimi innymi grupami interesariuszy. Szczególnie istotne dla skutecznej rewitalizacji jest stworzenie atmosfery sprzyjającej dobrej współpracy na terenie miasta. Ważne jest określenie potrzeb i oczekiwań wobec zmian rewitalizacyjnych, a także problemów i sposobów ich rozwiązania, w które cała społeczność lokalna powinna się zaangażować.

Przyczyny i skutki procesu rewitalizacji wykraczają poza obszar bezpośredniego prowadzenia działań na wyznaczonym obszarze, a jednocześnie mają szerszy kontekst społeczny i terytorialny. Rewitalizacja to zadanie bardzo ważne dla całej społeczności lokalnej, a przede wszystkim dla mieszkańców tych terenów miasta, gdzie występuje najwięcej problemów społecznych, gospodarczych czy środowiskowych. Przygotowanie programu rewitalizacji jest również niezwykle istotne z punktu widzenia aplikowania przez miasto o środki unijne.

Dobrze prowadzona rewitalizacja powinna kłaść nacisk na kompleksowe, zintegrowane podejście do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów lokalnych. Podejmowana interwencja musi być wieloaspektową odpowiedzią na lokalnie występujący kryzys. Ma stanowić zespół działań zmierzających do pełnego przywrócenia do życia konkretnego obszaru. Jednym z celów interwencji jest pomoc w zakresie odzyskania przez słabsze grupy społeczne zdolności do reintegracji na rynku pracy i uczestnictwa w sferze konsumpcji, kultury i rekreacji.

Aktualne podejście do rewitalizacji wyraźnie akcentuje potrzebę uwzględnienia w tym działaniu skoordynowanych, zintegrowanych przedsięwzięć w różnej skali i o różnym zakresie, realizujących szerszą wizję odnowy gminy oraz wspierających powiązania przestrzenne skorelowane z szerszym otoczeniem. Odchodzi się zatem w rewitalizacji od różnorodnych, punktowych, oderwanych od siebie działań, skupionych głównie na zmianach w obszarze infrastruktury. Obecnie rewitalizacja to nie tylko przebudowa lub adaptacja budynków, ale przede wszystkim rozwiązywanie problemów społecznych, poprawa warunków mieszkaniowych, poprawa estetyki oraz funkcjonalności przestrzeni publicznych, jak również zwiększanie atrakcyjności gospodarczej.

Diagnoza obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego jest pierwszym krokiem do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla miasta Pyskowice do roku 2023. Pyskowice położone są w zachodniej części województwa śląskiego, na obszarze Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, w powiecie gliwickim (12 km od Gliwic). Miasto Pyskowice obejmuje obszar 31,14 km², z czego 54,38 % stanowi powierzchnia z zabudową o charakterze miejskim. Do miasta należą cztery obszary miasta: Czerwionka, Dzierżno, Mikuszowina i Zaolszany.

Na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego miasto Pyskowice podzielono na szesnaście obszarów, a następnie obszar zdegradowany analizowano pod kątem delimitacji obszaru do rewitalizacji. W odniesieniu do danych ilościowych analizę oparto o podział na ulice lub punkty adresowe, a w oparciu o ocenę jakościową posługiwano się wynikami specjalistycznych opracowań i oceny eksperckiej, jak również wynikami spacerów

badawczych, warsztatów i spotkań konsultacyjnych z interesariuszami procesu rewitalizacji.

3 CHARAKTERYSTYKA MIASTA PYSKOWICE

3.1 DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

3.1.1 Struktura demograficzna

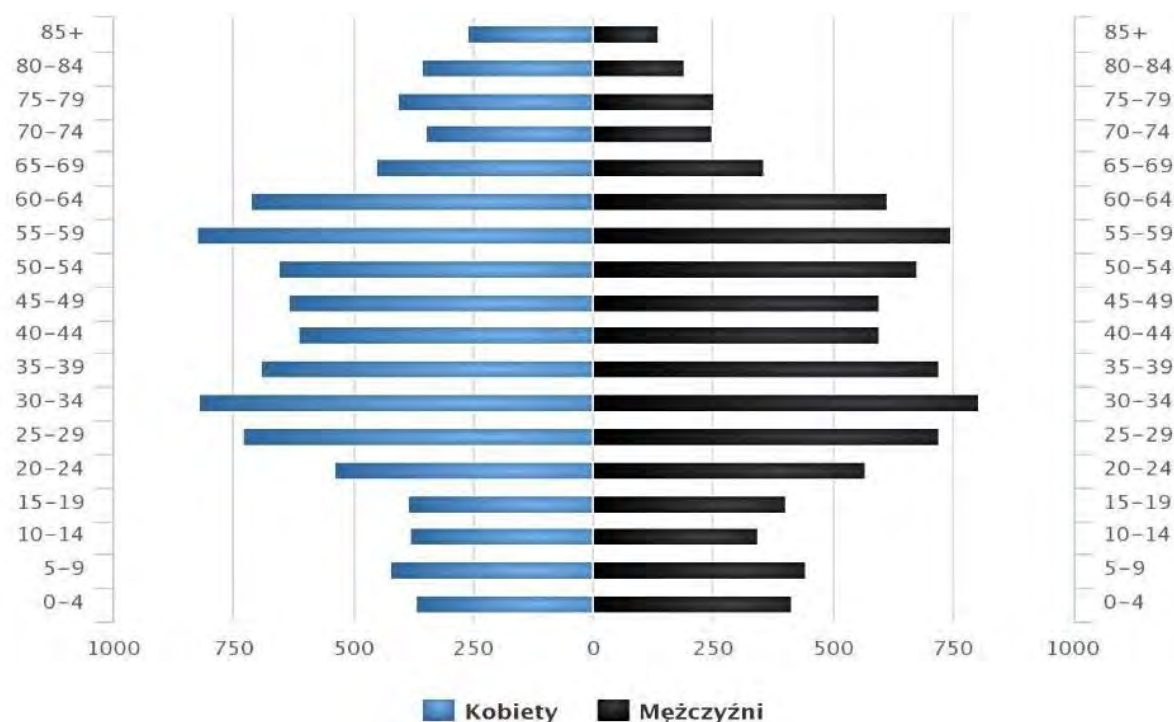
W 2016 roku Gmina Pyskowice liczyła 18 497 mieszkańców (9 615 kobiet i 8 882 mężczyzn). W latach 2005 – 2015 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 4,6%. Średni wiek mieszkańców wynosił 41,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego, jak również do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Średnia wieku kobiet wynosiła 43 lata, natomiast mężczyzn ponad 2 lata mniej.

Tabela 1. Populacja miasta Pyskowice w latach 2005 – 2015

Rok	Liczba mieszkańców	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	% kobiet w populacji gminy
2005	19164	9990	9174	52,1
2006	19078	9958	9120	52,2
2007	19104	9976	9128	52,2
2008	19025	9917	9108	52,1
2009	19048	9941	9107	52,2
2010	19067	9941	9126	52,1
2011	18750	9743	9007	52,0
2012	18704	9697	9007	51,8
2013	18642	9662	8980	51,8
2014	18563	9639	8924	51,9
2015	18452	9606	8846	52,1

Źródło: www.polskawliczbach.pl na podstawie danych GUS.

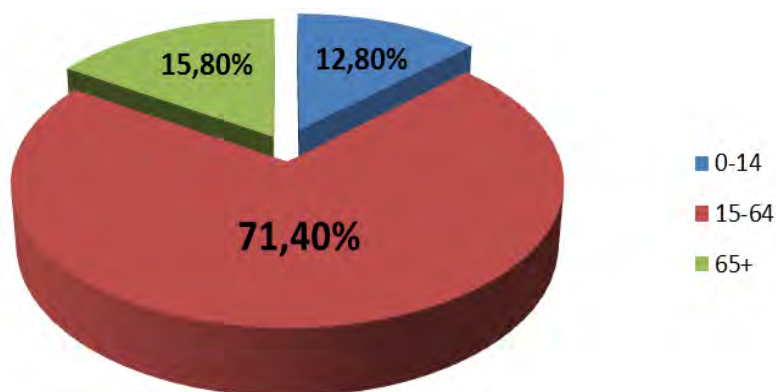
Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Pyskowic w 2015 roku

Źródło: www.polskawliczbach.pl na podstawie danych GUS.

W 2015 roku gminę zamieszkiwało 2 369 osób w wieku przedprodukcyjnym (do 18 roku życia) i był to najmniejszy odsetek ludności według ekonomicznych grup wieku (12,8 %). Największą grupę mieszkańców stanowiła ludność w wieku produkcyjnym (15-64 lat), czyli 13 266 osób (71,4 %), z nieznaczną przewagą kobiet, tj. 50,3%. Natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wyniósł 15,8 %.

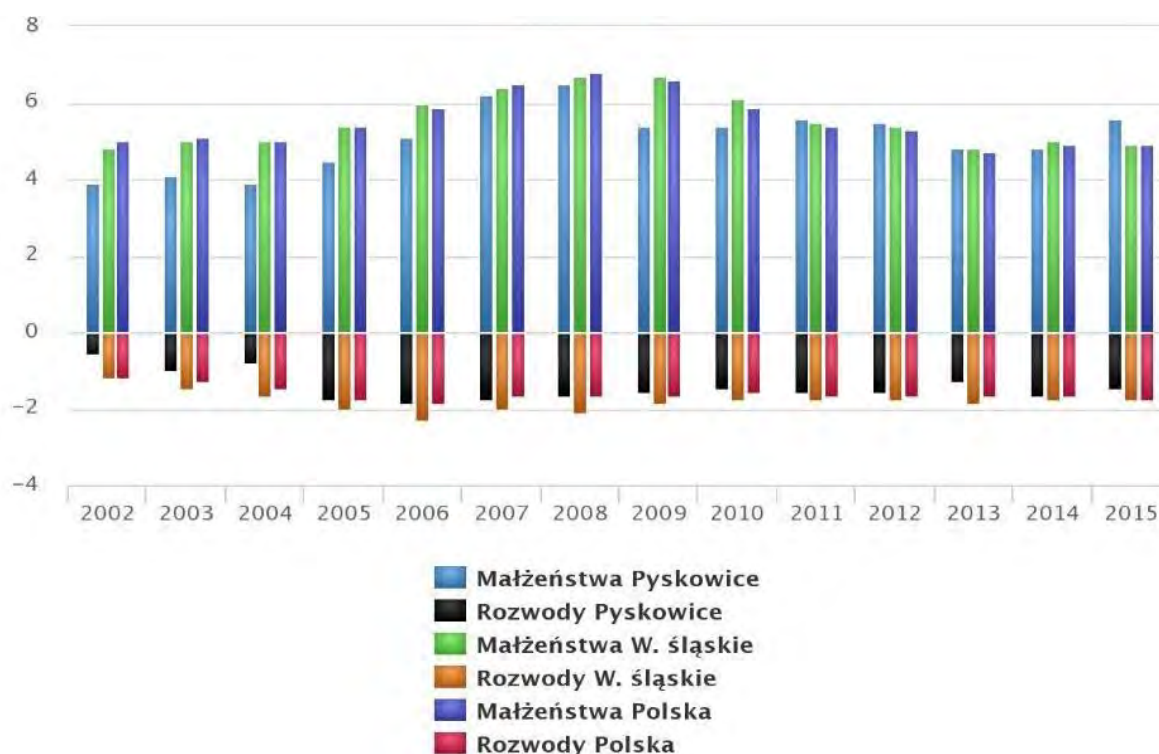
Wykres 2. Struktura ludności Gminy Pyskowice według grup wieku w 2015 roku

Źródło: www.polskawliczbach.pl

W 2015 roku w mieszkańcy Pyskowice zawarli 103 (o 13 więcej niż w ubiegłym roku) małżeństwa, co odpowiada 5,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego i całej Polski. W tym samym okresie zaobserwowano 1,5 rozwodów przypadających na 1 000 mieszkańców. To mniej niż w 2014 roku. Wartość ta jest nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego, jak i wartości dla kraju. Żonaci/zamężne stanowili ponad połowę ludności miasta – 59,1 %, natomiast kawalerowie oraz panny 26,9 %, wdowcy i wdowy tworzyli 9,3 % populacji, a osoby rozwiedzione – 4,2 %.

Wykres 3. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Pyskowicach w latach 2002-2015

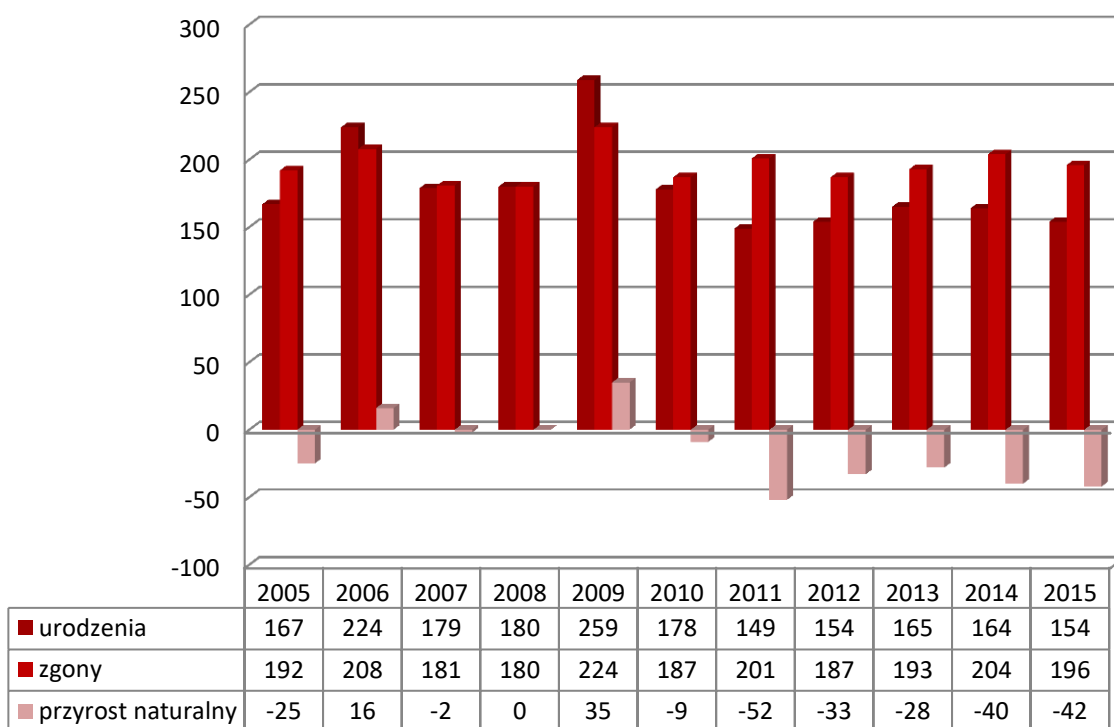

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Gmina Miejska Pyskowice w 2015 roku miała ujemny przyrost naturalny wynoszący – -42. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu: 2,3 na 1000 mieszkańców. Najwyższy przyrost naturalny zaobserwowano w 2009 r. i wynosił 35. W 2015 roku urodziło się 154 dzieci (to o 10 mniej niż w 2014 roku), w tym 68 dziewczynek (44,2 %) i 86 chłopców (55,8 %).

Na przestrzeni lat 2005-2015 w Pyskowicach notowano zarówno dodatni jak i ujemny przyrost naturalny. Najbardziej gwałtowne zmiany nastąpiły w latach 2005-2006 oraz 2009-2011. Największy ujemny przyrost naturalny odnotowano w 2011 roku, a największy dodatni w 2009. Niekorzystna sytuacja w mieście utrzymuje się już kilka lat, począwszy od 2009 roku. Ze statystyk Pyskowice wynika, iż w 2015 roku odnotowano 196 zgonów. To o 8 mniej niż w roku poprzednim. Ponad połowa zgonów wystąpiła wśród mężczyzn 61,2 % (wśród kobiet – 38,7 %). To zupełnie odmienna sytuacja niż w roku ubiegłym (więcej zmarło kobiet 53,4% niż mężczyzn – 46,5%).

Wykres 4. Przyrost naturalny w Pyskowicach w latach 2005 – 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.polskawliczbach.pl/Pyskowice>

Według dostępnych danych na rok 2013 największą przyczyną zgonów (45,1 %) były choroby układu krążenia. Kolejną chorobą, z powodu której zmarło 27,3 % ludności, były nowotwory, natomiast z powodu choroby układu oddechowego zmarło 4,7 % mieszkańców Pyskowic. Na 1 000 ludności przypadło 10,97 zgonów.

W 2014 roku zarejestrowano 203 zameldowania w ruchu wewnętrznym (kobiet 116, mężczyzn 87) oraz 214 wymeldowań (kobiet 116, mężczyzn 98), w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło – 11. W tym samym roku 6 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 42 wymeldowań za granicę – daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące – 36. Dane na rok 2015 dostępne są tylko dla ruchu wewnętrznego. Zameldowań ogółem było 188, w tym 137 zameldowań z miast, a 51 ze wsi. Wymeldowań natomiast odnotowano w liczbie 208. Wymeldowań do miast było 124, a na wieś – 84.

Tabela 2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Pyskowicach w latach 2005 – 2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania ogółem	186	190	213	168	214	219	220	166	210	209	-
Zameldowania z miast	136	138	162	119	159	175	156	126	141	150	137
Zameldowania ze wsi	39	44	38	37	45	36	55	35	62	53	51
Zameldowania z zagranicy	11	8	13	12	10	8	9	5	7	6	-
Wymeldowania ogółem	257	286	252	230	235	191	220	211	216	256	-
Wymeldowania do miast	128	129	121	104	122	117	117	109	104	136	124
Wymeldowania na wieś	73	77	72	67	65	55	82	64	62	78	84
Wymeldowania za granicę	56	80	59	59	48	19	21	38	50	42	-
Saldo migracji na 1000 osób	-3,7	-5,0	-2,0	-3,3	-1,1	1,5	-	-2,4	-0,3	-2,5	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując zmiany w migracjach wewnętrznych i zewnętrznych na przestrzeni lat 2005 – 2015, można dostrzec znaczną przewagę ruchów wewnętrznych nad zagranicznymi. W większości przypadków odnotowano negatywne zjawisko, jakim jest przeważająca nad zameldowaniami liczba wymeldowań. Wyjątkiem były tylko lata 2010 – 2011, kiedy zameldowań było więcej, bądź liczba ta była równa. Zauważyć można pewną tendencję, którą stanowią częstsze zameldowanie z miast oraz wymeldowania do miast, mogące świadczyć o pewnych preferencjach mieszkańców. Wymeldowania do innych miast mogą wynikać z chęci życia w mieście większym, oferującym większe możliwości. Może to dotyczyć zarówno lepszych rozwiązań infrastrukturalnych, nowych ścieżek rozwoju, większych zarobków, jak również bogatszej oferty usługowej i handlowej.

3.1.2 Gospodarstwa domowe i pomoc społeczna

Głównym zadaniem pomocy społecznej jest zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych człowieka. Pomoc ta polega na umożliwianiu rodzinom życia w godnych warunkach oraz przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, kiedy nie wystarczają do tego celu własne możliwości i środki finansowe. Wymienione czynności realizowane są m.in. przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach.

Pomoc społeczna w Pyskowicach wspiera w budowaniu poczucia własnej niezależności i godności. Pomaga integrować się ze środowiskiem lokalnym oraz rozwijać umiejętności i możliwości samodzielnego funkcjonowania. W ośrodku dostaje się wsparcie w ocenie sytuacji, w jakiej dana osoba się znajduje, oraz w poszukiwaniu możliwości jej zmiany. Pomoc dotyczy również uzyskania uprawnień do różnych świadczeń – zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych.

Tabela 3. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Pyskowicach w latach 2009 – 2015

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby ogółem	815	750	653	570	655	609	634
Poniżej kryterium dochodowego	581	535	489	455	501	433	464
Powyżej kryterium dochodowego	234	215	164	115	154	176	170
Gospodarstwa domowe ogółem	309	313	295	264	295	293	303
Poniżej kryterium dochodowego	224	231	225	215	224	222	228
Powyżej kryterium dochodowego	85	82	70	49	71	71	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2009 – 2015 występował zmienny trend korzystania z pomocy społecznej. Najwięcej osób skorzystało w 2009 roku – 815 osób, a najwięcej gospodarstw (313 jednostek) w 2010. Najmniejszy odsetek osób przyjmujących świadczenie odnotowano w 2012 roku – było to 570 przypadków. Wtedy też najmniej gospodarstw domowych skorzystało z pomocy. Od 2009 roku do 2012 malała liczba osób, korzystających z pomocy społecznej. Od 2012 roku obserwuje się zmienną tendencję w ilości pobieranych świadczeń.

Jak wynika ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Pyskowice na lata 2014 – 2020 od 2010 roku liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu ludności w Pyskowicach osiąga poziom ponad 17% i stale wzrasta, przekraczając granicę 14% osób w wieku emerytalnym w skali całej populacji kraju, co uznawane jest za granicę zaliczania państwa do grup starzejących się społeczeństw. Procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności miasta ogółem wykazuje ogólnie tendencje lekko spadkowe, natomiast odsetek ludzi w wieku produkcyjnym w latach 2010 – 2012 pozostawał na względnie stałym poziomie, aby w 2013 r. ulec obniżeniu o 1,2% w stosunku do roku 2012.

Podstawą zdiagnozowania problemów społecznych występujących na terenie Pyskowic jest między innymi katalog kryteriów z art. 7. ustawy o z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z późniejszymi zmianami. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone

w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt. 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Zgodnie ze sprawozdaniami Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyskowicach za rok 2015:

- 330 osób skorzystało z zasiłku okresowego (156 rodzin);
- 521 osób skorzystało z zasiłku celowego (226 rodzin);
- 546 osób (205 rodzin) skorzystało z zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności (świadczenia rzeczowe);
- 32 osobom sfinansowano opłatę za pobyt w domu opieki społecznej, 118 osobom przyznano zasiłek stały a 76 składki zdrowotne;
- W 2015r. najczęściej osób skorzystało ze wsparcia OPS z powodu ubóstwa – 238 rodzin. Następne w kolejności powody to:
 - niepełnosprawność – 174rodziny,
 - bezrobocie – 169 rodzin,
 - długotrwała lub ciężka choroba – 82 rodziny.

W przypadku niepełnosprawności i długotrwałej choroby oraz alkoholizmu od 2010r. notuje się wzrost liczby przyznanego wsparcia z tych powodów.

Na stałym poziomie utrzymuje się liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

Rozkład przesłanek przyznawania wsparcia w zależności od powodów jej przyznania w okresie 2010 – 2015 ilustruje tabela nr 4.

Tabela 4. Przesłanki do przyznawania wsparcia w okresie 2010-2015

	Przesłanka	Liczba rodzin					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Ubóstwo	260	255	229	249	239	238
2	Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
3	Bezdomność	19	17	17	14	15	13
4	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub	28	26	28	30	29	35
5	Wielodzietność	14	11	12	20	20	22
6	Bezrobocie	228	202	175	193	182	169
7	Niepełnosprawność	157	149	147	164	158	14
8	Długotrwała lub ciężka choroba	74	66	67	77	77	82
9	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	81	74	53	64	60	63
10	W rodzinach niepełnych	65	58	39	48	43	46
11	W rodzinach wielodzietnych	9	9	7	9	5	8
12	Przemoc w rodzinie	6	5	4	7	7	9
13	Alkoholizm	70	73	62	62	66	77
14	Narkomania	1	1	1	1	3	4
15	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;	17	12	10	12	12	15
16	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo – wychowawcze	0	0	0	0	0	0
17	Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt. 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach	0	0	0	0	0	0
18	Zdarzenia losowe	2	0	2	0	0	1
19	Sytuacja kryzysowa	4	1	1	3	0	0
20	Kłęski żywiołowe lub ekologiczne	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne

23% rodzin, korzystających z pomocy Ośrodka w latach 2010 – 2015, wykazało się bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2014 – 2016 niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się często z dysfunkcjami takimi jak:

- uzależnienia;
- przemoc domowa;
- zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych;
- problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Jako następstwa tych zjawisk można wymienić problemy we współżyciu z ludźmi, trudności adaptacyjne, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym i zawodowym. W skrajnych przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zachodzi konieczność zorganizowania opieki nad dzieckiem poza rodziną biologiczną i umieszczenia go w pieczy zastępczej.

W 2015r. w pieczy zastępczej przebywało 34 dzieci: 11 – w zawodowych rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 11 – w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 4 – w niezawodowych rodzinach zastępczych, po 3 w spokrewnionych rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, 2 – w zawodowych rodzinach zastępczych.

Wyniki uzyskane na podstawie danych zastanych potwierdziły się w ocenie jakościowej problemów społecznych przeprowadzonej z udziałem grupy eksperckiej oraz interesariuszy procesu rewitalizacji w czasie warsztatów przeprowadzonych w dniu 22.09.2016r. w sali sesyjnej Urzędu Miejskiego w Pyskowicach. W warsztatach uczestniczyło m.in. siedmiu przedstawicieli kluczowych podmiotów/instytucji działających w sferze społecznej na terenie miasta Pyskowice i/lub na rzecz mieszkańców Pyskowic. W wyniku pracy warsztatowej zidentyfikowano główne obszary problemowe w sferze społecznej, tj. występowanie eurosierodztwa i rodzin dysfunkcyjnych, postępujący proces starzenia się społeczeństwa, klientyzm względem opieki społecznej ze strony znacznej liczby osób stale korzystających ze wsparcia w postaci zasiłków itp., alienacja osób niepełnosprawnych, brak urozmaiconej oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz rodzin z dziećmi, długotrwałe bezrobocie, brak możliwości finansowych pełnego wykorzystania potencjału aktywności organizacji pozarządowych.

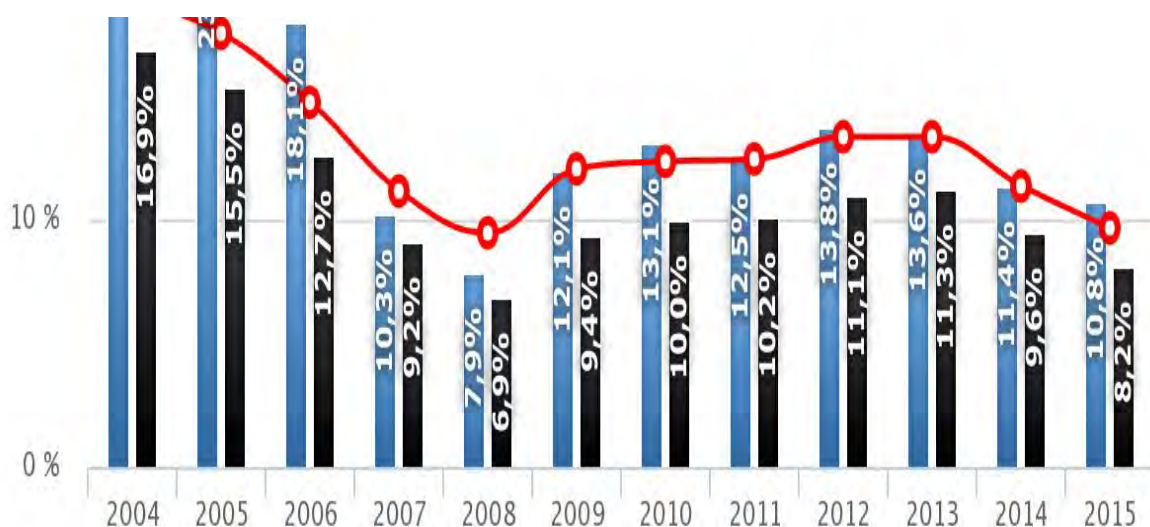
3.1.3 Rynek pracy

W 2015 roku w Pyskowicach na 1 000 mieszkańców pracowało 211 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego (259 osób) oraz wartości dla Polski (230 osób). Kobiety stanowiły 43,3% wszystkich pracujących ogółem, a mężczyźni – 56,7%.

Okolo 19% aktywnych zawodowo mieszkańców Pyskowic w 2015 roku pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), ponad 40% w przemyśle i budownictwie, 7,8% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), 7,8% pracowało w sektorze działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsługa rynku nieruchomości, (dla porównania w 2014 roku w usługach pracowało 15,2%, a w finansach i ubezpieczeniach 2,6%). W pozostałych niesklasyfikowanych sektorach pracowało 22,7% osób. Ogółem pracujących w Pyskowicach w 2015 roku było 3 899 osób (to o 259 więcej osób niż w roku ubiegłym), w tym 1 779 kobiet oraz 2 120 mężczyzn. Na przestrzeni lat znacząco podniósł się poziom osób pracujących. W 2002 roku wynosił nieco ponad 2145 osób.

Dane za rok 2015 wskazują, że w powiecie gliwickim utrzymywała się stopa bezrobocia na poziomie 8,5%, zaś w październiku 2016 roku wynosiła ona już zaledwie 7%. Ta spadkowa tendencja dotyczy również miasta Pyskowice, a szczegółowe dane dotyczące przestrzennej koncentracji bezrobocia na terenie Pyskowic przedstawiono w poniższej analizie problemów społecznych.

Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia zarejestrowanego w Pyskowicach w latach 2004 – 2014

Źródło: www.polskawliczbach.pl na podstawie danych GUS.

Na przestrzeni lat w Pyskowicach stopa bezrobocia zmieniała się dość dynamicznie. W latach 2004 – 2008 nastąpił gwałtowny spadek liczby osób bezrobotnych. W 2007 i 2008 stopa bezrobocia była mniejsza niż średnia krajowa. Następnie w latach 2009 – 2013 sytuacja zmieniała się o 0,2% – 1,3% (naprzemiennie stopa bezrobocia rosła i malała). Dopiero od 2013 następuje ponowny ciągły spadek bezrobocia.

Bezrobocie w Pyskowicach wynosiło 10,8%, w tym 11,5% kobiet i 10,1% mężczyzn (w porównaniu do 2014 roku liczba kobiet bezrobotnych zmalała, a bezrobotnych mężczyzn

wzrosła). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia dla województwa śląskiego oraz wartość porównywalna do stopy bezrobocia dla całej Polski.

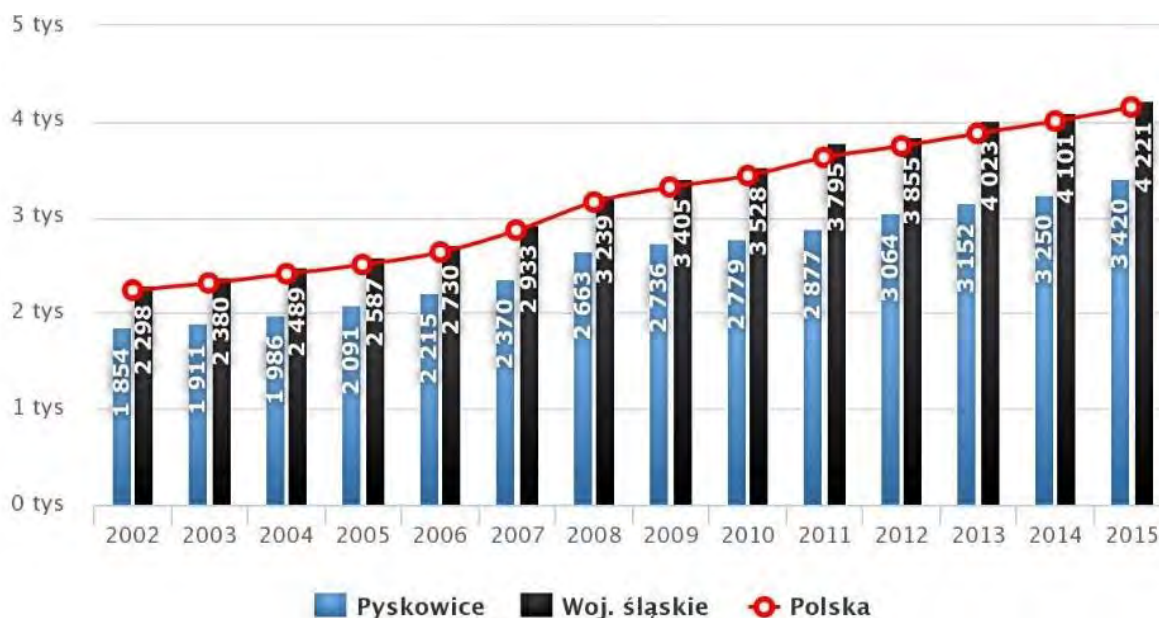
Tabela 5. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Pyskowicach w latach 2005 – 2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	1316	967	558	446	705	782	746	843	823	684	640
Mężczyźni	536	348	210	176	321	363	328	368	395	295	313
Kobiety	780	619	348	270	384	419	418	475	428	389	327
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,7%	7,9%	4,5%	3,6%	5,7%	6,3%	6,0%	6,8%	6,7%	5,7%	5,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Pyskowicach w 2015 roku wynosiło 3 420,49zł, co odpowiada 82,40% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Na przestrzeni lat 2004 – 2015 wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto wzrosła o ponad 46%. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Pyskowic 2 568 osób wyjeżdżało do pracy do innych miast, a 984 pracujących przyjeżdżało do pracy spoza gminy – tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosiło – 1 584.

Wykres 6. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Pyskowicach w latach 2002 – 2014

Źródło: www.polskawliczbach.pl.

Największą grupę mieszkańców w Pyskowicach stanowią osoby w wieku produkcyjnym. W 2015 roku było to już 11 901 osób. Najmniejszą grupę obecnie stanowią osoby młode – w wieku przedprodukcyjnym. Na przestrzeni lat 2005 – 2015 liczba ta sukcesywnie malała na rzecz wzrostu osób w wieku poprodukcyjnym. Można zatem uznać, że społeczeństwo w Pyskowicach starzeje się.

Tabela 6. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2015

W wieku:	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Przedprodukcyjnym	3526	3447	3349	3253	3273	3053	2996	2916	2878	2860	2831
Produkcyjnym	12299	12265	12352	12340	12368	12397	12365	12323	12226	12074	11901
Poprodukcyjnym	3339	3366	3403	3432	3407	3352	3389	3465	3538	3629	3720

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z reguły główną i bezpośrednią przyczyną bezrobocia jest niewystarczająca liczba wolnych miejsc pracy, nieefektywna organizacja rynku pracy oraz nieodpowiednie kwalifikacje (lub ich brak) samych bezrobotnych. Sytuacja taka ma miejsce w Pyskowicach, w których statystyki wskazują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym jako grupę najbardziej zagrożonych osób zjawiskiem bezrobocia.

Zgodnie z danymi na rok 2013 z Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyskowicach bezrobocie znalazło się na drugim miejscu pod względem powodów udzielania pomocy. Brak zatrudnienia ma negatywny wpływ na ekonomiczną kondycję rodzin. Pogorszenie statusu materialnego jest proporcjonalne do pozostania bez pracy, a to – jako najbardziej odczuwalny efekt przedłużającego się braku pracy – wymusza często konieczność korzystania z systemu pomocy społecznej. Poza pomocą rzeczową i materialną, osoby bezrobotne obejmuje się wsparciem w postaci pracy socjalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej, ściśle współpracuje z instytucjami rynku pracy:

- Powiatowym Urzędem Pracy w Gliwicach;
- Młodzieżowym Biurem Pracy OHP w Pyskowicach;
- Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Pyskowicach;
- Filia Młodzieżowego Biura Pracy – Ochotniczych Hufców Pracy w Pyskowicach.

Osoby, które są długotrwale bezrobotne i zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gliwicach niezwykle często korzystają z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, dlatego istotna jest współpraca pomiędzy PUP Gliwice a OPS Pyskowice w zakresie aktywizacji zawodowej tej grupy bezrobotnych, a tym samym ich integracji społecznej.

Jedną z form aktywizacji zawodowej oferowanej w Pyskowicach są prace społecznie użyteczne. Organizowane są one poprzez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy.

Prace społecznie użyteczne są formą aktywizacji długotrwale bezrobotnych. Wykonywane są w miejscu zamieszkania lub pobytu bezrobotnego w wymiarze do 10 godz. tygodniowo. Taką formę zastosowano wobec osób zagrożonych długotrwałym bezrobociem, posiadających niskie kwalifikacje zawodowe, nie mających doświadczenia zawodowego.

Celem jest nabycie lub podniesienie umiejętności związanych z funkcjonowaniem w środowisku zawodowym oraz organizacją czasu.

Prace społecznie użyteczne realizowane w Pyskowicach są od kilku lat. W 2013 r. przewidywano 40 miejsc pracy w 14 instytucjach w przestrzeni miasta m.in. przedszkola, szkoły, Żłobek Miejski, Caritas, Miejski Ośrodek Kultury i Sportu, Ośrodek Pomocy Społecznej, Stacja opieki „Caritas”, w tym samym roku z aktywizacji skorzystały 52 osoby.

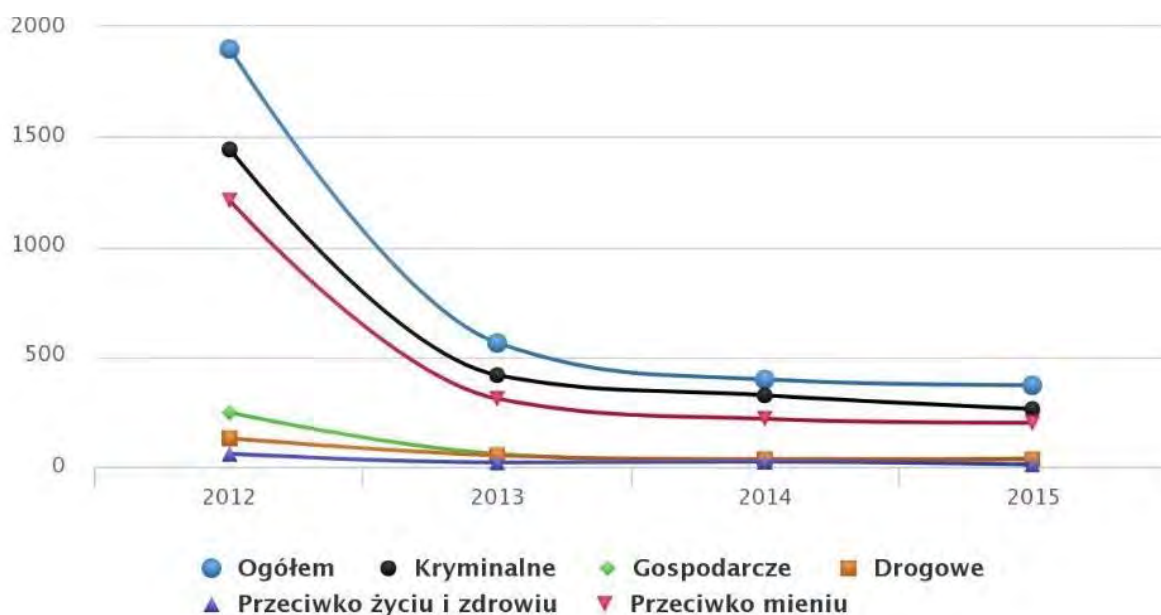
Zmiany w ustawie z dnia 14 maja 2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 5980) o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy, m.in. wprowadzają konieczność ustalenia dla bezrobotnych trzech profili pomocy (określających różne formy wsparcia). Bezrobotni, którym zostanie przydzielony III profil pomocy (i będą jednocześnie klientami pomocy społecznej) zostaną skierowani do Programu Aktywizacja i Integracja. Inicjatywa ta ma na celu inicjowanie działań w zakresie integracji i reintegracji społecznej i zawodowej osób długotrwale bezrobotnych (którym grozi wykluczenie społecznie i najtrudniej wrócić na rynek pracy).

Koniecznym jest zacieśnianie współpracy pomiędzy OPS a PUP dla utworzenia spójnego systemu aktywizacji oraz integracji osób długotrwale bezrobotnych z terenu Pyskowic.

3.1.4 Poziom przestępczości

W roku 2012 poziom przestępstw na terenie Pyskowic był bardzo wysoki (popelniono 1 898 przestępstw). W roku 2015 liczba przestępstw spadła znacząco i wynosiła zaledwie 370 na terenie całej gminy. Na przestrzeni trzech lat najwięcej popelniono przestępstw na tle kryminalnym (262 zgłoszenia) i przeciwko mieniu (198), natomiast najmniej przeciwko życiu i zdrowiu. Są to wartości szacunkowe – Główny Urząd Statystyczny udostępnia statystyki przestępstw jedynie dla powiatów, dlatego prezentowane dane są wartościami bazującymi na ilości mieszkańców powiatu oraz mieszkańców Pyskowic. W porównaniu do innych gmin województwa śląskiego, Pyskowice są gminą o niskim poziomie przestępczości.

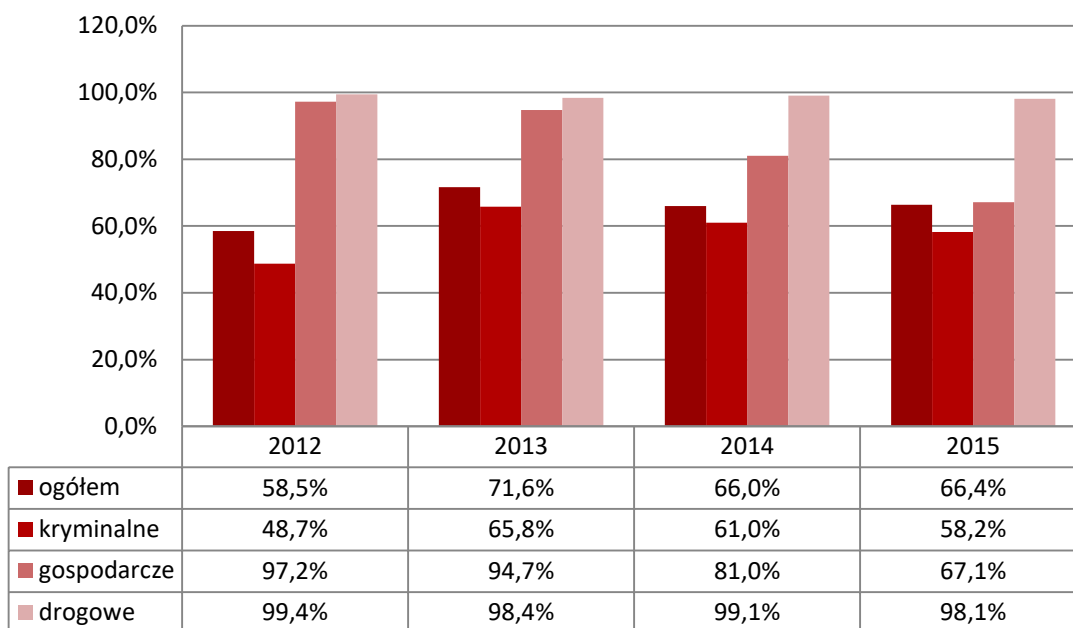
Wykres 7. Przepięstwa stwierdzone (oszacowane) w Pyskowicach w 2012 – 2015

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Na przestrzeni lat można dostrzec tendencję spadkową – ilość przestępstw z roku na rok sukcesywnie się zmniejsza. Od 2012 do 2015 roku liczba ta zmniejszyła się o 1528 zgłoszeń.

Wykres 8. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w Pyskowicach w 2012 – 2015

Źródło: www.polskawliczbach.pl

Wykrywalność przestępstw w gminie nie jest zadowalająca, głównie w przypadku spraw kryminalnych. Bardzo pogarsza się również wykrywalność przestępstw gospodarczych. W porównaniu z 2012 rokiem skuteczność pogorszyła się aż o ponad 30%. Wysoce skuteczne jest wykrywanie przestępstw drogowych – jest to aż 98% – 99,4%.

3.1.5 Wypadki drogowe

Według danych SEWiK (System Ewidencji Wypadków i Kolizji), w Pyskowicach na przestrzeni lat 2007 – 2015 odnotowano 46 zdarzeń z udziałem rowerzystów. Część z nich została ranna lub poniosła śmierć. W większości przypadków były to ciężkie lub lekkie uszkodzenia na zdrowiu. Jednak odnotowano 2 wypadki śmiertelne. Jedna osoba poniosła śmierć na miejscu w 2015 roku, a w ciągu 30 dni w ramach odniesionych obrażeń w 2010 roku.

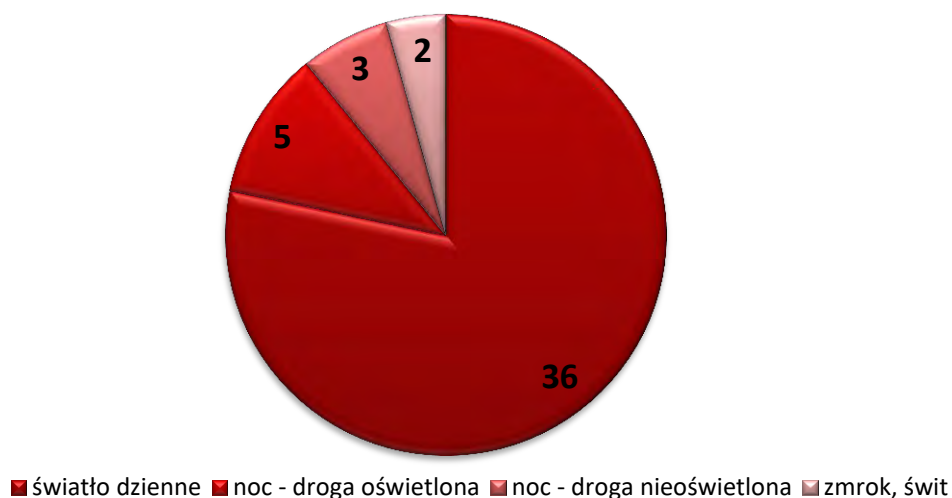
Tabela 7. Liczba ofiar wypadków z udziałem rowerzystów w latach 2007 – 2015

Liczba	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	razem
Zdarzenia	4	2	6	6	9	5	4	5	5	46
Śmierć na miejscu	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Śmierć w ciągu 30dni	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Ciężko rannych	0	0	1	0	0	1	2	0	0	4
Lekko rannych	2	0	1	2	2	2	0	0	1	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

Większość zdarzeń miało miejsce przy świetle dziennym (36 zgłoszeń). W nocy odnotowano 8 przypadków (5 na drodze oświetlonej, 3 na nieoświetlonej).

Wykres 9. Zdarzenia z udziałem rowerzystów wg warunków oświetlenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

Prawie wszystkie wypadki jakie zostały zgłoszone miały miejsce na jezdni. Brak sygnalizacji świetlnej jest również najczęstszą przyczyną kolizji drogowych z udziałem rowerzystów.

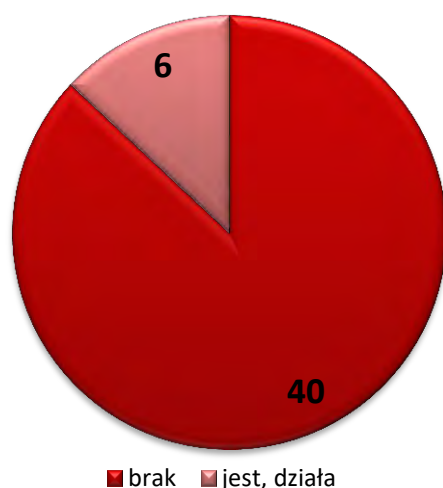
Tabela 8. Charakterystyka miejsca zdarzenia z udziałem rowerzystów

Miejsce	Zdarzenia
Jezdnia	43
Przejście dla pieszych	2
Pobocze	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

Łącząc poniższe dane z warunkami oświetlenia oraz sygnalizacją świetlną, można wnioskować, iż niebezpieczeństwo stwarzają warunki drogowe. Brakuje infrastruktury rowerowej, przejazdów dla rowerów oraz sygnalizacji świetlnej. Istniejące warunki w Pyskowicach nie sprzyjają bezpieczeństwu rowerzystów i pieszych.

Wykres 10. Zdarzenia z udziałem rowerzystów wg sygnalizacji świetlnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

Najczęstszymi uczestnikami wypadków i kolizji z rowerzystami są inni rowerzyści i prowadzący samochody osobowe. Jest to istotny problem, gdyż widoczny jest brak bezpieczeństwa w funkcjonowaniu rowerzystów i pojazdów indywidualnych.

Tabela 9. Pojazdy uczestników zdarzenia

Pojazd	Ilość
Rower	47
Samochód osobowy	40
Nieustalony	3
Motocykl	1
Samochód ciężarowy do przewozu ładunków z przyczepą	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

Poniżej w tabeli przedstawiono niebezpieczne ulice w Pyskowicach pod względem kolizji z udziałem rowerzystów i samochodów. Najmniej bezpieczną ulicą jest ul. Armii Krajowej, ul. Mickiewicza, ul. Gliwicka, ul. Toszecka oraz ul. Powstańców Śląskich.

Tabela 10. Niebezpieczne ulice w Pyskowicach

Ulica	Zdarzenia
Armii Krajowe	6
Mickiewicza	6
Gliwicka	5
Toszecka	5
Powstańców Śląskich	5
Traugutta	3
Wojska Polskiego	3
Szpitalna	3
Zaolszany	3
Ignacego Paderewskiego	3
Gen. Władysława Sikorskiego	3
Kard. Stefana Wyszyńskiego	2
Szopena	2
Drzymały	2
Wielowiejska	2
Strzelców Bytomskich	2
Sienkiewicza	2
Jaśkowicka	1
Wyzwolenia	1
Kolejowa	1
Wieczorka	1
Wiejska	1
Górnicza	1
Młyńska	1
Działkowa	1
Oświęcimska	1
Poznańska	1
Karola Miarki	1
Tylna	1
Targowa	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych <http://www.sewik.pl>

3.1.6 Finanse publiczne

Suma wydatków budżetu Pyskowic wyniosła w 2015 roku 53,9 mln zł, co daje 2,9 tys. zł w przeliczeniu na mieszkańca. Jest to wzrost liczby wydatków w porównaniu z rokiem 2014. Największa część budżetu przeznaczona została na dział 801 – oświata i wychowanie. Duża część wydatków przeznaczono również na dział 852 – pomoc społeczna (ponad 14% wszystkich wydatków) oraz na dział 700 – gospodarka mieszkaniowa (13,5%). Wydatki inwestycyjne wynosiły 2,7 mln zł, czyli ponad 5% wszystkich wydatków.

Tabela 11. Wydatki wg podziałów klasyfikacji budżetowej Pyskowic (2015)

rodzaj wydatków	wielkość wydatków
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	38 650,1
Dział 500 - Handel	23 377,85
Dział 600 - Transport i łączność	2647439
Dział 630 - Turystyka	25000
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	7292852
Dział 710 - Działalność usługowa	116 402,3
Dział 720 - Informatyka	6 898,05
Dział 750 - Administracja publiczna	6626715
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	92159,73
Dział 752 - Obrona narodowa	300
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1157820
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	18482,55
Dział 801 - Oświata i wychowanie	18372056
Dział 851 - Ochrona zdrowia	620 486,5
Dział 852 - Pomoc społeczna	7579428
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	831 993,4
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	845 267,4
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4788172
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1950500
Dział 926 - Kultura fizyczna	822 094,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Suma dochodów do budżetu Pyskowic wynosiła w 2015 roku 55,4 mln zł, co daje 3 tys. zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W porównaniu do 2014 roku notuje się wzrost dochodów o 2,9%. Największy udział w dochodach pochodzi z działu 756 – dochody od osób prawnych, fizycznych i innych jednostek (ponad 43,5%). Znaczna część wpływów wygenerował dział 758 – różne rozliczenia (ponad 22%) oraz dział 700 – gospodarka mieszkaniowa (prawie 16%). Dochody w budżecie z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 689 zł na jednego mieszkańca (23%), a od osób prawnych 18,3 zł (0,6%). Inne dochody pochodzące z podatków, pobierane i ustalane na podstawie odrębnych ustaw stanowiły ponad 18%.

Tabela 12. Wydatki i dochody budżetowe Pyskowic ogółem (2015)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wydatki ogółem	45771457	48115319	51099084	50725723	51135598	53948312	53856096
Wydatki na 1 mieszkańca	2403,458	2556,334	2721,076	2712,315	2742,59	2899,823	2911,612
Dochody ogółem	45515701	47925660	48792758	49039010	51285371	54217596	55444669
Dochody na 1 mieszkańca	2390,028	2546,258	2598,262	2622,126	2750,623	2914,298	2997,495

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

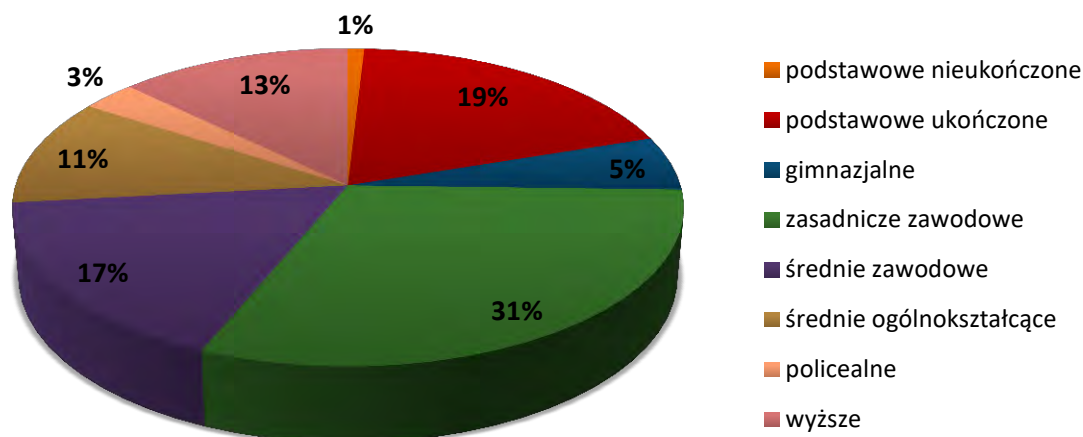
3.1.7 Edukacja i struktura wykształcenia

W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy Pyskowic w 2011 roku mieli najniższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w Pyskowicach największy odsetek miało wykształcenie podstawowe (23,6 %) oraz zasadnicze zawodowe (22,2%). Mężczyźni najczęściej mieli wykształcenie zasadnicze zawodowe (39,9%) oraz średnie zawodowe (19,6%).

W 2011 roku w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) było 3889 mieszkańców Pyskowic, 1 917 kobiet oraz 1 972 mężczyzn. Do przedziału wiekowego 3-6 lat (wychowanie przedszkolne) zaliczało się 17,3% dziewczynek oraz 16,7 % chłopców, co stanowiło 17% mieszkańców gminy. Na 1 000 dzieci w wieku przedszkolnym 859 uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego. W przeliczeniu na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypadało 0,93 dzieci. W grupie wiekowej na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształciło się 24,3% ludności, 24,1% dziewczynek i 24,5% chłopców. Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypadało 19 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto, stosunku wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat, wynosił 94,71. Grupa wiekowa na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) obejmowała 17,4% mieszkańców, 17,6% dziewczyn i 17,2% chłopaków. Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypadało 3 uczniów. Na oddział zasadniczej szkoły zawodowej przypadało 18 uczniów, a 23 uczniów na oddział w szkołach średnich zawodowych i artystycznych. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajdowało się 30,1% mieszkańców Pyskowic w wieku potencjalnej nauki (29,4 % kobiet i 30,7 % mężczyzn).

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3 % wykształcenie policealne, 10,9% średnie ogólnokształcące, a 17% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 30,8% mieszkańców Pyskowic, gimnazjalnym 5,5%, natomiast 19% podstawowym ukończonym, natomiast 0,9% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Wykres 11. Struktura wykształcenia mieszkańców Pyskowic (2011)

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.polskawliczbach.pl

Na obszarze gminy Pyskowice funkcjonuje 5 przedszkoli publicznych, 4 szkoły podstawowe, 3 gimnazja i 5 szkół ponadgimnazjalnych. W skład bazy placówek oświatowych prowadzonych przez gminę wchodzi:

1) Zespół Szkół w Pyskowicach:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. Prymasa Tysiąclecia;
- Publiczne Gimnazjum nr 2 im. Prymasa Tysiąclecia.

2) Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Noblistów Polskich;

3) Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 im. Jarosława Dąbrowskiego;

4) Publiczna Szkoła Podstawowa nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi;

5) Publiczne Przedszkole nr 1;

6) Publiczne Przedszkole nr 2;

7) Publiczne Przedszkole nr 3;

8) Publiczne Przedszkole nr 4;

9) Publiczne Przedszkole nr 5.

Występują także placówki prowadzone przez powiat gliwicki, do których należą:

1) Zespół Szkół Specjalnych w Pyskowicach:

- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 Specjalna;
- Publiczne Gimnazjum Specjalne;
- Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy;
- Publiczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna dla Uczniów z Upośledzeniem Uczniów w Stopniu Lekkim.

2) Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Pyskowicach:

- Publiczne Liceum Ogólnokształcące;
- Publiczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa;
- Publiczne Technikum.

3.1.8 Kultura, sport, organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe mogą w sposób efektywny odbierać oraz zaspokajać istotne potrzeby społeczne. Dzięki działalności w różnych dziedzinach i realizacji zadań na poziomie lokalnym są również ważnym partnerem władz samorządowych. Nowelizacja ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie z 2 marca 2010 roku wprowadziła rozwiązania usprawniające współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi. Dotyczy to m.in. wieloletnich programów współpracy, trybu tzw. „małych grantów”, czy inicjatyw lokalnych. Wprowadzono również obowiązek konsultacji społecznych.

Organizacje pozarządowe funkcjonują najczęściej w formie stowarzyszeń lub fundacji działając lokalnie na terenie gminy. Zdecydowana większość zajmuje się sportem i kulturą, jednak działalność widoczna jest również w przestrzeni pomocy społecznej oraz edukacji.

W obszarze Pyskowic działają następujące organizacje pozarządowe w poniższych obszarach aktywności:

1) Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca:

- JA - TY – MY Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Caritas – Stacja Opieki w Pyskowicach;
- Śląskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski i Osobom z upośledzeniem Umysłowym;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Chorych „ Hospicjum w Pyskowicach”.

2) Ochrona zdrowia:

- Punkt Konsultacyjny Stowarzyszenie GTW, Stowarzyszenie „Pyskowickie Narodziny”.

3) Nauka, kultura, ekologia:

- Stowarzyszenie Ludzie Miasta;
- Polski Związek Wędkarski koło nr 43;
- Stowarzyszenie Pamięci Armii Krajowej Zarząd Krajowy Bielsko Biała Oddział w Pyskowicach;
- Stowarzyszenie Wychowanków Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej;

- Towarzystwo Ochrony Zabytków Kolejnictwa i Organizacji Skansenów;
- Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych;
- Związek Wypędzonych z Kresów Wschodnich RP;
- Towarzystwo Społeczno Kulturalne Niemców Województwa Śląskiego;
- Polski Związek Hodowców Kanarków i Ptaków Egzotycznych.
- Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna:
- Klub Motocyklowy „Sąsiedzi”;
- Klub Seniora 50+;
- Towarzystwo Przyjaźni Pyskowice i Florsheim;
- Pyskowskie Towarzystwo Przyjaźni Polsko Francuskiej.

4) Sport, turystyka, wypoczynek:

- Klub Sympatyków Siatkówki „Gumisie”;
- Klub Sportowo Rekreacyjny „Remedium” Pyskowice;
- Śląski Klub „Taekwon – Do” ITF;
- Uczniowski Klub Sportowy „Trójka”;
- Miejski Klub Sportowy „Return”;
- Miejski Klub Sportowo – Rekreacyjny Pyskowice;
- Miejski Klub Sportowo Rekreacyjny „Czarni” Pyskowice;
- Klub Futsal Akademia Pyskowice;
- Uczniowski Klub Sportowy „FENIKS”;
- Klub Futsal Akademia Pyskowic;
- Stowarzyszenie GTW.

Do instytucji odpowiedzialnych za rozwój kultury i sztuki w Gminie Pyskowice zalicza się przede wszystkim Miejski Ośrodek Kultury i Sportu (MOKiS). Jego podstawowymi celami są: zaspokajanie kulturalnych potrzeb, promowanie kultury i organizowanie działalności w dziedzinie kultury, tworzenie odpowiednich warunków materialnych i technicznych dla jej rozwoju, zapewnienie rozwoju kultury i współtworzenie jej wartości, organizowanie imprez sportowych i rekreacyjnych. Wymienione cele są realizowane w formie: ośrodka kultury, świetlicy osiedlowej, zespołów i sekcji zainteresowań, muzeum oraz obiektów sportowych. Budynek główny Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu posiada: pełnowymiarową salę baletową, salę widowiskową ze sceną i zapleczem, trzy sale muzyczne, salę wykładową, pracownię plastyczną oraz pracownię modelarską. W budynku odbywają się zajęcia Amatorskiego Ruchu Artystycznego, koncerty, spotkania autorskie, spektakle teatralne, imprezy, konkursy oraz przeglądy.

Obok MOKiS instytucjami odpowiedzialnymi za rozwój kultury i sztuki są także: Miejska Biblioteka Publiczna, Ognisko Pracy Pozaszkolnej oraz Społeczne Ognisko Muzyczne. W strukturach MOKiS działa również Centrum Wystawiennicze oraz następujące sekcje Amatorskiego Ruchu Artystycznego:

- Koło Modelarstwa Lotniczego i Kosmicznego „GAWRON”,
- Teatr Młodzieżowy „Carpe Diem”,
- Zajęcia z Klasyki,

- Dziecięcy Zespół Taneczny „MINIATURKI”
- Zespół Tańca Hip Hop,
- Dziecięcy Zespół Wokalno – Taneczny „GAMA”,
- Teatr Tańca „ALACARTE”
- Zespół Tańca Nowoczesnego „PARADOX”,
- Klub Plastyczny „PĘDZELEK” i „PIRAMIDA”,
- Kółko Artystyczne „MUMNKI”,
- Studio Wokalne MOKIS,
- Aerobik,
- Aktywny Senior,
- Zespół „PRZEBUDZENIE”.

Swój wkład w działalność kulturalną ma także Ratusz. Działalność wystawienniczą pyskowskiego ratusza można ściśle powiązać z postacią Władysława Macowicza, który jest orędownikiem i promotorem historii miasta. Od 2003 roku przygotował i opatrył autorskim komentarzem 100 wystaw o tematyce ściśle związanej z historią Pyskowic.

W 2015 roku Pyskowice zorganizowały łącznie 109 imprez, a udział w nich wzięło 32 765 osób. Jedną z lokalnych cyklicznych imprez są Dni Pyskowic i Dni Rodziny, Dożynki, Festyn Parafialny w części południowej, Festyn Lokalny w Dzierżnie, Festiwal Niech Ciszą Milczy, Festyn Świąteczny Św. Mikołaja.

Tabela 13. Charakterystyka imprez w Gminie Pyskowice (2015)

IMPREZY		
Ogółem	szt.	109
Seanse filmowe	szt.	3
Wystawy	szt.	23
Festiwale i przeglądy artystyczne	szt.	6
Koncerty	szt.	48
Prelekcje, spotkania, wykłady	szt.	1
Konkursy	szt.	8
Pokazy teatralne	szt.	12
Inne	szt.	8
UCZESTNICZY IMPREZ		
Ogółem	os.	32765
Seanse filmowe	os.	450
Wystawy	os.	4400
Festiwale i przeglądy artystyczne	os.	1415
Koncerty	os.	20230
Prelekcje, spotkania, wykłady	os.	150
Konkursy	os.	1200
Pokazy teatralne	os.	2520
Inne	os.	2400

Źródło: swaid.stat.gov.pl na podstawie danych GUS.

Miejski Ośrodek Kultury i Sportu zajmuje się także rozwojem działalności sportowej. MOKiS dysponuje atrakcyjnymi obiektami sportowymi: Hala Widowiskowo-Sportowa im. Huberta Wagnera, Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny, Stadion Sportowy oraz Boisko Sportowe w Dzierżnie. Ośrodki te wspierają aktywne formy spędzania wolnego czasu i pomagają rozwijać sportowe pasje mieszkańców. Główny ośrodek sportowy, skupiający większość sportowego „życia”, Hala widowiskowo-sportowa dysponuje pełnowymiarową płytą boiska sportowego, na którym mogą odbywać się turnieje i treningi gier zespołowych, takich jak futsal, piłka siatkowa, piłka koszykowa, piłka ręczna, tenis ziemny czy badminton. Organizowane są tam różnego rodzaju zawody, konkursy i olimpiady, np. rozgrywana co miesiąc Pyskowicka Liga Piątek Piłkarskich.

3.2 Diagnoza problemów gospodarczych

Liczba podmiotów gospodarczych działających w Gminie Pyskowice w 2015 roku wynosiła 1580. Jest to o 121 podmiotów więcej niż w 2009 roku. Zdecydowanie przeważają podmioty z sektora prywatnego. Począwszy od 2011 roku ich liczba rośnie z roku na rok (2009 r. – 1 370, 2015 r. – 1482), natomiast liczba podmiotów z sektora publicznego, po wzroście w latach 2009 – 2013, w roku 2014 spadła i wynosi 95. Prawie $\frac{3}{4}$ ogólnej liczby podmiotów gospodarczych (73,0%) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Mieszkańcy Miasta Pyskowice zatrudnienie znajdują przede wszystkim w zlokalizowanych na terenie gminy i w gminach sąsiednich podmiotach prowadzących działalność handlową, zatrudniających do 249 osób. Rośnie także znaczenie budownictwa i przetwórstwa przemysłowego.

Tabela 14. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w Pyskowicach (2015)

Podmioty gospodarki narodowej ogółem		1580
Sektor publiczny		
Ogółem		95
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego		28
Spółki handlowe		2
Sektor prywatny		
Ogółem		1482
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		1079
Spółki handlowe		92
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego		17
Spółdzielnie		3
Fundacje		2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne		28

Źródło: na podstawie swaid.stat.gov.pl

Tabela 15. Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności PKD w Pyskowicach (2015)

Sekcja	Opis	Liczba podmiotów
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	5
B	Górnictwo i wydobywanie	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	110
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
F	Budownictwo	185
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	319
H	Transport i gospodarka magazynowa	72
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26
J	Informacja i komunikacja	39
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	41
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	8
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	85
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	38
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	0
P	Edukacja	15
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	54
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13
S,T,U	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	53

Źródło: swaid.stat.gov.pl na podstawie danych GUS.

Tabela 16. Podmioty gospodarcze – charakterystyka (2015)

Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	856
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	59
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	44
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	86
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	132,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	58
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	9,1
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	92

Źródło: *swaid.stat.gov.pl* na podstawie danych GUS

Obecnie na terenie gminy Pyskowice zarejestrowanych jest (dane GUS) 1545 podmiotów gospodarczych. W poniższej tabeli przedstawiono rozkład ilościowy przedsiębiorstw ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze rozkład ilościowy ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników.

L.p.	Typ podmiotu gospodarczego	Ilość
1.	Mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób	1478
2.	Małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 osób	50
3.	Duże przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 osób	17

Źródło: *swaid.stat.gov.pl* na podstawie danych GUS.

Niewystarczająca liczba dużych podmiotów gospodarczych, zdolnych do tworzenia odpowiedniej liczby stałych i perspektywicznych miejsc pracy, utrudnia pełne wykorzystanie możliwości, które na terenie miasta stwarza istniejąca infrastruktura. Postępujący proces niszczenia wykorzystanej infrastruktury przemysłowej to niewykorzystany potencjał (m.in. pustostany), wymagający zagospodarowania i zmiany funkcji użytkowych. Niewystarczające jest również pokrycie strefy gospodarczej infrastrukturą drogową i parkingową. Są to bariery wyraźnie hamujące rozwój przedsiębiorczości lokalnej i pozyskiwanie do miasta nowych inwestorów zewnętrznych. W mieście nie działa obecnie żadna lokalna jednostka biznesowa, mogąca współpracować z lokalnym samorządem w zakresie rozwoju powiązań gospodarczych. Bardzo niski poziom aktywności gospodarczej wykazują także podmioty lokalne, zdolne urozmaicić i rozszerzyć rynek pracy.

Do największych pracodawców należą m.in.: Urząd Miejski Pyskowice oraz Szpital Powiatowy w Pyskowicach, jak również spółki prawa handlowego takie jak np.:

- DB Schenker Poland;
- MZBM - TBS sp. z o.o.;
- EUROCOLOR sp. z o.o.;
- Mechabud sp. z o.o.;
- Polmarkus sp. o.o.;
- MTL ASCO sp. z o.o.;
- PROTOR sp. z o.o.;
- Tonsmeier Południe sp. z o.o.;
- Rossmann sp. z o.o.;
- Komsta Okna i Drzwi S.A.;
- Kurotec sp. z o.o.,
- Viva inwestycje sp. z o.o.

Kluczowe problemy charakteryzujące sytuację gospodarczą w Mieście Pyskowice, wynikające z oceny eksperckiej oraz z wniosków sformułowanych podczas warsztatów, przeprowadzone z udziałem lokalnych przedsiębiorców w dniu 25 listopada 2016 r.:

- w terenach z dominującą funkcją mieszkaniową istnieje ograniczona możliwość rozwoju przedsiębiorczości (głównie handel i usługi), jednakże nie w każdej części miasta funkcja gospodarcza jest należycie rozwinięta (m.in. najślabszy rozwój odnotowano na terenie tzw. Starych Pyskowic);
- produkcja i usługi logistyczne rozmieszczone są zgodnie z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, rozwijają się wzdłuż i w pobliżu dróg krajowych nr 94 i 901;
- w mieście znajduje się sporo terenów wykupionych przez prywatnych inwestorów, które obecnie nie są w żaden sposób zagospodarowane, nie są znane plany co do ich przyszłości (m.in. na terenie tzw. Starych Pyskowic);
- miasto Pyskowice nie dysponuje terenami przemysłowymi, na których można nadal rozwijać duże inwestycje, m.in. z branży logistycznej, produkcyjnej itp.;

Pyskowice jako miasto satelickie Gliwic odczuwają określoną trudność w konkuroowaniu z tą gminą o inwestorów i nowe projekty, jednakże znacznie łatwiej będzie rozwijać tutaj funkcje mieszkalne i rekreacyjne (np. budowa tras rowerowych, otwartych obiektów sportowych, placów zabaw, itp.), zapewniające dobre warunki do życia rodzinnego, niekorzystnym czynnikiem jest w tym zakresie zmniejszająca się przepustowość drogi 901 na odcinku Pyskowice-Gliwice, według prognoz należy się spodziewać dalszego wzrostu natężenia ruchu na tej drodze w godzinach szczytu (z powodu wąskich gardeł tj. wiaduktów na trasie).

3.3 Diagnoza problemów funkcjonalno-przestrzennych

Historia Pyskowic rozpoczęła się w czasach średniowiecznych, co plasuje je w grupie najstarszych miast Górnego Śląska. W tym czasie ukształtował się charakterystyczny układ urbanistyczny Pyskowic, z niemal kwadratowym rynkiem w centrum oraz siecią ulic wychodzących z jego narożników. Najważniejsze zabytki usytuowane są w obrębie rynku, czyli Starego miasta:

- Stare Miasto – zachowany średniowieczny układ urbanistyczny starego miasta;
- zabudowa wokół rynku – barokowo-klasycystyczne kamieniczki o sklepionych sieniach z XIX w.;
- fontanna – zabytkowa fontanna na rynku;
- ratusz miejski – w stylu neogotyckim z 1822 r.;
- kościół Św. Mikołaja – z XV w.;
- kościół Św. Stanisława – kościół cmentarny z 1865–1868 r.;
- kościół Ewangelicko-Augsburski Apostołów Piotra i Pawła – z 1879 r.;
- Droga Krzyżowa – 14 stacji drogi krzyżowej z XVIII w.;
- cmentarz żydowski – kirkut z 1830 r.;
- Skansen Kolejowy – skansen Towarzystwa Ochrony Zabytków Kolejnictwa.

Pyskowice zasadniczo dzielą się na dwie części: Stare Pyskowice – tzw. „Stara Bana” (południowa część miasta) i Nowe Pyskowice – tzw. Osiedle (północna część miasta). Na terenie Nowych Pyskowic znajduje się rynek z ratuszem i kamieniczkami stanowiące starówkę miasta. W części Starych Pyskowic znajduje się Dzierżno (niegdyś osobna wieś) oraz Zaolszany. Zabudowa obu dzielnic jest typowo wiejska z dużą liczbą gospodarstw rolnych. W dzielnicy Dzierżno znajdują się dwa sztuczne jeziora: Dzierżno Małe z wieloma ośrodkami rekreacyjnymi i Dzierżno Duże niezagospodarowane ze względu na zanieczyszczenie wody. Jezioro Dzierżno Małe, powstałe na wskutek zalania dawnych wyrobisk, zasilane jest wodami wpływającej do niego rzeki Dramy oraz mniejszej, Pniówki. Zbiornik posiada znaczenie przeciwpowodziowe, przyrodniczo-krajobrazowe, a także pełni rolę miejsca wypoczynku dla leżących w niedalekiej odległości miast Aglomeracji Śląskiej. Jezioro jest łatwo dostępne pod względem komunikacyjnym. Zlokalizowano tu ośrodki sportów wodnych oraz bazę noclegową i gastronomiczną. Zbiornik jest też miejscem przyciągającym wędkarzy.

Miasto Pyskowice posiada sporo terenów zielonych, w tym m.in.: parki, liczne skwerki oraz place wyposażone w ławeczki i bardzo często w urządzenia dla dzieci. Do największych parków należą: Park Miejski (dolina rzeki Dramy w południowej części miasta), Ogródek Jordanowski (ul. Strzelców Bytomskich, Osiedlowa i Poniatowskiego) oraz Park w centrum miasta na placu Józefa Piłsudskiego (pomiędzy ulicami Strzelców Bytomskich i Ignacego Paderewskiego).

3.3.1 Budownictwo i warunki mieszkaniowe

Na terenie Pyskowic występuje zróżnicowana zabudowa mieszkaniowa. W okolicy Rynku dominują wielorodzinne kamienice, w sąsiednich uliczkach domy jednorodzinne oraz pojedyncza zabudowa wielorodzinna. W kierunku północnym oraz zachodnim wybudowane zostały bloki mieszkalne o wysokości do 4 kondygnacji. Na południu – w starszej części miasta – zabudowa jest również zróżnicowana. W całym mieście dostrzegalny jest bardzo zróżnicowany stan techniczny budynków, który wskazuje na problemy i potrzeby inwestycyjne w tym kierunku. Dotyczy to nie tylko zasobów gminnych, ale również budownictwa prywatnego.

Według danych na 2013 rok zasoby mieszkaniowe Pyskowic wyglądały następująco:

- 6 867 mieszkań ogółem;
- 23 728 izb;
- 406 613 m² powierzchni użytkowej;
- 59,2 m² przeciętna powierzchnia mieszkania w gminie.

Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki w Pyskowicach w latach 2013 – 2015

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m ²]			Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę [m ²]			Mieszkania na 1000 mieszkańców			Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie		
2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
59,2	59,4	59,9	21,8	22	22,4	368,4	370,8	375,0	2,7	2,7	2,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując lata 2013 – 2015, można dostrzec, jak szybko w Pyskowicach rosną wskaźniki zasobów mieszkaniowych. Stale poprawiane są warunki mieszkaniowe.

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe w Pyskowicach w latach 2005 – 2015

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
6640	6648	6689	6702	6719	6832	6835	6847	6867	6883	6920

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2015 roku zasoby mieszkaniowe Pyskowic wynosiły 6920 mieszkań. W latach 2005 – 2015 ilość mieszkań zwiększała się różnorodnie. Największy wzrost odnotowano z roku 2009 na rok 2010 – do zasobu mieszkaniowego włączono 113 mieszkań, a w kolejnym okresie przybyło tylko o 3 mieszkania. Na przestrzeni lat 2005 – 2015 zasób zwiększył się o 280 mieszkań.

Tabela 20. Wyposażenie mieszkań Pyskowic w instalacje dane na rok 2015

Wodociąg	Łazienka	Centralne ogrzewanie
99,78%	97,31%	77,12%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wyposażenie obiektów mieszkalnych w instalacje jest na dość wysokim poziomie. Pyskowice są w całości przyłączone do wodociągu, większość mieszkań posiada łazienkę. Jednak nieco odbiega poziom wskaźnika wyposażenia mieszkań w centralne ogrzewanie – w całym obszarze gminy jest to 77,1%.

Tabela 21. Budownictwo mieszkaniowe – mieszkania oddane do użytkowania w Pyskowicach w latach 2005 – 2015

2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
24	12	41	13	19	22	14	18	23	18	41

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie gminy nie rozróżnia się mieszkań według form budownictwa. Realizuje się wyłącznie indywidualne budownictwo mieszkaniowe (w ostatnich latach, wg GUS, także indywidualne realizowane na sprzedaż lub wynajem). Na przestrzeni lat 2005 – 2015 obserwuje się zmienny trend w budownictwie mieszkaniowym. Najwięcej budowano w latach 2007 i 2015, najmniej 2006, 2008 i 2011.

Tabela 22. Mieszkania socjalne w Pyskowicach w latach 2009 – 2015

		2009	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania	jedn.	110	114	120	119	125	125
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	3968	4115	4437	4392	4587	4556

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na terenie Pyskowic mieści się obecnie 125 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni użytkowej 4556 m². Jest to utrzymujący się trend z ubiegłego roku. Zmiana powierzchni może być przyczyną pewnych zmian w lokalach socjalnych. Na przestrzeni lat 2009 – 2015 przybyło 15 lokali socjalnych.

3.3.2 Infrastruktura transportowa

Układ drogowy gminy Pyskowice tworzy sieć w układzie funkcjonalnym podzielona na kategorie: drogi wojewódzkie, krajowe, powiatowe i gminne. Przez gminę przebiega jedna droga wojewódzka – nr 901 Wielowieś – Gliwice. Łączna długość sieci drogowo-ulicznej na terenie gminy wynosi 58,6 km z czego:

- drogi wojewódzkie – 5,5 km;
- drogi krajowe – 8,1 km;
- drogi powiatowe – 7,0 km;
- drogi gminne – 38,0 km.

Na terenie Pyskowic kursuje 8 linii autobusowych obsługiwanych przez KZK GOP (Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego) i MZKP (Międzygminny Związek Komunikacji Pasażerskiej), ponadto kursują lokalne autobusy PKS Gliwice. Linie KZK GOP i MZKP łączą Pyskowice z Bytomiem, Dzierżnem, Gliwicami, Łabędami i Tarnowskimi Górami.

Komunikacja kolejowa na terenie gminy nie jest dobrze rozwinięta. Pyskowice posiadają stację PKP, na której zatrzymują się jedynie pociągi Regio. Najczęstsze i jedyne kursy pociągów zmierzają do Opoła, Gliwic i Strzelec Opolskich. Przez Pyskowice przechodzi linia kolejowa Opole-Gliwice oraz magistrala węglowa Gliwice-Lubliniec. W latach siedemdziesiątych istniało jeszcze bezpośrednie połączenie do Lublińca. Do lat 90-tych część pociągów na trasie Gliwice-Katowice kończyła swoją trasę na stacji Pyskowice Miasto, znajdującej się blisko centrum miasta i nowo wybudowanego osiedla mieszkaniowego. Później tory do Pyskowic Miasta zostały złożone przez PKP, a budynek dworca zaadaptowano jako bar – obecnie nie jest już używany. Od 1998 roku w pobliżu stacji PKP działa skansen kolejowy.

Miasto podejmuje liczne działania na rzecz uregulowania gospodarki wodno-ściekowej i ograniczenia niskiej emisji. Obecnie na terenie gminy nie ma oczyszczalni ścieków. Ścieki z Pyskowic kierowane są do Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Gliwicach.

3.4 Diagnoza problemów technicznych

Wykonawcą usług w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach. Aktualnie w obszarze gminy nie ma oczyszczalni ścieków. Ścieki kierowane są przez przepompownię, zlokalizowaną przy ul. Mickiewicza do Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Gliwicach.

Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Pyskowicach – dane na 2015 rok

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	37,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	812
Ścieki odprowadzone	dam3	545
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	17309

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponad 93% ludności Pyskowic korzysta z kanalizacji. Na terenie gminy w 2015 roku działało 812 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, a długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła wówczas 37,1 km.

Tabela 24. Sieć gazowa w Pyskowicach – dane na 2015 rok

Długość czynnej sieci ogółem w m	m	68346
Czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	1617
Odbiorcy gazu	gosp.	5714
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1908
Odbiorcy gazu w miastach	gosp.	5714
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	16776

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba czynnych przyłączy gazowych prowadzących do budynków w 2015 roku wynosiła 1617 sztuk, a długość czynnej sieci gazowej 68346 m. Z sieci gazowej korzysta około 90% ludności.

Na terenie Pyskowic zlokalizowane jest ujęcie „Zawada”, eksploatowane przez GWP Katowice, w którego skład wchodzi pięć studni podstawowych, w tym jedna studnia rezerwowa. Woda ujmowana jest ze studni głębinowych „Pyskowice” i „Pyskowice A”, zlokalizowanych w południowej części gminy przy ul. Piaskowej. Tłoczona jest ona do zbiornika wody czystej o pojemności 200 m³. W zbiorniku tym woda jest poddawana dezynfekcji, a następnie podawana za pomocą rurociągu (600 mm) do zbiorników na terenie Zakładu Produkcji Wody „Zawada” w Karchowicach. Następnie przekazywana jest rurociągiem (400 mm) do Zakładów Mechanicznych Bumar-Łabędy” w Gliwicach, skąd dystrybuje się ją rurociągami do Pyskowic i dzielnicy Dzierżno. Około 40-50% produkcji wody ze studni zlokalizowanych w Pyskowicach przeznaczone jest na zaopatrzenie gminy Pyskowice, Dzierżna oraz Zakładów „Bumar-Łabędy”. Pozostała za ilość tłoczona jest do zbiorników w Karchowicach. Pyskowice zaopatrywane są w wodę poprzez Przedsiębiorstwo

Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach. Zadaniem jego jest zaopatrzenie zbiorowe w wodę i odprowadzanie ścieków dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych i instytucji.

Tabela 25. Sieć wodociągowa w Pyskowicach – dane na 2015 rok

Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	28,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1544
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	531,4
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osob a	1843 3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rozwiązano już problem składowania odpadów, które od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odbiera firma Tonsmaier Południe Sp. z o.o., powstała w wyniku połączenia Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej z Miejskim Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Pyskowicach.

3.5 Diagnoza problemów środowiskowych

Pyskowice położone są w dolinie rzeki Drama, w zlewni rzeki Odry. Koryto Dramy zasilają potoki m.in. Potok Pniowski, dodatkowo przez teren gminy biegnie trasa Kanału Gliwickiego. W południowo – zachodniej części miasta, zlokalizowany jest sztuczny zbiornik wodny Dzierżno Małe oraz część Jeziora Dzierżno Duże. Dzierżno Małe jest sztucznym zbiornikiem na rzece Dramie, natomiast jezioro Dzierżno Duże zlokalizowane jest na rzece Kłodnicy.

Jednak na terenie Miasta Pyskowice istnieją zagrożenia, z negatywnym wpływem na ekologię miasta: zanieczyszczona rzeka Drama i zbiornik wodny Dzierżno Małe czy nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa w rejonie Zaolszan i Dzierżno oraz w rejonach stref inwestycyjnych.

Środowisko miasta jest środowiskiem antropogenicznym z wyraźnym ukierunkowaniem na produkcję rolniczą. Przeprowadzona waloryzacja środowiska wskazuje wiele zachowanych elementów cennych przyrodniczo. Część z nich to elementy naturalne (wody podziemne, rzeźba), część zaś została ukształtowana sztucznie. Szczególnej degradacji uległy elementy przyrody ożywionej.

W wyniku prowadzonej gospodarki rolniczej ukształtowany został ekosystem intensywnych upraw pól i łąk. W obszarze gminy znajduje się niewielki odsetek gleb gorszych klas, a zdecydowaną większość stanowią gleby dobre. Zatem dalszy rozwój osadnictwa w granicach gminy będzie mógł się realizować poprzez przejmowanie kolejnych dobrych gleb pod zabudowę kubaturową. Konieczne jest także przeprowadzenie szczegółowej waloryzacji przyrody ożywionej i wytypowanie obiektów i obszarów cennych przyrodniczo. W gminie nie znajdują się obszary Natura 2000.

Na terenie gminy znajduje się kilka rezerwatów przyrody oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Wiele z nich ma bardzo duże znaczenie jako miejsce gniazdowania wielu gatunków ptaków wodno-błotnych. Według danych GUS z 2006 roku, na terenie gminy znajduje się 21 pomników przyrody. Najbardziej znanym jest "Dąb Sobieskiego". Posadzony został w XVII wieku na pamiątkę przemarszu tym traktem wojsk chorągwi Sobieskiego na

odsiecz Wiedniowi w 1683 roku.

Jak wspomniano wyżej, gmina nadal boryka się z nieuregulowanymi problemami sieci wodno-kanalizacyjnej oraz niskiej emisji. W obszarze środowiska zdiagnozowano m.in. następujące problemy:

- wysokie zanieczyszczenie wód powierzchniowych;
- niewystarczająca jakość wody pitnej;
- wysoki stopień degradacji terenów pokolejowych, utrudniający ich zagospodarowanie na potrzeby innych funkcji;
- wysoki stan zanieczyszczenia środowiska wynikający z tzw. niskiej emisji;
- brak widocznego zainteresowania możliwościami wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (biomasa, odpady, itp.);
- niekorzystny układ komunikacyjny generujący emisję spalin w miejscach uczęszczanych przez społeczność lokalną;
- niskie zainteresowanie mieszkańców korzystaniem z publicznych środków transportu;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorców.

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Pyskowice kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie:

- emisja niska;
- emisja niezorganizowana;
- procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy) Dla celów oceny jakości powietrza w gminie Pyskowice założono, że stopień zanieczyszczenia powietrza kształtuje się na poziomie odniesionym do powiatu gliwickiego. Jedynym problemem gminy Pyskowice jest „niska emisja”, która wpływa na lokalne pogorszenie się jakości powietrza, dlatego gmina jest w posiadaniu Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

Odpowiedzią na problemy związane z niską emisją jest opracowany na rzecz gminy „Program Ograniczenia Niskiej Emisji”. Opisane działania konieczne do realizacji na terenie gminy polegają przede wszystkim na wymianie urządzeń kotłowych starej konstrukcji i niskiej sprawności na urządzenia nowe o wysokiej sprawności.

Celem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wcielenie w życie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii, czego konsekwencją ma być stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych (CO₂) na terenie gminy Pyskowice.

Cel ten wpisuje się w bieżącą politykę energetyczną i ekologiczną gminy Pyskowice i jest wynikiem dotychczasowych działań i zobowiązań władz samorządowych.

W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie zużycia energii i emisji CO₂ w podziale na poszczególne sektory odbiorców.

Tabela 26. Zużycie energii i emisja CO2 w podziale na sektory.

Sektor	Zużycie energii	Emisja CO2
	MWh/rok	Mg/rok
Obiekty publiczne	5 688,97	1 745,97
Obiekty mieszkalne	104 101,22	35 872,54
Transport lokalny	17 885,70	4 561,87
Oświetlenie	433,67	352,14
Usługi, handel, przemysł	31 067,64	18 319,22
Suma	159 177,20	60 851,73

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice – baza danych

Źródła tzw. „emisji niskiej” stanowią w gminie indywidualne domowe systemy grzewcze, w których wykorzystuje się szczególnie węgiel kamienny będący głównym nośnikiem energii cieplnej na terenie Pyskowic. Specyficzną cechą indywidualnych palenisk węglowych jest ich niska sprawność oraz niepełny proces spalania, co powoduje nadmierną emisję zanieczyszczeń. Dodatkowo nawet niewielka wysokość emitorów powoduje koncentrację zanieczyszczeń w bezpośrednim otoczeniu miejsc bytowania ludzi.

W kolejnych tabelach przedstawiono zużycia energii i emisji CO2 poszczególnych sektorów z podziałem na rodzaj paliwa:

Tabela 27. Zużycie energii i emisja CO2 w sektorze mieszkalnictwa.

Nośnik	Zużycie energii	Emisji CO2
	MWh/rok	Mg/rok
Węgiel kamienny	33 013,47	11 257,59
Gaz ziemny	24 510,03	4 951,03
Ciepło sieciowe	24 913,00	8 497,82
Olej opałowy	1 812,72	505,75
Biomasa	6 723,50	0,00
Energia elektryczna	13 128,51	10 660,35
Suma	104 101,22	35 872,54

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice – baza danych

Tabela 28. Zużycie energii i emisja CO2 w sektorze obiektów publicznych

Nośnik	Zużycie energii	Emisji CO2
	MWh/rok	Mg/rok
Węgiel kamienny	276,85	94,41
Gaz ziemny	2 035,65	411,20
Ciepło sieciowe	3 188,22	1 087,50
Energia elektryczna	188,25	152,86
Suma	5 688,97	1 745,97

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice – baza danych

Na terenie gminy znajdują się 1035 punktów świetlnych (rok 2012), o mocach od 70 W do 150 W. W tabeli przedstawiono zużycie energii oraz emisję CO2 w 2012 roku. Oświetlenie uliczne stanowi 1 % w całkowitej emisji CO2 na terenie gminy oraz 0,3 % w całkowitym zużyciu energii.

Tabela 29. Zużycie energii i emisja CO2 w oświetleniu

Typ oprawy	Moc opraw	Ilość opraw	Czas świecenia	Zużycie energii	Emisji CO2
	W	szt.	h	MWh	Mg
	110	883	4024	390,85	317,37
	70	152	4024	42,82	34,77
Suma	110	1035	4024	433,666	352,137

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice – baza danych

Trasy komunikacyjne stanowią liniowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenia powietrza tworzą produkty spalania benzyny, olejów napędowych oraz w znacznie mniejszym stopniu gazu LPG. Do zanieczyszczeń atmosfery pochodzących z komunikacji samochodowej zalicza się również pyły powstające podczas zużywania się nawierzchni jezdni oraz podzespołów pojazdów (opony, klocki hamulcowe), również mające udział w ogólnym bilansie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu samochodowego. Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają również stan jezdni i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa oraz płynność ruchu.

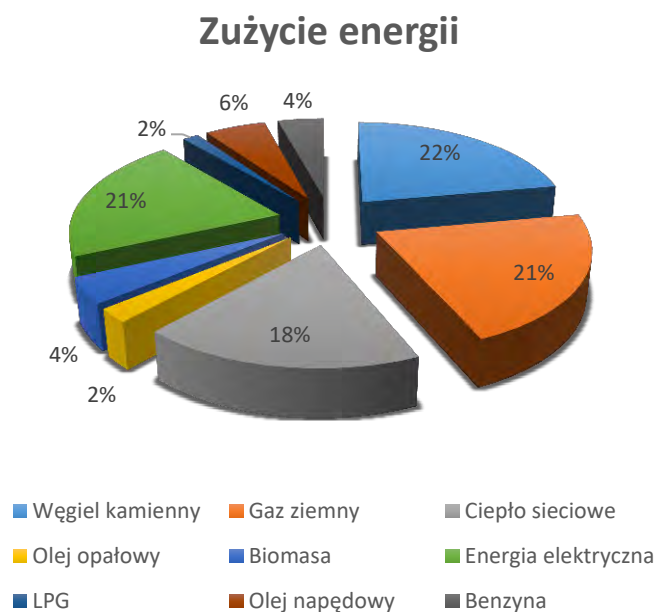
Źródłami emisji niezorganizowanej na terenie Pyskowic są naturalne procesy pylenia oraz procesy wypalenia traw i ściernisk.

Gmina Pyskowice położona jest w uprzemysłowionym i zurbanizowanym regionie w Polsce. Stopień zanieczyszczenia atmosfery na obszarze gminy związany jest z działalnością zakładu energetyki cieplnej zlokalizowanym przy ul. Poznańskiej 5, używaniem przez mieszkańców paliw niskiej jakości do ogrzewania zabudowy jedno i wielorodzinnej oraz spalin samochodowych pochodzących z ruchu tranzytowego i lokalnego.

Podsumowując poniższe wykresy – całkowite zużycie energii w Pyskowicach – największy udział ma węgiel kamienny (22% całego zużycia) oraz gaz ziemny (21%). Zużycie pochodzące z energii elektrycznej również wynosi 21%, a ciepła sieciowego 18%.

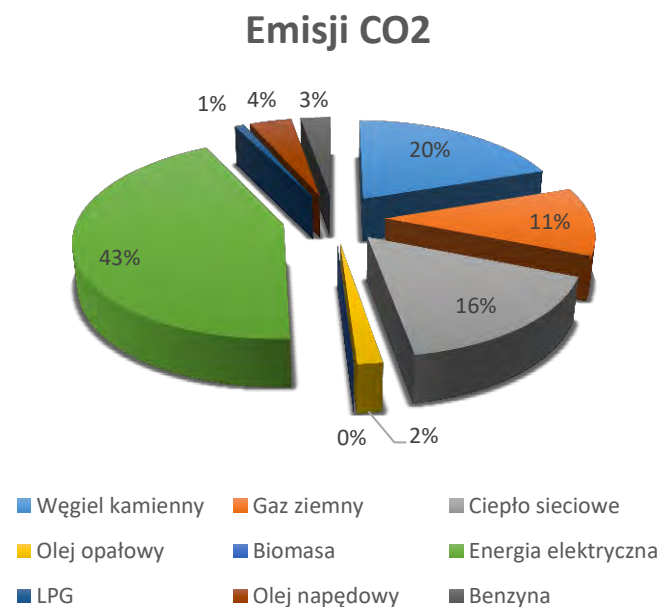
Największy udział w emisji CO₂ ma emisja związana ze zużyciem energii elektrycznej (aż 43%). Spalane węgla kamiennego stanowi 20%, ciepło sieciowe 16%, a spalanie gazu ziemnego – 11%.

Wykres 12. Udział paliw w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2012

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice

Wykres 13. Udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO₂ w roku 2012

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Pyskowice

4 Metodyka delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji

Diagnoza obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego miasta Pyskowice przeprowadzona została w oparciu o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 z dnia 2 sierpnia 2016 roku, wydane przez Ministra Rozwoju. Nie zastosowano ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 r. poz. 1777) na podstawie artykułu 52. Zastosowano również wytyczne wynikające z dokumentu: Zasady wsparcia Rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, z grudnia 2015 roku. Celem diagnozy było ustalenie, które części miasta Pyskowice powinny zostać zakwalifikowane jako obszar zdegradowany, znajdujący w stanie kryzysowym, a w dalszej kolejności – wytypowanie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji, składającego się z jednego lub większej liczby podobszarów.

Punktem wyjścia do delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego jest wyznaczenie obszaru miasta, na którym występuje stan kryzysowy, łączący się z występowaniem na określonym terenie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, np. bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym). Poza sferą społeczną, zjawiska kryzysowe występować mogą w powiązaniu z negatywnymi procesami zachodzącymi w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Zarówno obszar zdegradowany, jak też obszar rewitalizacji, może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, przy czym obszar rewitalizowany może obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego jako szczególnie istotne uwzględniono następujące czynniki:

- 1) Koncentracja negatywnych zjawisk mierzona liczbą wskaźników odnoszących się do zidentyfikowanych czynników ocenionych negatywnie (pod uwagę brano przede wszystkim zjawiska społeczne, a w dalszej kolejności problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne itp.);
- 2) Znaczenie danego obszaru dla rozwoju miasta Pyskowice.

Diagnozę opracowywano w okresie od lipca do grudnia 2016 roku, w podziale na dwa etapy:

- 1) Wyznaczenie obszaru zdegradowanego, za który uznano te obszary gminy, gdzie występuje wysoka koncentracja problemów społecznych, takich jak np. uzależnienie od alkoholu, przestępczość, ubóstwo i innych problemów społecznych a także

współwystępujących z nimi innych problemów: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych itp.;

- 2) Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego, za który uznano te obszary gminy, gdzie koncentracja powyższych problemów jest najwyższa, przy założeniu że obszar rewitalizowany to nie więcej niż 20% powierzchni gminy, zamieszkałe przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Dane zebrane zostały w podziale na 16 obszarów. Prezentowane obszary zostały wyznaczone według sfer funkcjonalnych miasta.

Mapa 1. Podział miasta Pyskowice na 16 obszarów.

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Zgodnie z wytycznymi przywołanymi we wprowadzeniu do niniejszego opracowania, a także mając na uwadze dobre praktyki w tym zakresie, w procesie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego analizowano w pierwszej kolejności czynniki (wskaźniki) społeczne, zaś w dalszej kolejności inne czynniki wywodzące się ze stref takich jak: gospodarcza, funkcjonalno-przestrzenna, techniczna i środowiskowa.

W procesie diagnozy wykorzystano następujące źródła danych:

- 1) Dane ilościowe i dane jakościowe uzyskane od służb samorządowych miasta Pyskowice, jak również zaczerpnięte z ogólnodostępnych źródeł;
- 2) Wnioski z trzech spacerów badawczych oraz inwentaryzacji tkanki miejskiej;
- 3) Wnioski ze specjalistycznych opracowań dotyczących:
 - diagnozy problemów społecznych na terenie miasta Pyskowic;
 - inwentaryzacji obiektów i terenów gospodarczych wraz z określeniem kierunków ich potencjalnego wykorzystania oraz diagnozy problemów gospodarczych na terenie miasta Pyskowic;
 - analizy problemów przestrzenno-środowiskowych, w tym inwentaryzacji nieruchomości komunalnych i problemów środowiskowych oraz wytypowania miejsc wymagających zmiany wizerunku, inwentaryzacji działek w celu ich scalania, podziału i zmiany itp.
- 4) Wnioski z jakościowej oceny eksperckiej zjawisk kryzysowych dokonanej przez:
 - eksperta ds. partycypacji społecznej i partnerstw (dr Sonia Rzeczkowska);
 - eksperta ds. rewitalizacji (dr inż. Tomasz Szulc);
 - eksperta ds. analizy społeczno-gospodarczej (dr Joanna Kurowska-Pysz);
 - przedstawicieli Urzędu Miasta w Pyskowicach oraz jednostek podległych;
 - przedstawicieli Wykonawcy.
- 5) Wnioski z działań partycypacyjnych, prowadzonych na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego, tj. z trzech warsztatów i pięciu spotkań konsultacyjnych służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego, w których uczestniczyli mieszkańcy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy, samorządowcy oraz lokalni liderzy opinii i inni interesariusze procesu rewitalizacji miasta Pyskowice.

W ujęciu przestrzennym analizę prowadzono na dwóch poziomach. Na poziomie pierwszym dokonano agregacji uzyskanych danych, przyjmując podział miasta Pyskowice na obszary, wyznaczone umownie z uwzględnieniem kryterium spójności terytorialnej i liczby ludności. Następnie dzięki analizie ilościowej i jakościowej zebranych danych wyłoniono obszary, na których dochodzi do kumulacji problemów społecznych, jak również innych powiązanych z nimi problemów, tj. gospodarczych, technicznych, środowiskowych i funkcjonalno-przestrzennych. W wyniku tych analiz zdefiniowano obszar zdegradowany.

Tabela 30. Wykaz czynników (wskaźników) analizowanych pod kątem wyznaczenia obszaru zdegradowanego

CZYNNIKI
CZYNNIKI SPOŁECZNE Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu narkomanii w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej; Poziom kapitału społecznego (zaangażowanie w sprawy lokalne, uczestnictwo w NGO, uczestnictwo w spotkaniach).
CZYNNIKI GOSPODARCZE Liczba pustostanów – lokale użytkowe; Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Liczba firm zlikwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Klasyfikacja firm wg form własności (% prywatnych); wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu.
CZYNNIKI FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE Liczba obiektów kulturalno – sportowych; Liczba marketów; Liczba gospodarstw rolnych; Niebezpieczne ulice (pod względem liczby wypadków z udziałem rowerzystów); Estetyka przestrzeni publicznej.
CZYNNIKI TECHNICZNE Stopień modernizacji dróg; Dostępność parkingów; Dostępność połączeń komunikacyjnych.
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE Średnie zużycie paliwa [Mg]; Średnia emisja CO ₂ ; Stosowane paliwo do ogrzewania budynku; Występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców; Średnia liczba samochodów w gospodarstwie domowym.

Źródło: opracowanie własne

Na drugim poziomie diagnozy wykorzystano te same czynniki, ale skupiono się jednak na skoncentrowaniu poszczególnych zjawisk na terenie wyznaczonych wcześniej obszarów. Wytypowane zjawiska kryzysowe zostały poddane analizie przestrzennej, co przedstawiono na mapach. W ten sposób, poprzez analizę natężenia problemów na obszarze zdegradowanym dążono do wyznaczenia obszaru do rewitalizacji. Wybór obszaru do rewitalizacji uwzględniał również kryterium jego istotności dla rozwoju miasta Pyskowice, co zweryfikowano dzięki uzyskanym w trakcie działań partycypacyjnych opiniom interesariuszy procesu rewitalizacji. Wyznaczenie ostatecznego obszaru do rewitalizacji odbyło się przy uwzględnieniu uwag mieszkańców, zgłoszonych w trakcie spotkań konsultacyjnych. W oparciu o pogłębioną analizę ilościową i jakościową występujących na obszarze zdegradowanym problemów społecznych w powiązaniu z problemami gospodarczymi, środowiskowymi i przestrzennymi wyznaczono obszar rewitalizowany nieprzekraczający 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W zastosowanej analizie wykorzystano czynniki ilościowe i jakościowe. Dla uzyskania skali porównawczej większość ilościowych czynników społecznych analizowano w przeliczeniu na wskaźniki odnoszące się do 100 mieszkańców. Pozostałe rodzaje czynników ilościowych analizowano według kryterium liczebności, w przeliczeniu na 100 mieszkańców, według udziału procentowego, stopniowanej oceny ilościowej, wartości średniej oraz wartości średniej w przeliczeniu na gospodarstwo domowe. Porównując je następnie do przeciętnej wartości danego wskaźnika na poziomie gminy. W ocenie czynników zastosowano następujące miary:

- powyżej średniej w gminie;
- na poziomie średniej w gminie;
- poniżej średniej w gminie.

W ocenie czynników jakościowych w tabelach analitycznych zastosowano następujące skrótów:

- oznaczenie „P” dotyczy problemu, którego natężenie na danym obszarze uznano jako porównywalne z przeciętnym poziomem występującym w gminie;
- oznaczenie „N” dotyczy problemu, którego natężenie na danym obszarze uznano jako niższe od przeciętnego poziomu występującego w gminie;
- oznaczenie „W” dotyczy problemu, którego natężenie na danym obszarze uznano jako wyższe od przeciętnego poziomu występującego w gminie.

Ponadto dokonując oceny czynników (wskaźników) w tabelach analitycznych zarówno dla obszaru zdegradowanego (OZ), jak i rewitalizowanego (OR) zastosowano następujące oznaczenia:

- kolorem pomarańczowym oznaczono te wartości czynników (wskaźników), które znajdują się na poziomie zbliżonym do wartości przeciętnej dla całego obszaru gminy;
- kolorem zielonym oznaczono te wartości czynników (wskaźników), które kształtują się korzystniej niż przeciętna wartość w gminie;

- kolorem czerwonym oznaczono te wartości czynników (wskaźników), które niekorzystnie odchylają się od wartości przeciętnych dla gminy i wskazują zarazem na możliwość występowania stanu kryzysowego na danym obszarze.

Opracowana diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji stanowi część Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Dla każdej ze sfer przedstawiono w pierwszej kolejności ogólną charakterystykę miasta w określonym zakresie, następnie przeprowadzono delimitację.

Na podstawie decyzji Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Katowicach z dnia 27.02.2017 r. nr NS-NZ.042.20.2017 oraz decyzji Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach nr WOOŚ.410.66.2017.PB z dnia 8.03.2017 r. odstąpiono od przygotowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Programu Rewitalizacji.

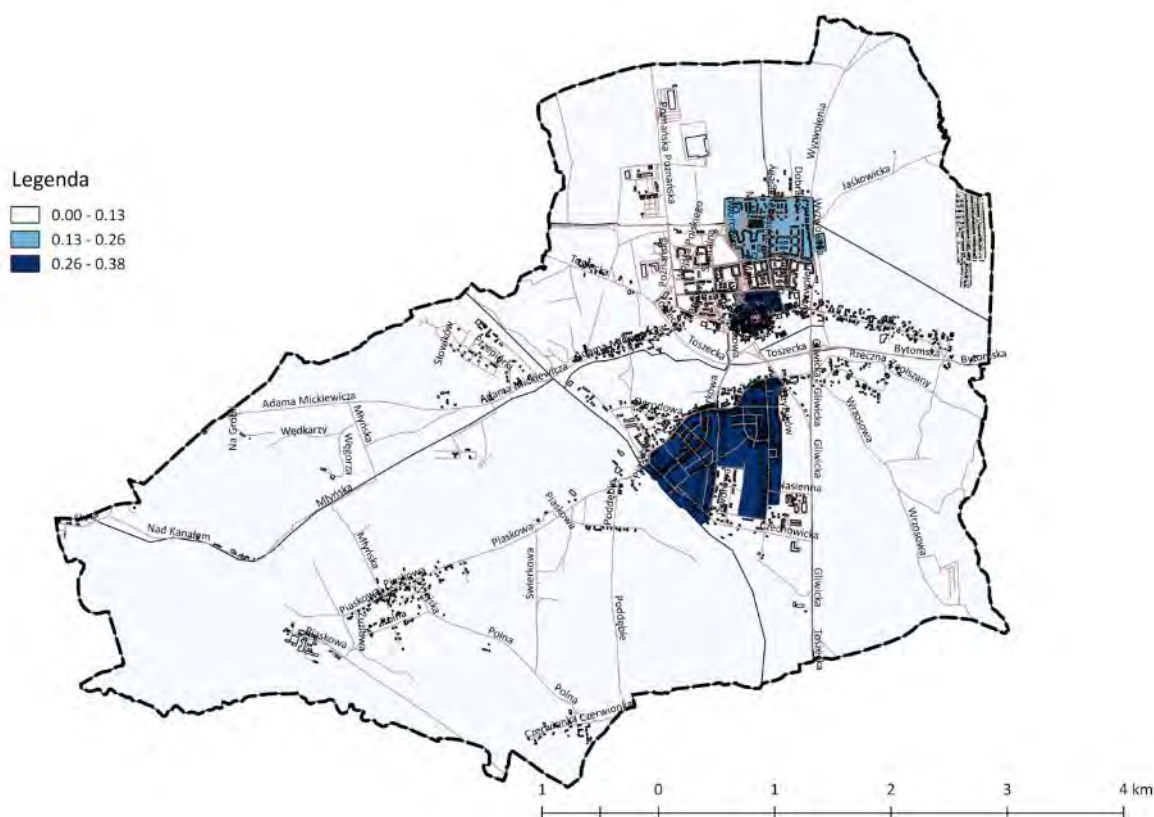
5 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie miasta Pyskowice

5.1 Problemy społeczne

W celu wyłonienia obszaru zdegradowanego dokonano najpierw analizy problemów społecznych na terenie całego miasta Pyskowice. Poszczególne problemy zilustrowano mapami, będące własnym Wykonawcy.

Pierwszym z analizowanych czynników społecznych była liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Sytuacja panująca w Pyskowicach – jak wynika z przeprowadzonej diagnozy (na podstawie warsztatów z mieszkańcami, przedsiębiorcami oraz NGO, podczas spaceru badawczego, w trakcie rozmów z urzędnikami, opinii eksperckiej i wg Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Pyskowice na lata 2014 – 2020) – spowodowana jest w głównej mierze brakiem placówek, m.in. takich jako środki wsparcia dla ofiar przemocy, oraz trudnościami w dostępie do specjalistów. Brakuje także określonych standardów i procedur interwencji oraz monitoringu przemocy w rodzinie. Rosną patologie społeczne, a niewydolność opiekuńcza i wychowawcza rodzin, bezradność oraz bierność w rozwiązywaniu własnych problemów, czy też ukrywanie aktów przemocy wzmaga poczucie bezkarności i niechęć do współpracy. Istotnym zjawiskiem dla młodych ludzi jest przemoc w rodzinie. Część tych osób doświadczyło aktów przemocy we własnym domu lub przynajmniej zna jedną osobę, która tego doświadcza. Najgorsza sytuacja w tym względzie jest w obszarze 2, 10, 9, 6 oraz 16.

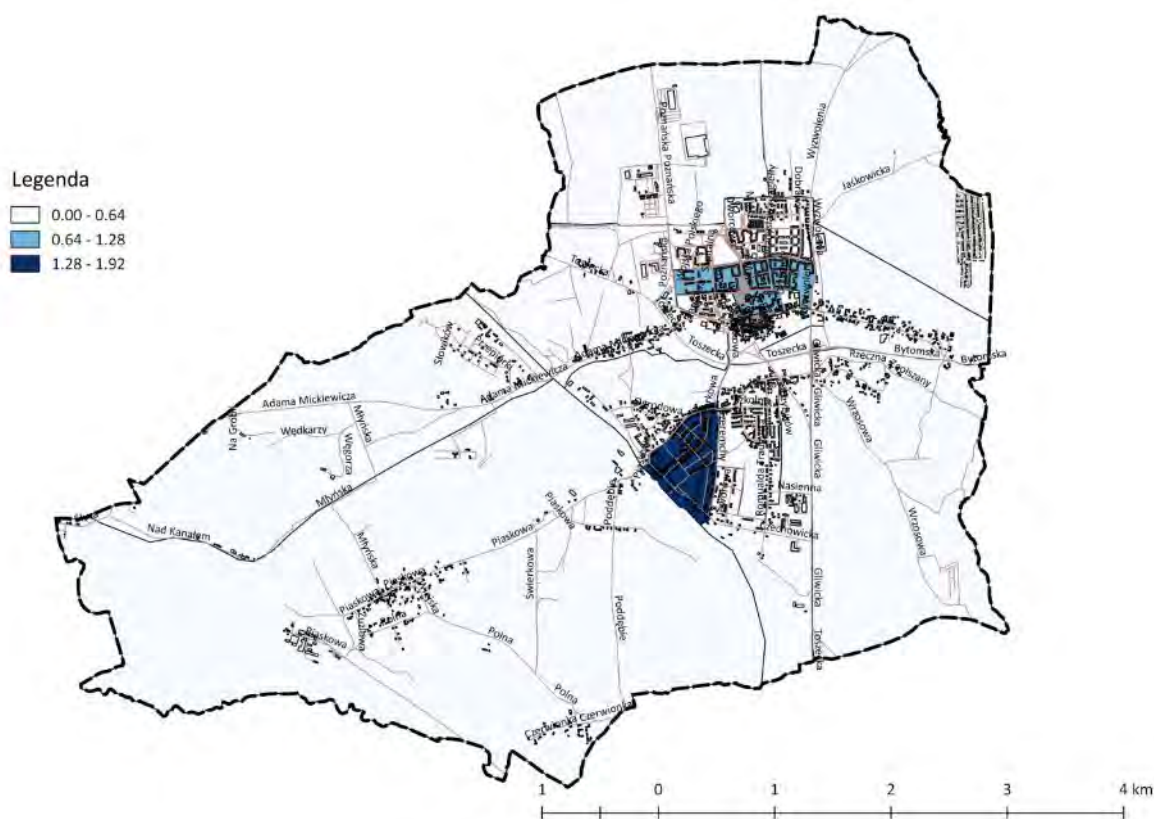
Mapa 3. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Kolejnym wskaźnikiem brany pod uwagę jest liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Zgodnie z danymi statystycznymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyskowicach w roku 2013 bezrobocie było na drugim miejscu w ramach udzielania pomocy. Bezrobocie nie jest łatwym wskaźnikiem do mierzenia. Najczęstsze badania odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego, a trudno jest szacować ilość bezrobotnych w tzw. „szarej strefie”. Bezrobocie jest jedną z głównych przyczyn negatywnych zjawisk społecznych. Może stać się czynnikiem zapalnym wielu patologii społecznych. Powoduje ubożenie rodziny oraz wewnętrzne konflikty, a brak perspektyw przyczynia się do degradacji pozycji społecznej, ubóstwa oraz wykluczenia. Zła sytuacja materialna skłania osoby młode do migracji zarobkowej na określony czas lub na stałe. Czasem wyjeżdża oboje rodziców, pozostawiając dzieci i czyniąc je tzw. eurosierotami. Niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, niechęć zatrudnienia osoby długotrwale bezrobotnej albo w wieku 50+, pasywna postawa – powoduje jeszcze więcej problemów w znalezieniu pracy. Brak motywacji i perspektyw zmiany tej sytuacji prowadzi do wielu dysfunkcji rodzinnych i występowania np. tzw. zjawiska dziedziczenia bezrobocia. Następuje rozwój szarej strefy, ubożenie mieszkańców, wzrost zadłużenia lokali itd. Najbardziej obciążone obszary bezrobociem to: 9,10,15,16. Obszar 6 i 7 w północnej części Pyskowic również jest znacznie obciążony zjawiskiem bezrobocia, choć znajduje się w odrobinę lepszej sytuacji .

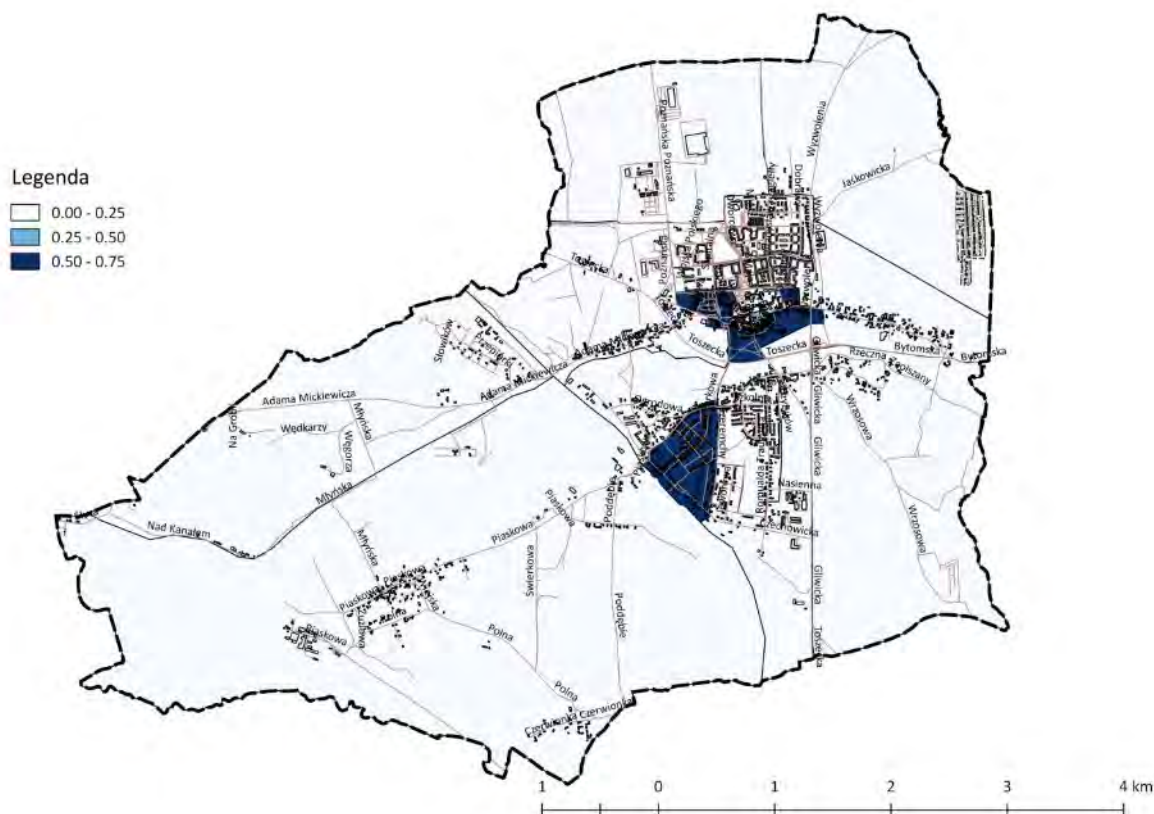
Mapa 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest to kolejny istotny czynnik dla miasta Pyskowice. Oprócz cierpiących na długotrwałe i przewlekłe choroby potrzebujące są także osoby starsze. Ich problemem, oprócz inwalidztwa, jest również samotność, szereg przewlekłych chorób, życie w ubóstwie. Nie mają nikogo bliskiego mieszkającego w pobliżu, na którego pomoc mogą liczyć. Najwięcej długotrwałe chorujących osób, pobierających zasiłek mieszka w obszarze 7 oraz 15. Szczególnej uwagi wymagają także mieszkańcy obszaru 6 oraz 16. Mają one np. utrudniony dostęp do specjalistów w służbie zdrowia, co wiąże się z niedostateczną ofertą usługową dla osób długotrwałe chorych.

Mapa 5. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców

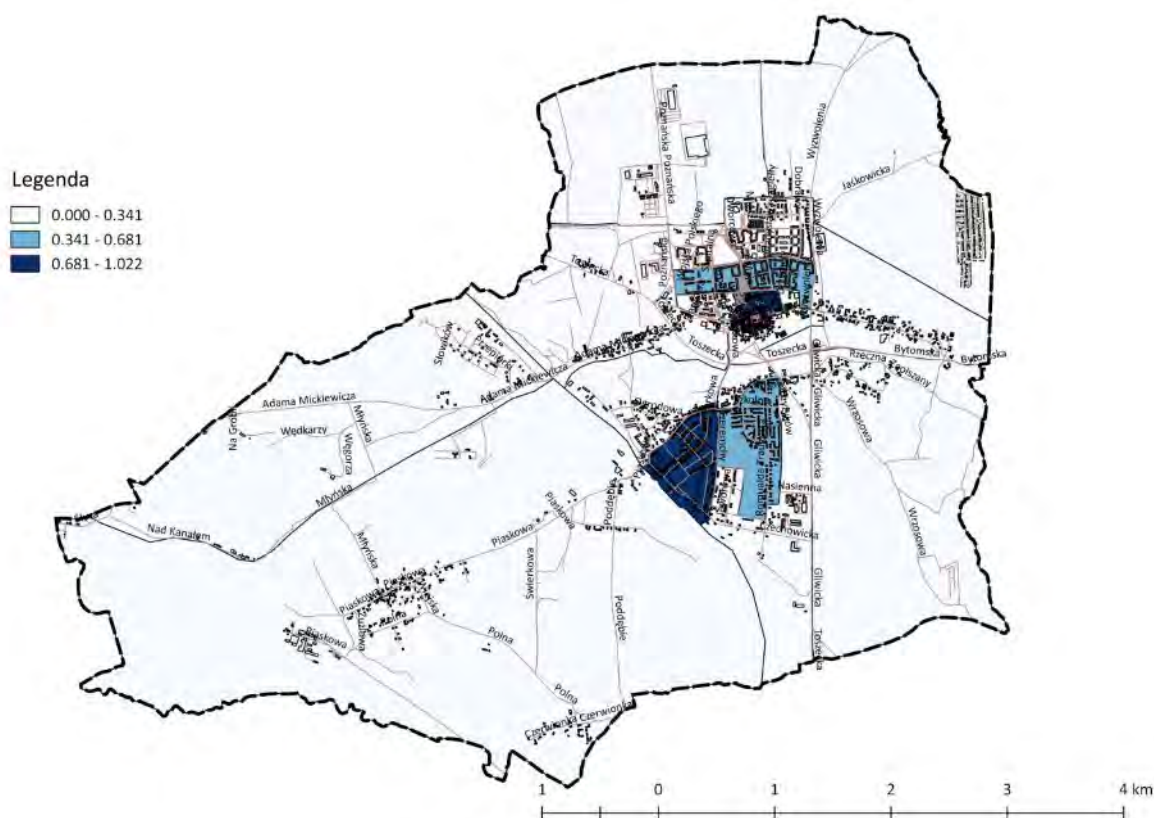

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Równie ważny w mieście jest wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłku z tytułu narkomanii w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Problem narkomanii w Polsce dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, a rynek narkotykowy rozwija się często w szkołach. Prowadzi to do szeregu negatywnych zjawisk społecznych, zaś młodzi ludzie niejednokrotnie wchodzi na ścieżkę przestępczą. Najbardziej obciążony i zagrożony narkomanią obszar to obszar 9, mieszczący się w północnej części miasta w sąsiedztwie starówki. W Pyskowicach notuje się wzrost liczby osób uzależnionych od używek. Brakuje miejsc w zakładach odwykowych, a oferta terapeutyczna dla osób uzależnionych jest ograniczona. Niewystarczająca jest opieka i kontrola nad ludźmi młodymi eksperymentującymi z używkami i różnymi innymi substancjami psychoaktywnymi, a dostęp do tych substancji jest ułatwiony. Poważnym problemem w mieście są narkotyki wśród osób młodych – już spora część ma pierwszy kontakt z tymi substancjami za sobą. Spowodowane jest to również szeregiem zaniedbań: nieuświadamianiem młodzieży o ogromnych konsekwencjach brania narkotyków, brakiem rozmowy zarówno z rodzicami, jak i nauczycielami oraz brakiem działań profilaktycznych. Według Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2016 – 2020 dla Pyskowic dużym problemem wśród osób młodych jest nietrudny dostęp do marihuany oraz środków odurzających, tzw. dopalaczy. Według badań w 2016 roku duża część respondentów ostatni kontakt z narkotykami miała w ciągu ostatnich 30 dni, a więc problem ciągle narasta.

Kolejny czynnik stanowi liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wyróżnia się 3 stopnie niepełnosprawności: lekki, umiarkowany i znaczny. Są one warunkiem do przyznawania różnych uprawnień i ulg. Liczba osób niepełnosprawnych rośnie, co może mieć związek ze starzeniem się społeczeństwa, bowiem w większości przypadków stopień niepełnosprawności nasila się z wiekiem. Osoby starsze, które nie mogą samodzielnie funkcjonować, niemające wsparcia rodziny, również potrzebują pomocy. Najwięcej osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności mieszka w obszarze 9, 10 oraz 15. Nieco mniejsza liczba osób potrzebujących mieszka w obszarze 6 oraz 16. Spośród wielu przyczyn niepełnosprawności najważniejszymi są wypadki, różnego rodzaju urazy oraz zatrucia i długotrwałe choroby. W mieście brakuje specjalnego ośrodka wsparcia dla osób chorujących na choroby psychiczne, brakuje poradni geriatrycznej czy dziennego domu pomocy. Problemem jest także niedostateczna liczba wolontariuszy niosących pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym oraz brak kompleksowej polityki transportowej dla niepełnosprawnych.

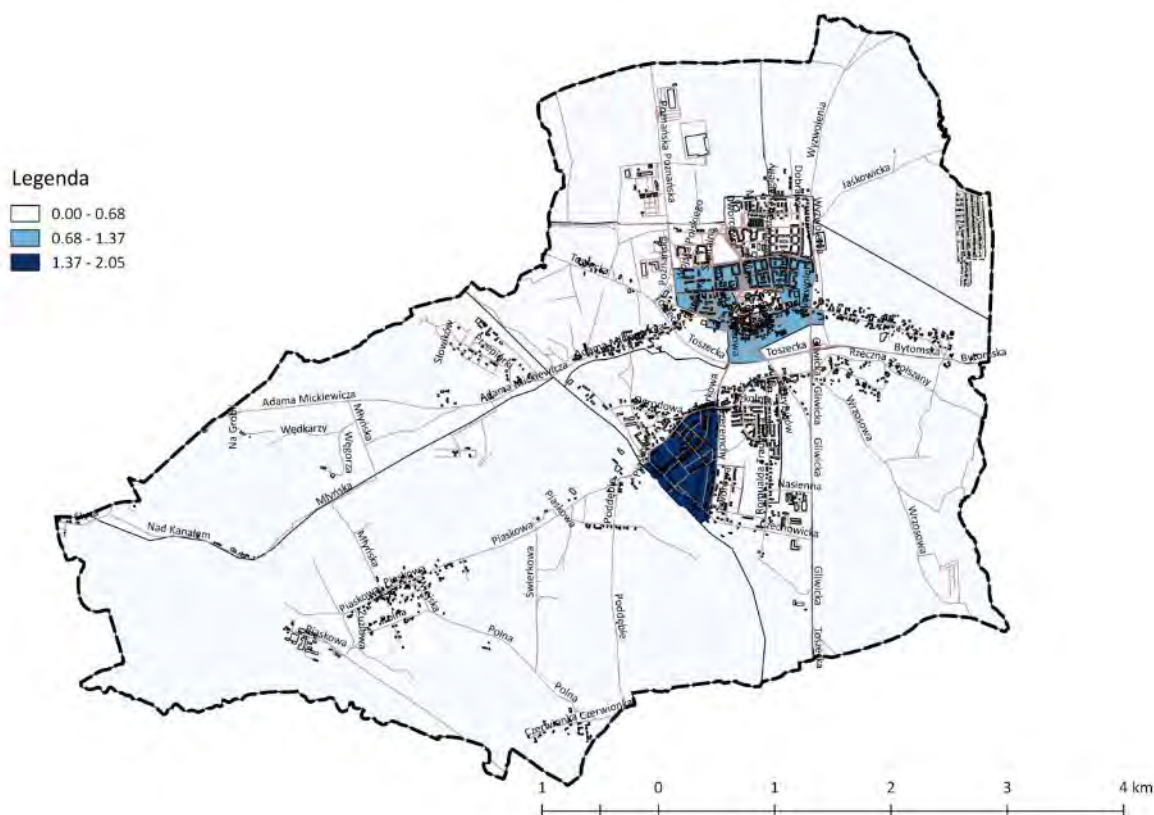
Mapa 6. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

mieszkańców. Na podstawie danych z Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ubóstwo jest dominującym problemem, w ramach którego osoby korzystają z pomocy społecznej. Najwięcej osób pobierających zasiłek zamieszkuje obszar 7, 9, 10 oraz 15. Warty uwagi jest również obszar 6 i 16. Sprawy ubóstwa mogą się silnie łączyć z problemami bezrobocia, długotrwałych chorób, niepełnosprawnością i niezaradnością. Oprócz tych czynników osoby ubogie borykają się z wieloma innymi problemami, takimi jak: zbyt duże zagęszczenie osób na mieszkanie, brak elementarnych komponentów wyposażenia (sprzęt RTV i AGD) oraz godnych warunków mieszkaniowych (elektryczność, bieżąca woda, łazienka). Są to także sprawy związane z brakiem potrzeb kultury i wypoczynku oraz degradacja podstawowych więzi rodzinnych i społecznych.

Mapa 8. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców najmocniej obciąża obszar 3, 9, 10 oraz 15. Obszary okolic rynku, starówki oraz dworca PKP są obciążone najmocniej zaległościami finansowymi w lokalach gminnych. Sytuacja ta jest ściśle powiązana z sytuacją ekonomiczną i społeczną tamtejszych mieszkańców, borykających się z problemami bezrobocia, długotrwałej choroby, starzenia się społeczeństwa, niepełnosprawnością oraz niezaradnością i ubóstwem przede wszystkim. Pomimo że osoby te korzystają z zasiłków, w dalszym ciągu nie potrafią sobie poradzić z własną sytuacją życiową i potrzebują większego wsparcia.

Kolejnym ważnym czynnikiem dla analizowanego terenu jest liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najwięcej stowarzyszeń występuje w obszarze 10. Pozostałe obszary, gdzie również występują stowarzyszenia, to: 5, 6, 8, 9, 15, 16. Wiele stowarzyszeń ma siedziby w zupełnie innych miejscach niż obszar ich działania i zainteresowania. Funkcjonuje również kilka stowarzyszeń, w ogóle nie mających siedziby. Część stowarzyszeń działa w terenie. Jednocześnie niektóre lokale użytkowe w gminie stoją puste. Większość stowarzyszeń funkcjonuje w budynkach MOKiS bądź urzędu miejskiego. Brakuje miejsca, które zbierałoby stowarzyszenia oraz zachęcało i dawało możliwość współpracy dla dobra mieszkańców.

Pod względem poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej mieszkańcy na spotkaniach zgłaszali różne problemy w różnych częściach miasta. Według badań najgorzej wypadają obszary: 1, 5, 6, 9, 10, 15. W południowej części, oprócz okazjonalnych incydentów i spożywania alkoholu w miejscach publicznych, zgłoszone zostały 3 rodziny, do których policja jeździ na interwencje. Bardziej problematyczny jest obszar północny. We wszystkich tych obszarach uciążliwym problemem jest pijąca i przesiadująca na ławkach młodzież.

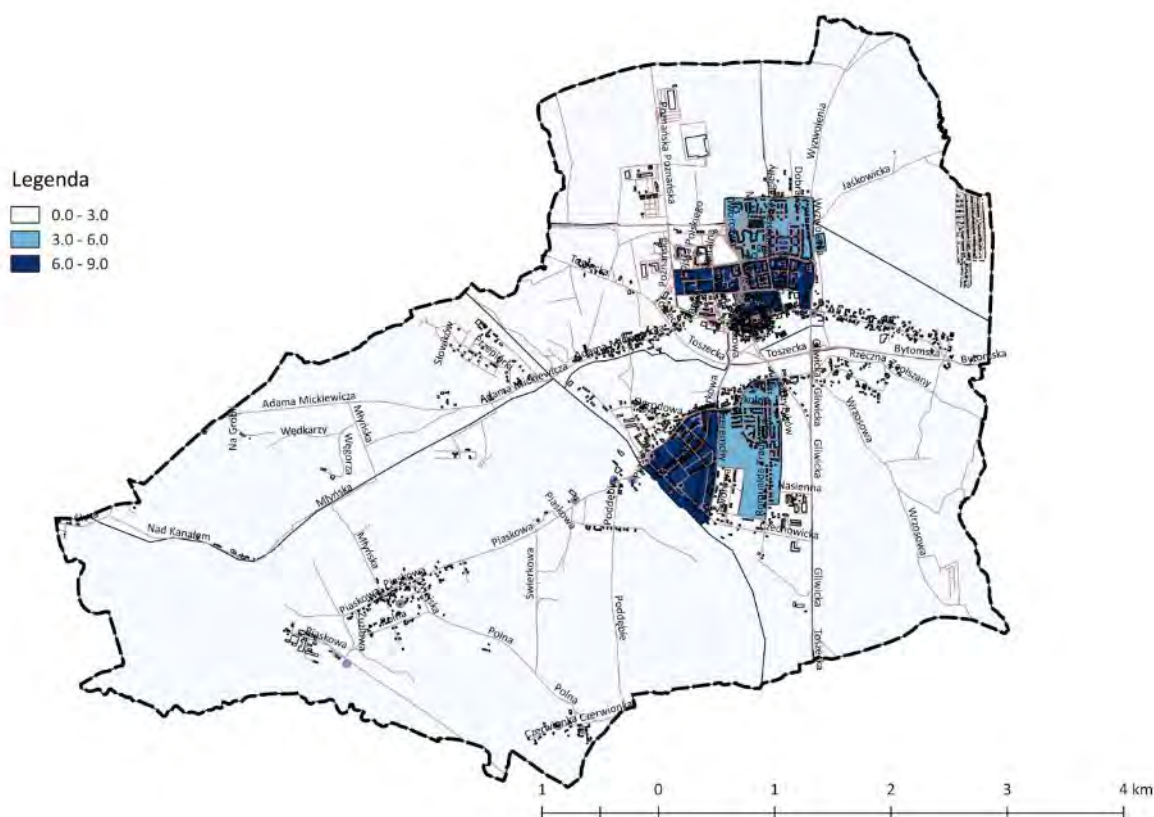
Brak zaangażowania w sprawy lokalne wykazuje się w obszarze 5, 6, 8, 16. W północnej części miasta ważne są działania przy MOKiS i stowarzyszenia. Południowa część wyróżnia się natomiast licznymi przedsięwzięciami i inicjatywami podejmowanymi przez proboszcza parafii, do których należy między innymi Świetlica Socjoterapeutyczna nr 2 w Pyskowicach, Caritas, spotkania dla młodych mam oraz Klub Seniora 50+. Działania w tej części charakteryzują się silną koncentracją przestrzenną, co powoduje dysproporcje względem pozostałych obszarów. Stosunkowo nieduża wielkość miejscowości stanowi potencjał dla rozwoju relacji społecznych. Wielu mieszkańców zna się osobiście, jednak nie wykorzystują oni w pełni tej szansy i nie angażują się w sprawy społeczne. Przyczynia się do tego brak regularnie rozmieszczonych miejsc integrujących lokalną społeczność.

Tabela 31. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

nr obszaru	CZYNNIKI SPOŁECZNE												SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu narkomanii w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej	poziom kapitału społecznego (zaangażowanie w sprawy lokalne, uczestnictwo w NGO, uczestnictwo w spotkaniach)	
1	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	1,38	N	W	1
2	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	W	P	2
3	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	63463,37	0,00	P	P	2
4	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	W	P	1
5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	N	N	3
6	0,34	0,13	0,36	0,10	0,00	0,23	0,62	0,34	31480,81	0,05	N	N	5
7	0,00	0,00	0,51	0,61	0,00	0,26	0,92	0,92	31336,72	0,30	P	P	3
8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	P	N	2
9	0,58	0,12	1,14	0,09	0,04	0,47	0,97	1,30	83488,01	0,05	N	P	9
10	0,77	0,38	1,02	0,00	0,00	1,02	0,51	0,64	82656,66	2,17	N	W	8
11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,48	P	W	0
12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3359,53	0,00	P	P	1
13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	42051,61	0,00	P	P	1
14	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	4205,27	0,00	P	P	1
15	0,21	0,34	1,92	0,75	0,00	0,75	1,44	2,05	52199,53	0,14	N	P	9
16	0,45	0,30	0,60	0,15	0,00	0,38	0,53	0,23	29137,05	0,15	P	N	6

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 9. Skumulowane problemy społeczne

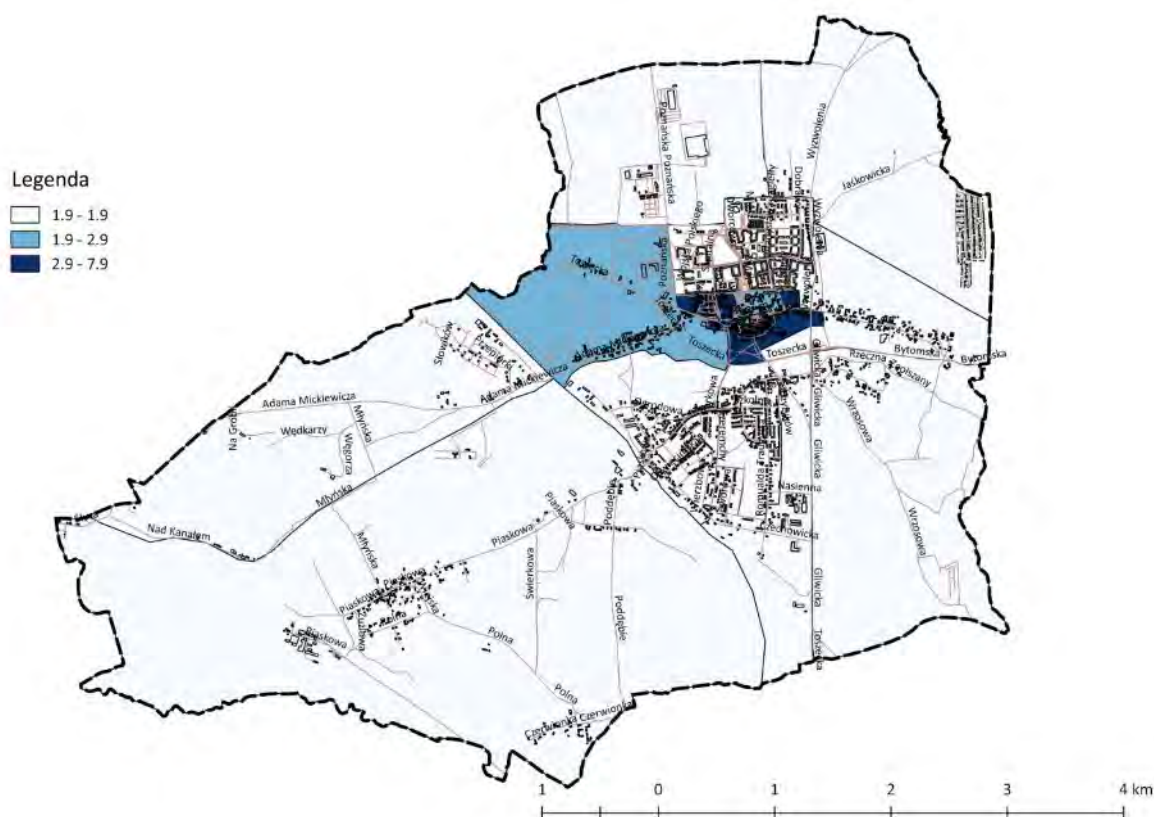
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

5.2 Problemy gospodarcze

Analizie problemów gospodarczych występujących w Pyskowice poddano liczbę pustostanów (lokali użytkowych), liczbę działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców, liczbę firm zlikwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, klasyfikację firm wg form własności (% prywatnych) oraz czynnik jakościowy – wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu.

Największym problemem jest niepełne wykorzystywanie potencjału gospodarczego. Dotyczy to istniejącej infrastruktury przemysłowej oraz niewystarczającego pokrycia drogami i parkingami w obrębie strefy gospodarczej. Stanowi to barierę zarówno dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, jak i dla pozyskania inwestorów z zewnątrz. W efekcie w mieście funkcjonuje zbyt mało podmiotów mogących zapewnić perspektywiczne miejsca pracy. Problemem są pustostany, zwłaszcza wśród lokali użytkowych, przyczyniające się do degradacji materialnej oraz negatywnie wpływające na wizerunek miasta. Najwięcej występuje ich w obszarach 7, 10 i 13.

Mapa 10. Liczba pustostanów – lokale użytkowe

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

W gminie Pyskowice zauważalny jest wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Lokalizowanie przedsiębiorstwa na terenie miasta oznacza nowe miejsca pracy, co wpływa na poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców. Pod względem ilościowym najwięcej firm funkcjonuje w obszarze 9 i 7. Nie odzwierciedla to jednak rzeczywistej sytuacji uwzględniającej powierzchnię obszaru i liczbę jego mieszkańców. W tym celu dokonano analizy ilości firm działających na danym obszarze w przeliczeniu na 100 jego mieszkańców. Na podstawie uzyskanego wyniku można stwierdzić, że czynnik ten najgorzej przedstawia się w obrębie obszarów 2, 5, 6, 9, 15 i 16.

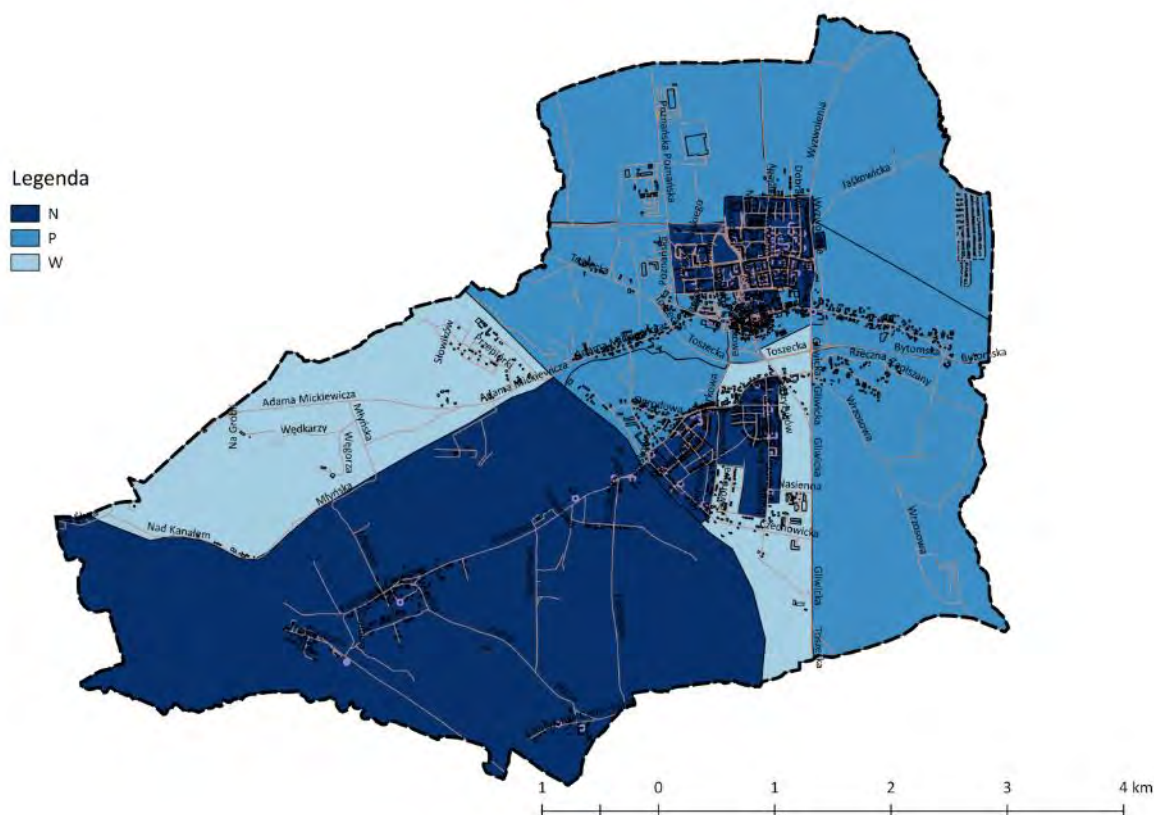
Mieszkańcy dostrzegają nowe inwestycje na terenie Pyskowic, zwłaszcza na terenie strefy gospodarczej, jednak zwracają uwagę, że jest ich zbyt mało. Niezbędne są ich zdaniem działania promujące miasto i nieruchomości komercyjne jako miejsce rozwoju przedsiębiorstw. Z drugiej strony – zdaniem lokalnych przedsiębiorców – dostępne tereny charakteryzują się niewystarczającą powierzchnią dla większych inwestycji. Może to być przyczyną likwidacji firm w poszczególnych obszarach. Najwięcej przedsiębiorstw kończy swoją działalność na terenie obszaru 9, a także 6, 7 i 10. Analiza liczby firm likwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wykazuje, że czynnik ten najgorzej kształtuje się w obszarach 4, 7, 10, 11 i 12. Najlepsze wyniki odnotowano w obszarze 2 i 8.

W Pyskowicach zdecydowaną większość stanowią działalności gospodarcze prowadzone przez osoby fizyczne. W ostatnich latach maleje natomiast ilość podmiotów sektora publicznego. Kolejnym badanym czynnikiem była klasyfikacja firm według form

własności. W większości obszarów firmy prywatne stanowią ponad 95% wszystkich przedsiębiorstw. Wyjątkiem jest obszar 7, dla którego wskaźnik ten wynosi 75%

Ostatnim analizowanym czynnikiem było wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu. Obecnie w Pyskowicach brakuje lokalnych jednostek biznesowych mogących współpracować z jednostkami samorządu terytorialnego w celu rozwoju powiązań gospodarczych. Podmioty lokalne wyróżniają się stosunkowo niskim poziomem aktywności, co jest negatywnym zjawiskiem ze względu na brak możliwości urozmaicenia rynku pracy. Najniższym stopniem wykorzystania lokalnego potencjału dla rozwoju biznesu wyróżniają się obszary 3, 5, 6, 9, 10, 15 i 16.

Mapa 11. Wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Analiza czynników gospodarczych w Pyskowicach wykazała, że najwięcej problemów występuje w obszarze 7 i 10 (po 3 problemy). Sytuacja negatywnie kształtuje się także w obszarach 5, 6, 9, 15 i 16. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli.

Tabela 32. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

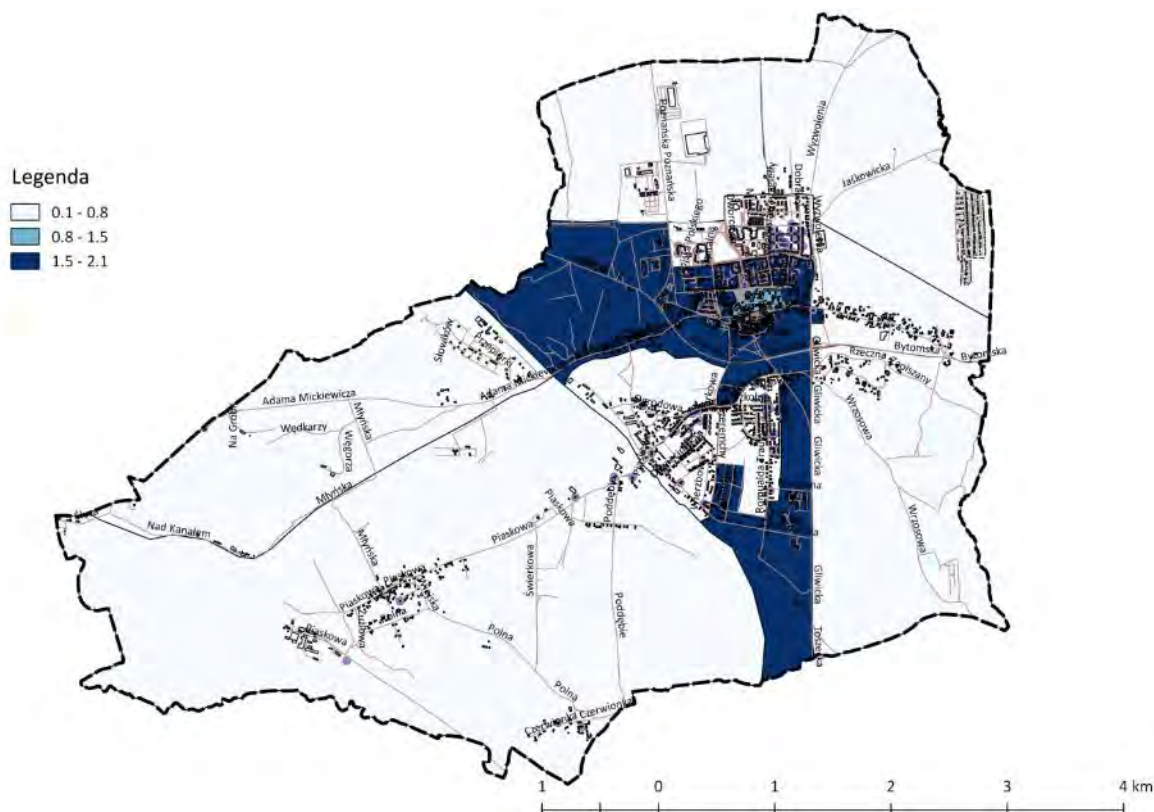
Nr obszaru	CZYNNIKI GOSPODARCZE					SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Liczba pustostanów – lokale użytkowe	Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba firm zlikwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Klasyfikacja firm wg form własności (% prywatnych)	Wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu	
1	1,9	20,69	0,69	1,00	W	0
2	1,9	3,60	0,00	1,00	P	1
3	1,9	13,71	0,84	0,99	N	1
4	1,9	176,92	7,69	1,00	P	1
5	1,9	5,55	0,94	0,98	N	2
6	1,9	5,78	0,49	0,99	N	2
7	7,9	31,23	1,32	0,75	P	3
8	1,9	26,92	0,00	1,00	P	0
9	1,9	7,65	0,60	0,96	N	2
10	2,9	21,46	1,53	0,96	N	3
11	1,9	12,98	2,40	1,00	P	1
12	1,9	17,80	1,14	1,00	P	1
13	2,9	19,72	0,56	1,00	P	1
14	1,9	24,61	0,67	1,00	W	0
15	1,9	6,50	0,41	0,98	N	2
16	1,9	7,09	0,60	0,97	N	2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Kolejnym analizowanym czynnikiem była liczba gospodarstw rolnych. Najwięcej siedlisk gospodarstw rolnych położonych jest po lewej stronie ulicy Kard. Stefana Wyszyńskiego – obszar 11. Gospodarstwa rolne znajdują się także w obszarze 8 przy ulicy Rzecznej i Zaolszany (4 gospodarstwa). Występują one również w centrum miasta (obszar 10) – 3 gospodarstwa. Zabudowa w Dzierżnie nie cechuje się już w takim stopniu jak kiedyś charakterem rolniczym.

Pyskowice są miastem, w którym brakuje ścieżek rowerowych. Problem ten jest często sygnalizowany przez mieszkańców. Brak infrastruktury transportu rowerowego nie tylko wpływa na niską dogodność wyboru tego środka przemieszczania się, ale i przyczynia się do mniejszego stopnia jego bezpieczeństwa. W celu wyznaczenia szczególnie niebezpiecznych miejsc dla rowerzystów dokonano analizy liczby wypadków z ich udziałem. Jak wynika z otrzymanego zestawienia najczęściej wypadków miało miejsce w obszarach 4, 5, 9, 10, 15 i 16.

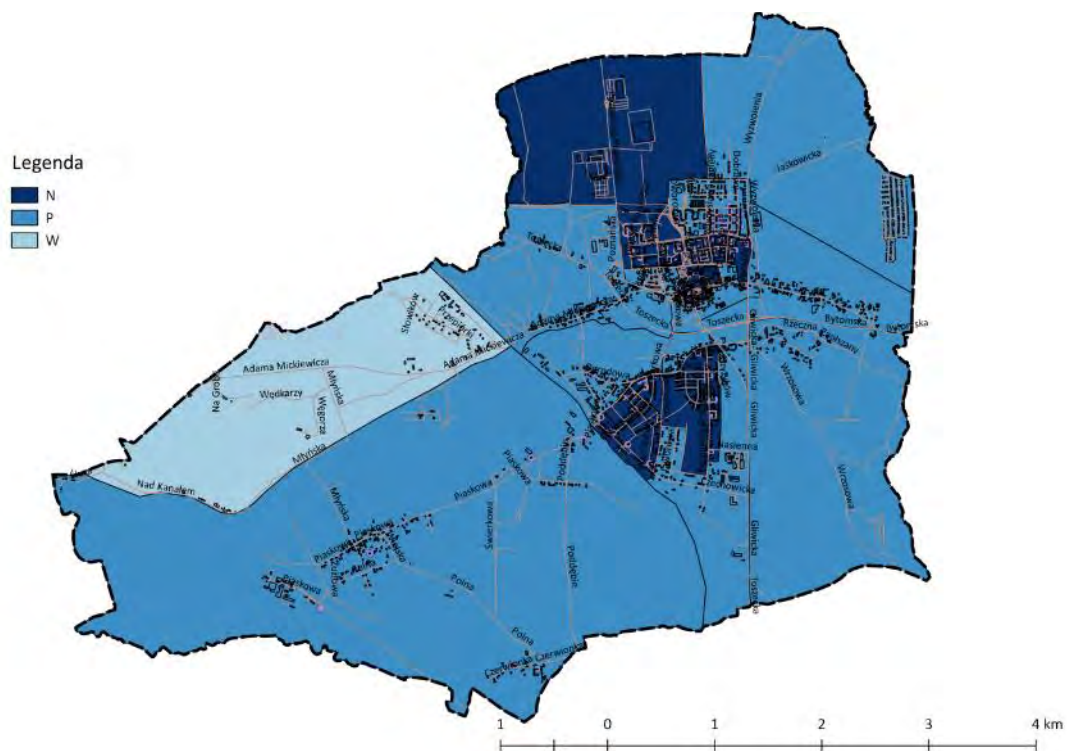
Mapa 13. Niebezpieczne ulice (pod względem liczby wypadków z udziałem rowerzystów)

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Najgorzej pod względem niskiej estetyki przestrzeni publicznej wypada obszar 4, 5, 9, 10, 15, 16. Duży wpływ na tę opinię mają pustostany, zdegradowane i opuszczone budynki zwłaszcza w ścisłym centrum miasta. Na taką opinię również wpływa zaniedbany i opuszczony budynek dworca PKP oraz skansen kolejowy. Postrzeganie przestrzeni publicznych w sposób negatywny pogłębia również parkowane samochodów na dostępnych trawnikach i skwerach. W całej przestrzeni miejskiej brakuje bezpiecznych placów zabaw, elementów małej architektury oraz nasadzeń krzewów i kwietników.

Mapa 14. Estetyka przestrzeni publicznej

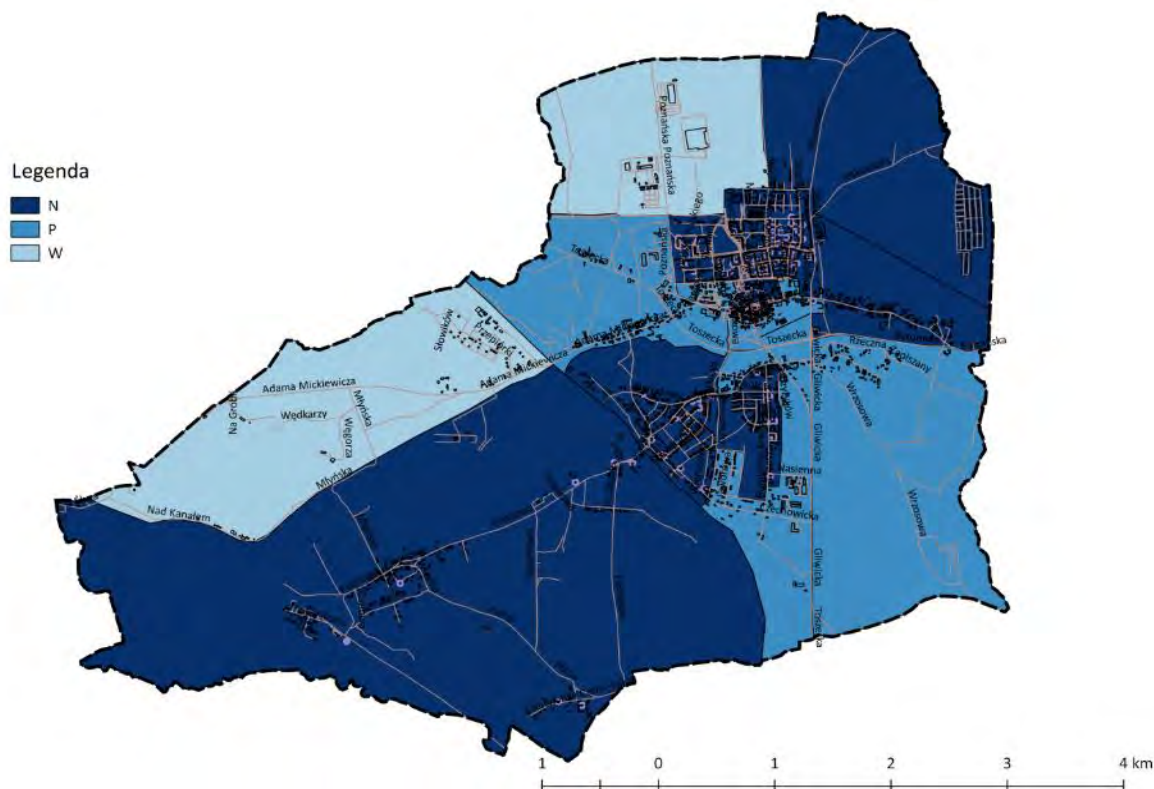
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Tabela 33. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Nr obszaru	CZYNNIKI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE					SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Liczba obiektów kulturalno - sportowych	Liczba marketów	Liczba gospodarstw rolnych	Niebezpieczne ulice (pod względem liczby wypadków z udziałem rowerzystów)	Estetyka przestrzeni publicznej	
1	0	0	0	0,08	W	1
2	0	0	0	0,33	P	1
3	1	0	2	0,33	P	1
4	0	0	0	0,05	N	2
5	0	0	0	0,38	N	2
6	1	4	0	0,50	P	2
7	0	2	0	2,15	P	3
8	0	0	4	0,40	P	2
9	2	0	0	1,67	N	2
10	7	0	3	0,95	N	3
11	1	0	6	0,32	P	1
12	1	0	0	0,17	P	0
13	0	1	0	1,80	P	2
14	1	1	0	1,80	P	1
15	1	0	0	0,50	N	2
16	1	0	0	0,17	N	1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 16. Dostępność parkingów

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

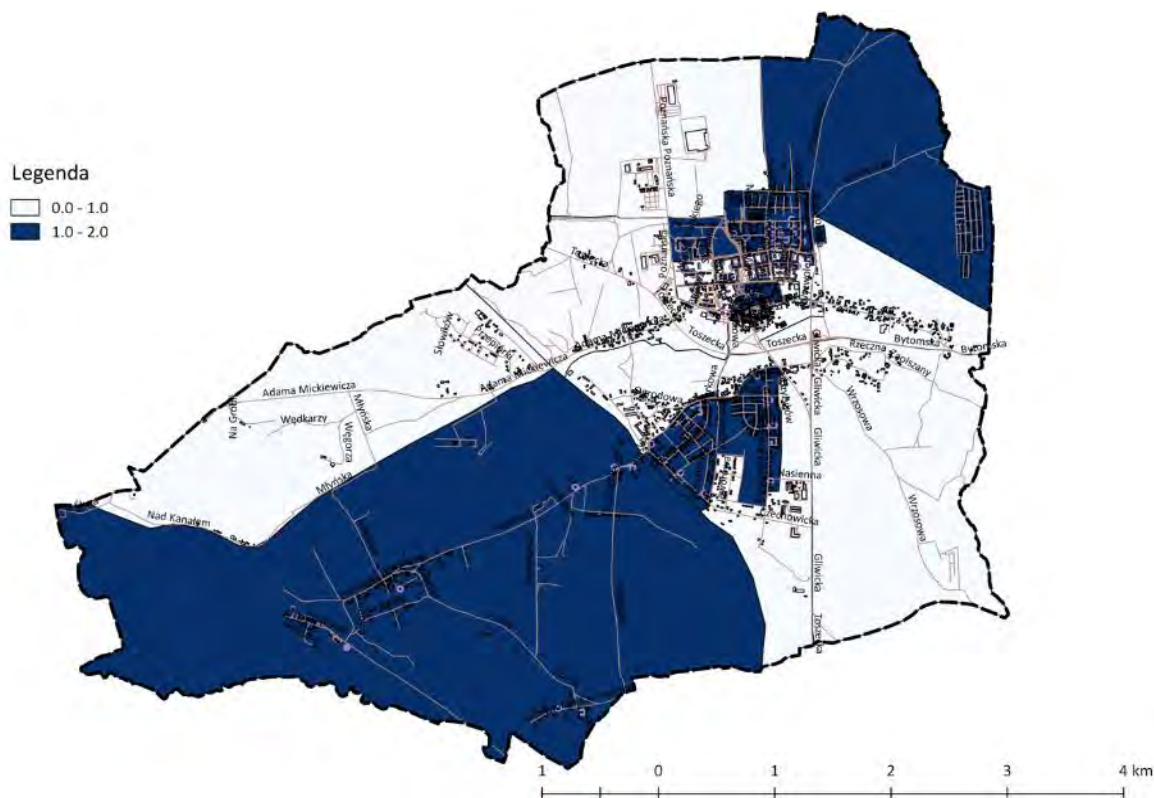
Pod względem dostępności połączeń komunikacyjnych najgorsza sytuacja jest w obszarze 2, 5, 6. Sytuacja wymagająca usprawnień panuje prawie w całym mieście. Istotnym problemem jest niewystarczająca liczba połączeń pomiędzy Gliwice – Dworzec PKP – Rynek – Dzierżno oraz pomiędzy wyraźnym podziałem miasta na 2 części. Dodatkową sprawą jest konieczność przystosowania komunikacji do osób niepełnosprawnych. Brakuje ścieżek rowerowych do miejsc uczęszczanych przez mieszkańców, co oprócz usprawnienia komunikacji indywidualnej, pomogłoby również zadbać o środowisko naturalne.

Tabela 34. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego

Nr obszaru	CZYNNIKI TECHNICZNE			SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Stopień modernizacji dróg	Dostępność parkingów	Dostępność połączeń komunikacyjnych	
1	0,00	W	P	1
2	2,00	N	N	2
3	1,42	N	W	2
4	0,00	W	W	1
5	2,14	N	N	2
6	2,00	N	N	2
7	2,08	P	P	0
8	1,00	P	P	1
9	2,21	N	P	1
10	1,94	N	P	2
11	2,00	N	P	1
12	2,00	N	P	1
13	2,00	P	P	0
14	1,60	P	P	1
15	1,67	N	P	2
16	1,94	N	P	2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 18. Skumulowane problemy techniczne

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

5.5 Problemy środowiskowe

Jakość powietrza atmosferycznego jest ważnym czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców miasta. W Pyskowicach największym problemem jest emisja pyłów i gazów. Na jej powstawanie w znacznym stopniu wpływa niska emisja powodująca lokalne pogorszenie jakości powietrza. Jej głównym źródłem są domowe systemy ogrzewania, opalane zwykle paliwami stałymi, w tym węglem będącym podstawowym nośnikiem energii cieplnej na terenie gminy.

Analiza problemów środowiskowych występujących na terenie gminy Pyskowice obejmowała określenie średniego zużycia paliwa, średniej emisji CO₂, ocenę rodzaju paliwa stosowanego do ogrzania budynku, a także występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców i średnią liczbę samochodów w gospodarstwie domowym.

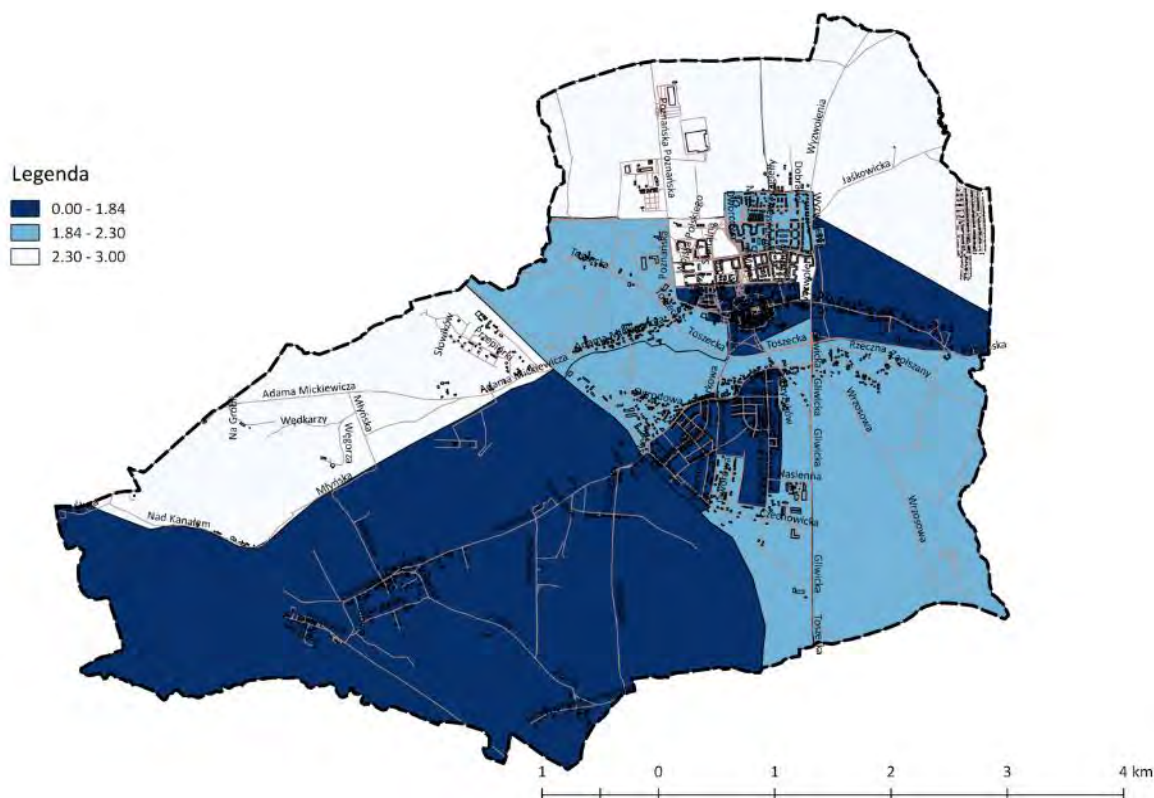
Indywidualne źródła ciepła należą do większych emiterów zanieczyszczeń. Jest to spowodowane tym, że przeważnie charakteryzują się one niską sprawnością, złym stanem technicznym i brakiem urządzeń ochrony atmosfery. Do nadmiernej emisji zanieczyszczeń prowadzi też niepełny proces spalania. Dobrym rozwiązaniem jest podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej. Pierwszym czynnikiem środowiskowym poddanym analizie było średnie zużycie paliwa do ogrzania budynku. W większości obszarów kształtowało się ono na poziomie przeciętnym dla gminy. Najkorzystniej przedstawia się sytuacja w obszarach 6, 11,

13, 14, i 15, w których wskaźniki były niższe od średniej dla Pyskowic. Największe zużycie paliwa występuje w obszarach 9, 10 i 16.

Kolejnym badanym czynnikiem była emisja dwutlenku węgla stanowiącego jedno z głównych zanieczyszczeń powietrza. W większości obszarów indywidualne źródła ciepła emitują go do atmosfery więcej niż wynosi przeciętny poziom dla gminy. Najgorzej pod tym względem wypadają obszary 1, 3, 6, 9, 10, 12, 13, 14.

Następnie analizie poddano rodzaj paliwa stosowanego do ogrzania budynku. Jako paliwo stałe w Pyskowicach wykorzystuje się przeważnie węgiel kamienny i koks. Największym problemem jest używanie ze względów ekonomicznych asortymentów węgla o złej jakości (muły węglowe i palne materiały odpadowe). Inne paliwa wykorzystywane w celach grzewczych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej to olej opałowy, drewno, ekogroszek i biomasa. Z perspektywy oddziaływania na środowisko najkorzystniejszy jest gaz ziemny, energia elektryczna i odnawialne źródła energii. W celu oceny stosowanego poszczególne paliwa i metody ogrzewania podzielono na złe, średnie i dobre. Do złych zaliczono węgiel kamienny i koks, do średnich ekogroszek, biomasę i drewno, natomiast do dobrych – gaz ziemny, energię elektryczną i podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej. Kolejnym etapem było nadanie każdej z grup odpowiedniej wagi (złe – 1, średnie – 2, dobre – 3). Otrzymane zestawienie wykazało, że najgorsze rodzaje ogrzewania pod względem stosowanego paliwa wykorzystuje się w obszarach 6, 10, 11, 15 i 16.

Mapa 19. Stosowane paliwo do ogrzania budynku

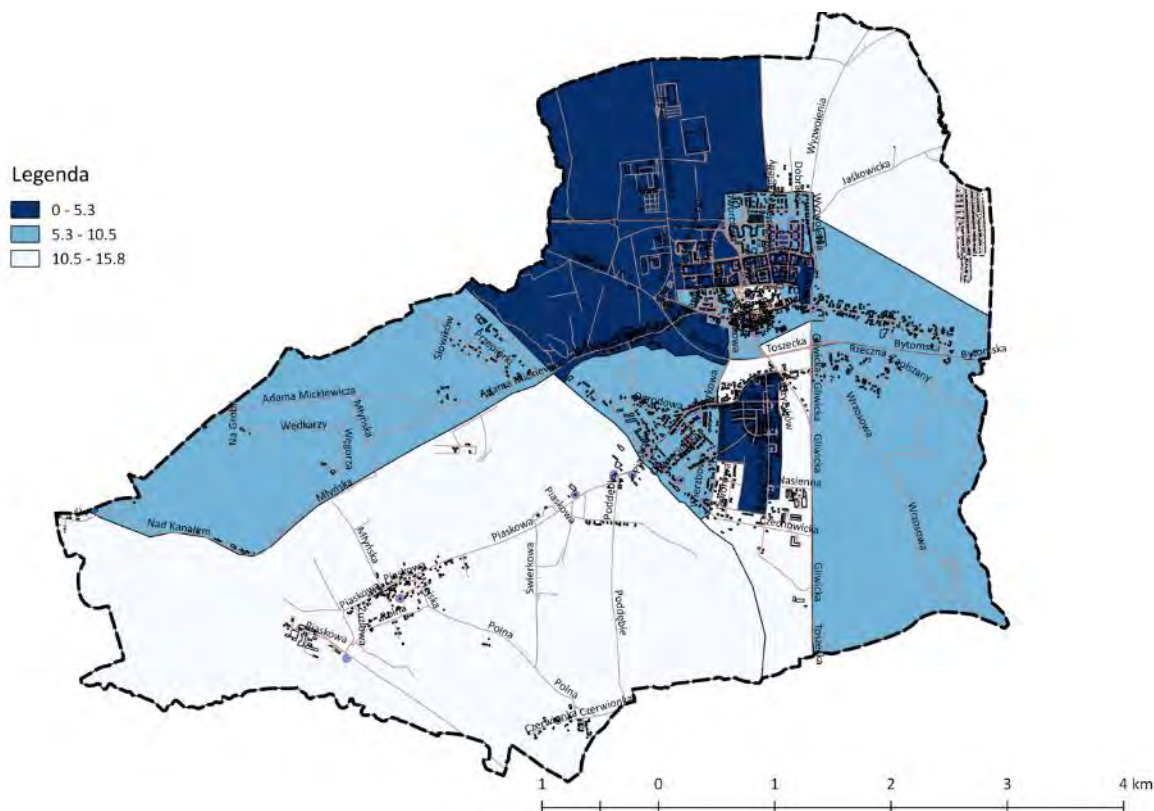

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Czwartym ocenianym czynnikiem środowiskowym było występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W Pyskowicach prowadzony jest program ekologiczny

umożliwiający uzyskanie dopłat dla mieszkańców, którzy decydują się na wymianę dotychczasowego źródła ciepła, zastępując je bardziej rozwiązaniami bardziej przyjaznymi dla środowiska. Dotacje przysługują na zakup ekologicznego źródła ciepła, zakup kolektorów słonecznych oraz wykonanie przyłącza w przypadku podłączenia budynku do kotłowni lokalnych lub miejskich. Najwyższe wartości w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii odnotowano w obszarach 2, 3, 6, 10 i 14. Negatywnie natomiast sytuacja przedstawia się w przypadku obszarów 4, 5, 9, 11, 13, 15 i 16.

Mapa 20. Występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są trasy komunikacyjne. Zanieczyszczeniami są głównie produkty spalania benzyny i oleju napędowego, natomiast w mniejszym stopniu gazu LPG. Eksploatacja pojazdów powoduje także powstawanie pyłów pochodzących ze zużywania się zarówno nawierzchni jezdni, jak i podzespołów samochodowych. Wielkość emisji z transportu jest też uwarunkowana stanem jezdni, płynnością ruchu oraz stanem technicznym pojazdów i rodzajem spalanego przez nie paliwa. W ostatniej części określono ilość samochodów przypadających na jedno gospodarstwo domowe. Czynnikiem ten ma duże znaczenie nie tylko w związku z emisją zanieczyszczeń przez pojazdy, ale także wpływa on na zgłaszany przez mieszkańców duży ruch samochodowy i hałas. Najwięcej samochodów w gospodarstwach domowych występuje w obszarach 2, 3, 4, 10, 12 i 16.

Przy zastosowaniu analogicznej metodologii oceny wskaźników najczęściej problemów środowiskowych występuje w obszarach 10 i 16 (4 wskaźniki poniżej przeciętnej dla gminy).

Negatywnie kształtuje się także sytuacja w obszarze 9 (3 wskaźniki na złym poziomie) oraz 3, 4, 6, 11, 12, 13, 15 (2 wskaźniki). Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli.

Tabela 35. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Nr obszaru	CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE					SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Średnie zużycie paliwa [Mg]	Średnia emisja CO ₂	Stosowane paliwo do ogrzewania budynku	Występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Średnia liczba samochodów w gospodarstwie domowym	
1	6,36	13,62	3,00	8,11	1,00	1
2	6,37	9,71	2,95	15,00	1,45	1
3	6,56	11,26	1,85	12,20	1,90	2
4	6,50	9,80	3,00	0,00	2,00	2
5	6,45	9,80	3,00	0,00	1,00	1
6	4,11	10,20	1,95	9,52	1,14	2
7	6,49	9,80	1,89	8,15	1,21	0
8	6,41	9,68	2,06	8,12	1,39	0
9	10,05	12,51	3,00	0,00	1,00	3
10	13,66	11,56	1,48	15,79	1,47	4
11	2,69	6,82	1,53	7,69	1,08	2
12	6,55	11,67	1,96	8,70	1,91	2
13	5,73	13,28	2,22	0,00	1,13	2
14	5,94	11,86	2,23	13,04	1,30	1
15	5,03	7,07	1,84	7,14	1,30	2
16	6,67	7,85	1,84	3,23	1,42	4

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

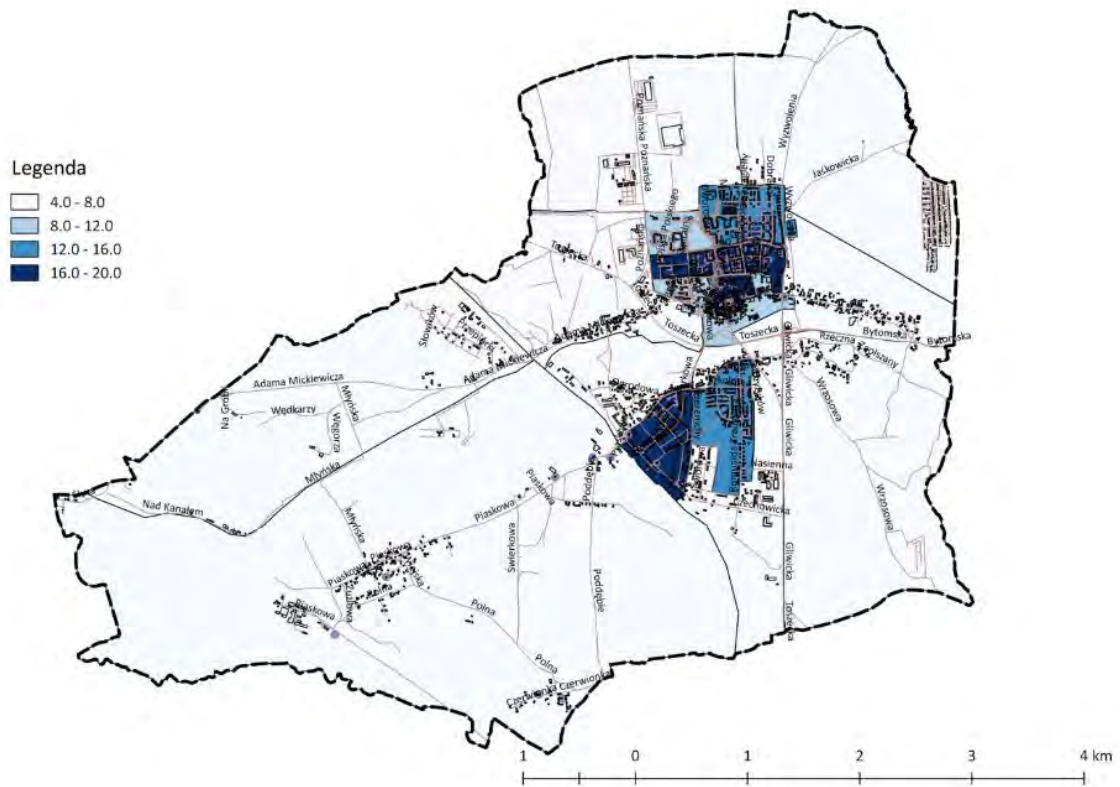
Tabela 36. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego

Nr obszaru	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	NEGATYWNE ZJAWISKA ŁĄCZNIE
1	1	0	1	1	1	4
2	2	1	1	2	1	7
3	2	1	1	2	2	8
4	1	1	2	1	2	7
5	3	2	2	2	1	10
6	5	2	2	2	2	13
7	3	3	3	0	0	9
8	2	0	2	1	0	5
9	9	2	2	1	3	17
10	8	3	3	2	4	20
11	0	1	1	1	2	5
12	1	1	0	1	2	5
13	1	1	2	0	2	6
14	1	0	1	1	1	4
15	9	2	3	2	2	17
16	6	2	2	2	4	15

Źródło: Opracowanie własne

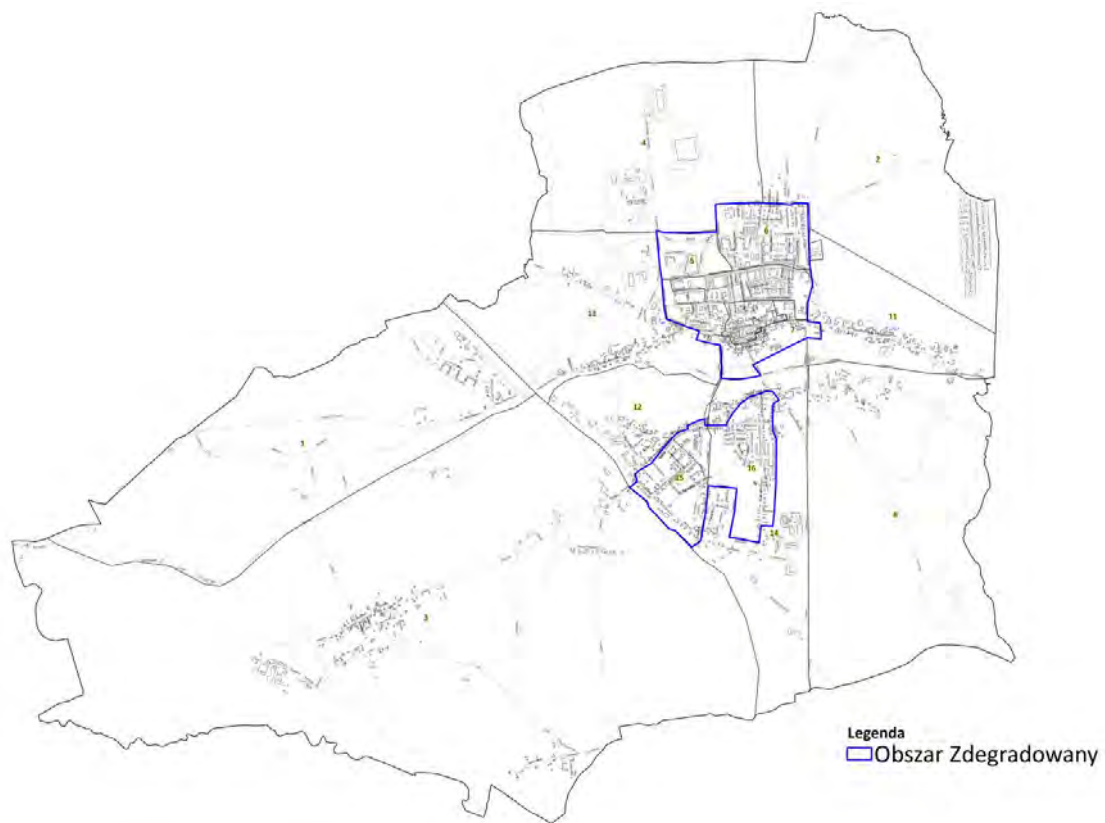
Na podstawie analizy wszystkich problemów społecznych, opartych dodatkowo o problemy gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne oraz środowiskowe, dokonano zestawienia, które obrazuje wszystkie zjawiska kryzysowe. Celem jest wyznaczenie terenów, w których najmocniej koncentrują się negatywne oddziaływania na społeczność lokalną. Najbardziej zagrożone obszary, w których wystąpiła najwyższa koncentracja negatywnych zjawisk, to obszary: 5, 6, 7, 9, 10, oraz 15, 16, i wyznacza się je na obszar zdegradowany (OZ 1 i OZ 2).

Mapa 22. Synteza negatywnych zjawisk dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 23. Wyznaczony obszar zdegradowany

Źródło: Opracowanie własne

6 Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego na terenie miasta Pyskowice

6.1 Analiza danych prowadząca do wyznaczenia obszaru rewitalizowanego

Pogłębiona analiza problemów społecznych, gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, technicznych oraz środowiskowych występujących na obszarze zdegradowanym, szczegółowo opisanych w poprzednich rozdziałach, posłużyła wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

W tym celu na obszarze zdegradowanym wykonano analizę poszczególnych zjawisk kryzysowych, odpowiednio w podziale na ulice bądź punkty adresowe.

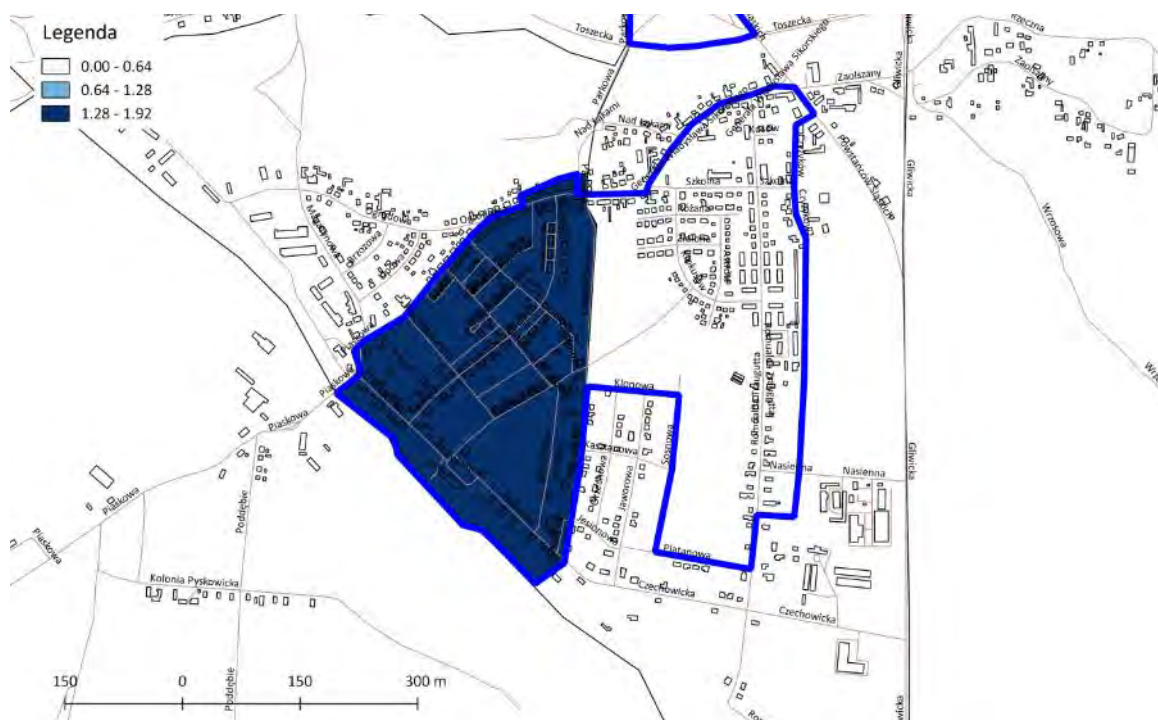
Koncentracje poszczególnych rodzajów problemów na obszarze zdegradowanym oraz ilustracje przedstawiające natężenie wybranych problemów na obszarze zdegradowanym przedstawiono na odrębnych mapach. W legendach map kolorami: zielonym, pomarańczowym i czerwonym oznaczono zróżnicowanie liczby zdiagnozowanych problemów określonego rodzaju występujących na obszarze zdegradowanym. Pozostałe czynniki weryfikowano poprzez analizę przestrzenną.

6.1.1 Problemy społeczne

W przypadku liczby przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców najgorzej prezentuje się sytuacja w obszarze 6, 9, 10 i 16. W tych obszarach funkcjonują rodziny, w których regularnie musi interweniować policja. Zwiększa się liczba niebieskich kart oraz poczucia bezkarności. Niższa koncentracja negatywnych zjawisk w pozostałych obszarach może wynikać z występowania tych sytuacji tylko w niektórych fragmentach obszaru. Najbezpieczniej jest w obszarze 5 i 7, lecz trzeba mieć na uwadze pewne stężenie przestępstw w tym obszarze.

Pod względem liczby osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców tendencja wzrostowa najbardziej utrzymuje się w obszarach 10, 15 i 16. W sytuacji potrzeby wsparcia poprzez rozmowę mieszkańcy Pyskowic mogą zgłaszać się do wyznaczonych miejsc, natomiast jeśli potrzebne są specjalistyczne środki zaradcze i pomocowe, należy się udać poza miasto, co wiąże się z problemami komunikacyjnymi oraz finansowymi. Brakuje odpowiedniej profilaktyki, uświadamiania oraz ingerowania w sprawy takich osób. Należy więcej obserwować dzieci w szkole i rozmawiać z nimi. Organizować więcej spotkań z rodzicami, aby lepiej poznać rodziny i dotykające ich problemy.

Mapa 27. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – OZ 2

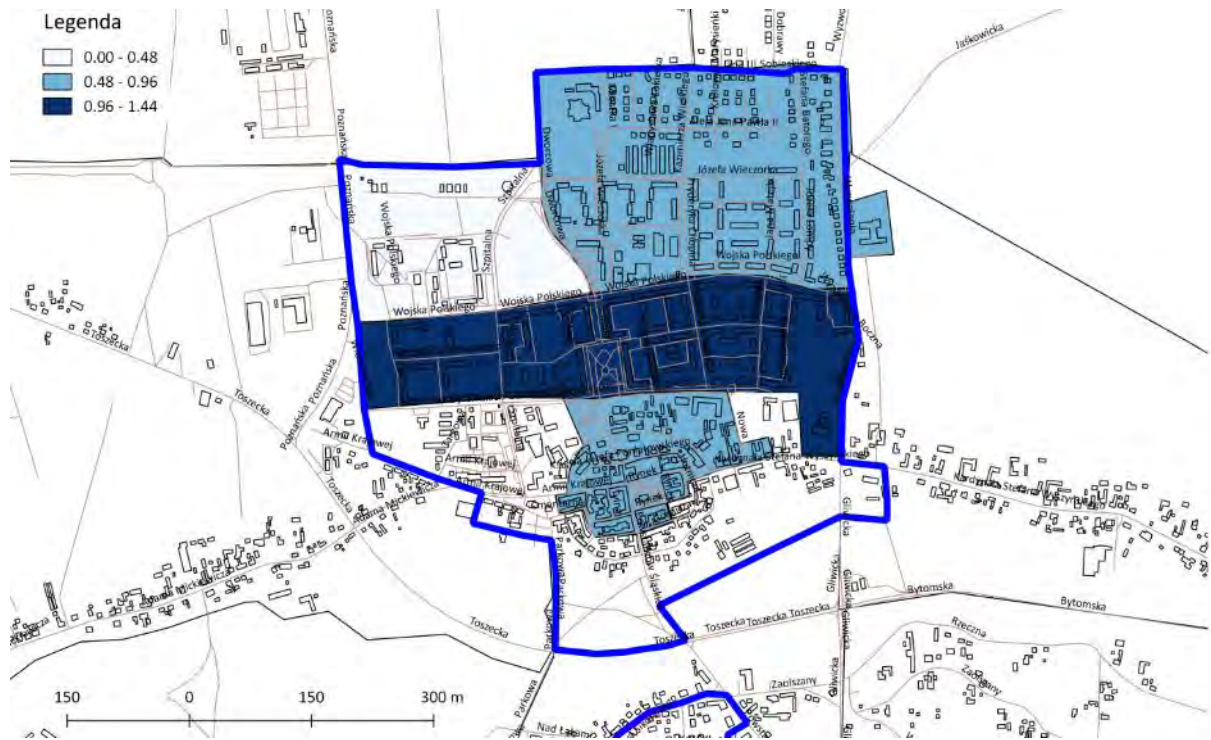
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Najwięcej osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby zamieszkuje obszar 7 i 15. Problemem również jest starzejące się społeczeństwo. Osoby w podeszłym wieku wymagają więcej opieki, często są pozostawione przez rodziny i skazane na samotne życie. Brakuje osób, które mogłyby się nimi zająć. Brakuje również placówek i infrastruktury dla osób starszych i samotnych, które niejednokrotnie czują się wykluczone, zawstyżone, nie mają zaufania do innych i nie chcą prosić o pomoc. W rejonach zamieszkałych przez największą liczbę starszych osób brakuje dziennych ośrodków wsparcia i pomocy wolontariuszy.

Istotnym problemem w obszarze zdegradowanym jest problem narkomanii, zwłaszcza wśród młodzieży. Mierzalnym wskaźnikiem, który oddaje sytuację panującą w mieście, jest ilość osób korzystających z zasiłku z tytułu narkomanii. Najwięcej tych osób mieszka w obszarze 9. Miejsca odwykowe znajdują się poza miastem, a lokalna pomoc i profilaktyka okazuje się niewystarczająca. Najbardziej problem ten dotyka placówki oświatowe i ciągle narasta. W rodzinach dysfunkcyjnych brakuje zainteresowania dziećmi zarówno przez rodziców, jak i nauczycieli.

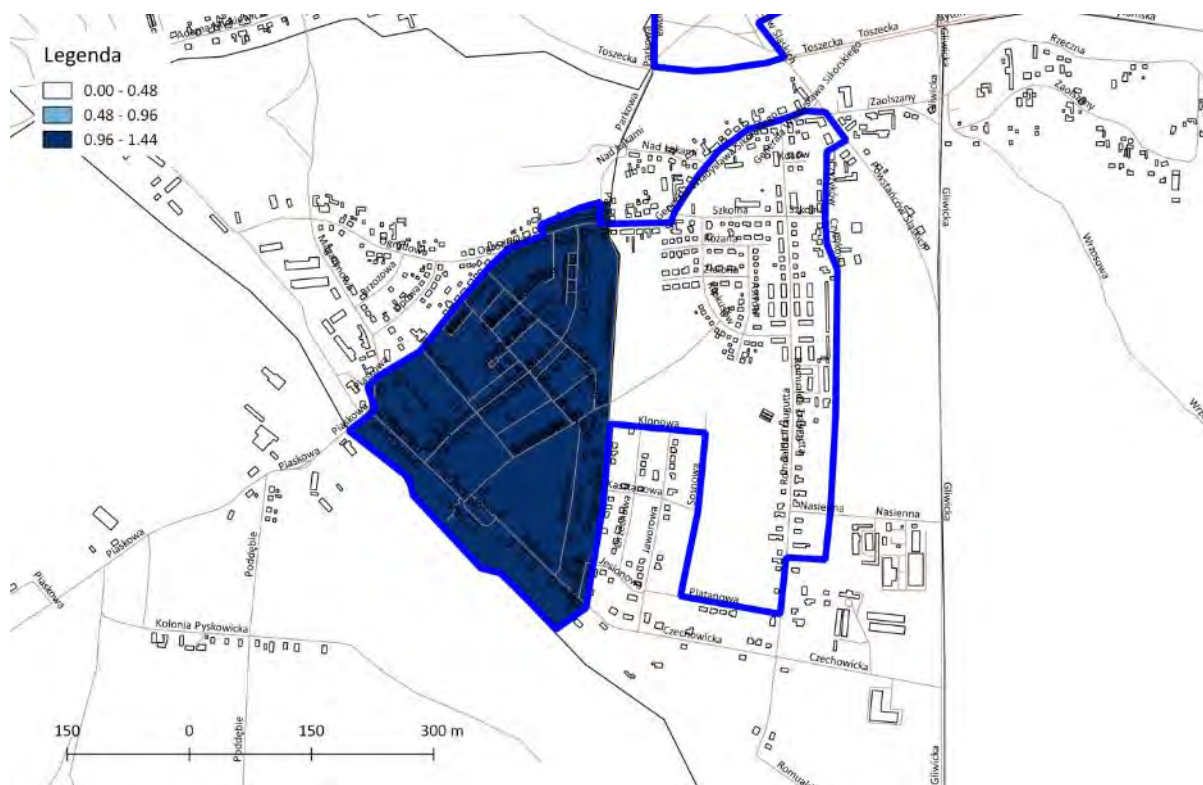
Kolejny czynnik stanowi liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności. W obszarze zdegradowanym problem ten dotyka zwłaszcza osoby mieszkające w obszarze 9, 10, 15. Zwłaszcza w tych rejonach koncentrują się problemy dotyczące w pewnym stopniu izolacji osób z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy ci borykają się z częściowymi barierami architektonicznymi, oporem mentalnym pozostałych mieszkańców przed funkcjonowaniem z osobami niepełnosprawnymi oraz brakiem możliwości integracji. Spośród wskazań mieszkańców warto zwrócić uwagę na takie udogodnienia, jak np. windy w miejscach publicznych oraz interaktywne tablice na przystankach autobusowych.

Mapa 30. Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

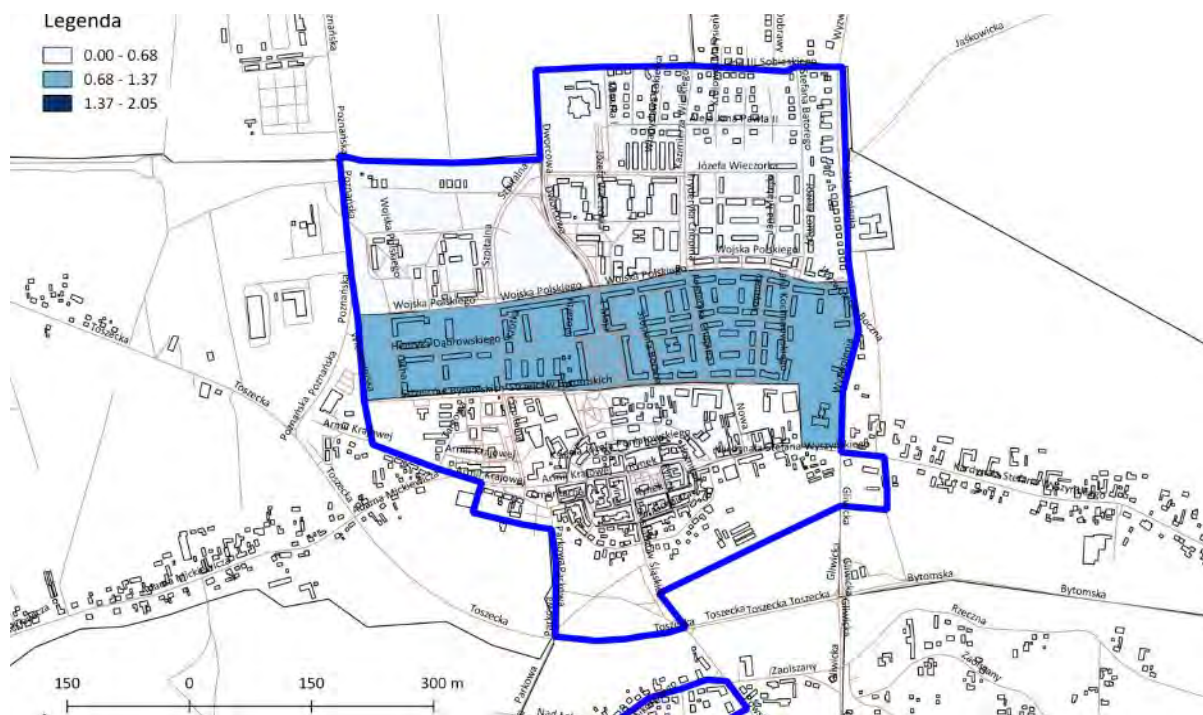
Mapa 31. Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

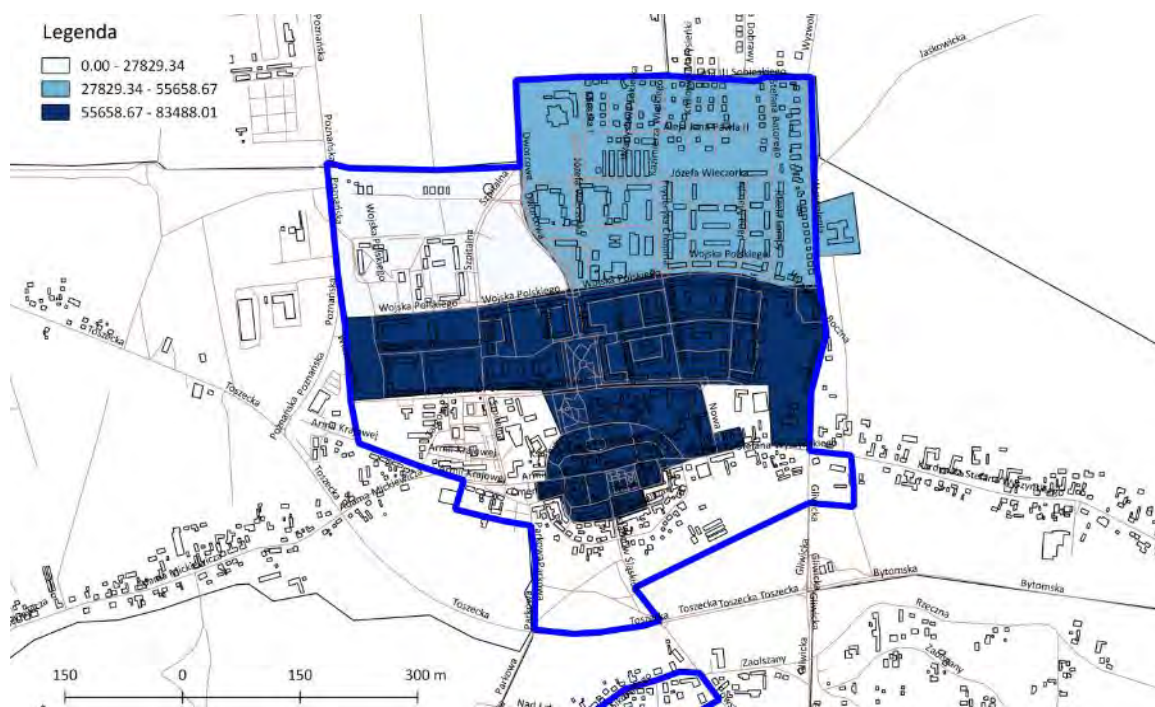
Kolejnym analizowanym czynnikiem w celu znalezienia obszaru rewitalizowanego jest liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa. Największa koncentracja występuje w obszarze 7, 9, 10, 15. To tam najwięcej osób boryka się z problemami finansowymi. Przyczyny ich sytuacji są zróżnicowane. Mamy tu do czynienia z osobami zmagającymi się z długotrwałą chorobą i niepełnosprawnościami własnymi lub w rodzinie, długotrwałym bezrobociem lub ogólną niezaradnością. Dochodzi tutaj również niska motywacja do pracy, kwestie komornicze czy niewystarczająca pomoc prawna i finansowa dla mieszkańców.

Mapa 32. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1

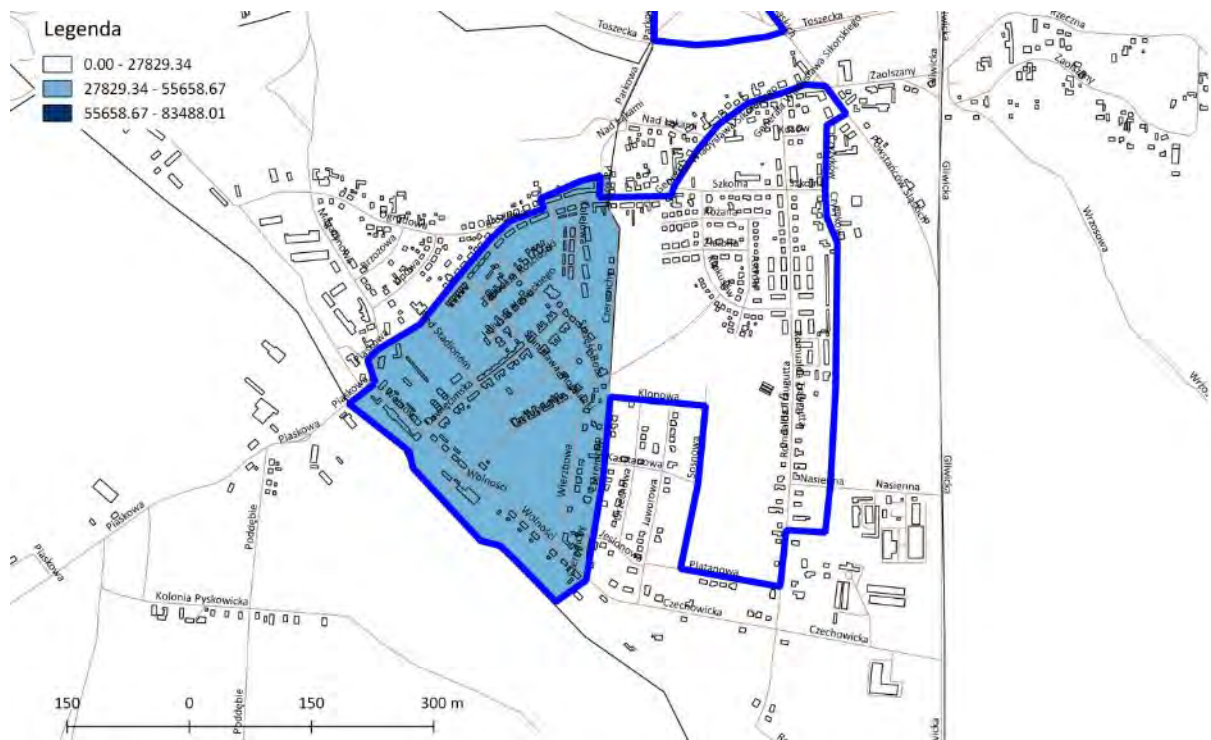
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 34. Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ
1

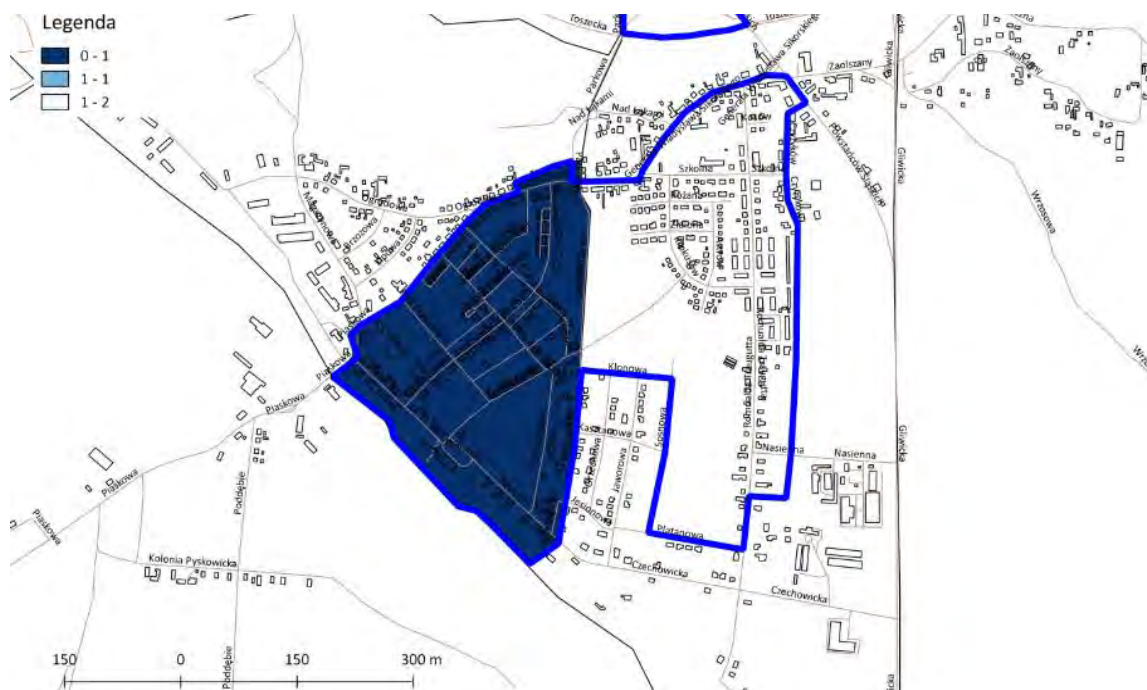
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 35. Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

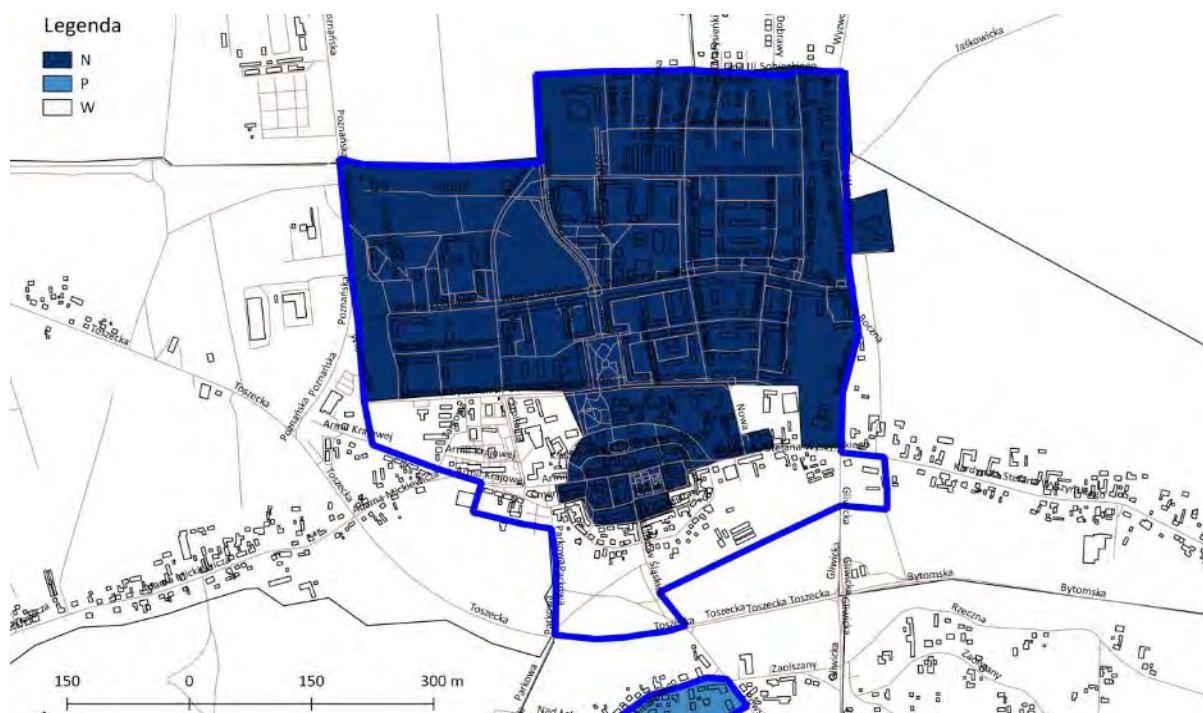
Mapa 37. Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

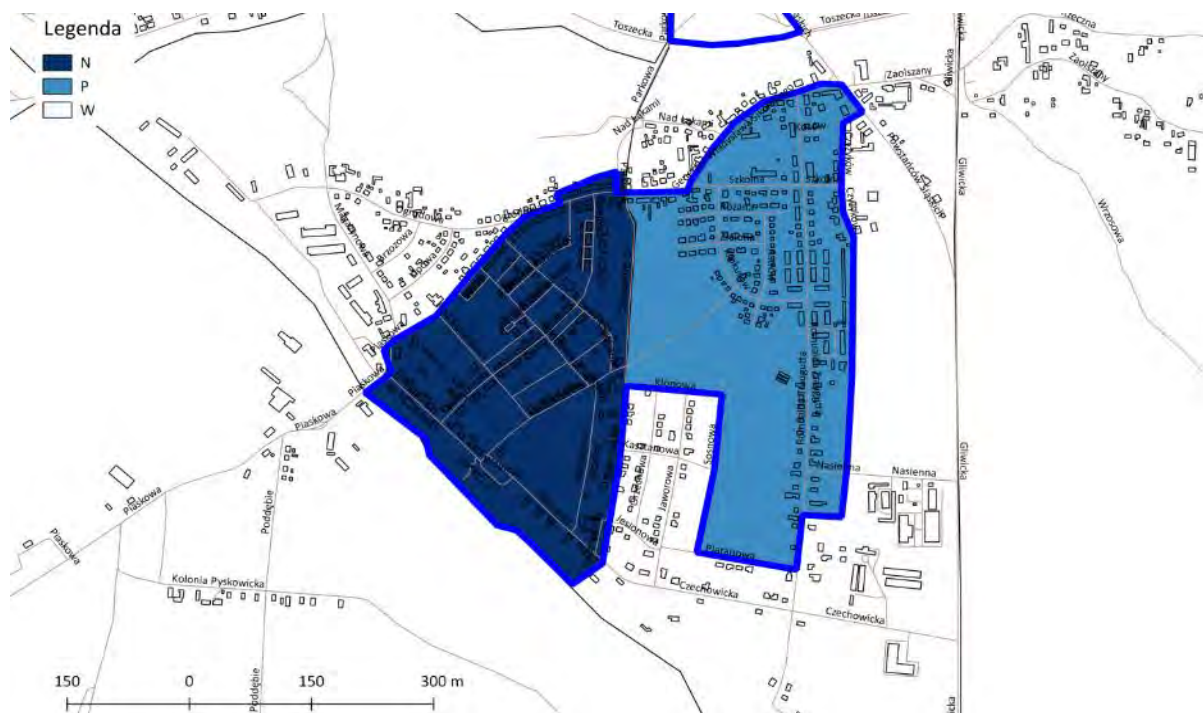
Według badań najmniej bezpieczne są obszary 9, 10, 15 oraz południowe fragmenty obszarów 5 i 6. Mieszkańcy zgłaszali tam brak poszanowania obiektów i przestrzeni publicznych przez użytkowników. Okolice starówki oraz dworca PKP zagrożone są wandalizmem. Niektóre budynki pozostają zniszczone, pomalowane graffiti. Ze statystyk policyjnych we wszystkich wymienionych strefach zgłaszane były okazjonalnie różne drobniejsze i większe przestępstwa. Poza tym obszary tę są obciążone negatywnymi zachowaniami trudnej młodzieży i osób obciążonych nałogami.

Mapa 38. Poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej OZ 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 39. Poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

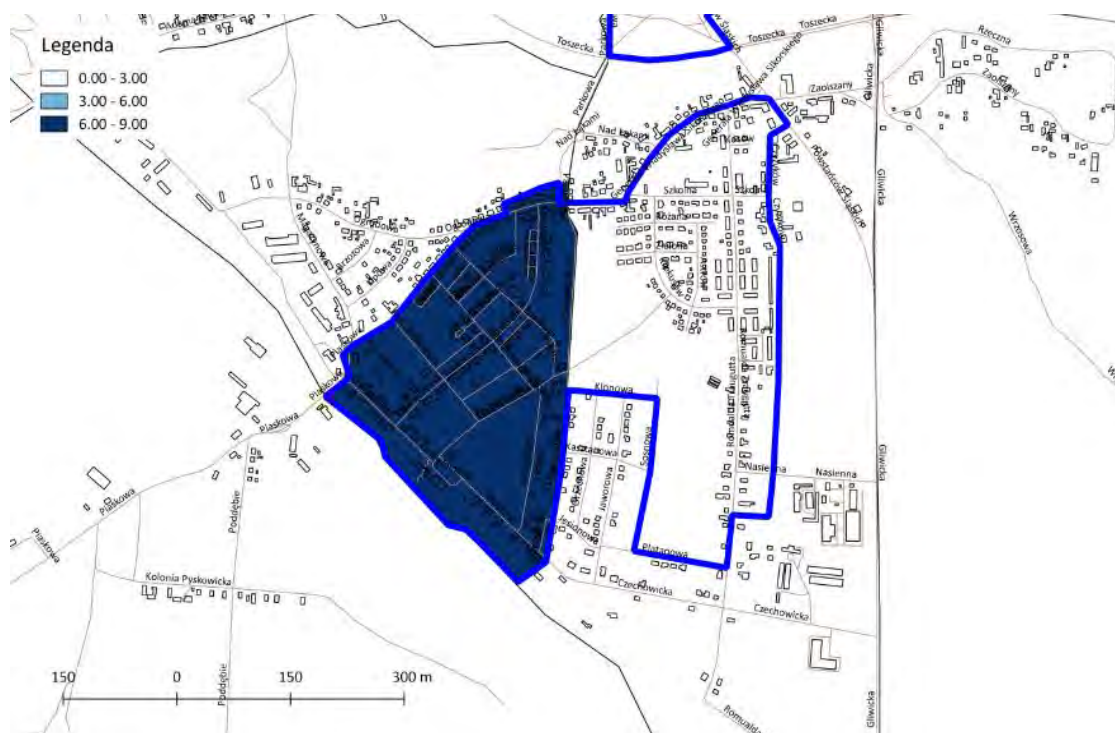
Brak zaangażowania w sprawy lokalne wykazuje się w obszarze 5, 6 i 16. W pozostałych obszarach ma miejsce przeciętne zainteresowanie, a w 10 – wysokie. Wynika to z rozkładu obecności i działalności NGO, o czym wspomniano wcześniej. W mieście, a zwłaszcza w OZ, występuje zbyt mocna koncentracja stowarzyszeń, na czym cierpią pozostali mieszkańcy. Jednocześnie, pomimo dużego potencjału w stowarzyszeniach, wielu mieszkańców wciąż nie angażuje się w sprawy społeczne. Zwłaszcza rodziny z problemami. Brakuje miejsc integrujących mieszkańców.

Tabela 37. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

Nr obszaru	CZYNNIKI SPOŁECZNE												SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu narkomanii w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej	poziom kapitału społecznego (zaangażowanie w sprawy lokalne, uczestnictwo w NGO, uczestnictwo w spotkaniach)	
5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	N	N	3
6	0,34	0,13	0,36	0,10	0,00	0,23	0,62	0,34	31480,81	0,05	N	N	5
7	0,00	0,00	0,51	0,61	0,00	0,26	0,92	0,92	31336,72	0,30	P	P	3
9	0,58	0,12	1,14	0,09	0,04	0,47	0,97	1,30	83488,01	0,05	N	P	9
10	0,77	0,38	1,02	0,00	0,00	1,02	0,51	0,64	82656,66	2,17	N	W	8
15	0,21	0,34	1,92	0,75	0,00	0,75	1,44	2,05	52199,53	0,14	N	P	9
16	0,45	0,30	0,60	0,15	0,00	0,38	0,53	0,23	29137,05	0,15	P	N	6

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 41. Skumulowane problemy społeczne dla obszaru zdegradowanego 2

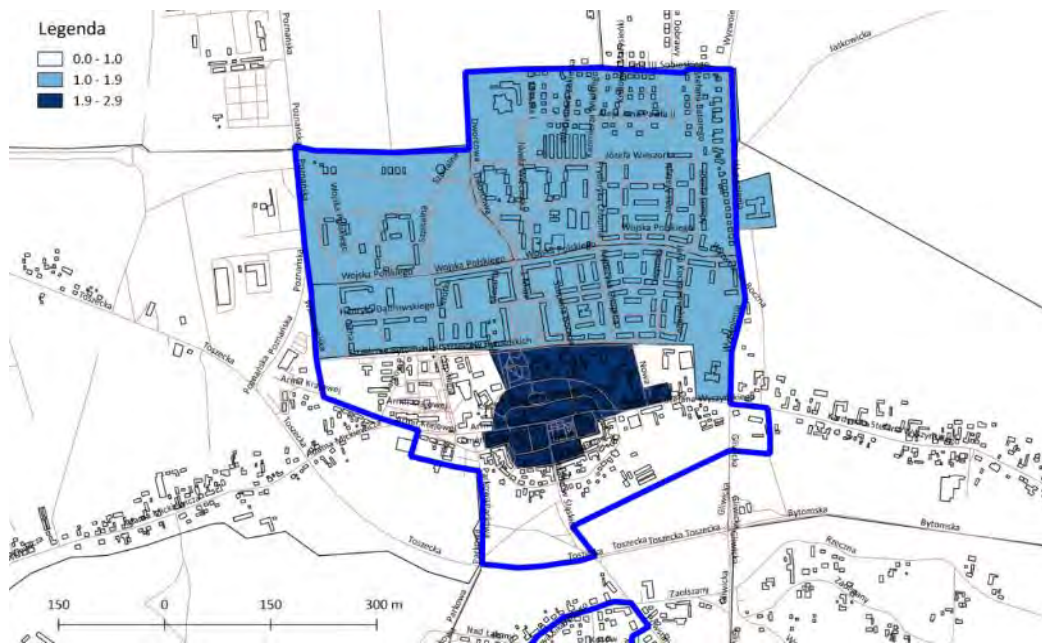

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

6.1.2 Problemy gospodarcze

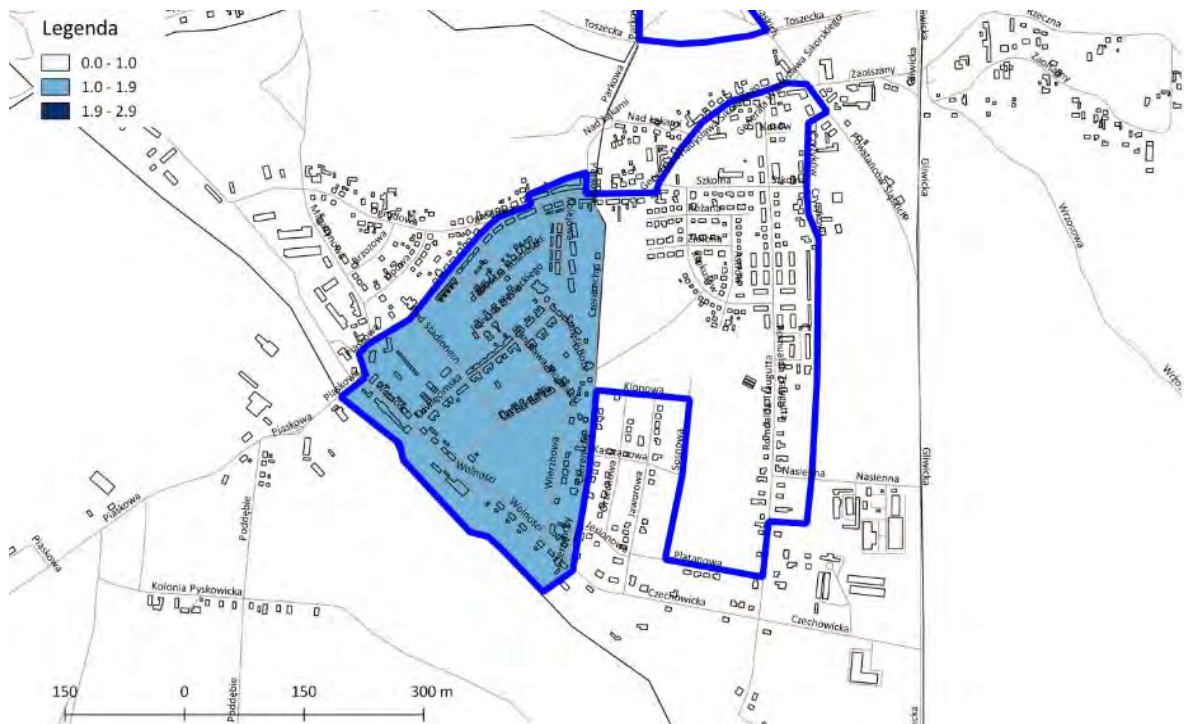
Występowanie pustostanów jest wskaźnikiem mogącym negatywnie oddziaływać na wizerunek obszaru. Pustostany wiążą się z niewykorzystanymi możliwościami oraz utraconymi potencjalnymi korzyściami. Ocenę ilości pustostanów w Pyskowicach przeprowadzono w oparciu o dane GUS oraz inwentaryzację tkanki miejskiej. Najwięcej pustostanów znajduje się w obszarze 7 i 2. W Pozostałych częściach miasta ich ilość względem siebie jest porównywalna.

Mapa 42. Liczba pustostanów – lokale użytkowe OZ 1

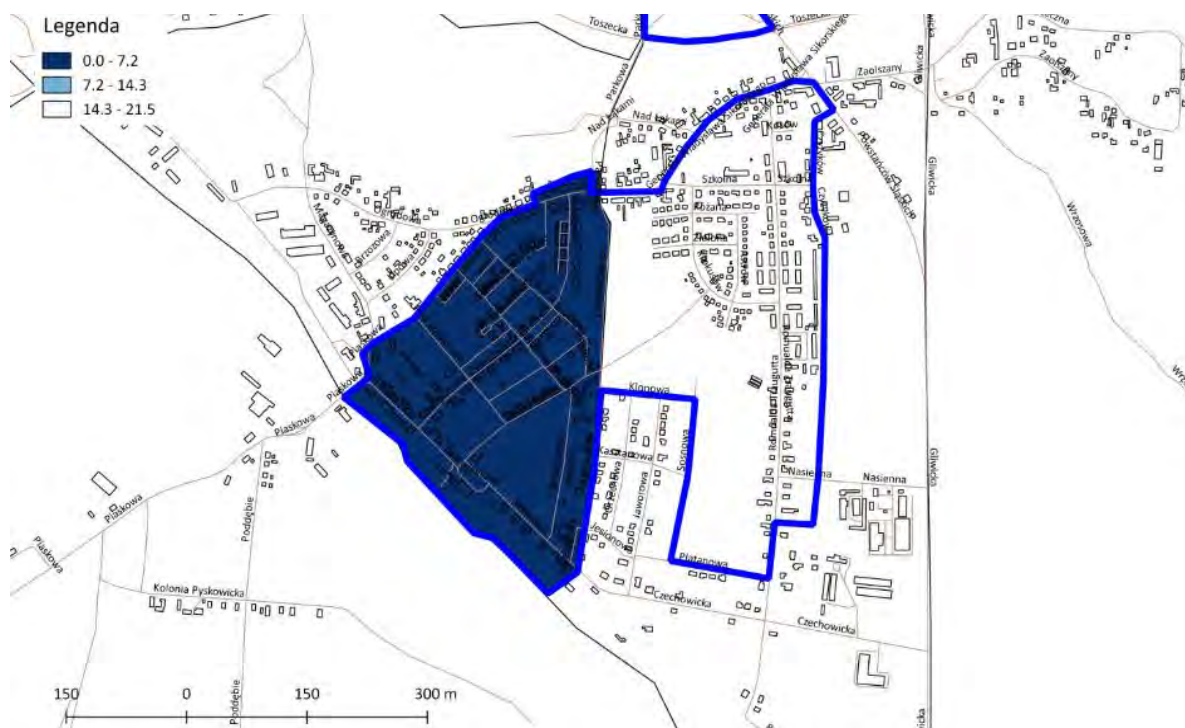
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 43. Liczba pustostanów – lokale użytkowe OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 45. Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Następnym etapem analizy było zestawienie danych dotyczących liczby firm likwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Na tej podstawie stwierdzono, że w tym przypadku sytuacja w Pyskowicach kształtuje się odwrotnie niż w przypadku poprzedniego czynnika. Najwięcej firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest likwidowanych w obszarze 7 (31,23) oraz 10 (21,46). Likwidacja firm w centrum miasta wymaga podjęcia działań, które zachęcą potencjalnych inwestorów do prowadzenia działalności w tej części miasta.

W Pyskowicach klasyfikacja firm pod względem form własności przedstawia się na porównywalnym poziomie. Większość firm stanowi własność osób fizycznych. Najwięcej firm sektora publicznego występuje w obszarze 7.

Istotnym problemem gospodarczym w mieście jest niska aktywność lokalnych przedsiębiorców. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gmin oraz poprawa jakości życia mieszkańców uwarunkowana jest przez inwestycje. Największe znaczenie dla rozwoju lokalnego mają przedsięwzięcia bazujące na lokalnym potencjale i zasobach. Mieszkańcy Pyskowic zwracają uwagę na potrzebę pobudzenia gospodarczego miasta oraz rozwijanie form współpracy z przedsiębiorcami. Wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu, jako czynnik jakościowy, w zdecydowanej większości obszarów zostało ocenione negatywnie. Wyjątkiem jest obszar 7, w którym jest ono przeciętne.

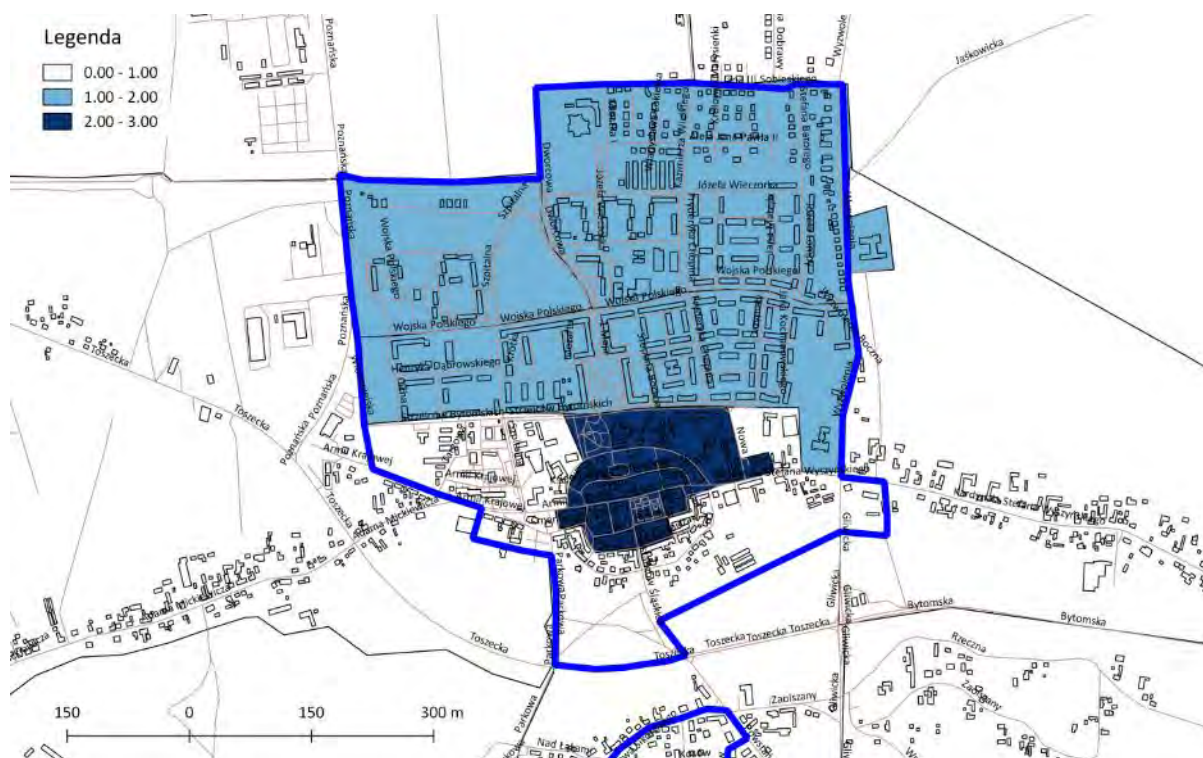
Poniższa tabela przedstawia zestawienie problemów gospodarczych w poszczególnych podobszarach Pyskowic zakwalifikowanych do obszaru zdegradowanego. Analiza wyznaczonych wskaźników wykazuje, że rozmieszczenie negatywnych zjawisk jest stosunkowo równomierne. Najwięcej jednak z nich występuje w granicach obszaru 7 i 10.

Tabela 38. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego

Nr obszaru	CZYNNIKI GOSPODARCZE					ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH
	Liczba pustostanów - lokale użytkowe	Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba firm zlikwidowanych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Klasyfikacja firm wg form własności (% prywatnych)	Wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu	
5	1,9	5,55	0,94	0,98	N	2
6	1,9	5,78	0,49	0,99	N	2
7	7,9	31,23	1,32	0,75	P	3
9	1,9	7,65	0,60	0,96	N	2
10	2,9	21,46	1,53	0,96	N	3
15	1,9	6,50	0,41	0,98	N	2
16	1,9	7,09	0,60	0,97	N	2

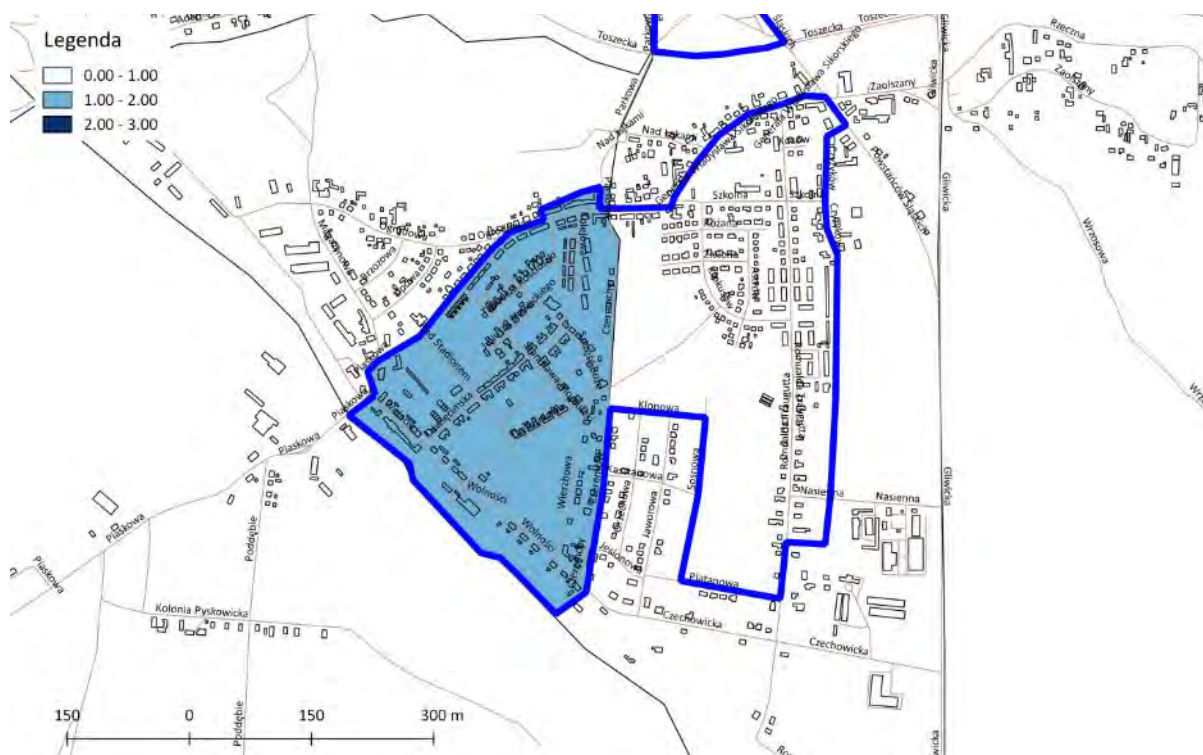
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 46. Skumulowane problemy gospodarcze dla obszaru zdegradowanego 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 47. Skumulowane problemy gospodarcze dla obszaru zdegradowanego 2

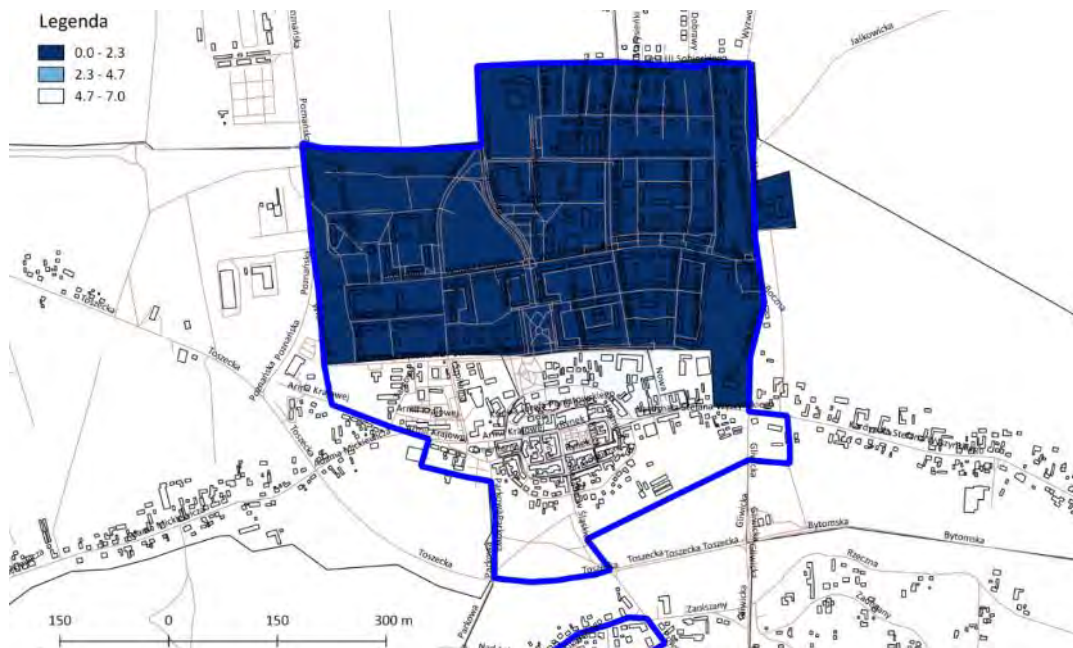

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

6.1.3 Problemy funkcjonalno- przestrzenne

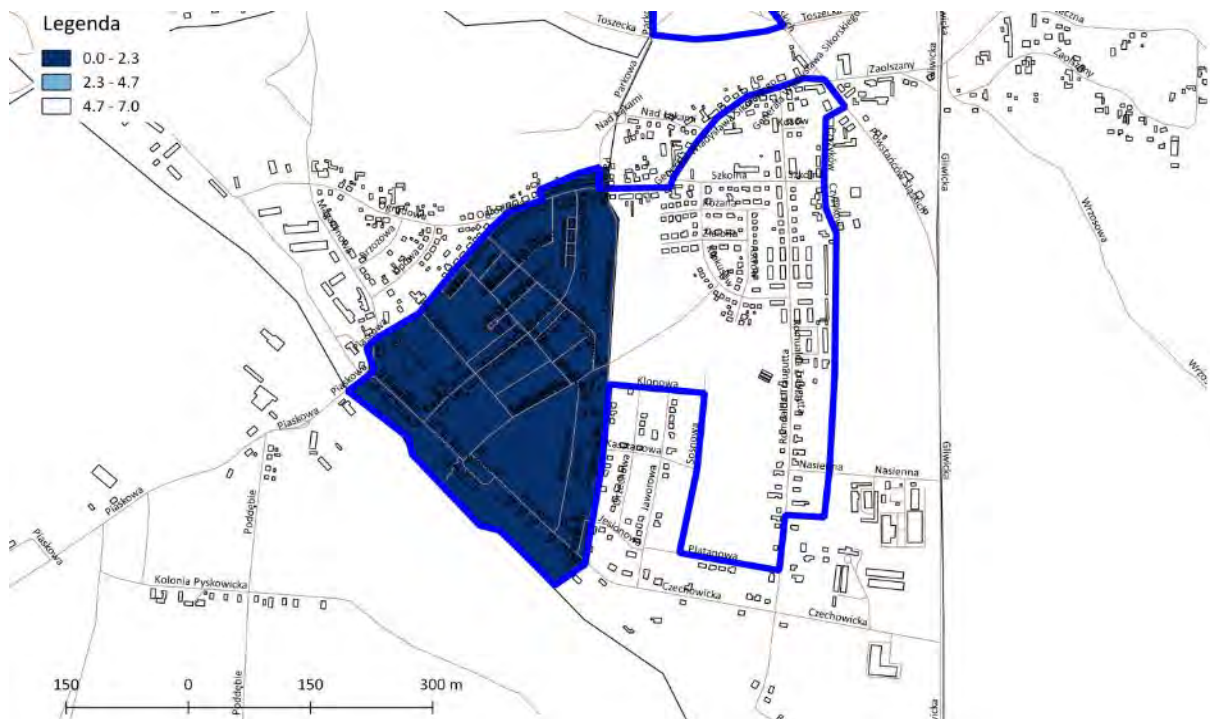
Najwięcej obiektów kulturalno-sportowych występuje w obszarze 10. Jak już wcześniej wspomniano, większość inicjatyw życia kulturalnego i sportowego koncentruje się w północnej części miasta. Jest to istotny problem dla większości użytkowników, którzy pragną korzystać z pełnej oferty usługowej w różnych częściach Pyskowic. Jednym z istotnych braków dla mieszkańców jest nieobecność siłowni na wolnym powietrzu oraz zbyt mała liczba „trawników piknikowych”.

Mapa 48. Liczba obiektów kulturalno-sportowych OZ 1

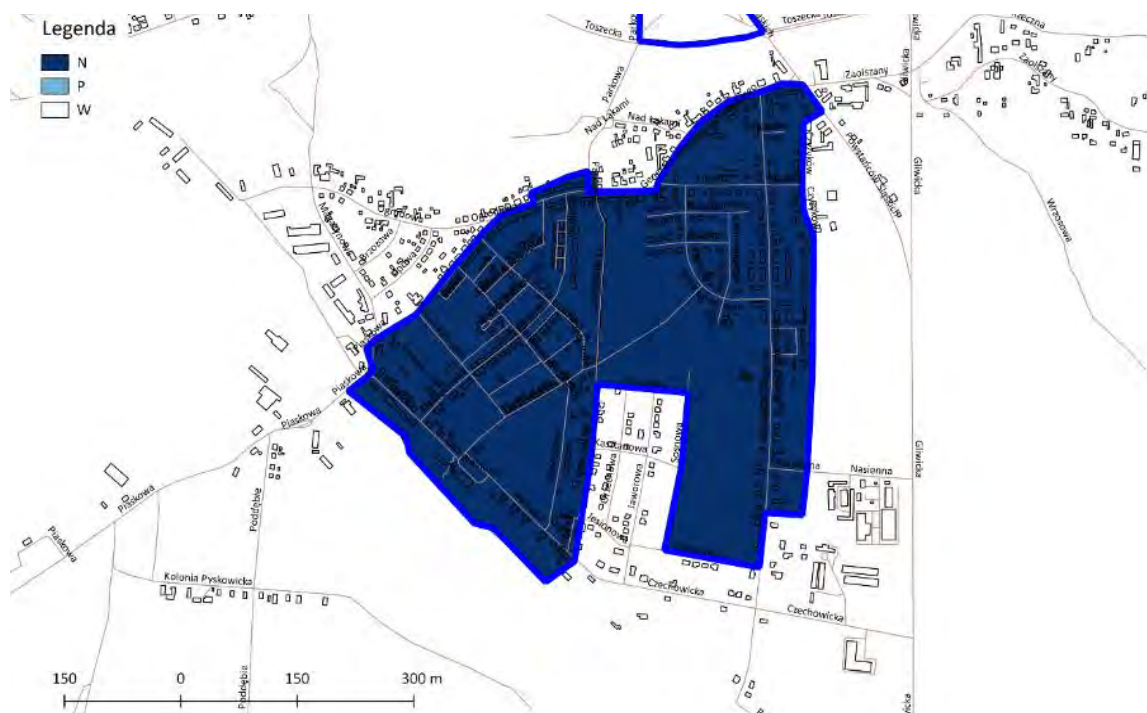
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 49. Liczba obiektów kulturalno-sportowych OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 51. Estetyka przestrzeni publicznej OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Tabela 39. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

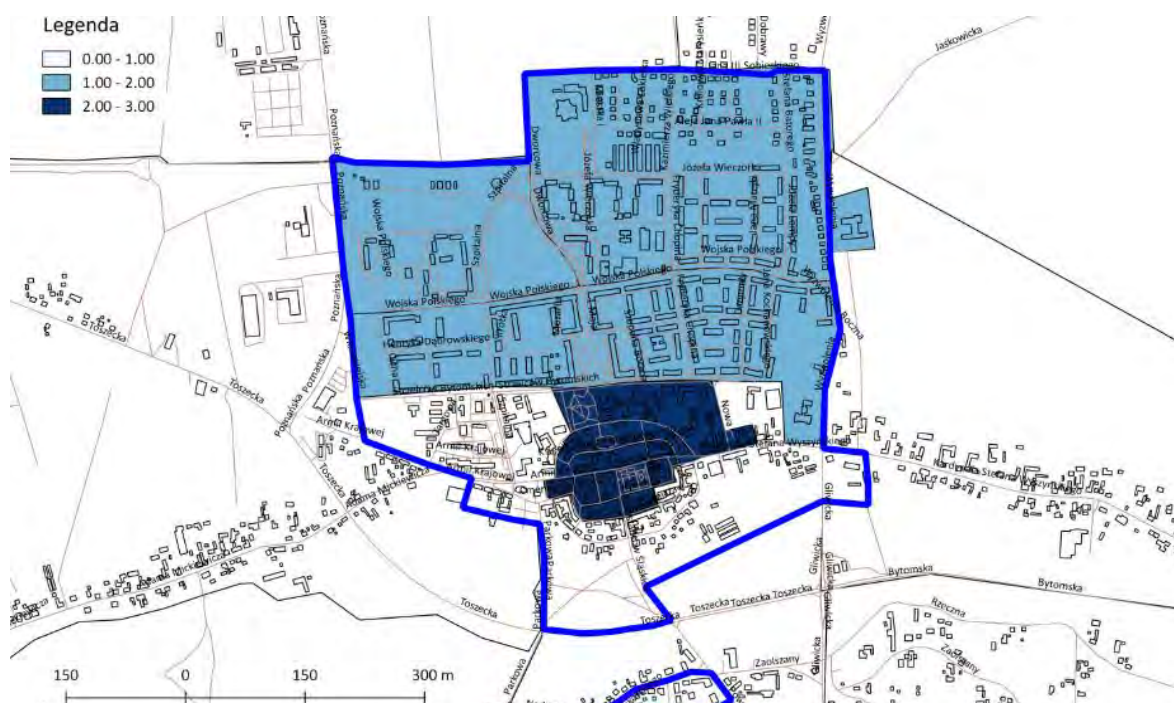
Nr obszaru	CZYNNIKI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE					SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Liczba obiektów kulturalno-sportowych	Liczba marketów	Liczba gospodarstw rolnych	Niebezpieczne ulice (pod względem liczby wypadków z udziałem rowerzystów)	Estetyka przestrzeni publicznej	
5	0	0	0	0,38	N	2
6	1	4	0	0,50	P	2
7	0	2	0	2,15	P	3
9	2	0	0	1,67	N	2
10	7	0	3	0,95	N	3
15	1	0	0	0,50	N	2
16	1	0	0	0,17	N	1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Analiza krytycznych zjawisk funkcjonalno-przestrzennych dla obszaru zdegradowanego wskazuje zwłaszcza na obszar 9, 10 oraz 15. W aspekcie funkcjonalno-przestrzennym trzeba wspomnieć o mentalnym podziale miasta, który tak na nie wpływa, że obie części rozwijają się samodzielnie we własnym tempie. Całe miasto traktowane jest bardziej jak sypialnia Gliwic. Mieszkańcy Pyskowic chcący korzystać z oferty kulturalno-handlowej kierują się do większego miasta (za pracą także), a w mieście po prostu odpoczywają. Choć pragnąca rozrywki młodzież również wybiera się do Gliwic.

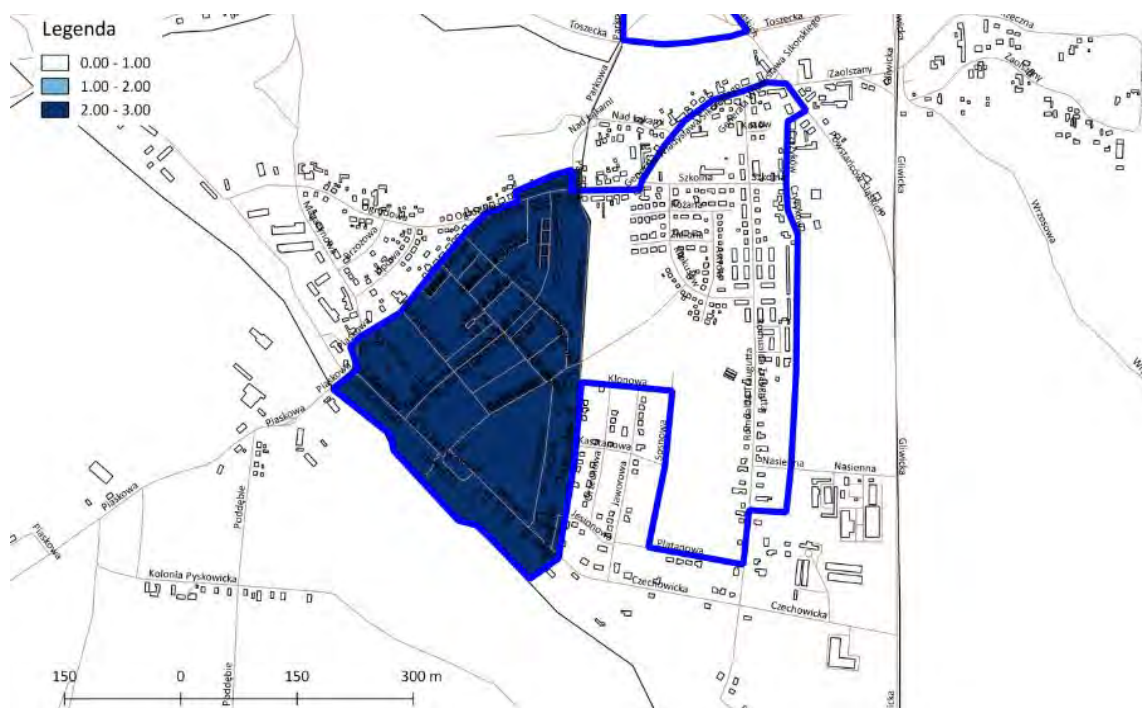
Brakuje obiektów handlowych i kulturalno-rozrywkowych. Niewykorzystywany jest potencjał drzemący w obecności jezior w okolicy Pyskowic. Brak szerokiej oferty usługowej i strefy rekreacyjnej oraz ścieżek rowerowych w tych obszarach. Przez mieszkańców został wskazywany wielokrotnie również ogromny niewykorzystany potencjał dworca PKP i południa Pyskowic

Mapa 52. Skumulowane problemy funkcjonalno-przestrzenne dla obszaru zdegradowanego 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 53. Skumulowane problemy funkcjonalno-przestrzenne dla obszaru zdegradowanego 2

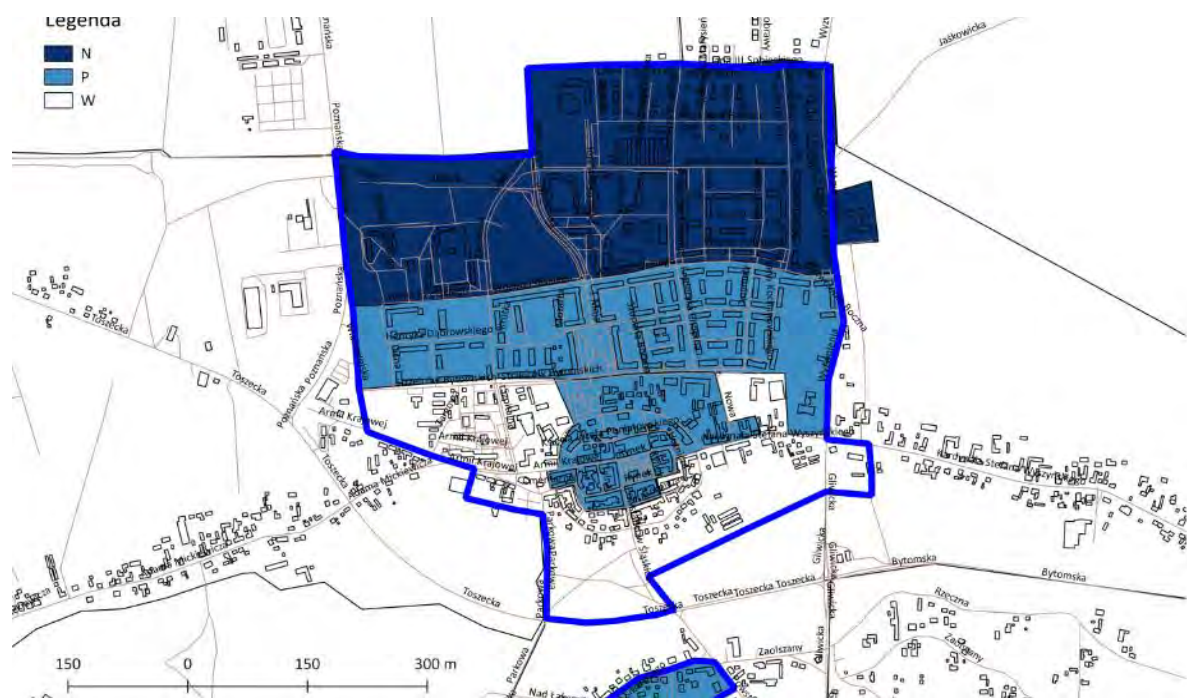
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

6.1.4 Problemy techniczne

Najgorszy stan dróg przedstawia się w obszarze 10, 15 i 16. Według wskazań większość dróg wymaga on nowej nawierzchni, nowych przejść dla pieszych, lepiej dostosowanej i inteligentnej sygnalizacji świetlnej oraz obniżenia wielu krawężników. Bardzo problematycznym aspektem są bariery architektoniczne dla niepełnosprawnych.

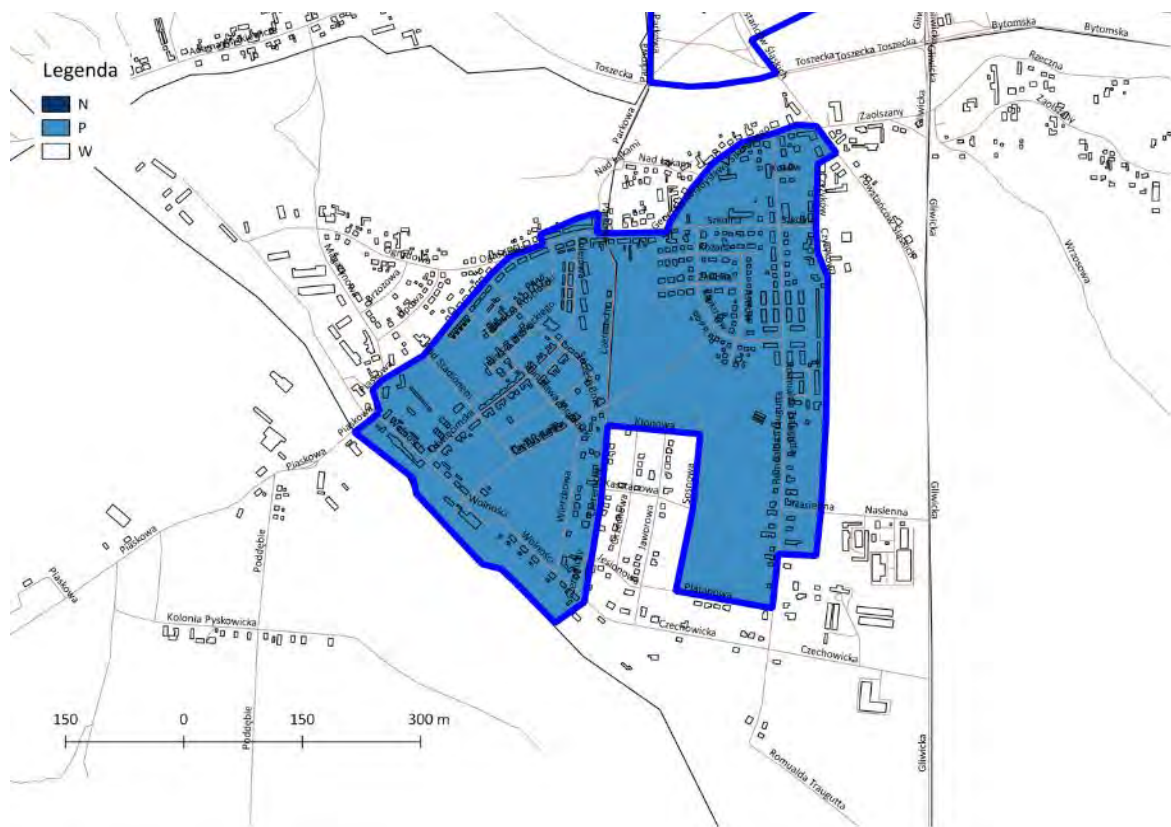
Dostępność parkingów jest w Pyskowicach zróżnicowana, ale największe braki zauważono w obszarach 5, 6, 9, 10, 15 i 16. W większości miasta występuje problem z parkowaniem i użytkownicy parkują w miejscach niedozwolonych i nieprzystosowanych dla samochodów. Zwłaszcza widoczny jest brak parkingów w okolicy przestrzeni publicznych.

Mapa 56. Dostępność połączeń komunikacyjnych OZ 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 57. Dostępność połączeń komunikacyjnych OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

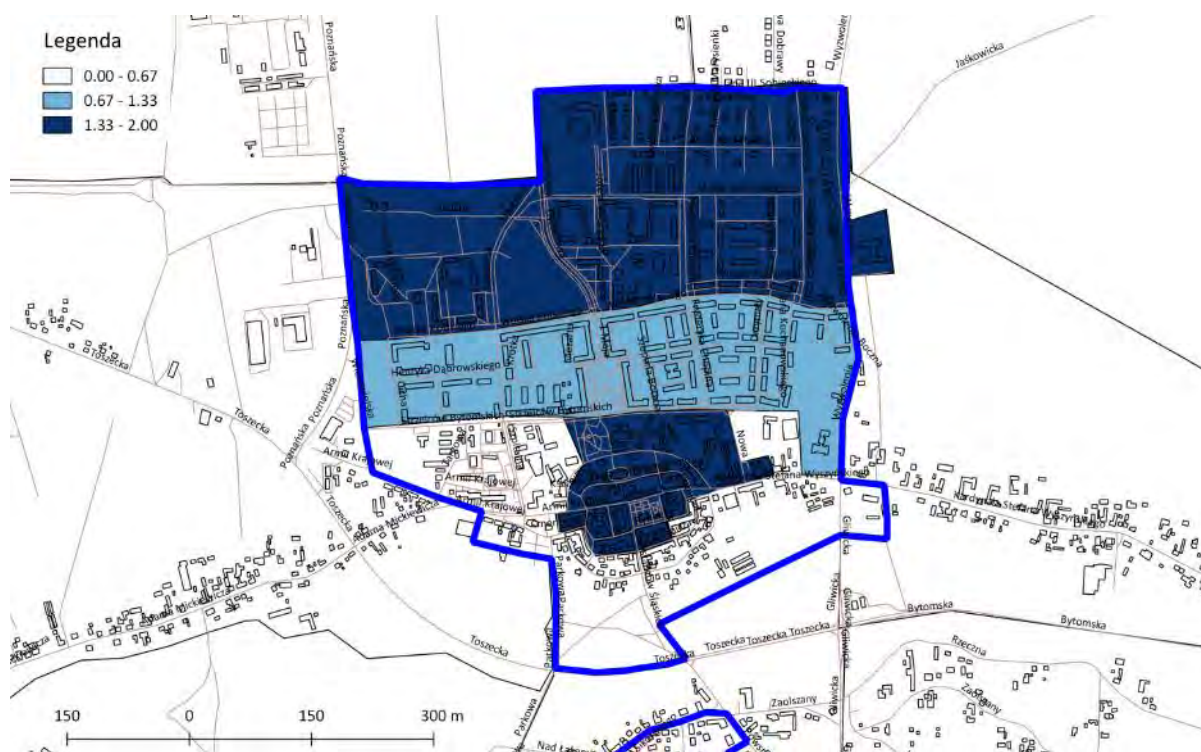
Tabela 40. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego

Nr obszaru	CZYNNIKI TECHNICZNE			SUMA ZJAWISK KRYTYCZNYCH
	Stopień modernizacji dróg	Dostępność parkingów	Dostępność połączeń komunikacyjnych	
5	2,14	N	N	2
6	2,00	N	N	2
7	2,08	P	P	0
9	2,21	N	P	1
10	1,94	N	P	2
15	1,67	N	P	2
16	1,94	N	P	2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

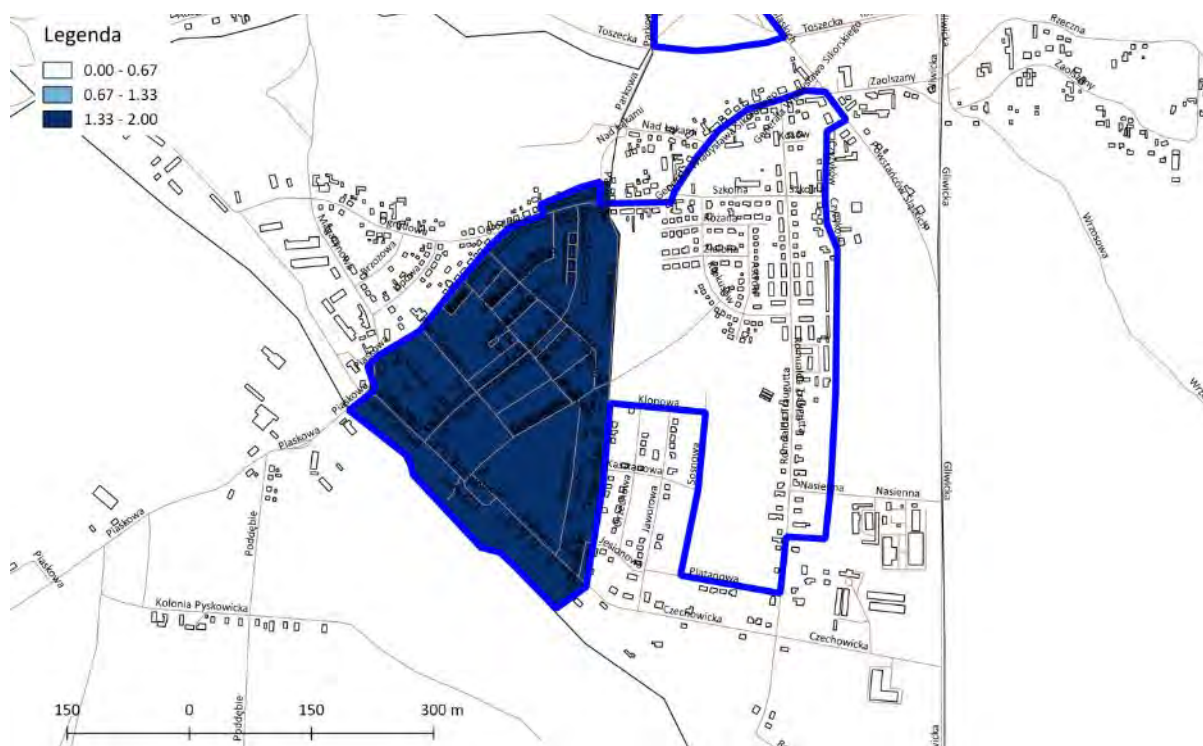
Zdiagnozowane problemy w obszarze technicznym: niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, bariery architektoniczne dla osób z niepełnosprawnościami.

Mapa 58. Skumulowane problemy techniczne dla obszaru zdegradowanego 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 59. Skumulowane problemy techniczne dla obszaru zdegradowanego 2

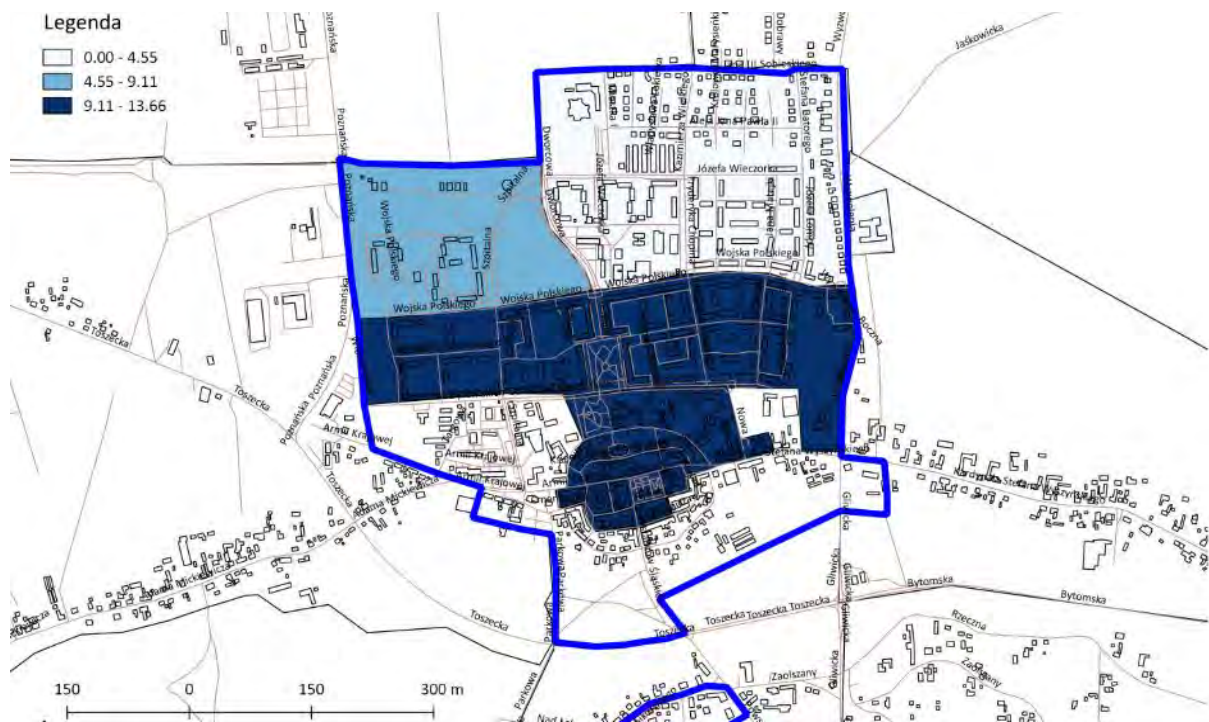

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

6.1.5 Problemy środowiskowe

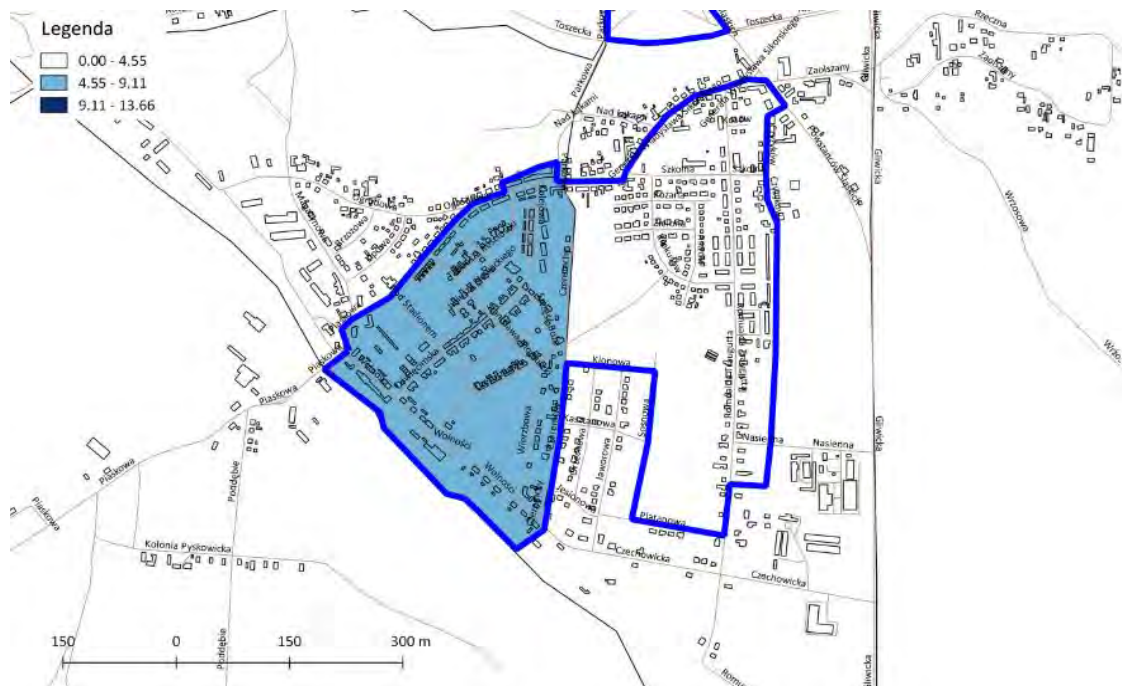
Mieszkańcy obszaru zdegradowanego Pyskowic do ogrzewania budynków przeważnie wykorzystują indywidualne instalacje o zróżnicowanym stanie technicznym. Wiąże się to z emisją do atmosfery wielu szkodliwych substancji. Wpływ na to ma także średnie zużycie paliwa w poszczególnych podobszarach. Jest ono najwyższe w przypadku obszarów 9, 10 i 16.

Mapa 60. Średnie zużycie paliwa OZ 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

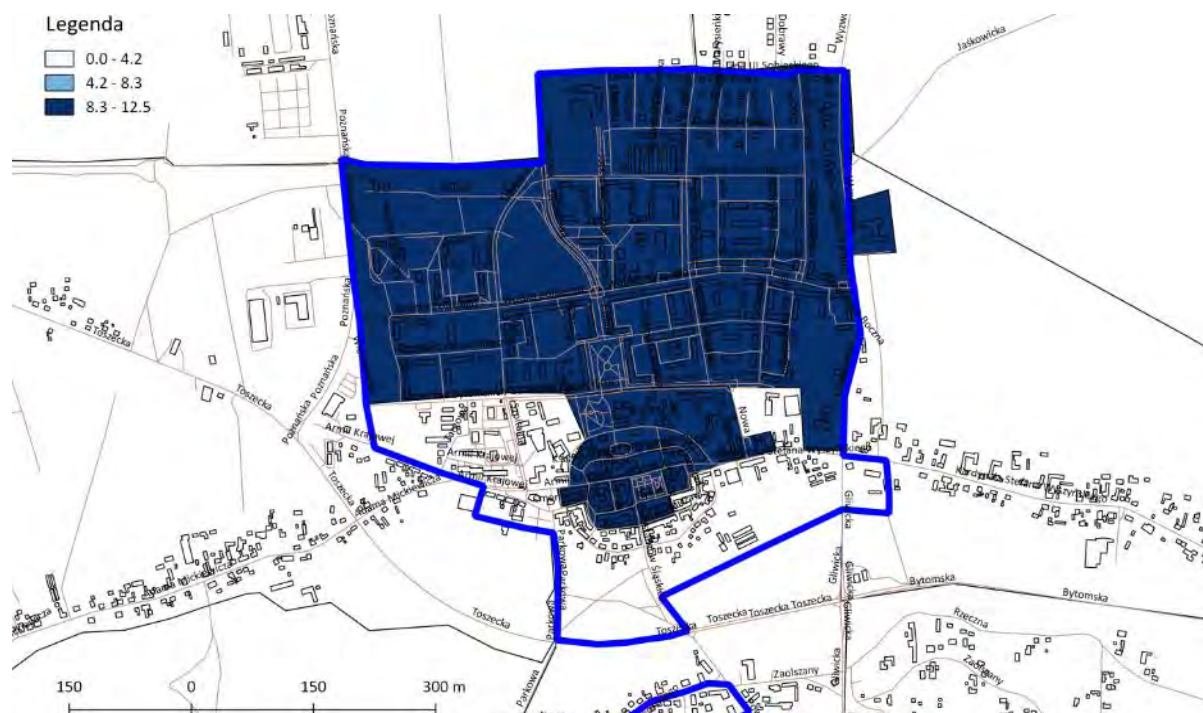
Mapa 61. Średnie zużycie paliwa OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

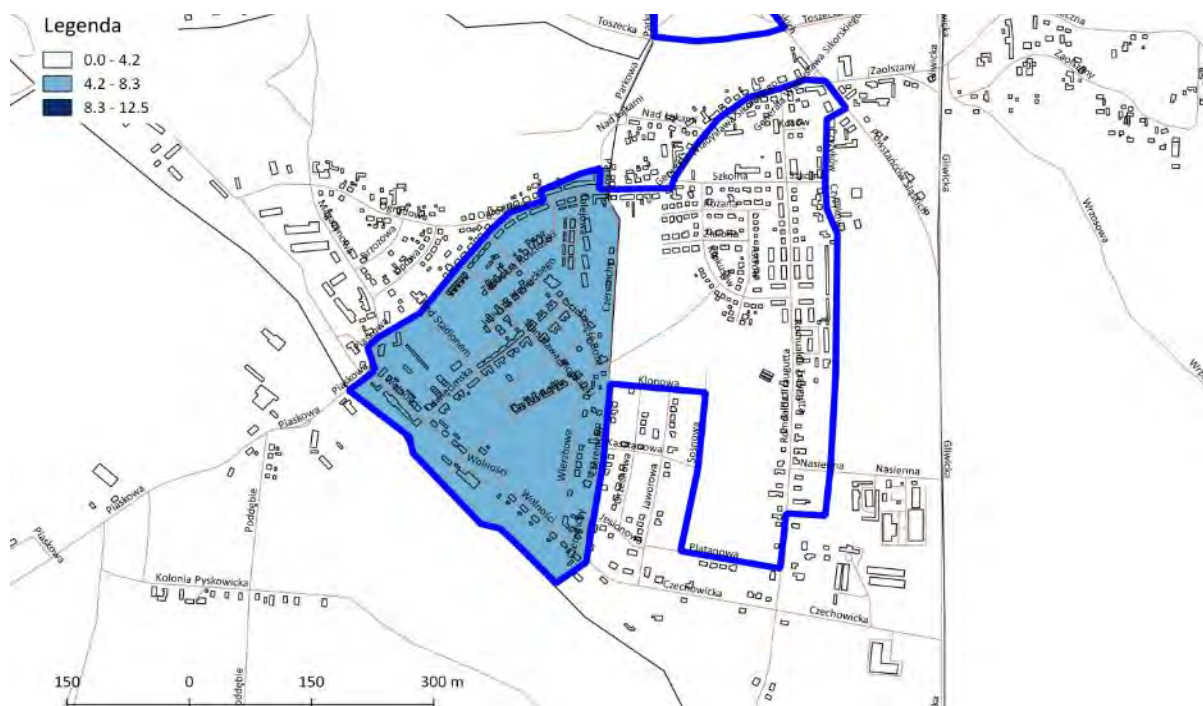
Bezpośrednim wskaźnikiem emisji zanieczyszczeń jest ilość wytwarzanego do atmosfery dwutlenku węgla. W przypadku tego kryterium najlepiej prezentuje się obszar 15 i 16. Najgorsza sytuacja występuje w obszarach oznaczonych numerami 6, 9 i 10.

Mapa 62. Średnia emisja CO₂OZ 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 63. Średnia emisja CO₂OZ 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Ilość i rodzaj emitowanych zanieczyszczeń uzależniony jest od stosowanego paliwa. Na obszarze zdegradowanym jedynie w przypadku obszarów 5 i 9 rodzaj źródła ciepła można określić jako dobry.

W instalacje OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej budynków wyposażonych jest w obszarach 6 i 10, jednak należy zauważyć, że ich ilość również jest bardzo mała. Najmniej instalacji OZE występuje w obszarze 15 i 16, natomiast w 5 i 9 – wartość wskaźnika wyniosła 0.

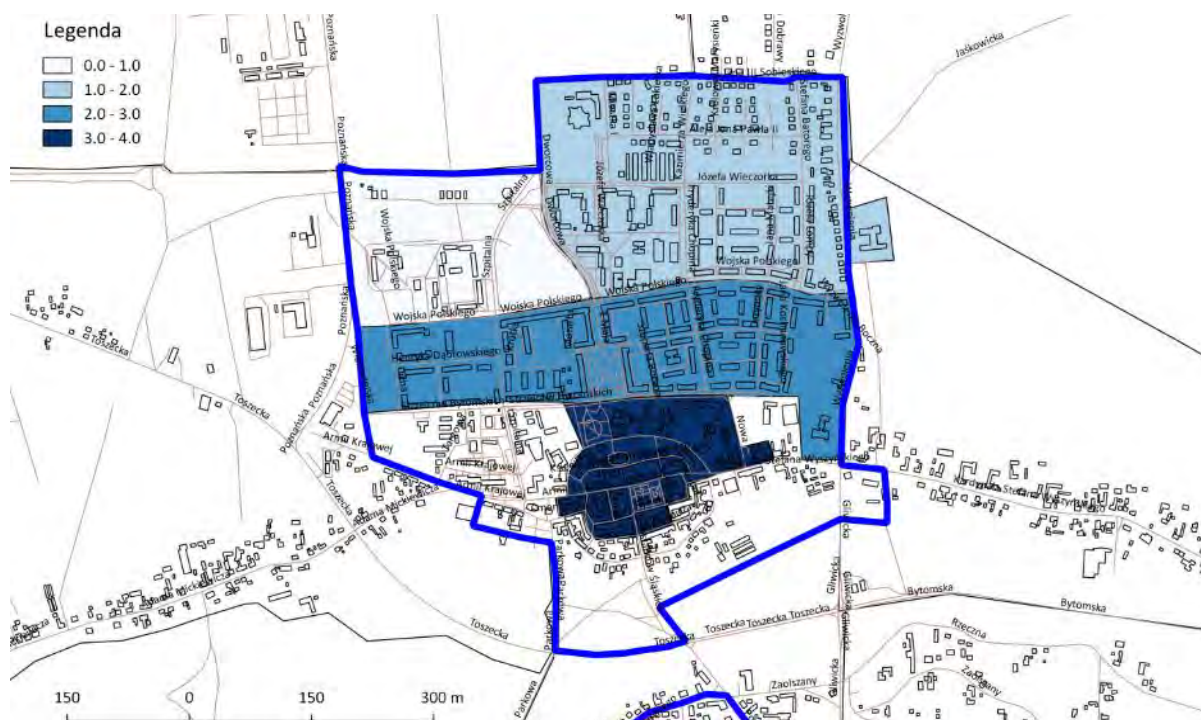
Mieszkańcy obszaru zdegradowanego Pyskowic zwracają uwagę na zbyt małą ilość połączeń oferowanych w ramach komunikacji publicznej oraz na ich niewystarczającą częstotliwość i brak dostosowania godzin do rzeczywistego zapotrzebowania. Problem ten przekłada się na konieczność przemieszczania się własnymi środkami transportu. Średnia ilość samochodów w gospodarstwie domowym najwyższa jest w obszarze 10 i 16.

Tabela 41. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego

Nr obszaru	CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE					ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH
	Średnie zużycie paliwa [Mg]	Średnia emisja CO2	Stosowane paliwo do ogrzewania budynku	Występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Średnia liczba samochodów w gospodarstwie domowym	
5	6,45	9,80	3,00	0,00	1,00	1
6	4,11	10,20	1,85	9,52	1,14	2
7	6,49	9,80	1,89	8,15	1,21	0
9	10,05	12,51	3,00	0,00	1,00	3
10	13,66	11,56	1,48	15,79	1,47	4
15	5,03	7,07	1,84	7,14	1,30	2
16	6,67	7,85	1,84	3,23	1,42	4

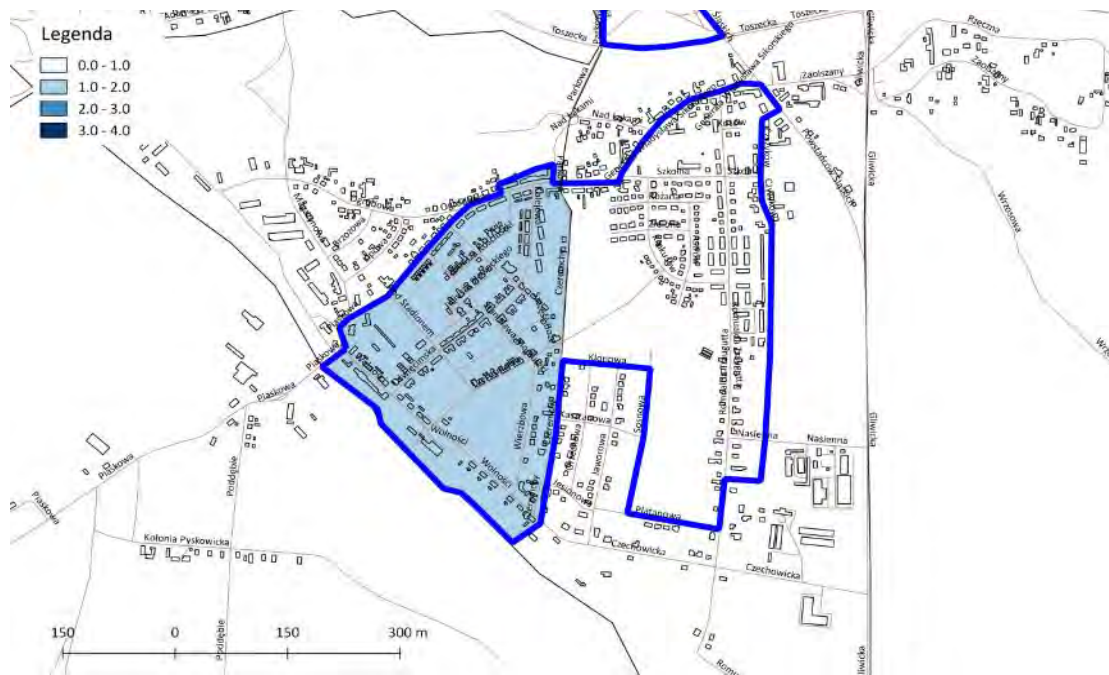
Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 66. Skumulowane problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Mapa 67. Skumulowane problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym 2

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

Tabela 42. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.

Nr obszaru	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	ILOŚĆ NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	NEGATYWNE ZJAWISKA ŁĄCZNIE
5	3	2	2	2	1	10
6	5	2	2	2	2	13
7	3	3	3	0	0	9
9	9	2	2	1	3	17
10	8	3	3	2	4	20
15	9	2	3	2	2	17
16	6	2	2	2	4	15

Źródło: Opracowanie własne

Według powyższych analiz do obszaru rewitalizowanego włącza się obszar 9 i 10 w całości. Niewielka część 7 oraz fragmenty obszaru 5 i 6 są również ważne dla rozwoju miasta, ponieważ zlokalizowane są tam istotne funkcje społeczne. Znajduje się tam plac dożynekowy i poradnia zdrowia. Cały obszar 15 również wchodzi do strefy zdegradowanej. Analiza wykazuje zlokalizowaną tam przestrzenną koncentrację problemów. Znajdują się tam również elementy struktury materialnej miasta, wymagające działań rewitalizacyjnych, które mają znaczenie dla całego obszaru rewitalizacji.

Delimitacja obszarów rewitalizacji w aspekcie środowiskowym została przeprowadzona w oparciu o dane Urzędu Miejskiego i wskazania mieszkańców zebrane podczas warsztatów i konsultacji. Obszary o szczególnej koncentracji niskiej emisji wskazane zostały w rejonie ulic Szkolnej, Różanej, Zielonej, Krokusów, Astrów oraz Traugutta, oraz punktowo na jednej z posesji ul. Oświęcimskiej. Oddziaływanie niskiej emisji nie ma charakteru lokalnego, toteż trudno jest – bez zaawansowanego modelu – ocenić kierunków i tempa dyfuzji zanieczyszczeń z niej pochodzących. W ujęciu średniorocznym, na podstawie modeli opadu pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska nie wskazał tych obszarów Pyskowic, jako szczególnie narażonych na wysoki opad. Dyskomfort, jaki mogą odczuwać mieszkańcy ww. lokalizacji, ma więc charakter przejściowy, a zjawisko to ustępuje w miarę poprawy warunków atmosferycznych.

W trakcie warsztatów wskazano również na dzikie składowiska odpadów. Na obszarze zdegradowanym zlokalizowane zostało ono u zbiegu ul. Czereśniowej i Czeremchy. Innych lokalizacji nie podano.

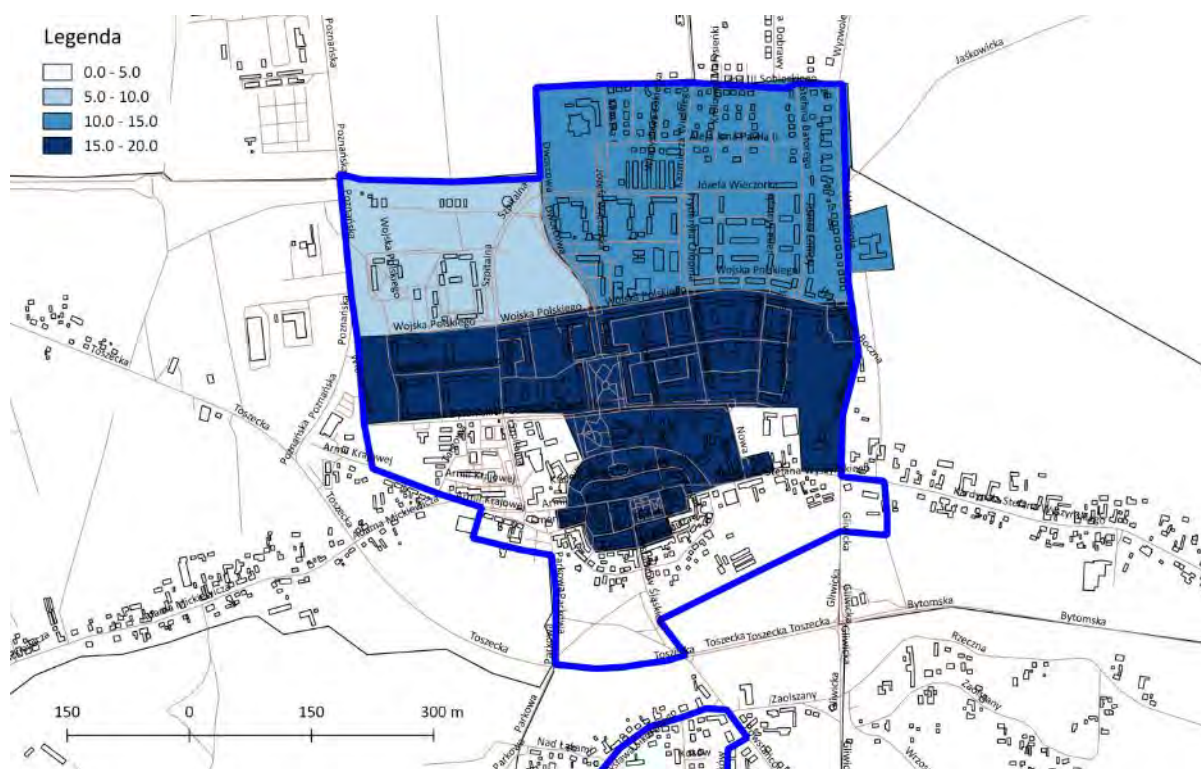
W przypadku obszaru zdegradowanego obejmującego centrum Pyskowic, nie wskazano istotnych problemów środowiskowych, rzutujących na delimitację obszaru rewitalizacji w tym rejonie.

Delimitacja obszarów rewitalizacji w aspekcie funkcjonalno-przestrzennym została przeprowadzona również w o dane Urzędu Miejskiego oraz wskazania mieszkańców zebrane w trakcie konsultacji. W obszarze 15 i 16 wskazano na dwa problemy, tj. brak rozdzielczej sieci kanalizacyjnej, włączenia budynków do sieci ogólnospławnej, powodujące okresowe zalania oraz niedrożność układu drogowego. Miejsca, w których wskazano problemy z siecią kanalizacyjną zlokalizowane są w rejonie ul. Parkowej i Gen. Władysława

Sikorskiego. Miejsca o ograniczonej drożności układu komunikacyjnego obejmują skrzyżowania: ul. Wolności i Piaskowej, obszar u zbiegu ul. Szczęść Boże i Wiśniowej. Poza obszarem zdegradowanym mieszkańcy wskazali skrzyżowania ulic Gliwickiej i Toszeckiej (DW902 i DK94) oraz Gliwickiej i Zaolszany, jako miejsca newralgiczne. Jakikolwiek zakłócenie na tych skrzyżowaniach powoduje odcięcie komunikacyjne tzw. *Starych Pyskowic* od pozostałej części miasta, gdyż skrzyżowanie ul. Toszeckiej i Powstańców Śląskich umożliwia jedynie skręt w prawo w stronę Bytomia.

W przypadku obszaru zdegradowanego obejmującego centrum Pyskowic, problemy z siecią kanalizacyjną mają charakter punktowy i wskazano je w rejonie ul. Szpitalnej i Strzelców Bytomskich oraz Wojska Polskiego i Szopena Bocznej. Na granicy obszaru zdegradowanego wskazano takie miejsce przy ul. Poznańskiej, u wylotu w kierunku gminy Wielowieś. Niedrożność układu komunikacyjnego stwierdzono w rejonie ul. Nowej i Kard. Stefana Wyszyńskiego (rejon MOKiS), Gliwickiej i Kard. Stefana Wyszyńskiego oraz Gliwickiej i Wojska Polskiego.

Mapa 68. Synteza negatywnych zjawisk dla wyznaczenia podobszaru rewitalizowanego 1

Źródło: Opracowanie własne (wyniki badań)

6.2 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

W ramach diagnozy na dwóch podobszarach zdegradowanych: Pyskowice Północ oraz Pyskowice Południe wyznaczono dwa podobszary rewitalizowane:

- podobszar rewitalizowany 1 Pyskowice Północ tzw. Stare miasto;
- podobszar rewitalizowany 2 Pyskowice Południe (rejon ul. Wolności).

Tabela 43. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru rewitalizowanego

Podobszar	Obszar w km²	Liczba mieszkańców
<i>Podobszar rewitalizowany Stare miasto</i>	0,411	249
<i>Podobszar rewitalizowany Pyskowice – południe (rejon ul. Wolności)</i>	0,105	4552
<i>Cała gmina</i>	31,14	18 497
<i>Obszar rewitalizowany</i>	0,516	4801
<i>% przypadający na obszar rewitalizowany</i>	1,7 %	29,54 %

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizowany obejmuje powierzchnię 0,516 km², więc spełniony jest wymóg wytycznych, aby wielkość obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 20% powierzchni gminy. Szacuje się, że obszar wskazany do rewitalizacji zamieszkuje 4801 osób, co stanowi 29,54 % populacji gminy. Spełniony jest więc warunek, aby populacja obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 30% ogółu mieszkańców gminy.

18.	ARMII KRAJOWEJ 6
19.	ARMII KRAJOWEJ 7
20.	ARMII KRAJOWEJ 8
21.	ARMII KRAJOWEJ 9
22.	CMENTARNA 5
23.	CMENTARNA 6
24.	GÓRNICZA 14
25.	GÓRNICZA 15
26.	GÓRNICZA 16
27.	GÓRNICZA 17
28.	GÓRNICZA 18
29.	GÓRNICZA 22
30.	GÓRNICZA 23
31.	DĄBROWSKIEGO 2
32.	HUTNICZA 10
33.	HUTNICZA 11
34.	HUTNICZA 12
35.	HUTNICZA 13
36.	HUTNICZA 9
37.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 1
38.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 10
39.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 11
40.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 12
41.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 13
42.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 14
43.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 16
44.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 18
45.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 2
46.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 3
47.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 4
48.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 5
49.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 6
50.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 7
51.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 8
52.	IGNACEGO PADEREWSKIEGO 9
53.	KOCHANOWSKIEGO 1
54.	KOCHANOWSKIEGO 4
55.	KOCHANOWSKIEGO 6
56.	KOPERNIKA 2
57.	KOŚCIELNA 1
58.	KOŚCIELNA 10
59.	KOŚCIELNA 11
60.	KOŚCIELNA 13
61.	KOŚCIELNA 14
62.	KOŚCIELNA 15
63.	KOŚCIELNA 16

64.	KOŚCIELNA 2
65.	KOŚCIELNA 2A
66.	KOŚCIELNA 3
67.	KOŚCIELNA 4
68.	KOŚCIELNA 6
69.	KOŚCIELNA 7
70.	KOŚCIELNA 8
71.	KOŚCIELNA 9
72.	KRÓTKA 1
73.	KS. BOŃCZYKA 11
74.	KS. BOŃCZYKA 12
75.	KS. BOŃCZYKA 7
76.	KS. BOŃCZYKA 8
77.	KS. BOŃCZYKA 9
78.	PLAC JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 1
79.	PLAC JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 2
80.	PLAC JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 3
81.	PLAC JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 4
82.	KAROLA MIARKI 11
83.	KAROLA MIARKI 13
84.	KAROLA MIARKI 14
85.	KAROLA MIARKI 15
86.	KAROLA MIARKI 16
87.	KAROLA MIARKI 3
88.	KAROLA MIARKI 4
89.	KAROLA MIARKI 5
90.	KAROLA MIARKI 6
91.	KAROLA MIARKI 7
92.	DRZYMAŁY 1
93.	DRZYMAŁY 2
94.	DRZYMAŁY 3
95.	DRZYMAŁY 4
96.	DRZYMAŁY 5
97.	DRZYMAŁY 6
98.	DRZYMAŁY BOCZNA 1
99.	MIKOŁAJA KOPERNIKA 1
100.	MIKOŁAJA KOPERNIKA 2
101.	MIKOŁAJA KOPERNIKA 4
102.	MIKOŁAJA KOPERNIKA 6
103.	MOZARTA 1
104.	PL. KAROLA MIARKI 1
105.	PL. KAROLA MIARKI 10
106.	PL. KAROLA MIARKI 11
107.	PL. KAROLA MIARKI 8
108.	PL. KAROLA MIARKI 9
109.	RYNEK 1

110.	RYNEK 10
111.	RYNEK 12
112.	RYNEK 13
113.	RYNEK 14
114.	RYNEK 15
115.	RYNEK 16
116.	RYNEK 17
117.	RYNEK 18
118.	RYNEK 19
119.	RYNEK 2
120.	RYNEK 20
121.	RYNEK 21
122.	RYNEK 22
123.	RYNEK 23
124.	RYNEK 24
125.	RYNEK 25
126.	RYNEK 26
127.	RYNEK 27
128.	RYNEK 28
129.	RYNEK 29
130.	RYNEK 3
131.	RYNEK 4
132.	RYNEK 5
133.	RYNEK 6
134.	RYNEK 7
135.	RYNEK 8
136.	RYNEK 9
137.	PONIATOWSKIEGO 1
138.	PONIATOWSKIEGO 10
139.	PONIATOWSKIEGO 11
140.	PONIATOWSKIEGO 13
141.	PONIATOWSKIEGO 14
142.	PONIATOWSKIEGO 15
143.	PONIATOWSKIEGO 16
144.	PONIATOWSKIEGO 3
145.	PONIATOWSKIEGO 4
146.	PONIATOWSKIEGO 5
147.	PONIATOWSKIEGO 6
148.	PONIATOWSKIEGO 7
149.	PONIATOWSKIEGO 8
150.	PONIATOWSKIEGO 9
151.	POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH 2
152.	POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH 4
153.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 10
154.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 12
155.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 14

156.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 16
157.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 2
158.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 20
159.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 3A
160.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 4
161.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 6
162.	STRZELCÓW BYTOMSKICH 8
163.	SZOPENA 1
164.	SZOPENA 2
165.	SZOPENA 3
166.	SZOPENA 4
167.	SZOPENA 5
168.	SZOPENA 6
169.	SZOPENA 7
170.	SZOPENA BOCZNA 1
171.	SZOPENA BOCZNA 2
172.	SZPITALNA 6
173.	SZPITALNA 8
174.	TYLNA 1
175.	TYLNA 2
176.	TYLNA 3
177.	TYLNA 4
178.	WOJSKA POLSKIEGO 1
179.	WOJSKA POLSKIEGO 11
180.	WOJSKA POLSKIEGO 13
181.	WOJSKA POLSKIEGO 15
182.	WOJSKA POLSKIEGO 17
183.	WOJSKA POLSKIEGO 19
184.	WOJSKA POLSKIEGO 21
185.	WOJSKA POLSKIEGO 23
186.	WOJSKA POLSKIEGO 25
187.	WOJSKA POLSKIEGO 3
188.	WOJSKA POLSKIEGO 5
189.	WOJSKA POLSKIEGO 7
190.	WOJSKA POLSKIEGO 9
191.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 1
192.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 19
193.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 2
194.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 21
195.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 23
196.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 27
197.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 29
198.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 2A
199.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 3
200.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 3A
201.	KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO 5

11.	OŚWIĘCIMSKA 28H
12.	OŚWIĘCIMSKA 28I
13.	OŚWIĘCIMSKA 28J
14.	OŚWIĘCIMSKA 30
15.	WOLNOŚCI 1
16.	WOLNOŚCI 10
17.	WOLNOŚCI 11
18.	WOLNOŚCI 14
19.	WOLNOŚCI 15
20.	WOLNOŚCI 15A
21.	WOLNOŚCI 17
22.	WOLNOŚCI 2
23.	WOLNOŚCI 3
24.	WOLNOŚCI 4
25.	WOLNOŚCI 5
26.	WOLNOŚCI 6
27.	WOLNOŚCI 6A
28.	WOLNOŚCI 7
29.	WOLNOŚCI 8
30.	WOLNOŚCI 9

Źródło: opracowanie własne

7 POGŁĘBIONA ANALIZA PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

7.1 Charakterystyka podobszarów rewitalizowanych

Podobszar rewitalizowany 1 Pyskowice Północ – tzw. Stare miasto

Podobszar rewitalizowany tzw. Stare miasto zamieszkuje stosunkowo duża liczba osób dotkniętych problemami i korzystających z pomocy społecznej. Jest to ponad dwukrotnie więcej osób niż w podobszarze rewitalizowanym – rejon ul Wolności. Wśród osób korzystających z pomocy społecznej w podobszarze Pyskowice Północ najwięcej jest osób dotkniętych ubóstwem, długotrwale bezrobotnych oraz niezaradnych. Występuje więc duże prawdopodobieństwo zagrożenia wykluczeniem społecznym. Ważnym aspektem jest także obecność mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz dopuszczających się przemocy. Głównie jest to przemoc w rodzinie, która związana jest z istotnym problemem w tej części miasta – uzależnieniami (najwięcej jest przypadków alkoholizmu, dużo rzadziej narkomanii). Dużym problemem na tym obszarze jest niepłacenie czynszów na lokalach gminnych. Zaległości czynszowe mieszkańców wynoszą już kilka milionów złotych. Najmocniej obciążone zaległościami finansowymi są okolice rynku, starówki oraz dworca PKP. Istotnym problemem jest także izolacja osób z niepełnosprawnościami poprzez bariery architektoniczne i opór mentalny przed funkcjonowaniem z takimi ludźmi. Brakuje zarówno infrastruktury jak i podmiotów mogących udzielać wsparcia. U osób długotrwale bezrobotnych występuje niska motywacja do pracy, zadłużenie i problemy komornicze. Zachodzi też takie zjawisko jak dobrowolne bezrobocie. Zwiększa się liczba Niebieskich Kart, istnieje deficyt miejsc spotkań dla młodzieży, wzrasta liczba problemów wychowawczych, brakuje zainteresowania ze strony rodzin.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla podobszaru rewitalizacji Stare miasto (z otoczeniem) przewidziano tutaj m.in. tereny pod usługi. W analizowanym obszarze występują głównie małe sklepy osiedlowe i punkty usługowe, zlokalizowane na parterze budynków mieszkalnych od strony ulic. W terenie przyległym (od strony ul. Wojska Polskiego i Armii Krajowej oraz w obszarze przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego) znajdują się sklepy dyskontowe, ich bliskość oddziałuje na handel osiedlowy, o czym świadczyć mogą zamykane lokalne sklepy detaliczne. Ten trend może się utrzymać i stanowić zagrożenie dla badanego obszaru. Na poniższym zdjęciu pokazano zamknięte lokale usługowe przy placu Józefa Piłsudskiego.

Rysunek 1. Zamknięte lokale przy placu Józefa Piłsudskiego

Źródło: opracowanie własne

Lokalizacja sklepu dyskontowego w samym centrum przy Rynku jest bardzo dużym zagrożeniem dla większości lokalnych sklepów oraz dużym generatorem ruchu samochodowego. Na poniższym zdjęciu pokazano dyskont zlokalizowany przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego.

Rysunek 2. Dyskont zlokalizowany przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego

Źródło: opracowanie własne

Istniejące lokale usługowe, handlowe nie są w stanie się przystosować do agresywnego sąsiedztwa sieci handlowej. Nie zdołały dostosować oferty do nowych warunków lub przebranżowić się. Brakuje lokali gastronomicznych lub sklepów z lepszymi markami. Problemem jest także brak miejsc parkingowych oraz migracja zarobkowa młodzieży szkół ponadgimnazjalnych poza Pyskowice. Wiąże się to z brakiem atrakcyjnej oferty edukacyjnej (w mieście uczy się tylko 25% młodzieży).

Teren centrum miasta objęty jest obszarem wpisem do rejestru zabytków (nr w rejestrze A/1015/69), z dnia 18 lutego 1969. Oszacowano, iż zabytki wpisują się w trzynastowieczną architekturę.

Obszar rewitalizowany objęty został miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Dzielnicy Pyskowice – Południe, przyjętym uchwałą nr XLI/325/2014 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 26 marca 2014 r. Według w/w uchwały obszar rewitalizowany dysponuje terenami określonymi jako:

- teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
- teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- teren zabudowy usługowej;
- tereny usług sportu i rekreacji;
- teren zieleni urządzonej;
- tereny kolei.

Teren na północ od ul. Strzelców Bytomskich do ul. Wojska Polskiego jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone po północnej stronie ul. Strzelców Bytomskich, pomiędzy drogą wojewódzką 901 i ul. Wyzwolenia, przyjętym uchwałą nr XLIII/408/2001 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 19 grudnia 2001 r. Według w/w uchwały obszar rewitalizowany dysponuje terenami określonymi jako:

- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej wielorodzinnej;
- tereny usług oświatowych;
- tereny usług zdrowia;
- tereny usług innych;
- tereny zieleni parkowych.

Dodatkowo należy podkreślić, że obszar rewitalizowany znajduje się w strefie B ochrony konserwatorskiej.

Obszar jest jednorodny ze względu na rodzaj zabudowy. Budynki wielorodzinne z lat 50-60 XX w. stanowią zwarty i przemyślany kompleks zabudowy. Aktualny stan techniczny jest przeciętny, budynki wymagają termomodernizacji. Widać zróżnicowane podejście do budynków przez zarządzających (niektóre obiekty przeszły już termomodernizację, inne wciąż jej potrzebują).

Rysunek 3. Budynki wzdłuż ul. Wojska Polskiego.

Źródło: opracowanie własne

Rozpatrywany obszar jest dobrze skomunikowany z resztą miasta (m.in. także przez komunikację autobusową), ale jego istotnym problemem jest brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych. Z tego powodu mieszkańcy wykorzystują do parkowania wszystkie dostępne przestrzenie, takie jak podwórka i drogi. Ten niedostatek pociąga za sobą kolejne braki w elementach zagospodarowania przestrzennego. Nie ma placów zabaw, miejsc rekreacji czy potrzebnych uporządkowanych terenów zielonych. Widok typowego podwórka przedstawia poniższe zdjęcie.

Rysunek 4. Przykładowe podwórko przy ul. Szopena

Źródło: opracowanie własne

Jedynym terenem zielonym zorganizowanym jest plac Józefa Piłsudskiego. Funkcje rekreacji tzw. bliskiej można rozwiązać przez zagospodarowanie części terenu zielonego graniczącego z obszarem rewitalizowanym – sąsiadującym z ul. Wojska Polskiego i znajdującym się pomiędzy ul. Szpitalną i ul. Dworcową.

W rozpatrywanym terenie brakuje dróg rowerowych. Istniejące drogi (o nawierzchni asfaltowej) i chodniki wymagają napraw i remontów, ich stan można określić jako przeciętny bądź dobry. Ujednolicenia i uzupełnienia wymaga oświetlenie uliczne.

Małe osiedlowe sklepy i obiekty usług mieszczą się głównie w częściach parterowych od strony ulic. W terenie przyległym (od strony ul. Wojska Polskiego i Kard. Stefana Wyszyńskiego) znajdują się sklepy dyskontowe, co może świadczyć o pewnym stopniu degradacji społecznej tego obszaru bądź o niskiej sile nabywczej jego mieszkańców.

Teren na południe od ul. Strzelców Bytomskich do ul. ks. Bończyka i ul. Górniczej objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego obszaru Stare miasto z otoczeniem, przyjętym uchwałą nr XLII/396/2001 Rady Miejskiej w Pyskowicach z dnia 21 listopada 2001 r. Według w/w uchwały obszar rewitalizowany dysponuje terenami określonymi jako:

- tereny mieszkaniowe o niskiej intensywności zabudowy;
- tereny mieszkaniowe o niskiej intensywności zabudowy o charakterze ciągłym;
- tereny usług oświatowych;
- tereny usług administracji;
- tereny usług innych;
- tereny zaplecza komunikacyjnego;
- tereny kultu religijnego;
- tereny zieleni parkowych;
- tereny zieleni urządzonej.

Dodatkowo należy podkreślić, że część obiektów znajdujących się w obszarze rewitalizacji (w obrębie średniowiecznych obwarowań) wpisana jest do rejestru zabytków. Obiekty te zostały ujęte w poniższej tabeli:

Tabela 46. Zabytki obszaru Stare miasto

L. p.	Nazwa obiektu/ nr rejestru	Adres
1.	Ratusz / 288/60	
2.	Budynek mieszkalny / 1016/69	ul. Armii Krajowej 18
3.	Budynek mieszkalny / 1027/69	ul. Górnicza 17
4.	Budynek mieszkalny / 1018/69	ul. Hutnicza 11
5.	Budynek mieszkalny / 1034/69	ul. Kościelna 7
6.	Budynek mieszkalny / 1035/69	ul. Kościelna 10
7.	Budynek mieszkalny / 1036/69	ul. Kościelna 15
8.	Budynek mieszkalny / 1037/69	ul. Kościelna 16
9.	Dom / 284/60	pl. Karola Miarki 9
10.	Budynek mieszkalny / 1040/69	pl. Karola Miarki 10
11.	Budynek mieszkalny / 1041/69	pl. Karola Miarki 11
12.	Budynek mieszkalny / 1042/69	ul. Karola Miarki 5
13.	Budynek mieszkalny / 1043/69	ul. Karola Miarki 6
14.	Budynek mieszkalny / 1044/69	ul. Karola Miarki 7-8
15.	Dom / 287/60	Rynek 13
16.	Dom / 286/60	Rynek 18
17.	Dom / 285/60	Rynek 21

Źródło: opracowanie własne

Oprócz powyższych obiektów jeszcze kilkadziesiąt budynków jest objętych ochroną konserwatorską.

Obszar pomiędzy ul. Strzelców Bytomskich a ul. Księcia Józefa Poniatowskiego jest zabudowany budynkiem Urzędu Miasta, kilkoma budynkami mieszkalnymi oraz zabudowaniami gospodarczymi (w tym np. garażami). Obszar w granicach średniowiecznych obwarowań zabudowany jest budynkami w większości pochodzącymi z początku XIX wieku. Budynki stanowią zwarty i przemyślany kompleks zabudowy podzielony uliczkami o nawierzchni w większości brukowanej lub asfaltowej.

Aktualny stan techniczny dróg jest zły lub przeciętny. Występuje deficyt miejsc parkingowych, co negatywnie wpływa na możliwość poruszania się pojazdami mechanicznymi oraz na wygląd starówki. Elewacje budynków są oszpecane antenami TV satelitarnych lub reklamami. Budynki w większości wymagają renowacji, w różny sposób są zarządzane.

Rysunek 5. Widok elewacji budynków przy ul. Armii Krajowej

Źródło: opracowanie własne

Większość obiektów na tym terenie jest w rejestrze zabytków lub w strefie ochrony konserwatorskiej, co wydłuża terminy uzgodnień zmian projektowych oraz podnosi koszty realizacji. Na wygląd starówki bardzo negatywnie wpływają pustostany, niezamieszkałe obiekty (z różnych powodów) oraz trwałe ruiny. Znacząco obniża to standard tej części miasta. W uporządkowaniu terenu przeszkadzają również nieuregulowane sprawy gruntowe. Jedynym terenem zielonym zorganizowanym jest plac Karola Miarki.

Rysunek 6. Plac Karola Miarki

Źródło: opracowanie własne

Terenem spełniającym również funkcje zieleni zorganizowanej z możliwością wypoczynku biernego jest Rynek, który powinien spełniać więcej funkcji przez zagospodarowanie elementami małej architektury. W obecnej formie nie sprzyja on spędzaniu wolnego czasu utrudniając tym samym integrację mieszkańców.

W analizowanym obszarze brak jest możliwości zrealizowania funkcji rekreacji tzw. bliskiej, problem można rozwiązać przez zagospodarowanie części terenu zielonego graniczącego z obszarem rewitalizowanym oraz rozszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej znajdującej się na terenie szkół w pobliskim obszarze zdegradowanym.

W rozpatrywanym terenie brak jest dróg rowerowych, a istniejące drogi (o nawierzchni asfaltowej lub kostki brukowej) i chodniki wymagają napraw i remontów. Ich stan można określić jako przeciętny bądź dobry. Ujednolicenia wymaga oświetlenie uliczne.

W obszarze występują głównie małe sklepy osiedlowe i punkty usługowe zlokalizowane na parterach budynków mieszkalnych od strony ulic. W terenie przyległym (od strony ul Armii Krajowej i przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego) znajdują się sklepy dyskontowe, ich bliskość oddziałuje negatywnie na handel starówki, o czym świadczą

nieczynne lokale handlowe. Na przestrzeń starówki negatywnie wpływają również wolnostojące małe obiekty gastronomiczne i handlowe. Przykładowe obiekty pokazano na poniższym zdjęciu

Rysunek 7. Obiekty handlowe i gastronomiczne

Źródło: opracowanie własne

Podobszar rewitalizowany 2 Pyskowice Południe (rejon ul. Wolności)

Podobszar rewitalizowany 2 w porównaniu do poprzedniego podobszaru charakteryzuje się mniejszą ilością negatywnych zjawisk społecznych, jednak uwzględniając jego powierzchnię zauważalna jest w tym przypadku duża koncentracja przestrzenna problemów. Największym wyzwaniem jest długotrwałe bezrobocie, które dotyczy stosunkowo dużej ilości mieszkańców. Jest to ściśle związane z kwestią niezaradności i dotknięciem ubóstwem. Wiele osób musi korzystać z pomocy społecznej. Ograniczenie tych problemów ma istotne znaczenie dla rozwoju podobszaru. Niezbędne jest zapewnienie optymalnych warunków do życia osobom niepełnosprawnym i długotrwałe chorym, co wiąże się z usunięciem barier architektonicznych. W analizowanym obszarze brakuje inicjatyw i przedsięwzięć na rzecz osób starszych. Widoczna jest potrzeba zorganizowania specjalistycznych działań wolontariackich i ośrodków wsparcia. Przyczyni się to do ograniczenia poczucia wykluczenia społecznego i poprawy integracji społecznej. W rejonie ul. Wolności problemem jest brak miejsc do spotkań mieszkańców, a w szczególności

ośrodków zapewniających dostęp do kultury. Brakuje również miejsca, które zbierałoby stowarzyszenia oraz zachęcało i dawało możliwość współpracy dla dobra mieszkańców

Analizując podobszar rewitalizowany – rejon ul. Wolności – stwierdzono m.in. brak usług handlowych, np. sklepów lokalnych (poza jedną apteką) oraz brak usług innego rodzaju. Powyższa sytuacja może świadczyć o niskiej sile nabywczej mieszkańców, traktowaniu przez nich obszaru jedynie jako sypialni lub niskiej atrakcyjności tego terenu dla przedsiębiorców. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego przewidziano w tym obszarze tereny pod usługi. Teren jest dość dobrze skomunikowany z resztą miasta. Przez czynną linię kolejową i obecność przystanku autobusowego jest równie dobrze połączony z okolicznymi miejscowościami. Kluczowe oczekiwania wynikające z aktualnych problemów tego obszaru to:

- uporządkowanie spraw terenowo-prawnych z przylegającymi do obszaru gruntami będącymi w posiadaniu PKP, uwolnienie ich jako tereny inwestycyjne;
- uruchomienie – w śladzie toru przewidzianego kiedyś dla KRR – szybkiej kolei metropolitalnej, dla której Pyskowice mogą się stać (jako stacja końcowa) miejscem serwisowania pociągów oraz głównym punktem remontowym trakcji; dodatkową korzyścią byłoby zorganizowanie lokalnego centrum przesiadkowego dla mieszkańców pracujących poza Pyskowicami;
- przystosowanie budynku dworca kolejowego do funkcji kulturalno – usługowej. Aktualny wygląd dworca przedstawiono na poniższym zdjęciu.

Rysunek 8. Aktualny wygląd okolic Dworca PKP

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo należy podkreślić, że część obiektów znajdujących się w obszarze rewitalizacji ujęta jest również w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy przyjętej Zarządzeniem Nr RZ.0050.245.2015 Burmistrza Miasta Pyskovic z dnia 13 grudnia 2013 r. Obiekty te zostały ujęte w poniższej tabeli:

Tabela 47. Ewidencja zabytków rejonu ul. Wolności

L.p.	Nazwa obiektu/ czas powstania	Adres
1.	Budynek mieszkalny/ I. 20 XX w.	ul. Gen. W. Sikorskiego 83
2.	Dworzec kolejowy z dwoma budynkami gospodarczymi/ przed 1879 r.	ul. Wolności
3.	Budynek mieszkalny/ pocz. XX w.	ul. Wolności 1
4.	Budynek mieszkalny/ pocz. XX w. (1903 r.)	ul. Wolności 2
5.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym/ pocz. XX w.	ul. Wolności 3
6.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym/ pocz. XX w.	ul. Wolności 3A
7.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym/ pocz. XX w.	ul. Wolności 4
8.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym/ pocz. XX w.	ul. Wolności 5
9.	Budynek mieszkalny wraz z budynkiem gospodarczym/ pocz. XX w.	ul. Wolności 6
10.	Budynek mieszkalny/ pocz. XX w.	ul. Wolności 6A
11.	Budynek mieszkalny/ pocz. XX w.	ul. Wolności 12

Źródło: opracowanie własne

Obszar jest jednorodny ze względu na rodzaj zabudowy. Budynki wielorodzinne wraz z budynkami gospodarczymi budowanymi dla pracowników na początku XX w. wzdłuż ul. Wolności. Aktualny stan techniczny jest przeciętny, budynki wymagają termomodernizacji. Widać zróżnicowane podejście do budynków przez zarządzających (jeden po termomodernizacji, pozostałe są w trakcie), co pokazano na poniższym zdjęciu.

Rysunek 9. Budynki przy ul. Wolności

Źródło: opracowanie własne

Renowacji poza budynkami mieszkalnymi wymagają również zabudowania gospodarcze. Potrzebne jest również uporządkowanie części terenów wspólnotowych. Na niektórych terenach przydomowych wykonano elementy małej architektury, które obecnie w większości nadającej się do rozbiórki. Budynki wielorodzinne stojące wzdłuż ul. Wolności odgradzają miasto od terenów kolejowych. Zauważono tutaj brak elementów małej architektury, bezpiecznych placów zabaw, miejsc spotkań i odpoczynku. Renowacji wymaga nawierzchnia ul. Wolności (która jest i tak w dobrym stanie porównując ją do nawierzchni dróg utwardzonych gruntowych, z płyt drogowych będących drogami nowych osiedli domów jednorodzinnych przylegających do obszaru rewitalizacji). Oświetlenie uliczne wymaga uzupełnienia. Część obszaru będąca w władaniu PKP – włącznie z drzewami – wymaga uporządkowania oraz posprzątania.

Kluczowymi miejscami wymagającymi zmiany wizerunkowej jest zieleniec – rondo obok dworca i sam dworzec. Ze względu na pełnioną rolę głównego przystanku komunikacyjnego tej części dzielnicy (wygląd ronda przedstawia zdjęcie poniżej) wymaga ono uporządkowania dendrologicznego, posprzątania i zagospodarowania z elementami małej architektury.

Rysunek 10. Rondo przy budynku nieczynnego dworca

Źródło: opracowanie własne

Główny element obszaru rewitalizowanego stanowią zabudowania nieczynnego dworca kolejowego. Aktualny wygląd budynku dworca przedstawia poniższe zdjęcie.

Rysunek 11. Dworzec kolejowy stan obecny

Źródło: opracowanie własne

Budynek po rewitalizacji może pełnić funkcje kulturalne dla części południowej Pyskowic jak również całego miasta. Wykorzystując położenie oraz możliwości dojazdu (ruch kołowy i kolejowy) będzie atrakcyjnym miejscem w skali regionalnej. Kolejnym elementem niezbędnym do funkcjonowania rewitalizowanego dworca PKP – na centrum kultury – to budowa parkingów, których aktualnie bardzo brakuje. Parking ten jest niezbędny do stworzenia mini centrum przesiadkowego. Budynki wielorodzinne wzdłuż ul. Oświęcimskiej można podzielić na obiekty wybudowane w XXI w – zabudowa szeregowa - których wygląd, estetyka i wykonanie są na poziomie wysokim oraz na budynki usytuowane wzdłuż ulicy - wymagające remontów i termomodernizacji z uporządkowaniem przydomowych terenów zielonych. Nawierzchnia jezdni oraz chodniki wymagają remontu.

7.2 Analiza SWOT podobszarów rewitalizacji

Po wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów, które występują na obu podobszarach rewitalizacji: Pyskowice – południe (rejon ul. Wolności) oraz Stare miasto. W tym celu wykorzystano analizę SWOT.¹ Jest to metoda umożliwiająca kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, uwzględniając wszystkie istotne kwestie. Zastosowanie tej metody pomogło zrozumieć zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi, co dało możliwość dostrzeżenia wynikających z nich konsekwencji.

Zgodnie z projektem wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, generalnym założeniem do identyfikacji i wartościowania czynników na potrzeby analizy SWOT, jest ujęcie kategorii rewitalizacji jako procesu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni (środowiska i infrastruktury).

Analiza SWOT rewitalizowanych obszarów dla Pyskowic.

Tabela 48. Analiza SWOT – Stare miasto

Mocne strony	Słabe strony
Dobra dostępność obiektów kulturalno-sportowych	Wysokie zaległości czynszowe na lokalach gminnych
Stosunkowa duża liczba organizacji pozarządowych	Brak ścieżek rowerowych
Stosunkowo wysoki poziom kapitału społecznego	Stosunkowo duża liczba przestępstw przeciwko rodzinie
Rozwój biznesu – duża liczba firm	Relatywnie duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
Potencjał przestrzeni publicznych	Niski poziom bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych
Dostępność usług publicznych	Występowanie gospodarstw rolnych
Wzrost dochodów gospodarstw domowych.	Duża ilość pustostanów – niewykorzystywany potencjał
Bliskość przystanków autobusowych	Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
Szanse	Zagrożenia
Dostępność funduszy unijnych i innych środków przeznaczonych na rewitalizację	Światowy pakiet klimatyczny – przejście na technologie niskoemisyjne
Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju komunikacji publicznej	Dalszy spadek liczby ludności
Dostępność korzystnych instrumentów finansowych pozwalających na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	Starzejące się społeczeństwo
Rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego	Brak poczucia stabilności na skutek częstych zmian prawnych

Źródło: Opracowanie własne

¹Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowanie danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

Tabela 49. Analiza SWOT – Pyskowice południe (rejon ul. Wolności)

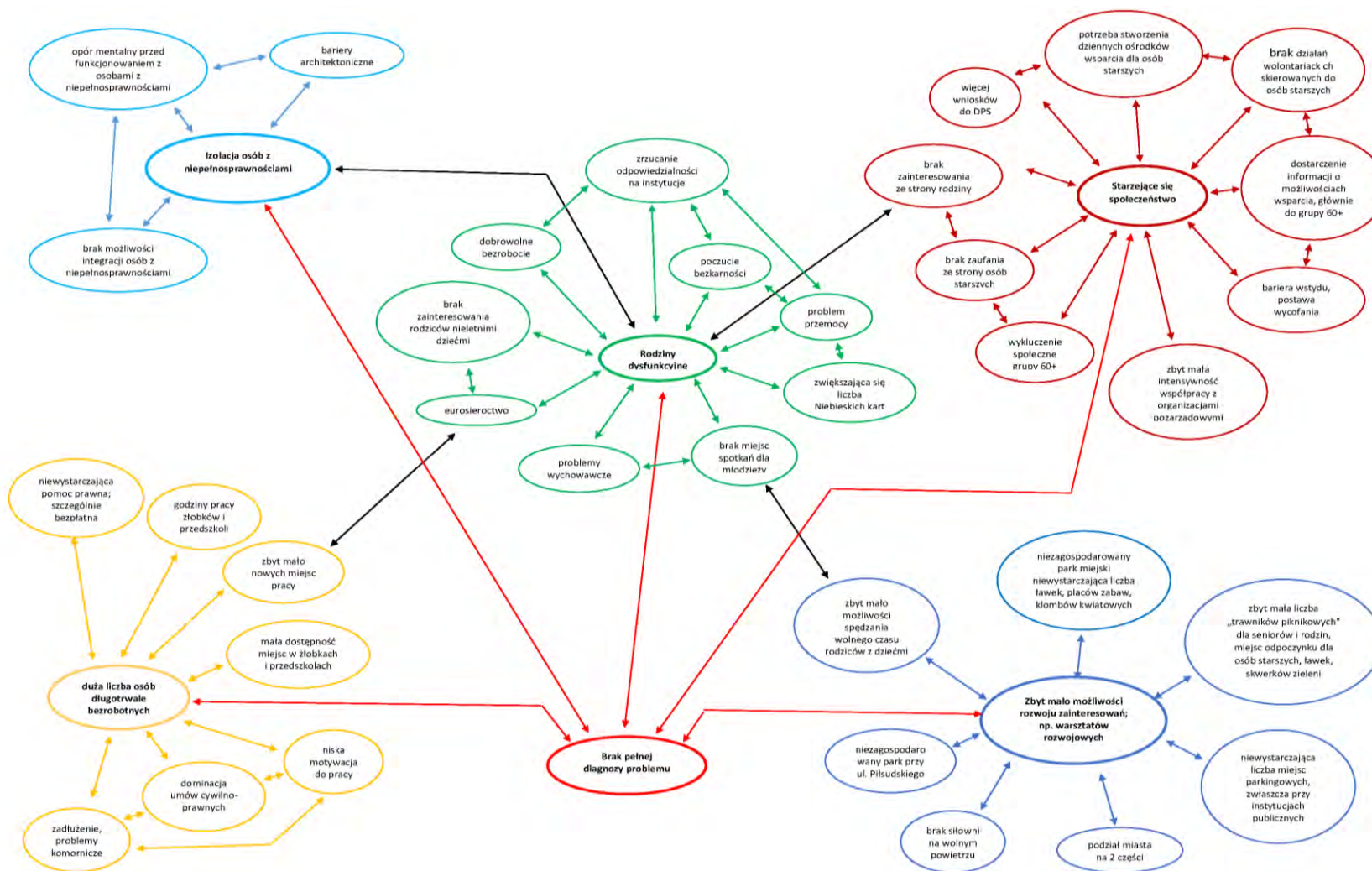
Mocne strony	Słabe strony
Dobra dostępność komunikacyjna	Relatywnie duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
Potencjał dla rozwoju sektora kultury	Brak ścieżek rowerowych
Bliskość przestrzeni otwartych	Wysokie zaległości czynszowe na lokalach gminnych
Potencjał dla potencjalnej działalności stowarzyszeń NGO	Niski poziom bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych
Działalność proboszcza – różne inicjatywy mogą aktywizować lokalne społeczności	Mała ilość firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Istnienie rezerw obszarów przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej oferowanych potencjalnym inwestorom	Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
Szanse	Zagrożenia
Dostępność funduszy unijnych i innych środków przeznaczonych na rewitalizację	Światowy pakiet klimatyczny – przejście na technologie niskoemisyjne
Możliwość rozwoju terenów rekreacyjnych	Trudności ze współpracą z PKP
Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie rozwoju komunikacji publicznej	Dalszy spadek liczby ludności
Dostępność korzystnych instrumentów finansowych pozwalających na wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Starzejące się społeczeństwo
Rozwój partnerstwa publiczno – prywatnego	Brak poczucia stabilności na skutek częstych zmian prawnych

Źródło: Opracowanie własne

7.3 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów

W wyniku pogłębionej analizy zjawisk kryzysowych w sferze społecznej określono pajęczynę problemów, którą zamieszczono poniżej.

Rysunek 12. Pajęczyna problemów

Źródło: opracowanie własne

Analiza czynników uwzględnionych w procesie delimitacji obszaru rewitalizowanego, jak również wyniki konsultacji i spotkań z mieszkańcami, pogłębiona diagnoza oraz analiza SWOT wskazują na kluczowe problemy, występujące w podobszarze rewitalizowanym 1 Pyskowice Północ tzw. Stare miasto oraz w podobszarze rewitalizowanym 2 Pyskowice Południe – rejon ul. Wolności. Wytypowane problemy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 50. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym w podobszarze OR 1 Stare miasto

Numer problemu	Zidentyfikowane problemy występujące na podobszarze rewitalizowanym 1	Wskaźniki obrazujące zjawisko kryzysowe		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie problemów zidentyfikowanych na podobszarze rewitalizowanym 1
I PR1	Duża liczba osób dotkniętych problemami i korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - 341		<p>Szeroka oferta Ośrodka Pomocy Społecznej i wysoki potencjał organizacji pozarządowych; Silna współpraca międzysektorowa – sektora non for profit i publicznego; Coraz silniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta, np. działania Stowarzyszenia „Ludzie Miasta”, Caritasu, WTZ-u, które odpowiadają na realne potrzeby mieszkańców; Coraz lepsza znajomość potrzeb społeczności lokalnej</p>
II PR1	Negatywne zjawiska panujące w społeczeństwie (np. alkoholizm) wywołujące różne przestępstwa, m.in. przeciwko rodzinie	Liczba osób dopuszczających się przemocy - 44 Liczba osób uzależnionych od alkoholu - 12 Liczba osób uzależnionych od narkotyków - 2		
IV PR1	Obecność osób uzależnionych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób uzależnionych od alkoholu - 12 Liczba osób uzależnionych od narkotyków – 2 Liczba osób dotkniętych ubóstwem - 87 Liczba osób niepełnosprawnych – 40 Liczba osób niezaradnych – 70 Liczba długotrwale bezrobotnych - 78		
XI PR1	Wysokie zaległości czynszowe na lokalach gminnych	Suma zaległości czynszowych – 6 004 647 zł		
V PR1	Niedobór miejsc do spędzania wolnego czasu	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		
VI PR1	Brak integracji osób starszych i z niepełnosprawnościami, bariery architektoniczne	Liczba osób niepełnosprawnych – 40 Liczba osób		

		długotrwale chorych - 8		świadomość z zakresie funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami – większa społeczna otwartość na tą grupę; Wzrost zainteresowania usługami prorozwojowymi zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych; Sąsiedztwo terenów w centrum miasta do zagospodarowania, np. parki miejskie; Udogodnienia dla inwestorów; Zainteresowanie mieszkańców zakupem lokalnych produktów i usług oferowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa – kawiarnie, puby
VII PR1	Brak funkcjonalności przestrzeni publicznej i niski poziom jej bezpieczeństwa	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		
III PR1	Obecność dużej liczby pustostanów – niska estetyka przestrzeni publicznej i niewykorzystywany potencjał	Czynnik niemierzalny – dane tylko pozwalają na klasyfikację obszaru zdegradowanego a nie rewitalizowanego		
VIII PR1	Znaczne zanieczyszczenie środowiska, głównie poprzez wysoki poziom tzw. niskiej emisji i brak świadomości ekologicznej mieszkańców	Stosowane paliwo do ogrzewania budynku, Średnia emisja CO2, Występowanie instalacji OZE, – dane pochodzą z ankiet od mieszkańców		Dostępność nowych technologii i wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii; Możliwości szkół i stowarzyszeń w zakresie edukacji mieszkańców i zwiększania ich świadomości ekologicznej; Możliwość pozyskania dofinansowania dla projektów ograniczających zanieczyszczenie środowiska m.in. dla ograniczenia Niskiem emisji
IX PR1	Niewydajny i nieefektywnie funkcjonujący system transportowy	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Ilość przystanków komunikacji publicznej
X PR1	Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Możliwość wprowadzenia strefy parkingowej i rozwoju systemu parkingowego wspierającego mieszkańców

XII PR1	Brak ścieżek rowerowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Bliskość przestrzeni sprzyjających spędzaniu wolnego czasu – parku i rynku - możliwość połączenia ich ścieżkami rowerowymi

Źródło: opracowanie własne

Tabela 51. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym w podobszarze OR 2 rejon ul. Wolności

Numer problemu	Zidentyfikowane problemy występujące na podobszarze rewitalizowanym 2	Wskaźniki obrazujące zjawisko kryzysowe		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie problemów zidentyfikowanych na podobszarze rewitalizowanym 2
I.PR2	Duża liczba osób dotkniętych problemami i korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej - 121		Szeroka oferta Ośrodka Pomocy Społecznej i wysoki potencjał organizacji pozarządowych; Silna współpraca międzysektorowa – sektora non for profit i publicznego; Coraz silniejsze organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta, np. działania Stowarzyszenia „Ludzie Miasta”, Caritasu, WTZ-u, które odpowiadają na realne potrzeby mieszkańców; Intensywnie działające parafie; Coraz lepsza znajomość potrzeb społeczności lokalnej; Dostępność infrastruktury miejskiej dla działań społecznych
II.PR2	Negatywne zjawiska panujące w społeczeństwie (np. alkoholizm) wywołujące różne przestępstwa, m.in. przeciwko rodzinie	Liczba osób dopuszczających się przemocy - 3 Liczba osób uzależnionych od alkoholu - 7		
IV.PR2	Obecność osób uzależnionych i zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób uzależnionych od alkoholu – 7 Liczba osób dotkniętych ubóstwem - 33 Liczba osób niepełnosprawnych – 16 Liczba osób niezaradnych – 22 Liczba długotrwale bezrobotnych - 36		
III.PR2	Niedobór przestrzeni sprzyjających funkcjonowaniu stowarzyszeń i inicjatyw kulturalnych i sportowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		
V.PR2	Niedobór miejsc do spędzania wolnego czasu	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		
VI.PR2	Brak integracji osób starszych i z niepełnosprawnościami,	Liczba osób niepełnosprawnych – 16		

	bariery architektoniczne	Liczba osób długotrwale chorych - 4		usługami prorozwojowymi zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych Zainteresowanie mieszkańców zakupem lokalnych produktów i usług oferowanych przez mikro i małe przedsiębiorstwa – kawiarnie, puby; Budynki pokolejowe – np. budynek starego Dworca PKP; Ciekawe pod względem turystyczno-rekreacyjnym tereny (akweny wodne, tereny leśne)
VII.PR2	Brak funkcjonalności przestrzeni publicznej i niski poziom jej bezpieczeństwa	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		
VIII.PR2	Znaczne zanieczyszczenie środowiska, głównie poprzez wysoki poziom tzw. niskiej emisji i brak świadomości ekologicznej mieszkańców	Stosowane paliwo do ogrzewania budynku, Średnia emisja CO2, Występowanie instalacji OZE, Czynniki niemierzalne – dane pochodzą z ankiet od mieszkańców		Dostępność nowych technologii i wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii; Możliwości szkół i stowarzyszeń w zakresie edukacji mieszkańców i zwiększania ich świadomości ekologicznej; Możliwość pozyskania dofinansowania dla projektów ograniczających zanieczyszczenie środowiska m.in. dla ograniczenia Niskiem emisji
IX.PR2	Niewydajny i nieefektywnie funkcjonujący system transportowy	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Ilość przystanków komunikacji publicznej; Lokalizacja dworca kolejowego
X.PR2	Niedostateczna liczba miejsc parkingowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Możliwość wprowadzenia strefy parkingowej i rozwoju systemu parkingowego wspierającego mieszkańców
XI.PR2	Chaos przestrzenny i degradacja zagospodarowania	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Rozwój miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
XII.PR2	Brak ścieżek rowerowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).		Bliskość terenów rekreacyjnych i możliwość połączenia ich z innymi częściami miasta

Źródło: opracowanie własne

8 ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Program rewitalizacji powinien stanowić jeden z głównych instrumentów umożliwiających wprowadzanie zmian na obszarze gminy. Niezbędne jest powiązanie go z dokumentami wyższego rzędu, a zwłaszcza z gminnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi określającymi kierunki rozwoju gminy. Poniżej przedstawiono analizę zgodności Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023 z dokumentami szczebla ponadkrajowego, krajowego, ponadregionalnego, regionalnego i lokalnego.

8.1 Dokumenty na szczeblu ponadkrajowym

8.1.1 Strategia „Europa 2020”

Ważnym elementem określającym ramy opracowania i sposobu wykonania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Pyskowice jest Strategia „Europa 2020”. Powyższy dokument stanowi długookresowy program rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Zastępuje on Strategię Lizbońską i realizowany jest przez Komisję Europejską z krajami członkowskimi.

8.2 Dokumenty na szczeblu krajowym

8.2.1 Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Kraju

Istotne koncepcje, trendy oraz wyzwania rozwoju kraju w długookresowej perspektywie reguluje dokument „Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności Długookresowa Strategia Kraju”. Została ona przyjęta przez Radę Ministrów 5 lutego 2013 roku. Najważniejszym celem niniejszego dokumentu jest dążenie do ciągłej poprawy jakości życia mieszkańców Polski i rozwoju kraju na tle UE przez charakterystykę oraz wytyczenie odpowiednich działań. Strategia zmierza do przezwyciężania kryzysu finansowego w jak najkrótszym czasie oraz dąży do wzrostu gospodarczy kraju. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Pyskowice jest spójny z celami w zakresie konkurencyjności oraz innowacyjności gospodarki:

- Cel 8: Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;

- Cel 11: Wzrost społecznego kapitału rozwoju, Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny.

8.2.2 Strategia Rozwoju Kraju 2020

Główne zadania państwa, których realizacja ma zmierzać do dynamicznego oraz bardziej zrównoważonego rozwoju określono w Strategii Rozwoju Kraju 2020. Dokument ten dodatkowo wyznacza działania, które dążą do poprawy jakości życia mieszkańców przez wzmocnianie potencjałów społecznych, gospodarczych oraz instytucjonalnych. Najważniejsze działania obejmują trzy zakresy tematyczne: konkurencyjna gospodarka, sprawne i efektywne państwo oraz spójność społeczna i gospodarcza. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Pyskowice jest zgodny z poniższymi celami:

- Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3: Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, kierunek interwencji: rozwój kapitału ludzkiego;
- Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4: Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększanie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego;
- Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1: Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

8.2.3 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020 stanowi dokument strategiczny w perspektywie średniookresowej. Odnosi się on do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego państwa w ujęciu wojewódzkim. Głównym założeniem jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju, głównie wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Z punktu widzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice, najważniejszym zapisem jest Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.

8.2.4 Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Zasady dotyczące kształtowania ładu przestrzennego w Polsce określono w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Stanowi on najistotniejszy dokument strategiczny w tym aspekcie. Jego głównym celem jest zapewnienie efektywnego wykorzystywania przestrzeni państwa, co ma przyczynić się do wzrostu społeczno-gospodarczego kraju. Dokument zakłada następujące cele:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności;
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.

8.3 Dokumenty na szczeblu ponadregionalnym

8.3.1 Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego do roku 2020

Strategia dla Rozwoju Polski Południowej dotyczy obszaru województwa małopolskiego i śląskiego. Dokument ten zawiera zasady zrównoważonego rozwoju miast, a także obszarów wiejskich. Wewnętrzne zróżnicowanie makroregionu stwarza możliwość współpracy poprzez prowadzenie licznych i urozmaiconych projektów, które łączą zarówno obszary, jak i podmioty o podobnych problemach. Lokalny Program Rewitalizacji miasta Pyskowice jest spójny z celem głównym strategii, którym jest: Polska Południowa nowoczesnym i atrakcyjnym regionem Europy. Zgodność dokumentów występuje również na poziomie celów strategicznych. Dotyczy to III celu strategicznego, który brzmi: Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu. Kierunek działań w tym zakresie obejmuje tworzenie pakietowych produktów turystycznych wykorzystujących potencjał obydwu województw. Cel II strategiczny to: Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych. Kierunki działań to między innymi współpraca podmiotów nakierowana na rozwijanie kapitału ludzkiego makroregionu, wspólne tworzenie sieciowych produktów łączących podmioty i obszary makroregionu, infrastrukturalne integrowanie przestrzeni województw oraz rozwijanie współpracy w zakresie ochrony środowiska i zabezpieczenia przed sytuacjami kryzysowymi.

8.4 Dokumenty na szczeblu regionalnym

8.4.1 Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” jest planem samorządu województwa określającym wizję jego rozwoju oraz cele wraz z głównymi sposobami ich osiągnięcia dostosowanymi do występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku. Strategia opiera się na koncentracji działań w czterech obszarach priorytetowych, takich jak nowoczesna gospodarka, szanse rozwojowe mieszkańców, przestrzeń, relacje z otoczeniem. Zostały dla nich wyznaczone cele strategiczne w zakresie polityki rozwoju województwa śląskiego, a także cele operacyjne i kierunki działań.

Cel strategiczny dla obszaru nowoczesnej gospodarki to: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność. Zwrócono uwagę na niski poziom kwalifikacji i kompetencji, mogący ograniczać rozwój przedsiębiorstw, a w następstwie także całego regionu. Kierunki działań w ramach poszczególnych celów operacyjnych obejmują między innymi promowanie wśród przedsiębiorców roli wartości kulturalnych, środowiskowych i społecznych przy prowadzeniu działalności oraz wspieranie aktywności kulturalnych zorientowanych na tworzenie wartości rynkowych, co można uznać za w pełni zgodne z Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Pyskowice. Istotne są kierunki związane z rynkiem pracy. Strategia zakłada tworzenie warunków sprzyjających wykorzystaniu potencjału osób o ograniczonej aktywności zawodowej poprzez rozwój elastycznych form zatrudnienia, oferowanie pracy na odległość oraz usuwanie barier w podejmowaniu pracy. Uwzględniono rozwój infrastruktury, pakietowych produktów turystycznych, wspieranie przedsiębiorczości w obszarze turystyki i usług wolnego czasu bazujących na lokalnych potencjałach, a także działalność podmiotów w obszarze ekonomii społecznej, mechanizmy stymulujące zatrudnienie i inicjatywy lokalne w tym zakresie oraz tworzenie sieciowych struktur doradczych dla przedsiębiorczości na poziomie lokalnym.

Dla obszaru priorytetowego szanse rozwojowe mieszkańców wyznaczono cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie. Uznano, że zarówno sprostanie problemom starzejącego się społeczeństwa, jak i rosnącej światowej konkurencji, wymaga zapewnienia wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowania w kwalifikacje, a także zwalczania ubóstwa oraz modernizacji rynków pracy oraz systemu socjalnego i szkoleniowego. Odpowiedniego działania wymaga też kwestia wspierania zdrowia oraz aktywności osób starszych i niepełnosprawnych. Pozwoli to mieszkańcom na przygotowywanie się do zmian i radzenie sobie z nimi. Dokument przewiduje zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej. Wskazane w celu kierunki działań mają służyć głównie budowaniu kapitału zaufania, harmonii społecznej i poprawie warunków życia.

Kolejnym obszarem priorytetowym jest przestrzeń. W tym zakresie określono cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni. Podkreślono rolę zrównoważonego rozwoju, który wymaga przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego. Należy przeciwdziałać zjawiskom społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym wpływającym na degradację przestrzeni. W pełni uzasadnia to przedsięwzięcia zmierzające do przywrócenia ładu przestrzennego oraz utrzymania wysokiej jakości środowiska miejskiego, które powinno być dostępne dla wszystkich użytkowników. Służy temu poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych i rewitalizacja.

8.5 Dokumenty na szczeblu ponadlokalnym

8.5.1 Strategia Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005 – 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Gliwickiego na lata 2005 – 2020 jest najistotniejszym dokumentem samorządu powiatu. Bazując na analizie oczekiwań podmiotów lokalnych oraz opracowanej wizji rozwoju sformułowano misję powiatu gliwickiego, która jest odzwierciedleniem podstawowych korzyści dostarczanych zewnętrznym i wewnętrznym interesariuszom. Misja nawiązuje do najtrwalszych wartości, które łączą perspektywicznie lokalne aktywności podmiotów oraz otwierają powiat na otaczającą rzeczywistość. Jest rdzeniem, z którego wynika struktura celów zapisanych w strategii.

„Misją powiatu gliwickiego jest stymulowanie zrównoważonego rozwoju powiatu poprzez tworzenie szans rozwoju społeczności lokalnych, wzmacnianie jego atrakcyjności oraz poprawę pozycji powiatu w otoczeniu regionalnym i ponadregionalnym”.

Wizja rozwoju została sformułowana przy uwzględnieniu niniejszych płaszczyzn rozwoju:

- jakość kapitału ludzkiego;
- jakość miejsca zamieszkania;
- przedsiębiorczość, atrakcyjność inwestycyjna, przebudowa struktury gospodarczej i sieci współpracy biznesowej;
- pozycja powiatu w otoczeniu i relacje z innymi ośrodkami;
- zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju;
- spójność przestrzenna i funkcjonalna.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Pyskowice jest zgodny z misją oraz priorytetami strategicznymi ujętymi w Strategii, a w szczególności pokrywa się z następującymi celami strategicznymi:

W ramach priorytetu 1 Wzmacnianie kapitału ludzkiego powiatu gliwickiego:

- CS1.1. Wysokie, stale doskonalone kwalifikacje mieszkańców wspierające społeczny i gospodarczy rozwój powiatu poprzez edukację i poprawę infrastruktury edukacyjnej;
- CS1.2. Podniesienie jakości świadczeń zdrowotnych i aktywna polityka społeczna;
- CS1.3. Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa;
- CS1.4. Rozwój zróżnicowanej oferty kulturalnej;
- CS1.5. Wyzwalanie społecznej aktywności mieszkańców.

W ramach priorytetu 2 Poprawa warunków mieszkania na terenie powiatu:

- CS2.1. Rozwój infrastruktury komunalnej w gminach powiatu gliwickiego;

- CS2.2. Poprawa dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
- CS2.3. Podwyższanie estetyki miejscowości.

W ramach priorytetu 3 Zrównoważony rozwój gospodarczy i turystyczny zapewniający bogatą ofertę produktów i usług:

- CS3.1. Zrównoważony rozwój lokalnej przedsiębiorczości;
- CS3.2. Atrakcyjna oferta produktów i usług wysokiej jakości, w szczególności dla mieszkańców miast Aglomeracji Śląskiej;
- CS3.3. Bogata oferta turystyczna uwzględniająca potencjał kulturowo-historyczny i przyrodniczy powiatu;
- CS3.4. Poprawa jakości elementów środowiska naturalnego;
- CS3.5. Rewitalizacja miast i odnowa wsi.

8.5.2 Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gliwickiego na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021”

Program ten został opracowany w oparciu m.in. o Ustawę Prawo ochrony środowiska, Ustawę o ochronie przyrody, Ustawę o odpadach, Ustawę o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, Ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym itd., i jest narzędziem polityki ekologicznej prowadzonej w powiecie gliwickim. Zapisy Programu Ochrony Środowiska dla powiatu gliwickiego regulują między innymi aktywności finansowane z budżetów gmin czy źródeł zewnętrznych. Nadrzędny cel „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gliwickiego na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021”, z którym zgodny jest Lokalny Program Rewitalizacji miasta Pyskowice, brzmi: „Rozwój Powiatu Gliwickiego przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego”.

Cel ten jest zgodny z jednym z działań i projektów: „Dofinansowanie do kotłów gazowych i paneli słonecznych i/lub ogniw fotowoltaicznych”, „Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w gminie Pyskowice na terenach nie objętych granicami Aglomeracji Śląskiej”, „Aktywizacja zdrowej komunikacji”, „Czystsze ogrzewanie”.

Celem długookresowym, w który wpisuje się Lokalny Program Rewitalizacji jest „Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystywania energii z odnawialnych źródeł”. Istotną sprawę stanowi ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, która jest istotnym źródłem, przyczyniającym się do występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów, np. dla pyłu PM10. Za przekraczanie dopuszczalnych norm jakości powietrza w dużej mierze odpowiedzialny jest transport samochodowy. Niezwykle ważne jest promowanie rozwiązań ograniczających emisję z transportu. Może to być kompleksowe i zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu, zintegrowany systemy kierowania ruchem ulicznym, propagowanie transportu publicznego oraz rowerowego.

Kolejnymi celami długookresowymi w jakie wpisuje się Lokalny Program Rewitalizacji są:

- stworzenie warunków i mechanizmów dla zagospodarowania terenów przemysłowych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju – wpisują się w to projekty związane z aktywizacją dworca PKP;

- wykształcenie u mieszkańców Powiatu Gliwickiego postawy przyjaznej środowisku oraz zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

8.6 Dokumenty na szczeblu lokalnym

8.6.1 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Pyskowice

Miasto Pyskowice jest w trakcie opracowywania nowego dokumentu. Obecnie obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Pyskowice dotyczy zwłaszcza aspektu rozwoju przestrzennego i komunikacji. Zgodnie z dokumentem rozwój miasta na terenach zainwestowanych ukierunkowany jest w szczególności na wyrównanie niedoborów w infrastrukturze społecznej i technicznej. Istotne jest również usprawnienie komunikacji kołowej, a także poprawa funkcjonowania istniejących dzielnic i osiedli oraz podnoszenie jakości zamieszkania w nich. Wiąże się to z:

- kontynuacją historycznego rozwoju miasta Pyskowice, zwłaszcza: - śródmieścia;
- ochroną, rekonstrukcją i rewaloryzacją budynków objętych ochroną konserwatorską.

Rozwój miasta na terenach, w których dotychczas nie inwestowano, będzie prowadzony w dalszej kolejności po wyczerpaniu możliwości przebudowy oraz uzupełnień dzielnic i osiedli istniejących. Studium przewiduje ochronę przed zainwestowaniem terenów leśnych, dolin rzek i potoków, parków i zieleńców, ogrodów działkowych i cmentarzy. Rozwój przemysłu cechującego się rynkową orientacją i wysoką techniką, lokalizacja magazynów, baz i rozwój hurtowni, powinien następować w ramach restrukturyzacji przemysłu istniejącego na terenach zdegradowanych i na najsłabszych użytkach rolnych. W Studium określono znaczenie terenów rolnych w północnej i południowej części Pyskowic jako rezerwy pod różnego rodzaju funkcje. Za konieczne uznano utrzymanie i przebudowę istniejących dróg. W zakresie transportu kolejowego wymagane jest dostosowanie linii do parametrów technicznych. Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pyskowice są zgodne z treścią Studium.

8.6.2 Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Pyskowice na lata 2014 – 2020

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Pyskowice na lata 2014 – 2020 stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy społeczne. W dokumencie wyznaczono obszary priorytetowe dla realizacji polityki społecznej w mieście. Za priorytetowe działania w celu przeciwdziałania problemom społecznym uznano: przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom. Głównym celem Strategii jest zminimalizowanie negatywnych

skutków kluczowych problemów społecznych. W Strategii określono priorytety strategiczne wraz z wynikającymi z nich celami strategicznymi i kierunkami działań. Priorytety wyróżniające się największą zgodnością z Lokalnym Programem Rewitalizacji to:

- wspieranie osób długotrwale bezrobotnych;
- wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie rodziny.

W ramach celu strategicznego „Zmniejszenie negatywnych skutków bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego” wyznaczono dwa cele operacyjne związane z aktywnymi formami wspierania osób długotrwale bezrobotnych i ich rodzin oraz z poprawą ich sytuacji materialnej. Działania zaplanowane w tym zakresie obejmują doskonalenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych i ich rodzin, który sprzyja tworzeniu i rozwijaniu potencjału i prowadzi do poprawy jakości życia społecznego. Uwzględniona została współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy oraz organizacjami pozarządowymi i pracodawcami. Cel ten uwzględnia organizację prac użytecznych społecznie, a także realizację projektów i programów aktywizacyjnych. Niezbędne potrzeby osób bezrobotnych i członków ich rodziny mają być zabezpieczone poprzez udzielanie pomocy materialnej i wsparcia. Cel strategiczny „Integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapewnienie warunków sprzyjających poprawie funkcjonowania i pełnienia ról społecznych osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz osób w wieku emerytalnym, zwłaszcza samotnych, osamotnionych oraz przewlekle chorych” zorientowany jest na wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych. Cele operacyjne obejmują zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych i starszych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, integrację z lokalnym środowiskiem oraz poszerzenie oferty instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych. Działania w tym zakresie związane są między innymi z monitoringiem, usługami opiekuńczymi, pomocą materialną i rzeczową oraz szkolenia. Kolejny cel strategiczny to: „Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz skuteczna interwencja wobec sprawców przemocy w rodzinie”. Składa się na niego pięć celów operacyjnych. Planowane działania dotyczą zasad współpracy przy interwencjach, monitoringu, pomocy terapeutycznej i poradnictwa. Istotne jest skierowanie przedsięwzięć zarówno do ofiar przemocy, jak i sprawców. Ważną częścią jest prowadzenie kampanii społecznych i upowszechnianie informacji o formach pomocy. Program Rewitalizacji dla miasta Pyskowice jest też zgodny z celem strategicznym w obszarze wspierania rodziny, który ukierunkowany jest na zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci i rodzin, rozwój oferty instytucji działających na rzecz wsparcia rodzin oraz doskonalenie współpracy pomiędzy nimi.

9 ZAŁOŻENIA REALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI DLA MIASTA PYSKOWICE DO ROKU 2023

9.1 WIZJA, MISJA

Wizja rozwoju wyznaczonych dwóch podobszarów rewitalizacji w Pyskowicach składa się z procesów i przedsięwzięć, które w długofalowej perspektywie prowadzą do ich ożywienia. Uwzględniają one w szczególności aspekt społeczny, ale ze względu na liczne oddziaływania na tę sferę, także gospodarczy, funkcjonalno-przestrzenny, techniczny oraz środowiskowy. Ze względu na widoczne podobieństwo zdiagnozowanych obszarów uznano ze ich wizja powinna być spójna. Wizja rewitalizacji dwóch podobszarów na terenie miasta Pyskowice została sformułowana w następujący sposób:

Stare miasto i rejon ul. Wolności miejscem wysokiej jakości środowiska zamieszkania i ożywienia gospodarczego, bazującego na lokalnym potencjale i współpracy międzysektorowej.

Filarem rozwoju miasta będzie zasada zrównoważonego rozwoju i zasada partnerstwa. Przedsięwzięcia będą realizowane w oparciu o współpracę sektora publicznego i prywatnego. Mieszkańcy poprzez włączenie w procesy decyzyjne odczują wzrost siły sprawczej i odpowiedzialności za własne otoczenie. Istotną rolę będzie odgrywać międzypokoleniowa integracja przyczyniająca się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i organizowania samopomocy. Mieszkańcy będą mieli zapewniony dostęp do atrakcyjnej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej. Przedstawiona wizja opiera się na założeniu, że rozwój miasta jest ściśle powiązany z rozwojem jego mieszkańców i ich zadowoleniem z życia.

9.2 CEL STRATEGICZNY I CELE OPERACYJNE

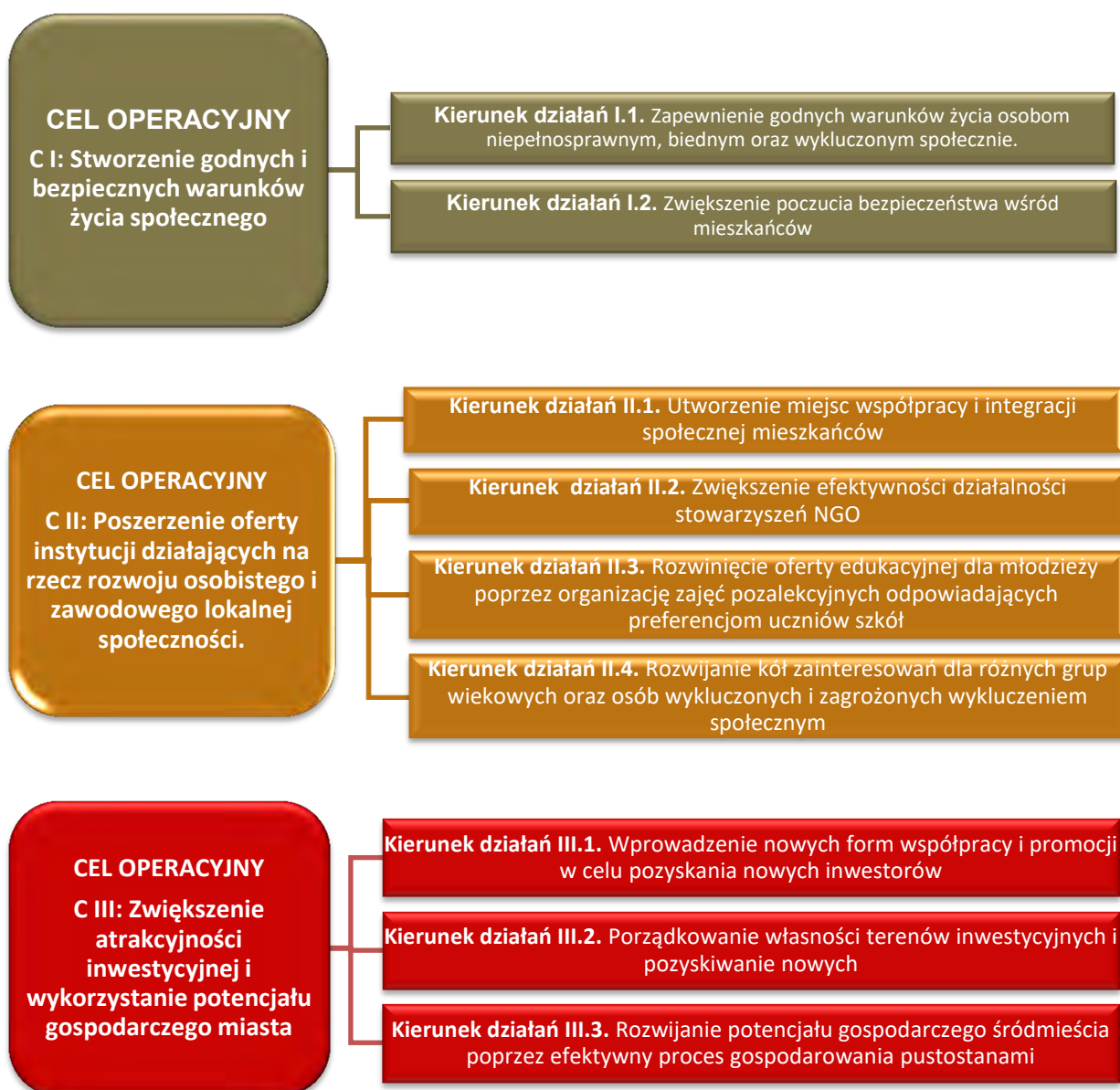
Realizacja przedstawionej wizji opierać się będzie o cel strategiczny i wynikające z niego cele operacyjne o charakterze społecznym, gospodarczym, funkcjonalno-przestrzennym i technicznym oraz środowiskowym.

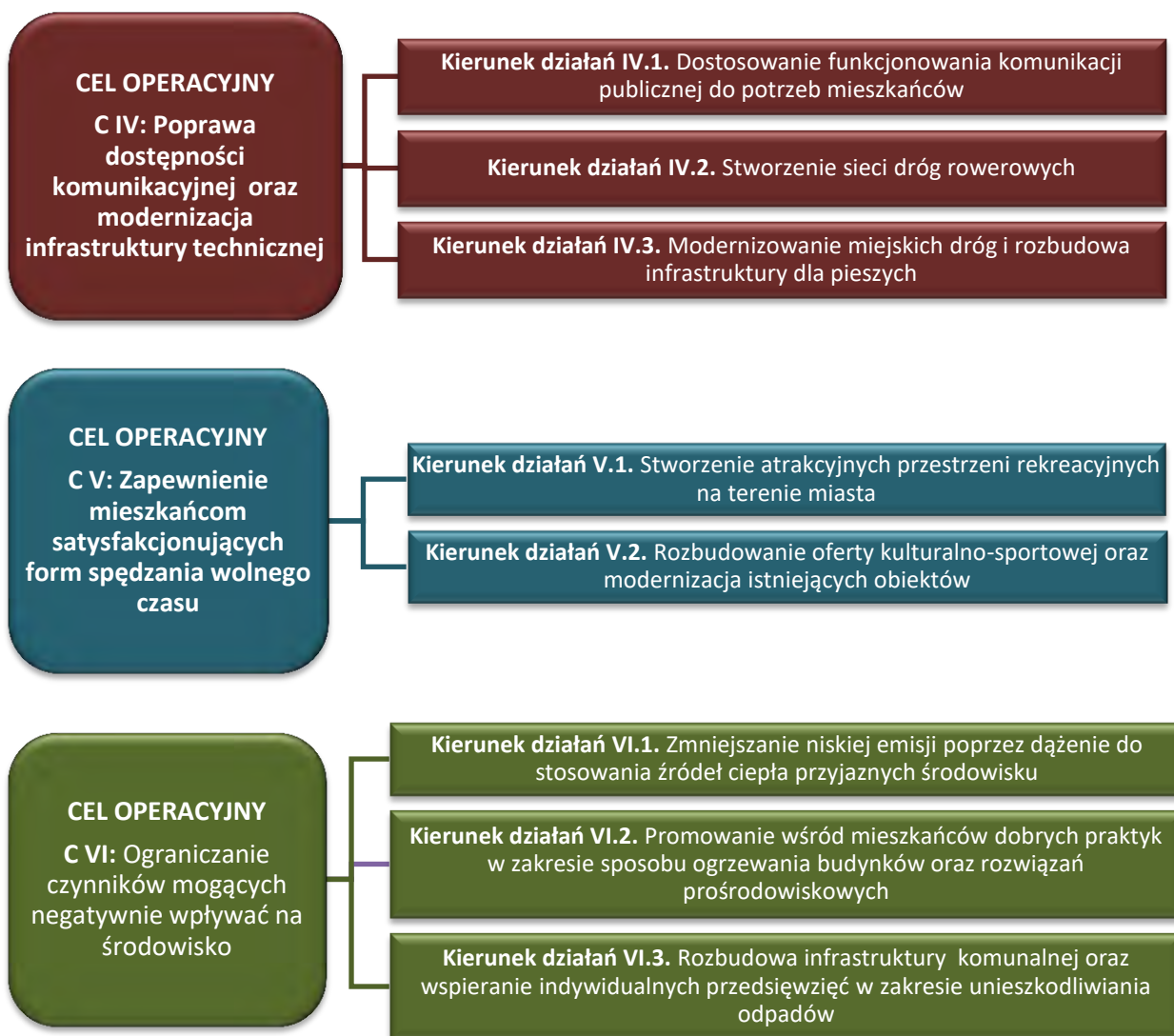
Wszystkie cele zostały wyznaczone na podstawie szczegółowej diagnozy podobszarów rewitalizacji, wyników konsultacji społecznych oraz w oparciu o doświadczenie i wiedzę ekspercką.

Cel strategiczny: kreowanie nowych aktywności społecznych i gospodarczych wykorzystujących potencjał podobszarów rewitalizacji, a także podniesienie atrakcyjności zamieszkania oraz wzmocnienie integracji społecznej i aktywizacji zawodowej.

Poniższe zestawienie przedstawia cele operacyjne z wyszczególnieniem kierunków działań.

Rysunek 13. Cele i kierunki działań

Źródło: opracowanie własne

Kierunki społeczne sprowadzają się do integracji i współpracy mieszkańców oraz zapewnienia bezpieczeństwa i godnych warunków życia dla osób dotkniętych niepełnosprawnością lub problemami finansowymi.

Kierunki gospodarcze służą rozwojowi gospodarczemu miasta. W tym zakresie niezbędna jest współpraca z przedsiębiorcami i zapewnienie im jak najlepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Wymaga to atrakcyjnych terenów inwestycyjnych i skutecznego pozyskiwania inwestorów.

Kierunki funkcjonalno-przestrzenne i techniczne związane są z zapewnieniem dobrych warunków do podejmowania różnorodnych aktywności, w tym także pracy i odpoczynku.

Kierunki środowiskowe służą poprawie stanu środowiska zamieszkania. Ich realizacja przyczyni się do poprawy stanu zdrowia poprzez ograniczenie czynników negatywnie na nie oddziałujących.

9.3 WYBÓR PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Po skonstruowaniu strategicznej wizji rozwoju obszaru rewitalizacji oraz identyfikacji celów procesu rewitalizacji, przystąpiono do wyznaczenia sposobów na ich spełnienie. Podstawowe narzędzie do rozwiązania danego problemu i osiągnięcia danego celu stanowi projekt. Projekty są działaniami dobrze zaplanowanymi, celującymi w realne potrzeby oraz nastawione na rozwiązanie zdiagnozowanych problemów. Popierane przez różne grupy interesariuszy podobszarów rewitalizacji, charakteryzują się czytelnym, realnym i mierzalnym celem, określonym terminem realizacji, zapewnionym źródłem finansowania oraz wyznaczonymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację danego działań.

9.3.1 Typowanie projektów

Projekty stanowią najważniejszy element każdego programu rewitalizacji. Mają one służyć wyprowadzeniu obszaru rewitalizowanego ze stanu kryzysowego.

Wymaganiem stawianym wobec każdej składanej karty projektu było jej czytelne podpisanie przez mieszkańca lub reprezentanta podmiotu, który dokonuje zgłoszenia (np. przedsiębiorstwo, organizacja pozarządowa itp.) oraz zamieszczenie danych kontaktowych. Szczegóły działań opisano w rozdziale 12.

9.3.2 Wybór projektów

Projekty rewitalizacyjne wyróżniają się specyfiką wynikającą z tego, iż ich nadrzędne cele zorientowane są na poprawę sytuacji na podobszarach rewitalizacji. Poprawa sytuacji oznacza przede wszystkim występowanie korzyści, jakie odnoszą mieszkańcy obszaru, na którym, zgodnie z diagnozą sporządzoną w ramach LPR, koncentrują się zjawiska kryzysowe w przestrzeni miasta. Oznacza to, że projekty ukierunkowane są zarówno przez, jak i na mieszkańców.

Możliwość zgłaszania projektów rewitalizacyjnych miały wszystkie grupy interesariuszy – począwszy od instytucji miejskich, poprzez firmy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, aż po osoby prywatne. Pomysły musiały być jednak przemyślane, skonkretyzowane i przygotowane do uwzględnienia w Programie Rewitalizacji.

Projekty rewitalizacyjne można podzielić pod względem ich charakteru i grupy odbiorców na dwa podstawowe rodzaje:

- 1) Projekty nieinwestycyjne, tzw. projekty miękkie:
 - **skierowane do wybranych interesariuszy obszaru rewitalizacji** – dążą do rozwiązania problemów indywidualnych osób, aby zmniejszyć liczbę osób wykluczonych społecznie bądź osób zagrożonych takim wykluczeniem na obszarze

zdegradowanym. Polegają na przeprowadzeniu kilku komplementarnych projektów miękkich, których grupę docelową stanowią osoby zagrożone wykluczeniem z różnych powodów zidentyfikowanych w diagnozie (np. „Aktywni Razem”, „Droga do pracy”, „Praca u podstaw”);

- **skierowane do całej społeczności obszaru rewitalizacji lub wybranych grup w tej społeczności** – celem tego rodzaju projektów może być pobudzenie lub wykreowanie aktywnej grupy opiniotwórczej, dbającej o prawidłowy rozwój obszaru zdegradowanego (np. „Przestrzeń integracji” „Miejsce do życia”, „Pyskowicki Bank Czasu”, „Centrum aktywizacji społecznej południowej części miasta”, „dobrze zaGRAnę”, „Warsztaty integracyjno-rozwojowe”, „Plac spotkań nie tylko od święta”).

2) Projekty inwestycyjne:

- **niezbędne do realizacji projektów miękkich (nieinwestycyjnych)** – tego typu projekty mogą dotyczyć zarówno dostarczenia infrastruktury koniecznej do przeprowadzenia działań miękkich (np. odpowiedź na potrzeby lokalowe), jak i infrastruktury potrzebnej obszarowi rewitalizacji, której wytworzenie będzie ściśle powiązane z projektem miękkim (np. „Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej w budynku przy ul. Gen. Władysława Sikorskiego 83 w Pyskowicach”, aktywizacja mieszkańców poprzez integrację społeczną – „Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach – dostosowanie do potrzeb wszystkich grup wiekowych”, aktywizacja poprzez sport – „Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu” oraz „Sport dla młodych”, aktywizacja i integracja mieszkańców poprzez „Aktywne – zielone centrum rekreacji”, aktywizacja i integracja mieszkańców poprzez stworzenie „Centrum Inicjatyw Społecznych” oraz „Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP”, aktywizacja społeczna seniorów poprzez „Dom Seniora”, aktywizacja wszystkich mieszkańców zwłaszcza młodzieży „Skansen kolejowy w Pyskowicach”);
- **będące inicjatywą władz lokalnych, realizujące strategiczną wizję rozwoju obszaru rewitalizacji** – są to projekty infrastrukturalne, które zostały skonsultowane z interesariuszami danego obszaru (np. „Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych w mieście”, „Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach”, „Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach”).

Wszystkie projekty właściwie wpisują się w cele operacyjne Lokalnego Programu Rewitalizacji, a ich realizacja ma przyczynić się do przybliżenia wyznaczonych obszarów do założonej wizji rozwoju. Zaproponowane do programu przedsięwzięcia zostały zgłoszone przez Urząd Miasta Pyskowice oraz jednostki podległe, jak również przez mieszkańców, przedsiębiorców i organizacje pozarządowe.

9.4 Projekty rewitalizacyjne

9.4.1 Projekty podstawowe

Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy. Pozwala przy tym na współfinansowanie projektów rewitalizacyjnych ze środków publicznych i prywatnych. Podczas opracowywania i wdrażania Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice nie dopuszcza się możliwości realizacji wyłącznie wybiórczych inwestycji, które są nastawione na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni lub są skupione jedynie na działaniach remontowych czy też modernizacyjnych. Wynika to z faktu, iż działania takie nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Poniżej zamieszczono wykaz projektów ocenionych jako podstawowe.

Tabela 52. Wykaz projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023 wraz z odniesieniem do problemów, celów i kierunków rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa projektu	Obszar realizacji	Produkt - monitorowany w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy w Pyskowicach lub od partnerów Programu	Rezultat - monitorowany w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy w Pyskowicach lub od partnerów Programu	Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Tabela nr 50 i 51)	Zgodność z celami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Rysunek nr 13)	Zgodność z kierunkami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Rysunek nr 13)
1.	Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu	OR 1	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia sportowe (B) - wydarzenia kulturalne i sportowe (B) - powierzchnia rozbudowanego i zmodernizowanego obiektu (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uczestniczących w zajęciach (B) - wzrost liczby zorganizowanych zajęć sportowych w MOKiS (B) - wzrost liczby osób niepełnosprawnych uczestniczących w wydarzeniach (B) 	V.PR1, V.PR2	C V C II	K V.2, K II.1, K II.3
2.	Aktywni Razem	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - wydane certyfikaty uczestnictwa w warsztatach (B) - warsztaty i spotkania integracyjne (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby uczestników szkoleń (B) - wzrost liczby przeszkolonych osób, które znalazły pracę (B) 	I.PR1, I.PR2 IV.PR1, IV.PR2 XI.PR1, VI.PR1	C I	K I.1

3.	Droga do pracy	OR 1, OR 2	- inicjatywy pomocowe (B)	- zmniejszenie ilości osób z problemami społecznymi (B) - zmniejszenie liczby osób z problemami społecznymi (B) - więcej osób, którym udzielono pomocy specjalistycznej (B)	VI.PR2 II.PR1, II.PR2 I.PR1, I.PR2 IV.PR1, IV.PR2 VII.PR1 VII.PR2 VI.PR1, VI.PR2	C I	K I.1, K I.2
4.	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach - dostosowanie dla potrzeb wszystkich grup wiekowych	OR 1	- urządzenia rekreacyjne i sportowe (A) - powierzchnia zmodernizowanego terenu (A)	- wzrost liczby użytkowników parku (B) - więcej miejsc gdzie można organizować wydarzenia i spotkania (B)	VII.PR1, VII.PR2 V.PR1, V.PR2 III.PR2	CII C V	K II.1, K V.1, K I.2
5.	Aktywne – zielone centrum rekreacji	OR 1, OR 2	- powierzchnia zmodernizowanego terenu (A) - elementy małej architektury (A) - wydarzenia (B)	- wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach (B) - więcej miejsc gdzie można organizować wydarzenia i spotkania (B) - więcej obiektów małej architektury (A)	V.PR1, V.PR2 III.PR2	C II	K II.1, K II.2, K V.1
6.	Centrum aktywizacji społecznej południowej	OR 2	- powierzchnia wyremontowanych	- zmniejszenie ilości osób z problemami	V.PR1, V.PR2	C II	K II.1, K II.2

	części miasta		<p>pomieszczeń (A)</p> <p>- inicjatywy pomocowe (B)</p>	<p>społecznymi (B)</p> <p>- więcej inicjatyw pomocowych (B)</p> <p>- wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych (B)</p> <p>- wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B)</p>	III.PR2, XI PR2		
7.	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach	OR 1, OR 2	- zmodernizowanych lamp ulicznych (A)	- większa liczba niskoemisyjnych lamp ulicznych (A)	VIII.PR1, VIII.PR2	C VI	
8.	Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej w budynku przy ul. Gen. Władysława Sikorskiego 83 w Pyskowicach	OR 1	<p>- inicjatywy pomocowe (B)</p> <p>- powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń (A)</p>	<p>- zmniejszenie ilości osób z problemami społecznymi (B)</p> <p>- więcej inicjatyw pomocowych (B)</p> <p>- wzrost liczby osób, którym udzielono pomocy specjalistycznej (B)</p>	<p>II.PR1, II.PR2</p> <p>I.PR1, I.PR2</p> <p>VI.PR1, VI.PR2</p> <p>IV.PR1,</p> <p>IV.PR2, XI PR2</p>	C I	K I.1, K II.1
9.	Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych	OR 1, OR 2	<p>- powierzchnia wybudowanych ścieżek rowerowych (A)</p> <p>- miejsca parkingowe (A)</p>	<p>- większa liczba miejsc parkingowych (A)</p> <p>- wzrost liczby osób korzystających</p>	<p>XII.PR1, XII.PR2</p> <p>IX.PR1, IX.PR2</p>	C IV	K IV.1, K IV.2

			- miejsca parkingowych dla rowerów(A)	z komunikacji publicznej (B)			
				- wzrost liczby miejsc parkingowych dla rowerów(A)			
10.	Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach.	OR 1, OR 2	- powierzchnia termomodernizowanych obiektów (A)	- ograniczenie zużycia energii cieplnej potrzebnej do ogrzania budynku (A)	VIII.PR1, VIII.PR2, XI PR2	C VI	K VI.1, K VI.2
11.	CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH	OR 1	- spotkaniach integrujące mieszkańców (B)	- wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach (B)	III.PR2, V.PR1	C V	K V.2, K II.1, K II.4
			- aktywne stowarzyszenia (B)	- wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B)	V.PR2, VI.PR1	C II	
			- wydarzenia kulturalne (B)	- więcej działających stowarzyszeń (B)	VI.PR2		
				- wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach kulturalnych (B)			

12.	Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP	OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania angażujące lokalną społeczność (B) - stowarzyszenia NGO (B) - wydarzenia i szkolenia (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach (B) - wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B) - wzrost liczby liczb działających stowarzyszeń i NGO (B) - wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach i szkoleniach (B) 	<p>III.PR2, V.PR2</p> <p>VII.PR1, VII.PR2, XI PR2</p>	<p>C II</p> <p>C V</p>	K II.1, K II.2, K II.4, K V.2
13.	"Przestrzeń integracji"	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty (B) - wystawy (B) - wydarzenia plenerowe (B) - zajęcia animacyjne (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach (B) - wzrost liczby dzieci biorących udział w zajęciach animacyjnych (B) 	<p>VI.PR1, VI.PR2</p> <p>V.PR1, V.PR2</p> <p>IV.PR1, IV.PR2, XI PR2</p>	<p>C II</p> <p>C V</p>	K II.4, K V.2
14.	"Praca u podstaw"	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - inicjatywy pomocowe (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie ilości osób z problemami społecznymi (B) - wzrost liczby osób, którym udzielono pomocy specjalistycznej (B) 	<p>II.PR1, II.PR2</p> <p>I.PR1, I.PR2</p> <p>IV.PR1, IV.PR2</p>	<p>C I</p>	K I.1, K I.2

15.	Miejsce do życia	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - miejsca wydarzeń i spotkań (B) - warsztaty (B) - aktywne stowarzyszenia i NGO (B) - wydarzenia i szkolenia (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - więcej miejsc gdzie można organizować wydarzenia i spotkania (B) - wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach (B) - wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B) Wzrost liczby osób biorących udział w wydarzeniach i szkoleniach (B) 	<p>VI.PR1, VI.PR2</p> <p>V.PR1, V.PR2</p> <p>III.PR2</p>	<p>C II</p> <p>C V</p>	<p>K II.1, K II.4, K V.1, K V.2</p>
16.	Sport dla młodych	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zmodernizowanych boisk (A) - obiekty małej architektury (A) - wydarzenia sportowe (B) - pozalekcyjne zajęcia sportowe(B) 	<ul style="list-style-type: none"> - więcej obiektów małej architektury (A) - więcej organizowanych wydarzeń sportowych (B) - wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach (B) - wzrost liczby osób biorących udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych (B) 	V.PR1	<p>C II</p> <p>C V</p>	K II.3, K V.2
17.	Pyskowicki Bank Czasu	OR 1, OR 2	- zarejestrowane osoby (B)	- rozwój integracji społecznej (B)	VI.PR1, VI.PR2	CII	K II.1

			- wykonane usługi (B)	- społeczność lokalna charakteryzująca się wysokimi kompetencjami społecznymi (B)	IV.PR1, IV.PR2		
--	--	--	-----------------------	---	----------------	--	--

Źródło: opracowanie własne

9.4.2 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

9.4.2.1 Projekty uzupełniające

Do projektów uzupełniających zostały zakwalifikowane przedsięwzięcia, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie. Są one jednak oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji. Projekty te są zróżnicowane pod względem tematycznym, jednak koncentrują się na kwestiach istotnych z punktu widzenia lokalnej społeczności. Zalicza się do nich integracja mieszkańców, zajęcia rozwojowe, rozwój kultury oraz infrastruktury technicznej. Wykaz projektów zamieszczono poniżej.

Tabela 53. Wykaz projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023 wraz z odniesieniem do problemów, celów i kierunków rewitalizacyjnych

Nr	Nazwa projektu	Obszar realizacji	Produkt - monitorowany w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy w Pyskowicach lub od partnerów Programu	Rezultat - monitorowany w ramach Programu: (A) na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych prac; (B) na podstawie oceny jakościowej np. ankiety od mieszkańców, ocena grupy eksperckiej lub oceny ilościowej – dane z Urzędu Gminy w Pyskowicach lub od partnerów Programu	Zgodność z problemami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Tabela nr 50 i 51)	Zgodność z celami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Rysunek nr 13)	Zgodność z kierunkami rewitalizacyjnymi (zgodnie z oznaczeniami Rysunek nr 13)
1.	Skansen kolejowy w Pyskowicach	Przylega do OR 2 (znajduje się w OZ 2)	- wydarzenia kulturalne (B)	- wzrost liczby osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych (B)	III.PR2, V.PR1, V.PR2, XI PR2	C V	K V.2
2.	Dobrze zaGRAnie	OR 1, OR 2	- spotkania (B)	- zaangażowanie społeczności w spotkania (B) - wzrost liczby uczestników wydarzeń integrujących społeczność lokalną (B)	III.PR2, V.PR1, V.PR2	C II	K II.1, K II.4

3.	Modernizacja Targowiska Miejskiego	OR 1	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zmodernizowanego terenu (A) - nowe stanowiska (A) - zmodernizowane lampy (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby nowych stanowisk (A) - zmniejszenie kosztów eksploatacji sieci oświetlenia (B) - poprawa warunków sanitarnych (B) 	VII.PR1, VII.PR2	C III	
4.	Aktywacja zdrowej komunikacji	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - nowy tabor komunikacji publicznej (A) - zreorganizowane rozkłady jazdy (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyższy poziom zadowolenia z komunikacji miejskiej (B) 	IX.PR1, IX.PR2 VIII.PR1 VIII.PR2	C IV	K IV.1
5.	Warsztaty integracyjno – rozwojowe	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania (B) - warsztaty (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie ilości osób z problemami społecznymi (B) - wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach i warsztatach (B) - wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B) 	III.PR2, V.PR1, V.PR2, I.PR1, I.PR2 IV.PR1, IV.PR2 XI.PR1 VI.PR1 VI.PR2	C II	K II.1

6.	Czystsze ogrzewanie	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - zainstalowane piece do ogrzewania budynków (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby zainstalowanych pieców do ogrzewania budynków (A) - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców (B) - poprawa jakości życia mieszkańców (B) 	VIII.PR1, VIII.PR2	C VI	K VI.1
7.	Dom Seniora	OR 1	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia wybudowanej placówki (A) - specjalistyczna pomoc (B) - wydarzenia i spotkania (B) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uczestniczących w zajęciach (B) - wzrost poczucia przynależności do wspólnoty (B) - zintegrowanie społeczności (B) - włączenie osób starszych w życie społeczne (B) - lepsza dostępność usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych dla osób starszych (B) 	V.PR1, V.PR2, VI.PR1, VI.PR2	C II	K II.1, K II.4

8.	Plac spotkań nie tylko od święta	OR 1	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia wybudowanych ścieżek (A) - obiekty małej architektury (A) - powierzchnia wybudowanych placów zabaw (A) - zainstalowane przyrządy sportowe (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uczestniczących w spotkaniach i warsztatach (B) - wzrost liczby osób angażujących się w sprawy lokalne (B) - wzrost poczucia przynależności do wspólnoty (B) - zintegrowanie społeczności (B) 	V.PR1, V.PR2	C V	K V.1, K V.2
9.	Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku	Przylega do OR 1 (znajduje się w OZ 1)	<ul style="list-style-type: none"> - powierzchnia zmodernizowanego terenu (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości funkcjonowania (B) 	V.PR2, XI PR2	C II, C V	K V.2
10.	Modernizacja zabytkowego budynku Ratusza	OR 1	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa estetyki ratusza i przywrócenie jego walorów historycznych (A) - wydarzenia kulturalne i artystyczne (B) - powierzchnia zaadaptowanej części obiektu (A) 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uczestniczących w zajęciach artystycznych oraz w wystawach (B) - poprawa wizerunku centrum miasta (B) 	III.PR2, V.PR1, V.PR2, XI PR2	C V	K V.2
11.	Budowa oświetlenia miejskiego przy	OR 1, OR 2	<ul style="list-style-type: none"> - zmodernizowane lampy uliczne (A) 	<ul style="list-style-type: none"> -więcej zmodernizowanych 	VIII.PR1, VIII.PR2	C VI	

	wykorzystaniu OZE			lamp ulicznych (A)			
--	-------------------	--	--	--------------------	--	--	--

Źródło: opracowanie własne

9.4.2.1.1 Projekty uzupełniające wykraczające poza obszar rewitalizacji

Projekty wykraczające poza obszar rewitalizacji to projekty uzupełniające nr 1 i 9.

Projekt uzupełniający nr 1 pn.: „Skansen kolejowy w Pyskowicach” przylega do podobszaru rewitalizowanego nr 2 (Pyskowice Południe (rejon ul. Wolności)) i znajduje się w obszarze zdegradowanym nr 2(Pyskowice Południe). Projekt obejmuje głównie promocję skansenu, jego działalność wpływa na całe Pyskowice tym oba podobszary rewitalizacji, głównie w zakresie tworzenia miejsc pracy oraz dbania o tożsamość lokalną. Projekt wpisuje się w problemy rewitalizacyjne nr III.PR2, V.PR1, V.PR2 oraz XI PR2. Wpisuje się również w cel operacyjny nr V (C V) oraz kierunek działań nr K V.2.

Projekt uzupełniający nr 9 pn.: „Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku” przylega do podobszaru rewitalizowanego nr 1 (Pyskowice Północ (Stare Miasto)) i znajduje się w obszarze zdegradowanym nr 1 (Pyskowice Północ). Projekt obejmuje poprawę wizerunku przedszkola. Klientami przedszkola są dzieci i rodzice - przede wszystkim mieszkańcy podobszaru rewitalizacji nr 1.

Projekt wpisuje się w problemy rewitalizacyjne nr V.PR2, XI PR2. Wpisuje się również w cel operacyjny nr II i V (C II, C V) oraz kierunek działań nr K V.2.

9.4.2.2 Pozostałe projekty uzupełniające

Ponadto przygotowana została lista pozostałych projektów uzupełniających, które będą wspierać podobszary rewitalizacji. Stanowią one uzupełnienie zgłoszonych w ramach programu projektów o dodatkowe przedsięwzięcie, które powinny być promowane i wspierane. Poniższa tabela prezentuje pozostałe projekty uzupełniające.

Tabela 54. Pozostałe projekty uzupełniające związanych z Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023

L.p.	Pozostałe projekty uzupełniające	Przykładowe rodzaje działań	Planowany sposób finansowania	Lata realizacji działań	Zgodność z problemami	Zgodność z celami
1	Modernizacja, budowa i rozbudowa obiektów rekreacyjno-sportowych i kulturalnych – projekty inwestycyjne	- utworzenie nowej infrastruktury rekreacyjno-sportowej - realizacja infrastruktury sportowej umożliwiającej realizację aktywności fizycznej na wolnym powietrzu - utworzenie miejsc realizacji pomysłów i pasji	Dotacje, kredyty, partnerstwo publiczno-prywatne, inne źródła zewnętrzne, środki własne	2017-2023	III PR2, V PR1, VPR2, XI PR1I	C II, C V

2	Modernizacja, budowa i rozbudowa obiektów służących rozwojowi społecznemu – projekty inwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie miejsc spotkań - organizacja warsztatów rozwoju zainteresowań - tworzenie inicjatyw samopomocowych - utworzenie miejsc spotkań - utworzenie grup wsparcia - organizacja poradnictwa specjalistycznego - tworzenie możliwości rozwoju zawodowego - organizacja szkoleń 			III PR1, III PR1I, V PR1, VPR2, VI PR1, VI PR2, VII PR1, VII PR2	C II, C III
3	Działania rekreacyjno-sportowe, kulturalne i społeczne zwiększające możliwości spędzania czasu wolnego na obszarze rewitalizowanym – projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja wydarzeń muzycznych - organizacja warsztatów rozwoju zainteresowań - organizacja przedstawień okolicznościowych - wykorzystywanie potencjału terenów zielonych - rozwój infrastruktury sportowo – wypoczynkowej - organizowanie nowych form spędzania wolnego czasu - modernizacja obiektów sportowych - utworzenie stref aktywnego wypoczynku - modernizacja placów zabaw dla dzieci 			III PR2, V PR1, VPR2, XI PR1I, VI PR1, VI PR2, I PR1, I PR2, II PR1, II PR2, III PR2, VII PR1, VII PR2	C II, C V
4	Działania integracyjne oraz aktywizujące społeczność lokalną do większego zaangażowania na rzecz rozwoju obszaru rewitalizowanego – projekty	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie procesów integracji społecznej - utworzenie miejsc spotkań - rozwój umiejętności współpracy mieszkańców - tworzenie 			I PR1, I PR2, II PR1, II PR2, IV PR1, IV PR2, VI PR1, VI PR2	C I, C II, C V

	inwestycyjne i nieinwestycyjne	<p>możliwości rozwoju zawodowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja szkoleń zawodowych - włączanie mieszkańców w działania na rzecz poprawy estetyki przestrzeni publicznej - promowane odpowiedzialności za własne otoczenie 				
5	Edukacja ekologiczna oraz inne projekty służące poprawie efektywności ekologicznej i energetycznej na obszarze rewitalizowanym – projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie wśród mieszkańców zachowań przyjaznych środowisku - promowanie odnawialnych źródeł energii - modernizacja oświetlenia ulicznego - wprowadzanie nowoczesnych form unieszkodliwiania odpadów - rozbudowanie infrastruktury wodno - kanalizacyjnej 			VIII PR1, VIII PR2	C VI
6	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej, reorganizacja funkcjonowania komunikacji publicznej oraz stworzenie sieci rowerowej – projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie przyjaznych środowisku form transportu - promowanie transportu rowerowego - rozwijanie nowoczesnych form obsługi komunikacji publicznej 			IX PR1, IX PR2, X PR1, X PR2, XII PR1, XII PR2	C IV
7	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury lokalnej, komunalnej i gospodarczej mająca na celu poprawę warunków mieszkaniowych oraz rozwój obszaru rewitalizowanego - projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne	<ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie nowoczesnych form unieszkodliwiania odpadów - rozbudowanie infrastruktury wodno – kanalizacyjnej - instalowanie ekranów akustycznych - remontowanie infrastruktury mieszkaniowej - remontowanie 			I PR1, I PR2, III PR1, XI PR1, XI PR2	C1

8	Poprawa kompetencji i zdolności zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizowanego, działania na rzecz ich zdrowia oraz wzrost liczby miejsc pracy - projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne	dróg i związanej z nimi infrastruktury - tworzenie inicjatyw samopomocowych - utworzenie grup wsparcia - organizacja poradnictwa specjalistycznego - tworzenie możliwości rozwoju zawodowego - organizacja szkoleń - prowadzenie kampanii społecznych w sprawie troski o zdrowie mieszkańców			I PR1, I PR2, II PR1, II PR2, III PR1, IV PR1, IV PR2	C 2, C 3
---	---	--	--	--	---	----------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta Pyskowice

9.5 Źródła finansowania i harmonogram projektów

Projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na projekty podstawowe i projekty uzupełniające. Poniżej przedstawiono ich źródła finansowania – z rozkładem na budżet gminy oraz zewnętrzne i pozostałe źródła finansowania. Istotny jest również harmonogram realizacji projektów opracowany poniżej.

9.5.1 Harmonogram i plan finansowy projektów podstawowych

Tabela 55. Harmonogram i plan finansowy projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	2017	2018	2019	2020	2021	Źródło finansowania	Wartość projektu
1.	Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu						budżet miasta, fundusze zewnętrzne	2 000 000,00
2.	Aktywni Razem						dotacja EFS, wkład własny	875 321,00
3.	Droga do pracy						dotacja EFS, wkład własny	739 730,00
4.	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach – dostosowanie dla potrzeb wszystkich grup wiekowych						Budżet miasta, środki zewnętrzne: LGD Leśna Kraina Górnego Śląska- 19.2 "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" PROW na lata 2014-2020 POIiŚ 2014-2020- działanie 2.5 poprawa jakości środowiska miejskiego.	4 200 000,00
5.	Aktywne - zielone centrum rekreacji						wkład własny, fundusze zewnętrzne	1 000 000,00
6.	Centrum aktywizacji społecznej południowej części miasta						Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	2 000 000,00
7.	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach						Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	2 000 000,00
8.	Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej w budynku przy ul. Sikorskiego 83 w Pyskowicach						Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	2 500 000,00
9.	Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych w mieście.						Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020, WFOŚiGW	4 000 000,00
10.	Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach.						Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020, WFOŚiGW	12 000 000,00

11.	CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH					fundusze zewnętrzne, MOKiS	2 000 000,00
12.	Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP					fundusze zewnętrzne	5 000 000,00
13.	"Przestrzeń integracji"					fundusze zewnętrzne - FIO	70 000,00
14.	"Praca u podstaw"					sponsoring i pozyskanie środków zewnętrznych	5 000,00
15.	Miejsce do życia					środki zewnętrzne (FIO)	40 000,00
16.	Sport dla młodych					Budżet Miasta	250 000,00
17.	Pyskowicki Bank Czasu					środki własne	5 000,00

Źródło: opracowanie własne

9.5.2 Harmonogram i plan finansowy projektów uzupełniających

Tabela 56. Harmonogram i plan finansowy projektów uzupełniających

Lp.	Nazwa projektu	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Źródło finansowania	Wartość projektu
1.	Skansen kolejowy w Pyskowicach								Środki UE, budżet miasta, wolontariat	8 000 000,00
2.	Dobrze zaGRAnę								Wolontariat, fundusze zewnętrzne	5 000,00
3.	Modernizacja Targowiska Miejskiego								Budżet miasta, środki zewnętrzne	100 000,00
4.	Aktywacja zdrowej komunikacji								Umowy z firmami transportowymi	200 000,00
5.	Warsztaty integracyjno-rozwojowe								Środki własne, dofinansowanie	30 000,00
6.	Czystsze ogrzewanie								Budżet Miasta, fundusze zewnętrzne	3 000 000,00
7.	Dom Seniora								Budżet miasta / MZBM	2 000 000,00
8.	Plac spotkań nie tylko od święta								Budżet miasta	1 000 000,00
9.	Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku								Budżet miasta	60 000,00
10.	Modernizacja zabytkowego budynku Ratusza								Budżet miasta, środki zewnętrzne z RPO WSI 2014-2020 Poddziałanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe	1 800 000,00
11.	Budowa oświetlenia miejskiego przy wykorzystaniu OZE								Budżet Miasta, fundusze zewnętrzne IZ RPO WSL 2014-2020	750 000,00

Źródło: opracowanie własne

9.5.3 Źródła finansowania projektów

Tabela 57. Zestawienie projektów rewitalizacyjnych wraz z indykatywnymi środkami finansowymi w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania

L.p.	Nazwa Projektu	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]				
		Pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Pochodzące ze źródeł prywatnych	Pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS, FS	Pochodzące z innych źródeł	Suma
1	Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu	400 000,00		1 600 000,00		2 000 000,00
2	Aktywni Razem	131 298,00		744 023,00		875 321,00
3	Droga do pracy	110 960,00		628 770,00		739 730,00
4	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach - dostosowanie dla potrzeb wszystkich grup wiekowych	630 000,00		3 570 000,00		4 200 000,00
5	Aktywne - zielone centrum rekreacji	400 000,00		600 000,00		1 000 000,00
6	Centrum aktywizacji społecznej południowej części miasta	800 000,00		1 200 000,00		2 000 000,00
7	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach	300 000,00		1 700 000,00		2 000 000,00
8	Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej w budynku przy ul. Sikorskiego 83 w Pyskowicach	1 000 000,00		1 500 000,00		2 500 000,00
9	Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych w mieście.	600 000,00		3 400 000,00		4 000 000,00
10	Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach.	2 400 000,00		13 600 000,00		16 000 000,00

11.	CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH	300 000,00		1 700 000,00		2 000 000,00
12.	Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP	750 000,00		4 250 000,00		5 000 000,00
13.	"Przestrzeń integracji"			40 000,00	30 000,00	70 000,00
14.	"Praca u podstaw"				5 000,00	5 000,00
15.	Miejsce do życia			35 000,00	5 000,00	40 000,00
16.	Sport dla młodych	200 000,00			50 000,00	250 000,00
17.	Pyskowicki Bank Czasu				5 000,00	5 000,00
18.	Skansen kolejowy w Pyskowicach		50 000,00	7 000 000,00	950 000,00	8 000 000,00
19.	dobrze zaGRAnie	5 000,00				5 000,00
20.	Modernizacja Targowiska Miejskiego	100 000,00				100 000,00
21.	Aktywacja zdrowej komunikacji		200 000,00			200 000,00
22.	Warsztaty integracyjno - rozwojowe	5 000,00		25 000,00		30 000,00
23.	Czystsze ogrzewanie		3 000 000,00			3 000 000,00
24.	Dom Seniora	500 000,00		1 500 000,00		2 000 000,00
25.	Plac spotkań nie tylko od święta	400 000,00		600 000,00		1 000 000,00
26.	Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku	60 000,00				60 000,00
27.	Modernizacja zabytkowego budynku Ratusza	270 000,00		1 530 000,00		1 800 000,00
28.	Budowa oświetlenia miejskiego przy wykorzystaniu OZE	112 500,00		637 500,00		750 000,00
Łącznie		9 474 758,00	3 250 000,00	45 860 293,00	1 045 000,00	59 630 051,00

Źródło: opracowanie własne

10 ZAPEWNIENIE KOMPLEMENTARNOŚCI DZIAŁAŃ

Jednym z najważniejszych aspektów Lokalnego Programu Rewitalizacji jest komplementarność. Powiązania, które łączą poszczególne projekty, zapewniają efektywne korzystanie ze środków finansowych pozyskanych na działania rewitalizacyjne. Pod względem położenia oraz zakresu tematycznego, można dostrzec, iż kilka projektów w opracowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji jest bardzo spójnych lub uzupełniających się wzajemnie. Przykładem mogą być takie pary projektów jak np. „Warsztaty integracyjno – rozwojowe” z „Centrum inicjatyw społecznych” lub „Droga do pracy”, „Praca u podstaw” z „Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny w budynku przy ul. Gen. Władysława Sikorskiego 83 w Pyskowicach”. Dotyczą one zarówno działań miękkich, jak i inwestycyjnych. Łączenie projektów jest bardzo istotne w trakcie programowania procesu rewitalizacji. Aby rewitalizowana przestrzeń przynosiła oczekiwane efekty, musi ulec poprawie nie tylko w zakresie sfery społecznej. Wiąże się to także z ogólną poprawą funkcjonowania miasta dzięki modernizacji infrastruktury, efektywnej gospodarce, czy większej dbałości o środowisko.

10.1 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa w Programie Rewitalizacji zapewniona jest poprzez uwzględnienie negatywnych zjawisk, odnoszących się do wszystkich wymiarów odnowy miejskiej przestrzeni. Problemy miasta analizowane są w aspekcie społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz infrastrukturalnym. Działania, które wybrano mają zapewnić w ciągły sposób proces ponownego zagospodarowania obszarów na którym występują skumulowane problemy wdrażając odpowiednie czynności gospodarcze i społeczne. Wszystkie wybrane działania mają zaradzić kompleksowo wszystkim wyłonionym poprzez diagnozę problemom – przede wszystkim społecznym. Projekty zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji mają na celu zapewnienie mieszkańcom możliwości rozwoju osobistego oraz zawodowego. Dzięki temu kapitał społeczny będzie się rozwijać, a jego wartość będzie rosła. Społeczność lokalna zostanie aktywizowana poprzez nowe przestrzenie integracji i codziennych interakcji. Wiele inicjatyw i wydarzeń będzie organizowanych zwłaszcza dla młodzieży oraz osób starszych, niepełnosprawnych, a także wykluczonych społecznie.

10.2 Komplementarność przestrzenna

Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizowany został wyznaczony dzięki dokładnie przeprowadzonej analizie wskaźnikowej według wcześniej wytyczonych czynników. W zastosowanej analizie wykorzystano czynniki ilościowe i jakościowe. W trakcie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego prowadzono działania partycypacyjne i konsultacje społeczne dla włączenia jak najszerszego grona

mieszkańców w prace nad diagnozą. W ramach działań partycypacyjnych służących delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego odbywały się spotkania ze wszystkimi interesariuszami procesu rewitalizacji, tj. mieszkańcami, lokalnymi przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych, lokalnymi liderami opinii oraz pracownikami Urzędu Miasta i członkami Rady Miasta w Pyskowicach.

Ujęte w Programie Rewitalizacji projekty skupione są wyłącznie na obszarach rewitalizacji, będąc z nimi w ścisłej korelacji. Komplementarność przestrzenna została zapewniona dzięki koncentracji działań w różnych elementach miejskiej tkanki, odpowiadając jednocześnie na najważniejsze problemy danego obszaru. Projekty ujęte w programie dotyczą zarówno pustostanów jak i terenów zielonych. W każdej przestrzeni objętej projektem może aktywnie działać i integrować się lokalna społeczność. Działania są również odpowiedzią na potrzeby wykorzystania potencjałów miasta. Poprzez odpowiednie prowadzenie i włączenie mieszkańców do uczestniczenia i wdrażania projektów pozytywne skutki oddziałują na całe miasto, ponieważ większość projektów dotyczy przestrzeni publicznej. Wdrożenie działań i projektów w życie miejskie pozwoli zahamować dalszemu rozwojowi problemów społecznych.

10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostaje zapewniona dzięki współpracy w ramach lokalnego programu rewitalizacji różnych podmiotów działających na rzecz realizacji procesu rewitalizacji i poprawy negatywnych zjawisk w obszarze rewitalizowanym. Każdy interesariusz może zostać partnerem Programu Rewitalizacji, a więc mieć wpływ na realizację tego przedsięwzięcia. Będzie miał dostęp do informacji i danych dotyczących stopnia realizacji założeń programu, a także będzie mógł uczestniczyć w poszczególnych etapach wdrażania projektów, z możliwością zgłaszania usprawnień.

10.4 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresową ilustruje poniższy opis. Podczas wyboru projektów ważnym kryterium była ciągłość programowa. Zdefiniowane projekty są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć finansowanych z różnych źródeł m.in. przez lokalny samorząd, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa itp.

Komplementarność projektów podzielono na dwa rodzaje: zewnętrzną i wewnętrzną. Komplementarność zewnętrzna odnosi się do projektów dotychczas zrealizowanych w mieście, będących w trakcie realizacji, bądź do projektów planowanych. Projekty ujęte w Programie Rewitalizacji nie powinny odbiegać od bieżącej polityki rozwoju gminy i podjętych przez nią działań. Natomiast komplementarność wewnętrzna odnosi się do charakteru projektów ujętych w programie. Zwrócono uwagę w szczególności na to, czy opisane projekty nie kolidują ze sobą, a także czy uzupełniają się nawzajem.

10.5 Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice została zapewniona poprzez poszczególne projekty. Wskazano możliwe źródła finansowania z przewidywaniem możliwości wykorzystania publicznych funduszy wspólnotowych (jak np. Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych), krajowych oraz prywatnych. Program Rewitalizacji jako pierwsze zakłada wykorzystanie funduszy zewnętrznych przeznaczonych na działania rewitalizacyjne.

11 System zarządzania programem

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Pyskowice zostanie ulokowany w ogólnym systemie zarządzania Gminą, co zapewni efektywne współdziałanie instytucji zarówno na poziomie gminy jak i powiatu. Spójność procedur oraz wzajemne uzupełnianie się poszczególnych działań zapewni nienaruszalność zasady subsydiarności. Opracowany system zarządzania programem uwzględnia istniejące rozwiązania organizacyjne, jakie działają w Urzędzie Miasta Pyskowice, jednocześnie będąc zorientowanym w kierunku realizacji zasad partycypacji, współdecydowania oraz partnerstwa.

Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy:

- Rada Gminy – zgodnie z przepisami ustaw ustrojowych regulujących zasady działania jednostek samorządu terytorialnego, uwzględnia procesy rewitalizacji w projektowaniu budżetu samorządu, uchwała program, akceptuje jego zmiany;
- Burmistrz Pyskowic – jednoosobowy organ wykonawczy w gminie, odpowiedzialny za wdrażanie programu;
- Pracownicy gminnych jednostek organizacyjnych – jako aparat pomocniczy, za pomocą którego Burmistrz wykonuje swoje zadania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastruktury i sferze przestrzennej.

Osobą odpowiedzialną za funkcjonowanie tej struktury jest Burmistrz Pyskowic.

Na potrzeby realizacji niniejszego Programu zostaną rozszerzone obowiązki pracownika na samodzielnym stanowisku ds. promocji i rozwoju. Do zadań tego pracownika będzie należeć prowadzenie czynności operacyjnych związanych z wdrażaniem programu, a w szczególności:

- prowadzenie i aktualizacja bazy projektów rewitalizacyjnych;
- wdrażanie działań określonych w programie;
- koordynacja projektów rewitalizacyjnych;
- monitoring realizacji przedsięwzięć oraz założonych wskaźników;

- pozyskiwanie od uprawnionych podmiotów oraz agregacja danych do monitorowania sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej na terenie miasta, w aspekcie okresowej ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów rewitalizacyjnych, określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji;
- prowadzenie działań informacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie gminy;
- prowadzenie dokumentacji i obsługi administracyjnej Komitetu Rewitalizacyjnego.

Dla potrzeb koordynacji działań rewitalizacyjnych oraz podejmowania decyzji strategicznych, po uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji, zostanie powołany Komitet Rewitalizacyjny, któremu przewodniczyć będzie Burmistrz Pyskowic. Członków komitetu powołuje burmistrz spośród pracowników urzędu oraz jednostek gminnych, jak również na wniosek przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz samorządu gospodarczego, działającego w gminie. Do zadań komitetu należeć będzie przede wszystkim:

- określenie ram i zasad wprowadzania projektów do bazy projektów rewitalizacyjnych, stosownie do potrzeb i sytuacji panującej w gminie;
- monitorowanie sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej na terenie miasta (monitoring obszarów kryzysowych), na podstawie danych zgromadzonych przez pracownika urzędu, dostarczonych przez jednostki i instytucje wskazane w LPR;
- ocena potrzeb i inicjowanie aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- udział w konsultacjach społecznych i warsztatach, na rzecz modelowania procesów rewitalizacyjnych, określonych w Programie Rewitalizacji;
- zgłaszanie propozycji zadań do realizacji w ramach Programu Rewitalizacji;
- ocena propozycji projektów rewitalizacyjnych, grupowanie projektów (podstawowe, uzupełniające);
- tworzenie warunków dla aktywnej i sprawnej współpracy wszystkich interesariuszy Lokalnego Programu Rewitalizacji.

12 MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW – PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Udział partnerów w realizacji Programu Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023 jest warunkiem koniecznym dla sukcesu rewitalizacji, ale również wpływa pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań, zwiększa skuteczność zaplanowanego procesu. Zaangażowanie partnerów będzie czynnikiem sprzyjającym efektywnemu wykorzystaniu środków finansowych. Partycypacja społeczna jest jedną z podstawowych zasad w oparciu o którą stworzono niniejszy dokument. Tworzenie Programu Rewitalizacji zostało skoordynowane przez władze samorządowe i poddane konsultacjom w oparciu o diagnozę lokalnych problemów.

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji umożliwi osiągnięcie następujących korzyści:

- zwiększenie jakości współpracy pomiędzy wszystkimi grupami interesariuszy;
- zwiększenie koherencji działań instytucji, podmiotów oraz osób zaangażowanych w realizację określonych celów;
- transparentność procesu decyzyjnego;
- uproszczenie systemu zarządzania;
- synergia wiedzy i doświadczenia partnerów;
- wspólna realizacja przedsięwzięć;
- łączenie kapitału finansowego i społecznego;
- zwiększenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji;
- zwiększenie trafności, celowości i ukierunkowanie wykorzystania środków finansowych w ramach montażu wielu źródeł;
- uzyskanie wysokiej jakości precyzyjnych i użytecznych informacji w zakresie diagnozy potrzeb oraz osiągniętych rezultatów działań;
- zwiększenie potencjału i zaangażowania osób, grup i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.

Podstawowym narzędziem partycypacji społecznej będzie interaktywna podstrona serwisu internetowego gminy i miasta (np. w ramach BIP), z monitorowanym licznikiem wejść. Ponadto, na podsumowanie kolejnych lat wdrażania programu, Burmistrz organizował będzie otwarte dla społeczności lokalnej spotkania, kierowane w szczególności do przedstawicieli lokalnego biznesu, organizacji społecznych, młodzieży czy seniorów, na

których omawiane będą zagadnienia związane z jego realizacją. Spotkania te będą protokolowane, a ich wyniki posłużą do średniookresowej ewaluacji programu.

Podczas realizacji kolejnych etapów przygotowania Programu Rewitalizacji prowadzono działania partycypacyjne.

Na etapie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego prowadzono działania partycypacyjne i konsultacje społeczne mające na celu włączenie jak najszerszego grona mieszkańców w prace nad diagnozą. W ramach działań partycypacyjnych służących delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego odbywały się spotkania, w których udział brali wszyscy interesariusze procesu rewitalizacji w Pyskowicach, tj. pracownicy Urzędu Miasta w Pyskowicach, radni Rady Miasta w Pyskowicach, lokalni liderzy opinii, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy oraz mieszkańcy.

Spotkanie otwierające prace nad opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pyskowice na lata 2016 – 2023 odbyło się 5 września 2016 r. w Urzędzie Miejskim w Pyskowicach. W spotkaniu uczestniczyli m.in.: Burmistrz Miasta Pyskowice Waław Kęska wraz ze współpracownikami, radni oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych Gminy Pyskowice. Podczas spotkania omówiono plan działań związanych z opracowaniem Planu Rewitalizacji we współpracy z całą społecznością lokalną; dyskutowano również o najważniejszych problemach społecznych, gospodarczych, technicznych i środowiskowych, które powinny zostać uwzględnione w Planie Rewitalizacji.

22 września 2016 r. w Urzędzie Miejskim w Pyskowicach miało miejsce kolejne spotkanie w ramach projektu LPR. Składało się ono z następujących części:

- warsztaty, w czasie których powstała pajęczyna problemów społecznych Pyskowic;
- zogniskowany wywiad grupowy (fokus), w czasie którego określona została mapa potencjałów społecznych Pyskowic.

O roli przedsiębiorczości w działaniach rewitalizacyjnych rozmawiano podczas warsztatów adresowanych do lokalnych firm działających na terenie Pyskowic, które odbyły się w Urzędzie Miasta Pyskowice w dniu 25 listopada 2016 r. o godz. 14.00. Blisko trzygodzinna dyskusja poświęcona była najważniejszemu problemom Pyskowic, przede wszystkim tym, które dotyczą również lokalnych przedsiębiorców i ich pracowników. Działania związane z diagnozowaniem problemów społecznych, gospodarczych, technicznych i środowiskowych są częścią projektu pn. Opracowanie Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023.

W dniu 25 listopada 2016 r. w Urzędzie Miasta Pyskowice spotkali się przedstawiciele organizacji pozarządowych, uczestniczący w opracowywaniu Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023. Głównym celem spotkania była dyskusja o lokalnych problemach społecznych oraz omówienie możliwości realizacji wspólnych działań partnerskich, które mogą dobrze przysłużyć się rewitalizacji. Podczas ciekawych warsztatów typowano miejsca, wymagające jak najszybszej interwencji, zarówno jeśli chodzi o problemy społeczne, jak też wizerunek przestrzeni publicznej czy stan techniczny infrastruktury. Zebrano wiele cennych uwag oraz propozycji działań, w które chcą się zaangażować organizacje pozarządowe we współpracy z innymi partnerami.

Zespół opracowujący Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Pyskowice spotkał się w dniu 29 listopada 2016 roku z radnymi Miasta Pyskowice, którym przedstawiono proponowany kształt obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego. Samorządowcy pozytywnie odnieśli się do rekomendowanego obszaru, zwracając jednocześnie uwagę, że najważniejsze jest w tej sprawie zdanie mieszkańców Pyskowic, którzy dzięki rewitalizacji powinni odczuć poprawę jakości życia i odnowę więzi lokalnych.

30 listopada 2016 r. w gronie mieszkańców Pyskowic i przedstawicieli lokalnego samorządu dyskutowano o problemach i oczekiwaniach wobec przygotowywanej rewitalizacji Pyskowic. Spotkanie odbyło się w sali sesyjnej Urzędu Miejskiego w Pyskowicach. Mieszkańcy z aprobatą odnieśli się do zaproponowanego kształtu obszaru rewitalizowanego na terenie Pyskowic, dzielącego się na dwa mniejsze podobszary: pierwszy – w centralnej części miasta wraz z Rynkiem, drugi – w południowej części miasta, przy węźle kolejowym. W trakcie dyskusji zaproponowano włączenie do obszaru rewitalizowanego m.in. tzw. placu dożynkowego oraz kilku innych obiektów w centrum miasta.

Część Starych Pyskowic to jeden z podobszarów wyznaczonych do objęcia rewitalizacją. Mieszkańcy tej części miasta aktywnie włączyli się w przygotowanie lokalnego programu rewitalizacji, w którym chcą uwzględnić ważne projekty poprawiające jakość życia. W dniu 8 grudnia 2016 r., w Domu Parafialnym w Starych Pyskowicach odbyło się spotkanie warsztatowe, podczas którego omawiano lokalne problemy i potencjały. Padły również pierwsze propozycje projektów, które mieszkańcy chcieliby widzieć w planie rewitalizacji miasta.

Wstępne propozycje projektów zostały opracowane podczas spotkań z interesariuszami odbywających się w listopadzie i grudniu 2016r.

Mieszkańcom został udostępniony wzór karty projektu, na której można było opisać propozycję przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Wypełnione komputerowo lub drukowanym pismem karty składano w terminie od 5 do 15 stycznia 2016r. w następujący sposób:

- w postaci wydrukowanej w siedzibie Urzędu Miasta Pyskowice, ul. Strzelców Bytomskich 3 na dzienniku podawczym w godzinach pracy urzędu;
- w postaci zeskanowanej na adres e-mail.

Na kolejnym spotkaniu w gronie mieszkańców Pyskowic i przedstawicieli organizacji pozarządowych dyskutowano o projektach rewitalizacyjnych w Pyskowicach. Spotkanie to odbyło się w dniu 18 stycznia 2017 r. w sali sesyjnej Urzędu Miejskiego w Pyskowicach. Uczestnicy z aprobatą odnieśli się zaproponowanych projektów przygotowanych na podstawie zebranych kart projektów oraz propozycji z wcześniejszych spotkań.

Konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Pyskowice trwały od 3 lutego (od kiedy informacja o zakończeniu przygotowania Programu Rewitalizacji pojawiła się na stronie internetowej Miasta) do 9 marca 2017 roku. W dniu 8 lutego br. o godz. 17.30 w Urzędzie Miasta Pyskowice odbyło się spotkanie konsultacyjne, prezentujące projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Pyskowice na lata 2016 – 2023. Uwagi do projektu można było składać w nieprzekraczalnym terminie do 9 marca 2017 w formie papierowej, elektronicznej, za pomocą specjalnego formularza lub w formie ustnych uwag.

13 Zasady współpracy z partnerami

Partnerów, biorących udział w realizacji programu, można podzielić na cztery główne grupy:

- instytucje publiczne – przede wszystkim władze samorządowe: województwa śląskiego, powiatu gliwickiego i gminy Pyskowice, agendy i agencje rządowe, Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Gliwicach, Urząd Skarbowy II w Gliwicach, gminne jednostki organizacyjne (np. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu w Pyskowicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach), przedsiębiorstwa komunalne itp.;
- przedsiębiorcy, samorząd gospodarczy i instytucje otoczenia biznesu (lokalne firmy, spółdzielnie, stowarzyszenia gospodarcze;
- organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, grupy nieformalne) np. Stowarzyszenie Ludzie Miasta, Klub Seniora 50+, Towarzystwo Ochrony Zabytków Kolejnictwa i Organizacji Skansenów, Miejski Klub sportowo – rekreacyjny „Czarni”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Caritas, JA-TY-MY Stowarzyszenie Środowisk Osób Niepełnosprawnych, ich Rodzin i Przyjaciół), społecznicy, przedstawiciele kościołów i zarejestrowanych związków wyznaniowych, organizacje charytatywne działające w strukturze kościołów;
- mieszkańcy, w tym zarówno osoby prywatne, jak też wspólnoty mieszkaniowe lub spółdzielnie mieszkaniowe.

Udział partnerów w realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice stanowi jeden z kluczowych czynników umożliwiających sukces procesu rewitalizacji oraz wpływa pozytywnie na efektywność zaplanowanych działań i zwiększa ich skuteczność. Zaangażowanie partnerów we wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji można zaplanować co najmniej w następujących obszarach:

- dostarczanie danych niezbędnych do danych do monitorowania sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej, przestrzennej na terenie miasta, w aspekcie okresowej ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji – do takich partnerów zaliczyć można m.in. Urząd Skarbowy II w Gliwicach, Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach itp.;
- realizację projektów rewitalizacyjnych zgodnie z zakresem przedsięwzięć ujętych w niniejszym Programie – do takich partnerów zaliczyć można m.in. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu w Pyskowicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach, Stowarzyszenie Ludzie Miasta;
- dostarczanie danych do wskaźników monitorujących proces rewitalizacji (wskaźniki produktu i rezultatu) w przypadku partnerów wdrażających projekty;
- dołączanie się do wdrażanych już przez inne podmioty projektów rewitalizacyjnych, co wygeneruje wyższą wartość dodaną z tych przedsięwzięć i wpłynie na bardziej efektywne wykorzystanie środków finansowych.

Poniżej przedstawiono w tabeli przykładowe partnerstwa, które mogą wzmocnić rezultaty wdrażanych projektów rewitalizacyjnych.

Tabela 58. Rekomendowane partnerstwa we wdrażaniu projektów podstawowych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Rekomendowani partnerzy
1	Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu	MOKiS Pyskowice	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Kultury i Sportu
2	Aktywni Razem	Osoba fizyczna Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach
3	Droga do pracy	Osoba fizyczna Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach
4	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach – dostosowanie dla potrzeb wszystkich grup wiekowych	Urząd Miejski w Pyskowicach	Urząd Miejski w Pyskowicach
5	Aktywne – zielone centrum rekreacji	Urząd Miejski w Pyskowicach Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Urząd Miasta, NGO – Stowarzyszenie Ludzie miasta
6	Centrum aktywizacji społecznej południowej części miasta	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Urząd Miasta
7	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Urząd Miasta
8	Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej w budynku przy ul. Sikorskiego 83 w Pyskowicach	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Urząd Miasta
9	Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych w mieście.	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Urząd Miasta
10	Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach.	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Urząd Miasta, MZBM-TBS
11	CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH	MOKiS Pyskowice	Miejski Ośrodek Kultury i Sportu
12	Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP	Stowarzyszenie Ludzie Miasta Osoba fizyczna	Stowarzyszenie Ludzie Miasta, Urząd Miejski w Pyskowicach, PKP (w kwestii własności), biblioteka
13	"Przestrzeń integracji"	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Stowarzyszenie Ludzie Miasta
14	"Praca u podstaw"	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Stowarzyszenie Ludzie Miasta
15	Miejsce do życia	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Stowarzyszenie Ludzie Miasta
16	Sport dla młodych	Osoba fizyczna	Urząd Miasta
17	Pyskowicki Bank Czasu	Osoba fizyczna	Stowarzyszenia, ew. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu, biblioteki - jako miejsca wymian i spotkań
18	Budowa oświetlenia miejskiego przy wykorzystaniu OZE	Urząd Miasta	Urząd Miasta Pyskowice

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 59. Rekomendowane partnerstwa we wdrażaniu projektów uzupełniających w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Rekomendowani partnerzy
1	Skansen kolejowy w Pyskowicach	Osoba fizyczna	Towarzystwo Ochrony Zabytków Kolei i Organizacji Skansenów w Pyskowicach
2	Dobrze zaGRAnie	Osoba fizyczna	placówki oświatowe, mieszkańcy
3	Modernizacja Targowiska Miejskiego	Urząd Miasta	Gmina Pyskowice
4	Aktywacja zdrowej komunikacji	Urząd Miasta	Transport publiczny
5	Warsztaty integracyjno-rozwojowe	Urząd Miasta	Centrum Pomocy Rodzinie
6	Czystsze ogrzewanie	Urząd Miasta	Mieszkańcy, gmina, firma obsługująca
7	Dom Seniora	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	MZBM, Urząd Miasta
8	Plac spotkań nie tylko od święta	Osoba fizyczna	Miasto Pyskowice
9	Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku	Osoba fizyczna	Miasto Pyskowice

Źródło: Opracowanie własne

W procesie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dużą uwagę skupiono na partycypacji społecznej. Konsultacjom społecznym poddano zarówno diagnozę obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego, jak też sam projekt programu. Przewiduje się kontynuację działań partycypacyjnych kierowanych do wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji w Pyskowicach także na etapie ewaluacji programu i jego aktualizacji.

Zastosowanie zasady partnerstwa i partycypacji umożliwi osiągnięcie następujących korzyści:

- poprawę jakości współpracy pomiędzy wszystkimi zidentyfikowanymi powyżej grupami interesariuszy;
- zwiększenie koherencji działań instytucji, podmiotów oraz osób zaangażowanych w realizację określonych celów;
- transparentność procesu decyzyjnego;
- uproszczenie systemu zarządzania;
- synergiję wiedzy i doświadczenia partnerów;
- rozwój partnerstw projektowych;
- łączenie kapitału finansowego i społecznego;
- zwiększenie stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji;
- zwiększenie trafności, celowości i ukierunkowanie wykorzystania środków finansowych w ramach montażu wielu źródeł;

- uzyskanie wysokiej jakości precyzyjnych i użytecznych informacji w zakresie diagnozy potrzeb oraz osiąganych rezultatów działań;
- zwiększenie potencjału i zaangażowania osób, grup i podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.

14 SYSTEM MONITOROWANIA, EWALUACJI I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

System monitorowania oraz ewaluacji działań jest niezwykle ważnym elementem dla realizowania celów Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice. W ten sposób można sprawdzić czy Program realnie wpływa na miasto i życie jego mieszkańców

Monitorowanie polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i analizowaniu wiarygodnych danych dotyczących wyznaczonych obszarów rewitalizowanych oraz formułowaniu na ich podstawie ocen skuteczności i efektywności prowadzonych procesów. Czynności prowadzone w ramach monitoringu będą służyły w szczególności zapewnieniu zgodności działań wynikających z programu z przyjętymi na podstawie diagnozy założeniami. Na ich podstawie ma zostać oceniona skuteczność i efektywność zachodzących procesów.

Monitoring działań będzie nie tylko bazował na wskaźnikach, ale również będzie pomocny w ocenie tempa i kierunków zachodzących zmian w wymiarze ogólnym, jak również postępu wdrażania działań o charakterze operacyjnym.

Procesy rewitalizacyjne to ciągłe zmierzanie do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. W celu urzeczywistnienia sformułowanej wcześniej wizji rewitalizacji, jak również realizacji celu strategicznego rewitalizacji i jego celów operacyjnych zdefiniowano wskaźniki umożliwiające ocenę realizacji Programu.

Ocena stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice będzie się opierała na powiązanej ze sobą analizie i ocenie:

- wartości wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji;
- wartości wskaźników określających produkty i rezultaty poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wartości bazowe wskaźników dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych odbywać ustalane będą przed ich realizacją (w momencie rozpoczęcia procesu rewitalizacji lub rozpoczęcia realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego), natomiast ustalanie wartości docelowych tych wskaźników – po zakończeniu realizacji.

Wartości docelowej nie wyznaczono z uwagi na fakt, że badana będzie zmiana wartości wskaźników w stosunku do wartości początkowej (wzrost lub spadek). W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie wskaźników, które określają postęp w osiągnięciu celów rewitalizacji.

Tabela 60. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023 dla podobszaru rewitalizowanego 1

Lp.	Nazwa wskaźnika	Dane ilościowe	Oczekiwany kierunek zmian do roku 2023	Źródła danych do oceny wskaźnika	Powiązanie z celami rewitalizacji (zgodnymi z Rysunkiem nr 13)	Powiązanie z kierunkami rewitalizacyjnymi (zgodnymi z Rysunkiem nr 13)
1	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej -	341	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.4.
2	Liczba długotrwale bezrobotnych	78	spadek	Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C II	K II.3., K II.4
3	Liczba osób dopuszczających się przemocy	44	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach, Komisariat Policji w Pyskowicach	C I	K I.2.
4	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	12	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I	K I.1., K I.2.
5	Liczba osób uzależnionych od narkotyków	2	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I	K I.1., K I.2.
6	Liczba osób dotkniętych ubóstwem	87	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.3., K II.4.
7	Liczba osób niezaradnych	70	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.1., K II.3., K II.4.
8	Suma zaległości czynszowych na lokalach gminnych	6 004 647 zł	spadek	Dane Urzędu Miejskiego w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.3., K II.4.
9	Ilość miejsc do spędzania wolnego czasu	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C II, C V	K II.1., K II.4., K V.1., K V.2.
10	Poziom funkcjonalności przestrzeni publicznej i jej bezpieczeństwa	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C I, C V	K I.2., K V.1,
11	Liczba pustostanów	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	spadek	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C III	K III.1., K III.3.
12	Stosowane paliwo do ogrzewania	Dane jakościowe zostały	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców	C VI	K VI.1., K VI.2.

	budynku	wskazane w ankietach		obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)		
13	Średnia emisja CO2	Dane jakościowe zostały wskazane w ankietach	spadek	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C VI	K VI.1., K VI.2.
14	Występowanie instalacji OZE	Dane jakościowe zostały wskazane w ankietach	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C VI	K VI.1., K VI.2.
15	Stopień wydajności i efektywności funkcjonowania systemu transportowego	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.1., K IV.3.
16	Liczba miejsc parkingowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.3.
17	Ilość ścieżek rowerowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.2.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 61. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023 dla podobszaru rewitalizowanego 2

Lp.	Nazwa wskaźnika	Dane ilościowe	Oczekiwany kierunek zmian do roku 2023	Źródła danych do oceny wskaźnika	Powiązanie z celami rewitalizacji (zgodnymi z Rysunkiem nr 13)	Powiązanie z kierunkami rewitalizacyjnymi (zgodnymi z Rysunkiem nr 13)
1	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej -	121	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.4.
2	Liczba długotrwale bezrobotnych	36	spadek	Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C II	K II.3., K II.4
3	Liczba osób dopuszczających się przemocy	3	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach, Komisariat Policji w Pyskowicach	C I	K I.2.
4	Liczba osób uzależnionych od alkoholu	7	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I	K I.1., K I.2.
5	Liczba osób dotkniętych ubóstwem	33	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.3., K II.4.
6	Liczba osób niezaradnych	22	spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	C I, C II	K I.1., K II.1., K II.3., K II.4.
7	Ilość przestrzeni sprzyjających funkcjonowaniu stowarzyszeń i inicjatyw kulturalnych i sportowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C II, C V	K II.1., K II.2., K II.3., K II.4., K V.1., K V.2.
8	Ilość miejsc do spędzania wolnego czasu	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C II, C V	K II.1., K II.4., K V.1., K V.2.
9	Poziom funkcjonalności przestrzeni publicznej i jej bezpieczeństwa	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C I, C V	K I.2., K V.1,
10	Poziom ładu przestrzennego	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C V	K V.1., K V.2.
11	Stosowane paliwo do ogrzewania	Dane jakościowe zostały	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców	C VI	K VI.1., K VI.2.

	budynku	wskazane w ankietach		obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)		
12	Średnia emisja CO2	Dane jakościowe zostały wskazane w ankietach	spadek	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C VI	K VI.1., K VI.2.
13	Występowanie instalacji OZE	Dane jakościowe zostały wskazane w ankietach	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C VI	K VI.1., K VI.2.
14	Stopień wydajności i efektywności funkcjonowania systemu transportowego	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.1., K IV.3.
15	Liczba miejsc parkingowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.3.
16	Ilość ścieżek rowerowych	Dane jakościowe zostały wskazane na konsultacjach z mieszkańcami (w dniu 5.09.16).	wzrost	Badanie jakościowe mieszkańców obszaru rewitalizowanego (ankieta elektroniczna)	C IV	K IV.2.

Źródło: opracowanie własne

Istotną kwestię oddziaływającą na każdą ewaluację stanowi wybór kryteriów. Proponowane kryteria odpowiadają kryteriom stosowanym przez Komisję Europejską. Należą do nich:

- odpowiedniość – dotyczy celów programu rewitalizacji oraz realizowanych w jego ramach projektów w odniesieniu do problemów, które program powinien rozwiązać, a także do środowiska fizycznego i polityk, wpływających na jego funkcjonowanie;
- przygotowanie programu rewitalizacji –obejmuje kompletność procesu planowania programu, spójność programu i wewnętrzną logikę;
- efektywność – dotyczy bezpośrednio zarządzania oraz kosztów i szybkości realizacji przy osiągnięciu zamierzonych wyników;
- skuteczność –ocena poniesionego wkładu w stosunku do celów programu;
- wpływ –sposób, w jaki program oddziałuje na szersze środowisko oraz na rozwój i wzrost konkurencyjności miasta;

- trwałość –założenie, że strumień korzyści z realizacji programu będzie osiągany również w perspektywie długookresowej, zwłaszcza przy kontynuacji działań ze szczególnym uwzględnieniem aspektów społeczno-kulturowych, ekonomicznych i finansowych oraz wsparcia ze strony polityki.

W ramach ewaluacji w Pyskowicach prowadzona będzie ocena raportów. Składać je będą końcowi beneficjenci po zakończonej realizacji poszczególnych zadań. Okresowe oceny programu rewitalizacji według systemu monitorowania i ewaluacji będą się natomiast odbywać co dwa lata pod koniec roku. Pierwsza ocena zostanie dokonana w roku 2018 r., a kolejne w 2020 i 2022. Ostatnią ocenę podsumowującą osiągnięte efekty zaplanowano na rok 2023.

15 ZAŁĄCZNIKI

15.1 Załącznik nr 1 Szczegółowy opis projektów

PROJEKTY PODSTAWOWE

I.p.	Nazwa projektu	Obszar rewitalizacji	Interesariusze	Źródło finansowania	Typ projektu	Lata realizacji	Wartość projektu	Wnioskodawca	Szczegóły projektu	Oczekiwane rezultaty zadania
1	Rozbudowa i modernizacja Miejskiego Ośrodka Kultury i Sportu	OR1	Urząd Miasta, Miejski Ośrodek Kultury i Sportu	budżet miasta, fundusze zewnętrzne	P	2018 - 2019	2 000 000,00	MOKiS Pyskowice	Rozbudowa obiektu poprzez dobudowę budynku zawierającego nowe sale dydaktyczne, szatnię oraz kompleks sanitarny. W istniejącej części remont sali widowiskowej, całość zostanie dostosowana dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym przez budowę windy	1. większa dostępność dla osób niepełnosprawnych; 2. oferta rozbudowana o kolejne formy zajęć; 3. większa możliwość organizacji zajęć i wydarzeń artystycznych
2	Aktywni Razem	OR1, OR2	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	dotacja EFS, wkład własny	P	2018 - 2020	875 321,00 zł	Osoba fizyczna Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	Działania wzmacniające potencjał społeczny i zawodowy lokalnej społeczności, w tym w szczególności osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz otoczenie tych osób w zakresie niezbędnym do wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, uwzględniając specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności z uwzględnieniem działań środowiskowych i edukacyjnych, w tym m.in. szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe i kompetencje społeczne	Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne

3	Droga do pracy	OR1, OR2	Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	dotacja EFS, wkład własny	P	2017 - 2019	739 730,00 zł	Osoba fizyczna Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyskowicach	Działania na rzecz rozwoju środowiskowych form usług społecznych wspierających proces integracji społecznej, zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych społecznie, w tym m.in. usługi wsparcia rodziny, poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, terapeutyczne, prawne), tworzenie grup samopomocowych, wolontariat, usługi opiekuńcze, asystentura rodzinna	Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenia
4	Rewaloryzacja Parku Miejskiego w Pyskowicach - dostosowanie dla potrzeb wszystkich grup wiekowych	OR1	Urząd Miejski w Pyskowicach	Budżet miasta, środki zewnętrzne: LGD Leśna Kraina Górnego Śląska- 19.2 "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" PROW na lata 2014-2020 POIiŚ 2014-2020- działanie 2.5 poprawa jakości środowiska miejskiego.	P	2017-2018	4 200 000,00	Urząd Miejski w Pyskowicach	Zwiększenie terenów zieleni, pielęgnacja istniejącego drzewostanu, nasadzenia roślin rodzimych, ochrona bioróżnorodności roślin, nasadzenia wzdłuż obwodnicy (ul.Toszeckiej) w celu stworzenia „zielonego ekranu”, budowa urządzeń zabawowych, urządzeń do ćwiczeń, ogrodzonego wybiegu dla psów, przestrzeni dla seniorów. Modernizacja i budowa nowego oświetlenia oraz monitoringu.	Zwiększenie atrakcyjności i dostępności Parku Miejskiego dla mieszkańców oraz turystów, zwiększenie bezpieczeństwa przebywających w Parku, ochrona bioróżnorodności, zwiększenie walorów ekologicznych. Edukacja w zakresie ekologicznym.
5	Aktywne - zielone centrum rekreacji	OR1, OR2	Urząd Miasta, NGO - Stowarzyszenie Ludzie miasta	wkład własny, fundusze zewnętrzne	P	2018 - 2020	1 000 000,00	Urząd Miejski w Pyskowicach Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Adaptacja niezagospodarowanej części placu w celu umożliwienia organizacji imprez poprzez budowę stałej sceny z	Atrakcyjność społeczna terenu, wykorzystanie miejsca w sferze atrakcyjności społecznej

									uzbrojeniem technicznym oraz niewielkim zapleczem, sanitarnym, utwardzenie i uzbrojenie fragmentu terenu pod gastronomię. W dalszej części placu budowa ścieżki dla rolkowców i spacerowiczów, ławek i stolików terenowych, dokonanie nasadzeń drzew i krzewów, urządzenie ozdobnej rabaty.	
6	Centrum aktywizacji społecznej	OR2	Urząd Miasta	Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	P	2018-2020	2 000 000,00	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Przebudowa pomieszczeń, remont budynków	Dostosowanie zdegradowanych budynków pokolejowych i pokopalnianych do nowych funkcji umożliwiających ich szerokie wykorzystanie m.in. do celów społecznych.
7	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach	OR1, OR2	Urząd Miasta	Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	P	2018-2020	2 000 000,00	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Wymiana oświetlenia ulicznego na niskoemisyjne w Pyskowicach	Optymalizacja kosztów oświetlenia miasta, poprawa jego skuteczności oraz ograniczenie zanieczyszczenia środowiska związane z obniżeniem energochłonności źródeł światła
8	Przebudowa pomieszczeń na potrzeby Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii	OR1	Urząd Miasta	Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020.	P	2018-2020	2 500 000,00	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Przebudowa, adaptacja i wyposażenie nieużytkowanej części 1 piętra oraz 2 piętra w budynku przejętym od kopalni piasku (dawna	Stworzenie nowoczesnej bazy umożliwiającej wdrażanie prospołecznych działań OPS oraz

	zajęciowej w budynku przy ul. Sikorskiego 83 w Pyskowicach								przychodnia zakładowa) przy ul. Sikorskiego 83 – urządzenie sal do zajęć m.in. terapeutycznych, wykonanie sanitariatów, budowa windy. Organizacja Centrum Wsparcia Rodziny oraz warsztatów terapii zajęciowej	Stowarzyszenia „Tęcza”
9	Budowa centrów przesiadkowych i ścieżek rowerowych na obszarze rewitalizowanym	OR1, OR2	Urząd Miasta	Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020, WFOŚiGW	P	2018-2020	4 000 000,00	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Wyznaczenie i budowa spójnej sieci ścieżek rowerowych, budowa centrów przesiadkowych wraz wyposażonych w węzły sanitarne, wiaty przystankowe, punkty przechowywania rowerów, miejsca parkingowe dla samochodów osobowych, automaty biletowe przy nieczynnym dworcu PKP ul. Wolności, przy placu kard. Wyszyńskiego oraz ul. Szpitalnej	Poprawa komunikacji w mieście ze zwiększeniem udziału transportu publicznego
10	Termomodernizacja obiektów gminnych – szkoły (w tym basen), przedszkola, żłobek, Urząd Miejski i MOKiS, budynki w zarządzie MZBM-TBS w Pyskowicach.	OR1, OR2	Urząd Miasta, MZBM-TBS	Budżet miasta, RPO WSL 2014-2020, WFOŚiGW	P	2018-2021	12 000 000,00	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Przeprowadzenie kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, w tym ocieplenia budynków, wymiana ogrzewania i oświetlenia wewnętrznego na ledowe. W basenie przy ul. Szkolnej dodatkowo modernizacja systemu uzdatniania i ogrzewania wody, w miarę możliwości zastosowanie OZE.	Poprawa estetyki – wyglądu budynków, racjonalizacja kosztów ich eksploatacji oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych na skutek ograniczenia zużycia energii.
11	CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH	OR1 OR2	Miejski Ośrodek Kultury i Sportu	fundusze zewnętrzne, MOKiS	P	2018-2020	2 000 000,00	MOKiS Pyskowice	Stworzenie nowego miejsca na mapie Pyskowic poprzez	Miejsce, gdzie wiele będzie się działo

									remont i adaptację istniejących, a nieużytkowanych zasobów lokalowych, w którym mieszkańcy będą mogli realizować swoje pomysły i pasje, głównie w oparciu o organizację NGO.	
12	Przebudowa Dworca PKP i terenu wokół wraz utworzeniem CENTRUM ORGANIZACJI I AKTYWNOŚCI SPOŁECZNYCH W DWORCU PKP	OR2	Stowarzyszenie Ludzie Miasta, Urząd Miejski w Pyskowicach, PKP(w kwestii własności), biblioteka	fundusze zewnętrzne	P	2018-2020	5 000 000,00	Stowarzyszenie Ludzie Miasta Osoba fizyczna	Organizacja w miejscu nieczynnego dworca PKP centrum kulturalnego dla południowej części miasta oferującego bibliotekę / Realizacja zadania polegałaby na współpracy z innymi pyskowickimi organizacjami pozarządowymi, stworzenia palety zajęć dla różnych grup wiekowych oraz społecznych, w tym zajęć animacyjnych, kulturalnych, samopomocowych i socjoterapeutycznych. Zakłada się ciągłą współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w celu lokalizacji problemów społecznych i wdrażania programów zaradczych, Przebudowa dworca PKP i terenu wokół. Dworzec PKP jako taki nie ma racji bytu z powodu zbyt małego ruchu pasażerskiego. Dlatego trzeba go przebudować w sposób umożliwiający integrację lokalnej ludności. Sale spotkań miejsce na klub szachowy/tenisa	Ożywienie życia kulturalnego w części południowej miasta / Aktywizacja mieszkańców południowej części miasta. Młodzież, osoby z problemami oraz osoby starsze zostaną pobudzone do działania, Wzrośnie poczucie solidarności społecznej i odpowiedzialności za własne otoczenie. Powstanie centrum społeczno-kulturalne w południowej części miasta./Przebudowany dworzec PKP na funkcje służące interesom miasta i mieszkańców. Parkingi wokół dworca po lewej i prawej stronie, wycięte samosiejki drzewo podobne, wyburzone budynki będące w kompletnej ruinie, integracje przystanku kolejowego z autobusowym, adaptacja środka ronda na tereny uprawne szkolne (ogród kwiatowy)

									<p>stołowego/piłkarzyki stołowe, sale na gdzie można przeprowadzać warsztaty integrujące osoby starsze. Można zaadaptować któreś z pomieszczeń na część biznesową typu sklep/piekarnia itp. Toalety wraz z obsługą. Przebudowa terenu wokół tak aby zapewnić ~40 miejsc parkingowych dla aut osobowych w myśl „Park & Ride” na terenie wokół dworca, uprzątnięcie terenu wokół, wyburzeniu ruin budynku przy dworcu, zintegrowaniu przystanku kszgop aby wizualnie i praktycznie komponował się z dworcem PKP. Teren pośrodku ronda zaadoptować na coś w rodzaju ogrodu kwiatowego gdzie przedszkolaki oraz mieszkańcy mogliby sadzić kwiaty, warzywa.</p>	
13	"Przestrzeń integracji"	OR1, OR2	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	fundusze zewnętrzne - FIO	P	2018-2020	70 000,00	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	<p>Organizacja życia społecznego w przestrzeni pyskowskiego rynku w miesiącach letnich (cykliczne koncerty, wystawy, warsztaty artystyczne - plenery, spacer historyczne, zajęcia animacyjne dla dzieci)</p>	<p>Przestrzeń rynku stanie się miejscem integrującym społeczność wokół kultury, sztuki i aktywnego spędzania wolnego czasu, poszerzy świadomość i wiedzę historyczną oraz stanie się żywą wizytówką miasta jako miejsca atrakcyjnego i z tradycjami.</p>

14	"Praca u podstaw"	OR1, OR2	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	sponsoring i pozyskanie środków zewnętrznych	P	2019-2020	5 000,00	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	Stowarzyszenie korzystając z dotychczasowych doświadczeń może prowadzić grupy samopomocowe, w których organizowane będą warsztaty, akcje na rzecz świadomej zmiany swojego otoczenia w celu zaszczepienia poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie oraz poznania wartości pozytywnego wpływu na własną przestrzeń życiową	Widoczna poprawa estetyki bezpośredniej przestrzeni życiowej podopiecznych projektu, wzrost poczucia odpowiedzialności za swoje otoczenie, integracji z ludźmi i znajomości metod sprawczych
15	Miejsce do życia	OR1, OR2	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	środki zewnętrzne (FIO)	P	2018-2020	40 000,00	Stowarzyszenie Ludzie Miasta	W Pyskowicach jest szereg pomieszczeń, którymi zarządzają miejskie instytucje. Głównym ich celem jest służyć społeczeństwu. Wykorzystując ich potencjał można zaangażować członków stowarzyszeń, mieszkańców, pracowników jednostek miejskich do rozszerzania ich oferty. Obserwacje z kilku lat wykazują, że są ludzie, którzy chcą się zaangażować, ale nie wiedzą jak i gdzie. Mając większą i bardziej dostępną infrastrukturę (świetlica osiedlowa, 3 filie biblioteki, MOKiS, Ratusz, salki parafialne) można sprawić, że oferta społeczno-kulturalna będzie jeszcze bardziej bogata, dostępna, będzie angażowała	Rezultatem projektu będzie integracja społeczna przez możliwość uprawiania aktywności przez grupy osób w różnym wieku

									społeczników. Oferta, ponieważ ma być realizowana przez mieszkańców, pełniej będzie odpowiadać na ich potrzeby.	
16	Sport dla młodych	OR1, OR2	Urząd Miasta	Budżet Miasta	P	2018-2020	250 000,00	Osoba fizyczna	Wymiana nawierzchni boiska, wymiana piasku na boisku do siatkówki plażowej, wyrównanie terenu trawiastego, wytyczenie alejek, zamontowanie elementów małej architektury ławek i koszy na śmieci, dodatkowo modernizacja wentylacji Sali gimnastycznej jako przestrzeni sportowej i kulturalnej gromadzącej niejednokrotnie dużą ilość dzieci i rodziców	Teren przy szkole nr 4 stanie się miejscem przyjaznym i bezpiecznym zarówno dla uczniów szkoły, jak i rodzin mieszkających w jej otoczeniu. Otworzy się również możliwość organizacji imprez sportowo-kulturalnych na tym terenie przez pyskowskie stowarzyszenia czy grono pedagogiczne.
17	Pyskowsicki Bank Czasu	OR1, OR2	Stowarzyszenia, ew. Miejski Ośrodek Kultury i Sportu, biblioteki - jako miejsca wymian i spotkań	środki własne	P	2018-2019	5 000,00	Osoba fizyczna	Stworzenie bazy osób, które chcą się wymieniać swoimi umiejętnościami i mają odrobinę czasu by poświęcić go innym. Pomagając innym i wykonując "usługi" zarabiają "godziny", które mogą "wydać" u kogoś innego. Ważne są spotkania (różnorodne), których celem będzie integracja członków BC oraz zwiększenie ich	Rezultatem zadania jest integracja mieszkańców, rozwój ich umiejętności, współpracy, aktywizacja do różnych działań, wyjścia z domu

									poczucia bezpieczeństwa	
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE										
1	Skansen kolejowy w Pyskowicach	Przylega do OR2 Znajduje się w OZ2	Towarzystwo Ochrony Zabytków Kolei i Organizacji Skansenów w Pyskowicach	środki UE, budżet miasta, wolontariat	U	2018 - 2021	około 8 000 000 zł	Osoba fizyczna	promocja Skansenu, uregulowanie kwestii własności terenu, ochrona dziedzictwa kulturowego w zakresie zabytków kolejnictwa	atrakcja na skalę europejską na mapie Pyskowic
2	dobrze zaGRAnę	OR1, OR2	placówki oświatowe, mieszkańcy	wolontariat, fundusze zewnętrzne	U	2018 - 2020	zależne od kosztów lokalowo - osobowych (organizacja)	Osoba fizyczna	Stworzenie sieci klubów gier planszowych organizujących w ramach działalności spotkania przy grach, turniejów planszówkowych. Wykorzystanie bazy zakupionych w ramach programu gier do wypożyczenia przez uczestników, aranżacji imprez, organizowania zabaw przy imprezach miejskich typu festyny. Motywowanie młodzieży do takiego spędzania czasu poprzez konkursy i turnieje z symbolicznymi nagrodami.	Stworzenie klubów planszówkowych pozwalających na poznanie się osób z różnych środowisk, pozytywny wpływ na rozwój młodzieży, stworzenie atrakcyjnej alternatywy dla czasu przed monitorem
3	Modernizacja Targowiska Miejskiego	OR1	Gmina Pyskowice	Budżet miasta, środki zewnętrzne	U	10 miesięcy	-	Urząd Miasta	Modernizacja targowiska poprzez uporządkowanie i ujednoczenie stanowisk. Wyznaczenie nowych ujednoczonych stanowisk. Modernizacja płyty targowiska.	Zwiększenie dostępności targowiska, poprawa infrastruktury,

									Zwiększenie i poprawa pomieszczeń socjalnych, modernizacja sanitariatów, modernizacja oświetlenia oraz budowa monitoringu.	
4	Aktywacja zdrowej komunikacji	OR1, OR2	Transport publiczny	umowy z firmami transportowymi	U	-	-	Urząd Miasta	Modyfikacja systemu komunikacji miejskiej, polegająca na dostosowaniu środków komunikacji do istniejących zapotrzebowań oraz do struktury miasta (wąskie uliczki, utrudnienia związane z poruszaniem się po mieście dużych, przegubowych autobusów). Zamiana dużych pojazdów na mniejsze np. busy, z jednoczesnym zwiększeniem częstotliwości kursów.	Obszar - całe miasto
5	Warsztaty integracyjno – rozwojowe	OR1, OR2	Centrum Pomocy Rodzinie	środki własne, dofinansowanie	U	-	-	Urząd Miasta	Organizacja oraz zwiększenie częstotliwości i zakresu prowadzonych warsztatów terapeutycznych oraz integracyjno – rozwojowych dla osób niepełnosprawnych oraz wykluczonych społecznie.	jak wcześniej
6	Czystsze ogrzewanie	OR1, OR2	Mieszkańcy, gmina, firma obsługująca	budżet Miasta, fundusze zewnętrzne	U	-	-	Urząd Miasta	Stworzenie programu umożliwiającego i zachęcającego do wymiany pieców indywidualnych, szczególnie dla obiektów wielorodzinnych ,na podłączenie do lokalnej sieci ciepłowniczej	-

									(dwie niezależne kotłownie: dla północnej i południowej części miasta). W miejscach gdzie rozbudowa sieci ciepłowniczej jest utrudniona stworzenie programu zachęcającego do wymiany pieców na paliwo stałe na rozwiązania ekologiczne.	
7	Dom Seniora	OR1	MZBM, Urząd Miasta	budżet miasta / MZBM	U	2018-2020	koszty zależne od zakresu projektu	Osoba fizyczna w imieniu Urzędu Miasta	Budowa Domu Seniora - nowego obiektu zapewniającego całodobową opiekę osobom starszym i niepełnosprawnym, w którym byłyby zarówno pokoje mieszkalne dla osób samotnych, ale sprawnych, jak i wymagających opieki.	Stworzenie placówki pomagającej w aktywacji, poprawie kondycji i w ogólnym funkcjonowaniu ludzi starszych
8	Plac spotkań nie tylko od święta	OR1	Miasto Pyskowice	budżet miasta	U	2018-2021	koszty zależne od zakresu projektu	Osoba fizyczna	Zorganizowanie ścieżek, może bieżni, poszerzenie placu zabaw, dodanie ławek i zieleni na obrzeżach placu tak, by nie sprawiał pustego wrażenia na co dzień. Zorganizowanie przestrzeni jest możliwe w sposób nie naruszający układu (konieczna rezerwa terenu dla dużych imprez gromadzących dużą ilość osób). Być może warto byłoby podzielić teren strefami (nawet tylko optycznie) co pozwoliłoby na zróżnicowanie placu i łatwiejsze	Stworzenie ciekawego, bezpiecznego miejsca dla mieszkańców w każdym wieku

									organizowanie atrakcji w trakcie ważniejszych spotkań	
9	Organizacja terenu wokół Przedszkola nr 1 zgodnie z funkcją budynku	Przylega do OR1 Znajduje się w OZ1	Miasto Pyskowice	budżet miasta	U	2018-2020	koszty zależne od zakresu projektu	Osoba fizyczna	Zaaranżowanie przestrzeni obok placówki przedszkolnej w formie odpowiadającej zapotrzebowaniom korzystających z terenu dzieci i ich wychowawców. Stworzenie placu zabaw (w tej chwili jest tylko piaskownica i minimalna ilość sprzętów), zamontowanie kilku ławek, odnowa ogrodzenia oraz stworzenie brakującego parkingu pozwoli w pełni wykorzystać bardzo ładny teren przyległy do placówki, zarazem poprawiając bezpieczeństwo użytkowników.	Stworzenie ciekawego, bezpiecznego miejsca dla dzieci przedszkolnych; lepsze zorganizowanie przestrzeni komunikacyjnej w otoczeniu przedszkola
10	Modernizacja zabytkowego budynku Ratusza	OR 1	Miasto Pyskowice	Budżet miasta, środki zewnętrzne z RPO WSI 2014-2020 Poddziałanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe	U	2017-2018	1 800 000,00	Osoba fizyczna	Wykonanie kompleksowego remontu elewacji ratusza obejmującego przełożenie i naprawę dachu oraz blacharki, przemurowanie kominów, wymianę okien na drewniane niskoemisyjne wraz z przywróceniem ich pierwotnego układu, likwidacja wtórnych elementów wystroju elewacji wykonanych ze	Przywrócenie zabytkowego charakteru elewacji z powrotem do pierwotnych, udokumentowanych form wraz z usunięciem elementów wtórnych zgodnie z zasadami konserwatorskimi. Ograniczenie kosztów ogrzewania obiektu dzięki zastosowaniu niskoemisyjnych okien. Udostępnienie obiektu

									styropianu – w zamian wykonanie opasek i gzymsów w tradycyjnej technice ciągnionej. Adaptacja pomieszczeń parteru ratusza na cele ogólnodostępnej pracowni artystycznej dla lokalnych twórców.	dla szeroko rozumianej działalności artystycznej lokalnych twórców.
11	Budowa oświetlenia miejskiego przy wykorzystaniu OZE	OR1, OR2	Urząd Miasta Pyskowice	Budżet Miasta, fundusze zewnętrzne IZ RPO WSL 2014-2020	U	2018-2020	2018-2020	Urząd Miasta	Wybudowanie nowych, uzupełniających do istniejącego oświetlenia zasilanego z sieci, punktów oświetlenia ulicznego w postaci lamp solarnych z wiatrakami helikalnymi (lampy hybrydowe) pozyskujących energię z promieni słonecznych i z wiatru.	Oświetlenie miejsc i ulic zaciemnionych

16 SPIS TABEL

Tabela 1. Populacja miasta Pyskowice w latach 2005 – 2015.....	10
Tabela 2. Migracje wewnętrzne i zagraniczne w Pyskowicach w latach 2005 – 2015.....	14
Tabela 3. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Pyskowicach w latach 2009 – 2015	15
Tabela 4. Przesłanki do przyznawania wsparcia w okresie 2010-2015.....	17
Tabela 5. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w Pyskowicach w latach 2005 – 2015	20
Tabela 6. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2005-2015.....	21
Tabela 7. Liczba ofiar wypadków z udziałem rowerzystów w latach 2007 – 2015.....	24
Tabela 8. Charakterystyka miejsca zdarzenia z udziałem rowerzystów	25
Tabela 9. Pojazdy uczestników zdarzenia	26
Tabela 10. Niebezpieczne ulice w Pyskowicach.....	27
Tabela 11. Wydatki wg podziałów klasyfikacji budżetowej Pyskowic (2015).....	28
Tabela 12. Wydatki i dochody budżetowe Pyskowic ogółem (2015)	29
Tabela 13. Charakterystyka imprez w Gminie Pyskowice (2015).....	33
Tabela 14. Podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w Pyskowicach (2015)	34
Tabela 15. Podmioty gospodarcze wg rodzajów działalności PKD w Pyskowicach (2015) ...	35
Tabela 16. Podmioty gospodarcze – charakterystyka (2015).....	36
Tabela 17. Podmioty gospodarcze rozkład ilościowy ze względu na liczbę zatrudnionych pracowników.	36
Tabela 18. Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki w Pyskowicach w latach 2013 – 2015.....	39
Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe w Pyskowicach w latach 2005 – 2015.....	39
Tabela 20. Wyposażenie mieszkań Pyskowic w instalacje dane na rok 2015.....	40
Tabela 21. Budownictwo mieszkaniowe – mieszkania oddane do użytkowania w Pyskowicach w latach 2005 – 2015	40
Tabela 22. Mieszkania socjalne w Pyskowicach w latach 2009 – 2015	40
Tabela 23. Sieć kanalizacyjna w Pyskowicach – dane na 2015 rok.....	42
Tabela 24. Sieć gazowa w Pyskowicach – dane na 2015 rok.....	42
Tabela 25. Sieć wodociągowa w Pyskowicach – dane na 2015 rok.....	43
Tabela 26. Zużycie energii i emisja CO ₂ w podziale na sektory.	45
Tabela 27. Zużycie energii i emisja CO ₂ w sektorze mieszkalnictwa.....	45
Tabela 28. Zużycie energii i emisja CO ₂ w sektorze obiektów publicznych	46
Tabela 29. Zużycie energii i emisja CO ₂ w oświetleniu	46
Tabela 30. Wykaz czynników (wskaźników) analizowanych pod kątem wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	51
Tabela 31. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.	62
Tabela 32. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.	66
Tabela 33. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.....	71
Tabela 34. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego	75
Tabela 35. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.	79
Tabela 36. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.....	81

Tabela 37. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	99
Tabela 38. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	105
Tabela 39. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	109
Tabela 40. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	116
Tabela 41. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	123
Tabela 42. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego.....	125
Tabela 43. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru rewitalizowanego.....	128
Tabela 44. Zestawienie adresów obszaru rewitalizacji dla podobszaru 1 tzw. Stare Miasto.....	129
Tabela 45. Zestawienie adresów obszaru rewitalizacji dla podobszaru 2 rejon ul. Wolności.....	134
Tabela 46. Zabytki obszaru Stare miasto.....	141
Tabela 47. Ewidencja zabytków rejonu ul. Wolności.....	147
Tabela 48. Analiza SWOT – Stare miasto.....	151
Tabela 49. Analiza SWOT – Pyskowice południe (rejon ul. Wolności).....	152
Tabela 50. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym w podobszarze OR 1 Stare miasto.....	154
Tabela 51. Kluczowe problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizowanym w podobszarze OR 2 rejon ul. Wolności.....	156
Tabela 52. Wykaz projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023 wraz z odniesieniem do problemów, celów i kierunków rewitalizacyjnych.....	172
Tabela 53. Wykaz projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Pyskowice do roku 2023 wraz z odniesieniem do problemów, celów i kierunków rewitalizacyjnych.....	180
Tabela 54. Pozostałe projekty uzupełniające związanych z Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023.....	185
Tabela 55. Harmonogram i plan finansowy projektów podstawowych.....	189
Tabela 56. Harmonogram i plan finansowy projektów uzupełniających.....	191
Tabela 57. Zestawienie projektów rewitalizacyjnych wraz z indykatywnymi środkami finansowymi w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania.....	192
Tabela 58. Rekomendowane partnerstwa we wdrażaniu projektów podstawowych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice.....	202
Tabela 59. Rekomendowane partnerstwa we wdrażaniu projektów uzupełniających w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice.....	203
Tabela 60. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023 dla podobszaru rewitalizowanego 1.....	205
Tabela 61. Charakterystyka wskaźników określających postęp w osiągnięciu celów Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Pyskowice do roku 2023 dla podobszaru rewitalizowanego 2.....	207

17 SPIS MAP

Mapa 1. Podział miasta Pyskowice na 16 obszarów.....	49
Mapa 2. Liczba przestępstw przeciwko rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	54
Mapa 3. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	55
Mapa 4. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	56
Mapa 5. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu długotrwałej choroby w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	57
Mapa 6. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	58
Mapa 7. Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	59
Mapa 8. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	60
Mapa 9. Skumulowane problemy społeczne.....	63
Mapa 10. Liczba pustostanów – lokale użytkowe.....	64
Mapa 11. Wykorzystanie lokalnego potencjału gospodarczego dla rozwoju biznesu.....	65
Mapa 12. Skumulowane problemy gospodarcze.....	67
Mapa 13. Niebezpieczne ulice (pod względem liczby wypadków z udziałem rowerzystów).....	69
Mapa 14. Estetyka przestrzeni publicznej.....	70
Mapa 15. Skumulowane problemy funkcjonalno-przestrzenne.....	72
Mapa 16. Dostępność parkingów.....	73
Mapa 17. Dostępność połączeń komunikacyjnych.....	74
Mapa 18. Skumulowane problemy techniczne.....	76
Mapa 19. Stosowane paliwo do ogrzania budynku.....	77
Mapa 20. Występowanie instalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	78
Mapa 21. Skumulowane problemy środowiskowe.....	80
Mapa 22. Synteza negatywnych zjawisk dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	82
Mapa 23. Wyznaczony obszar zdegradowany.....	83
Mapa 24. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – OZ 1.....	85
Mapa 25. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców – OZ 2.....	85
Mapa 26. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – OZ 1.....	86
Mapa 27. Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – OZ 2.....	87
Mapa 28. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	88
Mapa 29. Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	89
Mapa 30. Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	90

Mapa 31.Liczba osób korzystających z zasiłku z powodu niezaradności w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	91
Mapa 32.Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	92
Mapa 33.Liczba osób korzystających z zasiłku z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	93
Mapa 34.Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	94
Mapa 35.Wysokość zaległości finansowych na lokalach gminnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	95
Mapa 36.Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	96
Mapa 37.Liczba występujących stowarzyszeń (NGO) w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	97
Mapa 38.Poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej OZ 1.....	98
Mapa 39.Poziom bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej OZ 2.....	98
Mapa 40.Skumulowane problemy społeczne dla obszaru zdegradowanego 1.....	100
Mapa 41.Skumulowane problemy społeczne dla obszaru zdegradowanego 2.....	101
Mapa 42.Liczba pustostanów – lokale użytkowe OZ 1.....	102
Mapa 43.Liczba pustostanów – lokale użytkowe OZ 2.....	102
Mapa 44.Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 1.....	103
Mapa 45.Liczba działających firm w przeliczeniu na 100 mieszkańców OZ 2.....	104
Mapa 46.Skumulowane problemy gospodarcze dla obszaru zdegradowanego 1.....	105
Mapa 47.Skumulowane problemy gospodarcze dla obszaru zdegradowanego 2.....	106
Mapa 48.Liczba obiektów kulturalno-sportowych OZ 1.....	107
Mapa 49.Liczba obiektów kulturalno-sportowych OZ 2.....	107
Mapa 50.Estetyka przestrzeni publicznej OZ 1.....	108
Mapa 51.Estetyka przestrzeni publicznej OZ 2.....	109
Mapa 52.Skumulowane problemy funkcjonalno-przestrzenne dla obszaru zdegradowanego 1.....	110
Mapa 53.Skumulowane problemy funkcjonalno-przestrzenne dla obszaru zdegradowanego 2.....	111
Mapa 54.Dostępność parkingów OZ 1.....	112
Mapa 55.Dostępność parkingów OZ 2.....	113
Mapa 56.Dostępność połączeń komunikacyjnych OZ 1.....	114
Mapa 57.Dostępność połączeń komunikacyjnych OZ 2.....	115
Mapa 58.Skumulowane problemy techniczne dla obszaru zdegradowanego 1.....	116
Mapa 59.Skumulowane problemy techniczne dla obszaru zdegradowanego 2.....	117
Mapa 60.Średnie zużycie paliwa OZ 1.....	118
Mapa 61.Średnie zużycie paliwa OZ 2.....	118
Mapa 62.Średnia emisja CO ₂ OZ 1.....	119
Mapa 63.Średnia emisja CO ₂ OZ 2.....	120
Mapa 64.Średnia liczba samochodów w gospodarstwie domowym OZ 1.....	121
Mapa 65.Średnia liczba samochodów w gospodarstwie domowym OZ 2.....	122
Mapa 66.Skumulowane problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym 1.....	123
Mapa 67.Skumulowane problemy środowiskowe w obszarze zdegradowanym 2.....	124

Mapa 68. Synteza negatywnych zjawisk dla wyznaczenia podobszaru rewitalizowanego 1	126
Mapa 69. Synteza negatywnych zjawisk dla wyznaczenia podobszaru rewitalizowanego 2	127
Mapa 70. Wyznaczanie podobszaru rewitalizowanego 1 Stare miasto	129
Mapa 71. Wyznaczanie podobszaru rewitalizowanego 2 rejon ul. Wolności	134

18 SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zamknięte lokale przy placu Józefa Piłsudskiego	137
Rysunek 2. Dyskont zlokalizowany przy ul. Kard. Stefana Wyszyńskiego	138
Rysunek 3. Budynki wzdłuż ul. Wojska Polskiego	139
Rysunek 4. Przykładowe podwórko przy ul. Szopena	140
Rysunek 5. Widok elewacji budynków przy ul. Armii Krajowej	142
Rysunek 6. Plac Karola Miarki	143
Rysunek 7. Obiekty handlowe i gastronomiczne	144
Rysunek 8. Aktualny wygląd okolic Dworca PKP	146
Rysunek 9. Budynki przy ul. Wolności	148
Rysunek 10. Rondo przy budynku nieczynnego dworca	149
Rysunek 11. Dworzec kolejowy stan obecny	150
Rysunek 12. Pajęczyna problemów	153
Rysunek 13. Cele i kierunki działań	167

19 SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców Pyskowic w 2015 roku	11
Wykres 2. Struktura ludności Gminy Pyskowice według grup wieku.....	11
Wykres 3. Małżeństwa i rozwody na 1000 ludności w Pyskowicach w latach 2002-2015	12
Wykres 4. Przyrost naturalny w Pyskowicach w latach 2005 – 2015	13
Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia zarejestrowanego w Pyskowicach w latach 2004 – 2014.....	19
Wykres 6. Przeciętne wynagrodzenie brutto w Pyskowicach w latach 2002 – 2014	20
Wykres 7. Przepięstwa stwierdzone (oszacowane) w Pyskowicach w 2012 – 2015	23
Wykres 8. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępcstw w Pyskowicach w 2012 – 2015	24
Wykres 9. Zdarzenia z udziałem rowerzystów wg warunków oświetlenia	25
Wykres 10. Zdarzenia z udziałem rowerzystów wg sygnalizacji świetlnej	26
Wykres 11. Struktura wykształcenia mieszkańców Pyskowic (2011)	30
Wykres 12. Udział paliw w całkowitym zużyciu energii końcowej w roku 2012	47
Wykres 13. Udział poszczególnych paliw w całkowitej emisji CO2 w roku 2012	47